

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

Mehmet Reşat ŞAVLI

**BARNABAS İNCİLİ'NDE HZ. MUHAMMED'İN HABER
VERİLDİĞİ PASAJLARIN İSLAM İNANÇ
SİSTEMİ AÇISINDAN TAHLİLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Yrd. Doç. Dr. Muhammed YAZICI**

ERZURUM – 2007

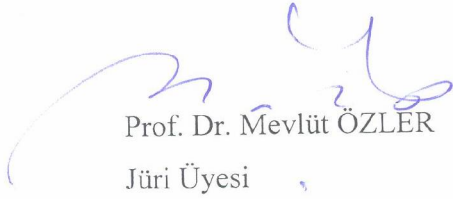
TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalının Kelam Bilim Dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Muhammed YAZICI
Danışman/Jüri Üyesi

Prof. Dr. Mevlüt ÖZLER
Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Kemal POLAT
Jüri Üyesi

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 27 / 07 / 2007

Prof. Dr. Vahdettin BAŞÇI

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR	VIII

GİRİŞ	1
1. BARNABAS (JOSEPH).....	1
1.1. Barnabas (Jozeph)’ın Hayatı	1
1.2. Barnabas’ın Bilinen Eserleri.....	4

I. BÖLÜM

1. BARNABAS İNCİLİ.....	5
1.1. Barnabas İncili’nin Tarihi Arka Planı.....	5
1.2. Barnabas İncili’nin Muhtevası.....	11
1.3. Barnabas İncili’nin Metin Tenkidi.....	14

II. BÖLÜM

1. BARNABAS İNCİLİ’NDE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)’İN HABER VERİLDİĞİ PASAJLARIN İSLAM İNANÇ SİSTEMİ AÇISINDAN TAHLİLİ	18
1.1. En Ulu (Yüce ve Üstün) Peygamber Gerçeği	18
1.2. Kelime-i Tevhîd’in Ele Alınış Biçimi	21
1.3. Yaratılan ilk Şeyin O’nun Nûru Olduğu	23
1.4. Dininin Allah Tarafından Korunması ve Sona Ermeyecek Olması Gerçeği	24
1.5. Hz. Muhammed’in Peygamberlerin Sonuncusu Olacağı Hakikati	26
1.6. Her Yerde Allah’a İbadet Etmenin Mümkün Olacağı İlkesi.....	28
1.7. Ay ile İlgili Husus	29
1.8. Hz. Peygamber’in Tüm Dünyaya Gönderilecek Olması Gerçeği.....	31
1.9. Her Şeyin Hz. Peygamber İçin Yaratıldığı Gerçeği.....	33
1.10. Hz. İsâ Hakkındaki Her Batıl Düşüncüyü Yok Edecek Olan Elçi	37
1.10.1. İsâ tanrı değildir	39
1.10.2. Teslis yoktur, Allah tektir	43
1.10.3. İsâ Tanrı’nın oğlu değildir	47
1.10.4.İsâ Allâh’ın bir kuludur	49

1.10.5. Îsâ bir Peygamberdir	51
1.10.6. Îsâ öldürülmedi, çarmıha gerilmedi, o kabzedilip Rabb'ine yükseltildi.....	54
1.11. Hz. Îsâ'nın Hz. Muhammed'i Müjdelemesi.....	57
1.12. Müjdelenen Elçinin Önemli Bir Mucizesi: Üzerinde O'nu Takip Eden Bulutun Olması	62
1.13. Putlara ve Puta Tapıcılara Karşı Tavrı	64
1.14. Tevrat'ta Müjdelenen Peygamber Olması.....	67
1.15. Gelecek Olan Elçinin Soy: İbrahim (a.s.) Soyuna	70
1.16. Şirkin En Karanlık Noktasında Gönderilen Elçi	74
1.17. Gelecek Olan Elçinin Kutlu İsmi	79
1.18. Âlemlere Rahmet Olması	82
1.19. En Yüce Vasıflarla Donatılan Elçi	89
1.19.1. Gelecek olan elçi'nin anlayış (hoşgörü) ruhlu olması	90
1.19.2. Gelecek olan elçinin müşâvere yapma hususunda örnek bir şahsiyet olması	93
1.19.3. Gelecek olan elçinin hikmet ruhlu oluşu	95
1.19.4. Gelecek olan elçinin kudret ruhlu oluşu	101
1.19.5. Gelecek olan elçinin korku ruhlu oluşu	103
1.19.6. Gelecek olan elçinin sevgi ruhlu oluşu	105
1.19.7. Gelecek olan elçinin aklen insanların en üstünü olması	107
1.19.8. Gelecek olan elçinin i'tidal ruhlu olması	109
1.19.9. Gelecek olan elçinin merhamet ruhlu oluşu	112
1.19.10. Gelecek olan elçinin adalet âbidesi Peygamber oluşu	112
1.19.11. Gelecek olan elçinin takvâ ruhlu oluşu	118
1.19.12. Gelecek olan elçinin yumuşak huyluluğu	120
1.19.13. Gelecek olan elçinin sabırlı oluşu	122
1.20. Peygamberlerin Tümünün O'nun Ruhunu Görmüş Olması.....	125
1.21. Gelecek Olan Elçinin Dininin Tüm Dünyaya Yayılıp Bütün İnsanları Kontrolüne Alması	126
1.22. Gelecek Olan Bu Son Elçiden Sonra Pek Çok Sahte Peygamberlerin Gelecek Olması.....	129
SONUÇ	133
BİBLİYOGRAFYA	135
ÖZGEÇMİŞ	142

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BARNABAS İNCİLİ'NDE HZ. MUHAMMED'İN HABER VERİLDİĞİ
PASAJLARIN İSLAM İNANÇ SİSTEMİ AÇISINDAN TAHLİLİ**

Mehmet Reşat ŞAVLI

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Muhammed YAZICI

2007-SAYFA: VII + 142

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Muhammed YAZICI

Prof. Dr. Mevlüt ÖZLER

Yrd. Doç. Dr. Kemal POLAT

Bu çalışmada öncelikle Barnabas'ın hayatını, eserlerini, Barnabas İncili'ni, Barnabas İncili'nin tarihi arka planını ve muhtevasını inceledik. Aynı zamanda bu İncil'in metin tenkidini de yaptık.

Daha sonra çalışmamızın özünü teşkil eden bölümde, Barnabas İncili'nde Hz. Muhammed'in haber verildiği pasajları İslam inanç sistemi açısından ele alarak tahlil ettik. Bu tahlil neticesinde, Barnabas İncili'nde Hz. Muhammed hakkında verilen haberlerin tamamına yakınının daha sonra gerçekleştiğini ve dolayısıyla bu haberlerin, İslam inanç sistemi açısından doğru olduğunu tesbit ettik.

ABSTRACT

MASTER THESIS

**ACCORDING TO THE ISLAMIC BELIEF SYSTEM THE ANALYSIS OF THE
PASSAGES IN THE GOSPEL OF BARNABAS IN WICH THE PROPHET
MOHAMMAD WERE INFORMED**

Mehmet Reşat ŞAVLI

Advisor: Assist. Prof. Dr. Muhammed YAZICI

2007-PAGE: VIII + 142

Jurry: Assist. Prof. Dr. Muhammed YAZICI

Prof. Dr. Mevlüt ÖZLER

Assist. Prof. Dr. Kemal POLAT

In this stady, first of all we examined Barnabas' life, works and historical back ground of the Gospel of Barnabas and its contends. At the same time we did textual criticism on this Gospel of Barnabas.

In the base chapter of this stady, we analized in system of Islamic belief the passages of the Gospel of Barnabas that The Prophet Mohammad was informed there. For results of this analysis, we determined that nearly the whole in formations about The Prophet Mohammad in the Gospel of Barnabas become true later and because of this reality we also determined that these informations are true for Islamic belief system.

ÖNSÖZ

Hristiyan Batı dünyasında asırlardır İslâmiyet ve İslâmî ilimlerle ilgili yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle son dört asırda hızını artırarak yürütülmekte olan bu çalışmalar, Kur'ân-ı Kerim, Hadis-i şerifler ve Hz. Muhammed'in hayatı üzerinde yoğunlaştırılarak sürdürülmektedir. Bu çalışmalar genellikle üniversitelerde öğretim elemanları tarafından yürütülmekte, araştırmacılara başta dil öğrenimi olmak üzere kaynakların temin edilmesi vb. hususlarda her türlü imkân devlet tarafından sağlanmaktadır.

Hristiyan dünyasında İslâmiyet'le ilgili devam eden bu yoğun araştırma faaliyetlerine karşılık, İslâm dünyasında, Hristiyanlıkla ilgili ciddî anlamda çok az çalışmanın yapılmakta olduğu, yapılan çalışmaların da genelde Hristiyanlarca kabul edilen (kanonik) İnciller veya alışıldık konular üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Diğer taraftan, Hristiyanlığın temel ve bizce muharref akîdesine ters düştüğü için asırlarca tozlu raflarda çürümeye mahkûm edilmiş tıpkı Barnabas İncili gibi bir çok asıl kaynak da Hristiyan dünyasının etkin nüfuzu sonucunda günyüzüne çıkarılamamış ve üzerinde ciddî çalışmalar yapılamamıştır. Halbuki şayet bilimsellik adına bir şeyler yapılma iddiası güdülüyor, önyargılardan ve saplantılardan uzak, insanlığa ve dünya kültürüne katkıda bulunmak isteniyorsa ve bunda da samimiyetten dem vuruluyorsa, o taktirde ilim adına bir şey saklı kalmamalı ve her şey âşîkar olarak ortaya konularak incelenip tartışılabilmelidir.

Biz de bu anlamda bilim dünyasına biraz olsun katkıda bulunabilmek amacıyla, bu güne kadar Türkiye'de tesbit edebildiğimiz kadarıyla üzerinde müstakil, ciddî anlamda bir çalışmanın yapılmadığı Barnabas İncili hakkında, herhangi bir önyargı ile hareket etmeksizin tamamen bilimsel anlamda bir inceleme yapmak ve bu İncil'de geçen Hz. Muhammed (s.a.v.)'le ilgili haberleri bu alanda bir ilk olarak, temel İslâm kaynaklarına göre değerlendiren, yine bu haberlerin İslâm inanç sistemi içerisindeki yerini belirlemek amacıyla böyle bir çalışmayı tercih etmiş bulunuyoruz.

Söz konusu olan, Barnabas İncili ve orada geçen Hz. Peygamber'le ilgili haberler olunca, araştırmamı direkt ilgilendiren ilimlerden kelim, tefsir, hadis ve siyer başta olmak üzere, İslâm tarihi, dinler tarihi, peygamberler tarihi gibi ilimlerle İnciller ve Tevrat gibi kaynaklar daima çalışmam kapsamında yer aldı.

Çalışmamız, bir giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında Barnabas İncili'nin kendisine atfedildiği Barnabas'ın hayatı hakkındaki bazı temel bilgileri, yine Hristiyanlarca kabul edilen kendi temel kaynaklarına dayanarak ele almakla başladık. Sonrasında Barnabas'ın bilinen diğer eserleri hakkında kısa fakat öz bilgiler vererek giriş bölümünü sonlandırdık. Giriş bölümünden sonra çalışmamızın birinci bölümünde, Barnabas İncili'nin genel anlamda tanınması maksadıyla önemli bazı bilgiler sunarak, bu İncil'in her şeye rağmen günümüze kadar nasıl geldiğini, tarihi seyri içerisinde ele aldık. Devamında Barnabas İncil'inin genel muhtevasını işleyerek, konumuzun ağırlıklı kısmını oluşturan ikinci bölüme girmezden önce bu İncil'in geneli hakkında bilgi edinmeye çalıştık. Hatta araştırmamıza derinlik kazandırması amacıyla, Barnabas İncili'nin metnini genel anlamda tahlil ederek, metin hakkındaki ilim dışı bazı mesnetsiz iddiaları, gerek Batı gerekse de İslâm dünyasının önemli ilim adamlarının diliyle yanıtlamaya çalıştık.

Araştırmamızın temel yapısını teşkil eden ikinci bölümde ise Barnabas İncili'nde geçen Hz. Muhammed (s.a.v.)'le ilgili haberleri, maddeler halinde ele alarak, temel İslâm kaynaklarına göre tahlil ettik ve bu bilgilerin İslâm inanç sistemindeki yerini belirlemeye çalıştık. Peygamber'imizle ilgili haberlerin geçtiği pasajları tahlil ederken, pasajın tümü değil de sadece Peygamberimizle ilgili asıl vurgulanmak istenen kısmın üzerinde durduk ve ele aldığımız her pasajın Peygamber'imizle ilgili ana temasını, yine pasajın orjinalitesine uygun biçimde birer başlık şeklinde yorumladık ve asıl vurguyu böyle yapmaya çalıştık.

Ayrıca bu haberleri ele alırken ana gayemiz, ille de haberin Peygamberimize uygunluğunu ispat etmek değil, bilimsel anlamda bir tahlil yapmaktır. Nitekim elimizde tahrif olmayan bir İncil değil, sadece gerçeğe en yakın olduğu iddia edilen bir İncil bulunmaktadır.

Çalışmamızın bu bölümü, her biri müstakil 21 ana başlıktan oluşmakta ve tahlil ettiğimiz her pasajın bitiminde, sonuç mahiyetinde kısa bir değerlendirmesi yapılmaktadır. Aslında her biri müstakil bir çalışmayı gerektiren bu haberleri tahlil ederken, çalışmamız kapsamında ancak konuların özünü teşkil eden temel bilgiler vermekle yetindik.

En sonunda ise araştırmamızın genel bir değerlendirmesini yaparak, ilerde daha geniş bir çalışma yapmak ümidiyle konuyu sonlandırdık.

Bu araştırmamızın, Türkiye’de Barnabas İncili ile ilgili bu alandaki boşluğu önemli ölçüde dolduracağını mİd ediyoruz.

Çalışmalarım esnasında yardımlarını esirgemeyen başta saygıdeğer hocam Prof. Dr. Mevlüt ÖZLER olmak üzere, Doç. Dr. Arif YILDIRIM beye, tez danışmanlığını yapan saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Muhammet YAZICI beye ve diğer hocalarıma şükranlarımı arz ederim.

Mehmet Reşat şAVLI
Erzurum 2007

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser.
a.g.m.	: Adı geçen madde.
Ans.	: Ansiklopedisi.
(a.s.)	: Aleyhi's-selâm
b.	: İbn (oğul).
bkz.	: Bakınız.
b.y.y.	: Baskı yeri yok.
c.	: Cilt.
(c.c.)	: Celle Celâluhu.
çev.	: Çeviren.
D.İ.B.	: Diyanet İşleri Başkanlığı.
Hz.	: Hazreti.
İst.	: İstanbul.
s.	: Sayfa.
(s.a.v.)	: Sallallâhu Aleyhi ve Sellem.
T.D.V.	: Türkiye Diyanet Vakfı.
thk.	: Tahkîk eden.
terc.	: Tercüme eden.
tsz.	: Tarihsiz.
vb.	: Ve benzeri.
vd.	: Ve devamı.
Yay.	: Yayınları.

GİRİŞ

1. BARNABAS (JOZEPH)

1.1. Barnabas (Jozeph)'in Hayatı

Hristiyanlığın ilk döneminin en büyük şahsiyetlerinden biri olan Barnabas (Barnabas), Levili Kabilesi'nden Kıbrıslı bir Yahûdî ailesine mensuptur ve Kıbrıs'ta doğmuştur. Barnabas Aslen Yahûdî iken, Îsâ (a.s.)'ı görünce iman etmiş ve ona ilk inananlardan olmuştur. Barnabas, Hz. Îsâ'nın, tebliğini yaymaya çalıştığı üç yıllık süre içerisinde, zamanının büyük bir kısmını onun yakın takipçisi olarak geçirmiştir. On iki Havari'den biri olup olmadığı ihtilafli olan Barnabas'ın asıl adı Jozeph (Yusuf)'tir. Îsâ (a.s.)'a inandığı ve onu çok sevdiği için, daha sonra Havariler ona lâkap olarak “Barnabas” ismini vermişlerdir.¹ Bu adın aslının, Arâmice'de “peygamber oğlu” anlamına gelen “barnebûâh” olduğu; Arapça'da ise “bar-nahva” (teselli oğlu) anlamına geldiği belirtilmektedir.²

Hz. Îsâ'dan sonra havarilerinin dini tebliğ etme hususunda başlarına gelenlerin anlatıldığı ve Kilise tarafından da kabul edilen “Resullerin İşleri” bölümünde, Barnabas hakkında önemli bilgiler bulunmaktadır.³ Burada anlatıldığına göre Barnabas, Hristiyanlığın ilk döneminde çok önemli bir rol oynamasından dolayı, yine bir havari olan Luka tarafından “Rûhu'l-Kudûs ve îmanla dolu iyi bir adam”⁴ olarak tavsif edilmiştir. Şehir şehir dolaşan Barnabas, Allah'ın sözünü her gittiği yerde ilân etmekte, kardeşlerine yardım için koşmakta ve pek çok kişinin “Hakk” dîne girmesine sebep olmaktadır. Koyu bir Yahûdî iken, Îsâ Mesih'in gaibden kendisine seslendiğini ve bu yeni dine inandığını belirterek Kudûs'e giden Pavlus (Saul), havâriiler tarafından şüphe ile karşılanırken, Barnabas onun hakkında iyi niyet göstererek cemaate alınmasını sağlamıştır.⁵ İlk Hristiyan Cemaati içinde aktif görev üstlenen Barnabas, cemaat temsilcisi olarak Antakya'ya gönderilmiş ve orada bu yeni dini yayma faaliyetlerine

¹ Bkz. **Cilacı, Osman**, “Barnabas İncili ve Mahiyeti”, *Diyanet (İlmî) Dergisi*, Ekim-Kasım-Aralık, 1983, cilt:19, sayı: 4, s. 8-14; *Kitabı Mukaddes*, Kitabı Mukaddes Şirketi, İst., 1997; *İncil* (İncilin Çağdaş Türkçe Çevirisi), Zirve yay., İst., 2005, Resullerin İşleri, IV, 36-37; *Encyclopedia Britannica*, III, 171, U.S.A. 1970; *Türk Ansiklopedisi*, “Barnabas” maddesi, V, 265, İstanbul 1967; **Ünal, Ali**, *Barnabas İncili* (Önsöz Yerine), s.49, Çev. Mehmet Yıldız, Kültür Basın Yayın Birliği, İstanbul, tsiz.; **Cilacı, Osman**, “Barnabas”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, V, 76, T.D.V. yay. İst., 1991.

² Bkz. Resullerin İşleri, IV, 36-37; **Cilacı**, “a.g.m.”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ans.*, V, 76; **Ünal, a.g.e.**, s.49; *Encyclopedia Britanica*, “Barnabas”, III, 171; *Türk Ansiklopedisi*, V, 265; **Cilacı, a.g.e.**, s. 8-14.

³ **Ünal, a.g.e.**, s.49.

⁴ Resullerin İşleri, 11/24 .

⁵ Resullerin İşleri, 9/26-27.

katılmıştır.⁶ Daha sonra Pavlus'u aramak için Tarsus'a gimiş ve onu bularak Antakya'ya getirmiştir. Daha sonra her ikisi bir yıl boyunca Antakya'da bu yeni dini tebliğ etmeye devam etmiştir. Kudüs'teki büyük kıtlık üzerine Barnabas ve Pavlus Antakya Hristiyanlarının maddi yardımlarını Kudüs'e götürmekle,⁷ Kudüs'teki işleri bitince de Suriye dışındaki putperest milletlere Hristiyanlığı tebliğ etmekle görevlendirilmiştir.⁸ Barnabas Pavlus ile birlikte önce Kıbrıs'a, daha sonra da Pamfilya Pergası'na, Pisidya Antakya'sına, Konya, Listra ve Derbe'ye gitmiştir.⁹ Listra'ya gelince halk onu ilâh Zeus diye kabul etmiştir.¹⁰ Bunun üzerine Barnabas Antakya'ya dönmüş ve yeni Hristiyan olanların, Mûsa şeriatı üzerine sünnet olmaları gerektiğini ileri sürenlerle mücadeleye başlamıştır. Antakya Hristiyan cemaati bu meseleyi (Mûsa şeriatı üzerine sünnet olma tartışmasını) çözmesi için Barnabas'ı Pavlus ile birlikte Kudüs'e göndermiş, burada havâiriler meclisine katılan Barnabas tekrar Antakya'ya geri dönmüştür.¹¹ Daha sonra Pavlus ile aralarında anlaşmazlık çıkınca Pavlus'tan ayrılan Barnabas Kıbrıs'a gitmiştir.¹² Resullerin İşleri kitabı, Barnabas ile Pavlus arasındaki anlaşmazlığın, Barnabas'ın yeğeni olan ve kendisi başka bir İncil yazarı olan Markos yüzünden çıktığını belirtir.¹³ Fakat anlaşmazlığın gerçek sebebinin ne olduğu kesin değildir ve bu anlaşmazlığın, Barnabas ile Pavlus arasında ideolojik bir farklılıktan kaynaklandığı ihtimal dahilindedir. Çünkü Yeni Ahid'de böyle bir farklılıktan söz edilmez ama Barnabas'ın sünnet olma konusunda fikir değiştirerek putperest iken Hristiyan olanların Mûsa şeriatı üzere sünnet olmaları tezini savunduğunu ve böylece aynı görüşü savunan Saint Pierre ile birlikte hareket ettiğini görmekteyiz.¹⁴ İşte muhtemelen Barnabas'ın Mûsa şeriatini geçersiz sayan Pavlus'tan ayrılışının sebebinin burada aramak gerekir.¹⁵

İlginçtir ki bu ayrılma olayı sonrasında, Resullerin İşleri Kitabı'nda, Barnabas'ın hayatının daha sonraki dönemi hakkında herhangi bir bilgi yer almamakta ve sürekli Pavlus'tan söz edilmektedir. Buradan, Barnabas-Pavlus ayrılığının köklü bir ayrılık olduğunu ve en azından bundan sonra 'itikad' alanında da derin bölünmelerin baş

⁶ Resullerin İşleri, 11/19-23.

⁷ Resullerin İşleri, 11/25-30.

⁸ Resullerin İşleri, 13/2.

⁹ Resullerin İşleri, 13, 14.

¹⁰ Resullerin İşleri, 14, 12.

¹¹ Resullerin İşleri, 15.

¹² Resullerin İşleri, 15/36-39.

¹³ Resullerin İşleri, 15/37-39.

¹⁴ Galatyalılar'a Mektup, 2/11-13.

¹⁵ **Cilacı**, "a.g.m.", *T. D. V. İslâm Ansiklopedisi*, V, 76-77.

gösterdiğini tahmin edebiliriz. Nitekim Barnabas, İncili'nin girişinde şöyle demektedir: "... Şeytan tarafından aldatılan pek çokları, dindarlık maskesi altında en dinsiz akîdeyi vaz' ederek İsâ'ya Allah'ın oğlu demekte, Allah'ın sonsuza değin emrettiği sünnet olmayı reddetmekte ve her türlü kirli etin yenmesine izin vermektedir. Bunlar arasında bulunan ve kendisinden, üzüntü duymadan söz edemediğim Pavlus da aldatılmıştır. Bundan dolayı, kurtulasınız, Şeytan tarafından aldatılmayasınız ve Allah'ın hükmü önünde hüsrana uğramayasınız diye, İsâ ile yaptığım konuşma ve görüşmelerde gördüğüm ve duyduğum gerçeği yazıyorum."¹⁶

Barnabas'ın bizzat kendi yazdıklarından da bizler, Resullerin İşleri'nde anlatıldığı üzere Pavlus'la bir süre arkadaşlık yaptığını görmekteyiz. Fakat her Peygamberden sonra olduğu gibi, Hz. İsâ'dan sonra da izleyicileri arasında ayrılıklar çıkmış, bu ayrılıklar dinin özüne de inmiş ve Pavlus Tevhîd'i şirke çevirenlerin başında yer alırken, Tevhid'den kopmayan Barnabas ise, Hz. İsâ'nın gerçek dinini, (ona inananlar Şeytan'a kanmasınlar diye) yazıya geçirme gereği duymuştur.¹⁷ Daha sonraları ise Mîlâdî 63'te Kıbrıs'ta öldürülmüştür.¹⁸

Pavlus, Barnabas'yı havârilere saymaktadır.¹⁹ Mûsevi-Hıristiyan geleneğinde de Barnabas'ın havâri olduğu kabul edilmekte ve Pavlus'un görüşlerine karşı çıktığı ifade edilmektedir.²⁰ Fakat yine de Barnabas'ın havari olup olmadığı hakkında kesin bir şey söylemek zordur. Kesin olan şudur ki Barnabas, İslâm peygamberlerinden Hz. İsâ'ya inanmış bir mü'mindir ve en azından Kanonik²¹ İnciller'in ilkinin yazıldığı günlerde ve hatta ondan da önce 'İncil'ini kaleme almıştır.²²

Diğer taraftan, İslâm dünyasında Barnabas'ın havârililiğini ciddi anlamda savunanlar da mevcuttur. Örneğin, Hz. İsâ hakkında gerçekten değerli bir araştırma yapmış bulunan Muhammed Ataurrahim, Barnabas'ın havârililiğini kabul etmekte ve onun İncil'i hakkında şu bilgiyi vermektedir: "Barnabas İncil'i, İsâ'nın şakirdi olan ve zamanının çoğunu bizzat İsâ'nın yanında geçiren bir adam tarafından yazılmış ve bu

¹⁶ Yıldız, Mehmet, *Barnabas İncil'i*, s.55, (Çeviri), Kültür Basın Yayın Birliği, İstanbul, tsiz.; Ünal, a.g.e., s.50.

¹⁷ Ünal, a.g.e., s.50-51.

¹⁸ Şemseddin Sâmî, *Kâmusu'l-Â'lâm*, II, 1192, İstanbul, 1306; Abdurrahman Aygün, *İncil-i Barnabas ve Hz. Peygamber Efendimiz Hakkındaki Tebşirâtı*, s.5, İstanbul, 1942 (Basılmamış).

¹⁹ Korintoslular'a Birinci Mektup, 9/1-6.

²⁰ Cilacı, a.g.m., *T. D. V. İslâm Ansiklopedisi*, V, 77.

²¹ Hristiyan dinî literatüründe kilisenin sahih kabul ettiği İncil metinlerine "kanonik" denir. Bunlar: Matta, Markos, Luka ve Yuhanna İncilleridir.

²² Ünal, a.g.e., s.51.

İncil günümüze kadar gelmiştir. Kabul edilmiş diğer dört İncil'in yazarlarının aksine o, İsa ile doğrudan görüşmüş ve öğretisini direkt İsa'dan almıştır.²³

Barnabas'ı ve fikirlerini benimseyenler, tarihi seyir içinde Barnabitler veya Barnabasçılar adında bir Katolik tarikatını 1530'da Milano'da kurmuşlardır. Bu tarikat mensupları önceleri "St. Paulus Klerikleri" veya "Paulusçular" adını taşıyorlardı. Fakat daha sonra Barnabas Manastırı'na taşındıkları için adları Barnabasçılar olarak değişmiştir.²⁴ Barnabasçılar, bir tarikat olarak teşekkül ettikten sonra öğretmenlik, toplumun çeşitli işleriyle uğraşma, fakirlere her türlü yardımda bulunma ve ilmî çalışmalar yapma gibi bazı sosyal hizmetlerde de bulunmuşlardır.²⁵ 1983 itibarıyla 35 kadar manastırla İtalya ve Avusturya'da faaliyet gösteren Barnabas Tarikatı mensuplarının her sene 11 Haziran'da yortuları vardır. Bunlar, kaba kumaştan yapılmış siyah cübbeye benzer bir elbise giyinirler. Armaları, mavi zemin üzerine piramit şeklinde konulmuş, üç yıldız üstünde iki yıldız ve bunların yan tarafında, üzerinde P. ve A. (Paulus Apostolus, yani havari Paulus) harfleri bulunan bir haçtır.²⁶

1.2. Barnabas'ın Bilinen Eserleri

Barnabas İncilinden başka Barnabas'a ait olduğu iddia edilen bazı yazılar da vardır. Bunlar "Barnabas'ın İşleri" ve "Barnabas Mektubu"dur.²⁷

Barnabas'ın İşleri adlı yazıda, Barnabas'ın genel mahiyetteki seyahatleri ve Kıbrıs'ta Hristiyanlık uğrunda öldürülüşü anlatılmaktadır. Barnabas Mektubu'nda ise İncil'in apokryph bölümlerinden söz edilmektedir. Bu yazının Yunanca metni IV. yüzyıla ait codex Sinaiticus'la bize kadar gelmiştir ve fikir örgüsü bakımından Yahudi aleyhtarı bir mahiyet taşır.²⁸

²³ Ataurrahim, Muhammed, *Jesus Prophet of İslâm*, England 1977, s.39-42.

²⁴ *Türk Ansiklopedisi*, "Barnabas", V, 266.

²⁵ Cilacı, a.g.e., s.8.

²⁶ Bkz. *Türk Ansiklopedisi*, "Barnabas", V, 266.

²⁷ Cilacı, a.g.e., s.14.

²⁸ Ahmet Şelebî, *Mukârenetü'l-Edyân*, Mısır 1984, II, 181.

I. BÖLÜM

1. BARNABAS İNCİLİ

1.1. Barnabas (Barnabas) İncili'nin Tarihi Arka Planı

Konuya girmeden önce şunu belirtmek gerekir ki elimizde, Kur'ân-ı Kerim'e benzer şekilde, Allah tarafından nasıl vahyedilmişse o şekliyle yazıya geçirilmiş, ezberlenmiş ve tek harfî bile bu güne kadar değişmeden gelebilmiş bir İncil yoktur. Hatta öyle ki, Barnabas İncili de dâhil olmak üzere elimizde bu anlamda "İncil" diye bir kitap yoktur dense, abartı olmaz kanaatini taşımaktayım. Bu yüzden Hz. İsa'ya gelen vahiylerin, yani İncil'in âyet veya surelerinin hiçbir zaman yazıya geçmediği, Hz. İsa'nın 'teveffâ' edilmesinden (göğe çekilmesinden) sonra, takipçilerinin elinde herhangi İlâhî bir kitap bulunmadığı anlaşılmaktadır. Elde bulunan tüm İnciller, Hz. İsa'nın söyledikleri ve yaptıklarının akılda kalan ve kaldığı şekliyle daha sonra kağıda geçirilmiş, İslâm'daki 'hadis külliyyatı'na benzeyen birer eserdirler. Kanonik İnciller böyle olduğu gibi, Barnabas İncili de böyledir. Bu yüzden Hristiyanlıkta, İslâm'daki gibi 'Kitap-Hadis' ayrımı olmamıştır.²⁹

Barnabas, Hz. İsa'nın öğrencilerinden olup, Pavlus'un Hristiyan cemaatine kabul edilmesinde büyük rol oynamış bir kimsedir. O, bütün hayatını, Hristiyanlığı yayma uğrunda geçirmiştir. Barnabas, Markos'un hocası, Pavlus'un önderi bir kişi olduğu halde Kilise ona nisbet edilen İncil'i reddetmektedir.³⁰ Oysa Kilise tarafından apokrif (sahte) sayılan İnciller içinde, en önemli olanlarından biri, şüphesiz Barnabas İncili'dir.³¹

Barnabas İncili, İncil nüshaları arasında, aslına en yakın olanıdır. Barnabas'ın, Hz. İsa'dan öğrendiklerini ve duyduklarını bir kitapta topladığı bilinmekte ve bu kitaba, onun adına izafeten "Barnabas İncili" denilmekte, ancak Barnabas'ın, kitabını ne zaman yazdığı kesin olarak bilinmemektedir.

Barnabas İncili M.S. 325'e kadar İskenderiyye kiliselerinde kabul edilmiş ve okutulmuş, İsa'nın doğumundan sonraki birinci ve ikinci asırlarda, Tevhîd'i desteklemiş olan İraneus'un (M.S. 120-200) yazılarında elden ele dolaşmıştır. M.S. 325'te ise meşhur İznik Konsili toplanmış ve teslis akîdesi, Pavlus Hristiyanlığının resmi doktrini olarak ilân edilmiştir. Kilise'nin resmi İnciller'i olarak Matta, Markos, Luka ve

²⁹ Ünal, a.g.e., s.41.

³⁰ Jakob, Xavier, *İncil Nedir, Tarihi Gerçekler*, Ankara, 1985, s.153.

³¹ Kuzgun, Şaban, *Dört İncil Farklılıkları ve Çelişkileri*, Ankara, 1996, s.163.

Yuhanna İncilleri seçilmiş, Barnabas İncili de dâhil geri kalan bütün İnciller'in okunması ve elde bulundurulması yasaklanmıştır. Barnabas İncili hakkında sürdürülen bu yasaklama kararları, ileriki tarihlerde de devam etmiş, M.S. 366'da Papa Damasus'un (M.S. 304-384) da İncil'in okunmaması için bir karar çıkarttığı bildirilmiştir. Bu karar M.S. 395'te ölen Kaesaria Piskoposu Gelasius tarafından da desteklenmiş, onun Apokrifal kitaplar listesinde Barnabas İncili de yer almıştır. Apokrif, basitçe "halktan gizlenmiş" demektir. Oysa ki Papa'nın, yasaklanmış kitaplar listesine Barnabas İncili'ni de almış olması, en azından, İncil'in varlığını göstermektedir. Ayrıca Papa'nın, M.S. 383'te Barnabas İncili'nin bir kopyasını ele geçirdiği ve kendi özel kütüphanesinde sakladığı da bir gerçektir.³²

Kilise'nin iddiasına göre Barnabas İncili, XIV. asırda Hristiyanlıktan İslâmiyete geçen birisinin İslâmiyet'e geçişinde, kendisini haklı göstermek için yazılmıştır ve bu İncil, apokrif İnciller arasında yer almaktadır.³³ Hâlbuki V. asrın sonlarında M.S. 492 yılında tahta çıkan papa Gelasius'un, okunması yasak olan kitaplarla ilgili olarak çıkardığı "Decretum Gelasianum" adlı emirnâmesindeki yasak kitaplar arasında, Barnabas İncili'nin adının da geçmesi,³⁴ Barnabas İncili'nin, XIV. Yüzyılda yazılma ihtimalini ortadan kaldırmaktadır.³⁵ Aynı zamanda Papa Gelasius'un bu genelgesi ve yine bu İncilden bahseden "Catalogue des soixante livres canoniques"³⁶ adlı bu iki eser, Barnabas İncili'nin mevcudiyetine dair en eski Hristiyan kaynaklarıdır.³⁷

"Decretum Gelasianum" ve "Catalogue des soixante livres canoniques"ten sonra Barnabas İncili uzun bir süre Batı kaynaklarında yer almaz. Daha sonra nihayet ilk defa Jean Albert Fabricius (ö.1736) "Codex Apocryphus Novi Testamenti" adlı eserinin 1703 ve 1719 tarihli baskılarında; Bernard de la Monnoye'nin, Paris'te 1715'te neşredilen "Menagiana" adlı eserinde, Barnabas İncili'nden bahsetmektedirler. Aradaki bu uzun dönem hakkında sadece Barnabas İncil'inin İspanyolca nüshasında bilgi vardır. Bu nüshanın önsözünde belirtildiğine göre İncil'in orijinal nüshasını ilk bulan Fra Marino adlı Hristiyan keşiş (Latin Râhip Fra Marino)³⁸ tir. Şöyleki Fra Marino, Aryanos'un (Irenee, İrenaus) yazılarından birinde, Aryanos'un Barnabas İncili'ne

³² Ataurrahim, *a.g.e.*, s.39-41.

³³ Jakob, Xavier, *a.g.e.*, s.153.

³⁴ Şelebî, Mûtevalî Yusuf, *Edva' ale'l-Mesihîyye*, Kuveyt, 1968, s.62; Aygün, *a.g.e.*, s.19.

³⁵ Kuzgun, *a.g.e.*, s.164.

³⁶ Cirillo, Luigi, *Evangile de Barnabas*, Paris, 1977, s.37.

³⁷ Cilacı, a.g.m., *T. D. V. İslâm Ansiklopedisi*, V, 78.

³⁸ Kuzgun, *a.g.e.*, s.164-165.

dayanarak Pavlus'un görüşlerini tenkit ettiğini ve Pavlus'un görüşlerini çürüterek Barnabas'ın görüşlerini tasdik ettiğini görünce bu İncil'e karşı büyük bir ilgi duymuş ve onu aramaya koyulmuştur.³⁹ O zamanlar Barnabas İncili'nin İngilizce çevirisinin yapıldığı el yazması, Papa'da (1589-1590) bulunuyordu. Adı geçen râhip o dönemde (XV. asrın sonları) papalık makamında oturan şahsın (Papa Sextus'un)⁴⁰ yanına sokularak onun güvenini sağlamayı başardıktan sonra, bu papanın kütüphanesine girmiş ve orada Barnabas İncili'nin İtalyanca el yazmasını bulmuştur. Sonrasında bu İncil'i elbisesinin yeni içerisine gizliyerek oradan ayrılmış ve Vatikan'a gelmiş,⁴¹ bu İncil üzerinde bir süre çalıştıktan sonra, hem İslâmiyeti kabul etmiş, hem de onu (Barnabas İncili'ni) Hristiyan dünyasına tanıtmak için çalışmıştır.⁴² Bu husus Viyana Millî Kütüphanesin'ndeki İncil'in en sonunda bizzat Framarinyo'nun el yazısı ile tasrih edilmiştir.⁴³ Bugün elde mevcut en eski Barnabas İncili nüshası olan bu yazma İncil daha sonra, Amsterdam'da büyük bir ün ve otorite sahibi olan ve hayatı boyunca bu esere büyük bir değer verdiği bilinen bir şahsa ulaşıncaya kadar elden ele dolaşmış, onun ölümünden sonra da Prusya Kralı temsilcisi olup Prusya Kralının sarayında danışman olarak çalışan⁴⁴ J.E. Cramer'in eline geçmiştir. 1713'de Kramer bu yazmayı, kitap konusunda uzman olan meşhur Savoylu Prens Eugen'e takdim etmiş, 1738'de, bu prensin kütüphanesi ile birlikte bu yazma İncil de Viyana'daki Hofbibliothek'e (Krallık Sarayı'na)⁴⁵ nakledilmiştir.⁴⁶ Halen orada olan bu İncil, kütüphanenin, "Österreichische Nationalbibliothek, cod. 2662" tanımlı bölümünde bulunmaktadır.⁴⁷

Görüldüğü gibi, Barnabas İncili hakkında çıkarılan bütün yasaklama kararları ve okunmaması için alınan tedbirler pek başarılı olamamış ve İncil, günümüze kadar varlığını sürdürmüştür.⁴⁸ Batılı Hristiyan araştırmacıların yaptıkları tesbitlere göre bu İncil, ilk olarak İslâmî bir muhitte değil, aksine Batıda Hristiyan bir muhitte ortaya çıkmıştır. Onun Batıda ortaya çıkışı, yukarıda bahsedilen incilin İspanyolca nüshasından hareketle XV. ve XVI. yüzyıla kadar geri gitmektedir.

³⁹ Ataurrahim, *a.g.e.*, s.41-42; Kuzgun, *a.g.e.*, s.164-165.

⁴⁰ Ataurrahim, *a.g.e.*, s.41-42; Kuzgun, *a.g.e.*, s.164-165.

⁴¹ Ataurrahim, *a.g.e.*, s.41-42; Şelebi, Ahmed, *a.g.e.*, II, 183.

⁴² Kuzgun, *a.g.e.*, s.164-165; Aygün, *a.g.e.*, s.24.

⁴³ Aygün, *a.g.e.*, s.24-25.

⁴⁴ Kuzgun, *a.g.e.*, s.165-166.

⁴⁵ Kuzgun, *a.g.e.*, s.165-166

⁴⁶ Cilacı, a.g.m., *T. D. V. İslâm Ans.*, V, 78.

⁴⁷ Cilacı, a.g.m., *T. D. V. İslâm Ans.*, V, 77.

⁴⁸ Ataurrahim, *a.g.e.*, s.41-42.

Diğer nüshaların ana kaynağı kabul edilen Krimer'in bu nüshası, bir süre sonra meçhul bir kişi tarafından, İtalyanca'dan İspanyolca'ya tercüme edilmiş, ayrıca İngiliz müsteşrik Sayel de bu kitabı İspanyolcadan, İngilizceye çevirmiştir.⁴⁹ Daha sonra bu eserin başta Arapça⁵⁰ olmak üzere muhtelif dillere tercümesi yapıldığı gibi, İtalyanca'dan İngilizce'ye tercümesi de yapılmıştır.⁵¹ İlk dönem kilise tarihçilerinden çok önemli bir sima olan John Toland, bu yazma Barnabas İncili'ni incelemiş ve ölümünden sonra 1747'de basılmış olan "Nazarenus, or Jewish, Gentile and Mahometan Christianity" adlı eserinde önemli ölçüde bu yazmadan bahsetmiş, ayrıca muhtelif çalışmalarında da ona atıflarda bulunmuştur.⁵² Toland'ın, Barnabas İncil'i hakkında söylediği: "Bu, tıpkı kutsal bir kitap görünümündedir."⁵³ Sözü bizim için çok büyük önem arz etmektedir.

Yukarıda adı geçen ve günümüzde kaybolmuş İspanyolca nüshaya atıfta bulunan ilk yazar ise Adrian Reeland'dır.⁵⁴ Bu İspanyolca nüsha 1734'e kadar mevcuttu. Zira Georges Sale 1734'te neşrettiği Kur'an tercümesinde ondan bahsetmektedir. Sale İspanyolca yazma nüshanın kendisine Dr. Holme tarafından verildiğini, nüshanın 222 bölüm ve 420 sayfadan oluştuğunu ve oldukça okunaklı olduğunu, kitabın başında İtalyanca'dan çevrildiğinin belirtildiğini nakletmektedir. Sale, The Koran adlı eserinde Barnabas İncili'nin İspanyolca nüshasından bazı pasajlar nakletmektedir. Benzer şekilde Dr. Jozeph White da 1874'te, kendisine Barnabas İncili'nin İspanyolca nüshası hakkında bilgi veren Dr. Thomas Monkhouse'un İncil'in İspanyolca nüshası ile bir bölümünün İngilizce tercümesine sahip olduğunu bildirmekte ve İngilizce metinden 96, 97, 216.-222. bölümleri nakletmektedir. Bugün İspanyolca nüshadan bilinen bölümler, yalnızca Georges Sale ve Dr. Jozeph White'ın naklettiklerinden ibarettir.⁵⁵

Öte yandan İtalyanca el yazma Canon ve Mrs. Ragg tarafından tekrar İngilizce'ye çevrilmiş ve 1907'de Oxford Üniversitesi matbaasında basılarak yayınlanmıştır.⁵⁶ Fakat her nedense bu İngilizce çevirinin hemen hemen tamamı aniden gizemli bir şekilde piyasadan kaybolmuş ve yalnızca ikisi günümüze kadar

⁴⁹ **St. Barnabas, İncil-i Barnabas**, (İngilizce'den Arapça'ya Çeviren) Halil Bey Seâde, Mısır, 1905.

⁵⁰ **L. Cirillo, a.g.e., s.52.**

⁵¹ **St. Barnabas, The Gospel of Barnabas**, Karachi, byy., tsz.

⁵² **L. Cirillo, a.g.e., s.51; Ataurrahim, a.g.e., s.41-42; Kuzgun, a.g.e., s.165-166.**

⁵³ **Ataurrahim, a.g.e., s.41-42; Kuzgun, a.g.e., s.165-166.**

⁵⁴ **L. Cirillo, a.g.e., s.51.**

⁵⁵ **L. Cirillo, a.g.e., s.51-52.**

⁵⁶ *Türk Ans.*, V, 266; **Ataurrahim, a.g.e., s. 42; Cilacı, a.g.m., DİA, V, 78; L. Cirillo, a.g.e., s.39.**

gelebilmıştır: Biri British Museum’da, diğeri de Washington Kongre Kütüphanesi’nde (Library of the Congress) dir. Barnabas İncil’i üzerinde doktora tezi hazırlayan L. Cirillo, Clarendon Press’e yaptığı mürââcaat sonunda bu baskıya ait nüshaların imha edildiğini öğrenmiştir.⁵⁷ Kongre Kütüphanesi’nden kitabın bir mikro-film kopyası ele geçirilmiş ve İngilizce çevirinin yeni bir baskısı Pakistan’da yapılmıştır. Daha sonra bu baskının bir kopyası gözden geçirilmiş ve yeni bir baskı amacıyla kullanılmıştır.⁵⁸ Öte yandan bu İncil’in bahsedilen Arpçaya ilk tercümesi ise, XX. yüzyılın başında (1908), Mısır’da, Dr. Halil Seâde tarafından yapılmış ve esere bir de mukaddime yazılarak Muhammed Reşid Rıza tarafından Kâhire’de yayınlanmıştır.⁵⁹ Ancak 1908’deki bu ilk Arapça tercümesinden önce Arapça bir Barnabas İncili’nin mevcudiyeti tesbit edilememiştir.⁶⁰ Bu eser daha sonra 1968’de Tahran’da, Murtaza Kerim Kirmânî tarafından Farsça’ya da tercüme edilmiştir.⁶¹

Bu konuda önem arzeden başka bir bilgi de 1984’te Hakkâri civarında bir mağarada, Ârâmî dilinde ve Süryânî alfabesi ile yazılmış bir kitabın bulunduğu ve bunun Barnabas İncili olduğu, yurt dışına kaçırılmak istenirken yakalandığıdır.⁶²

Barnabas İncili’nin M.S. V. asırda papalık tarafından yasaklanan kitaplar listesinde bulunmasının yanı sıra, bu kitabın İslâmî bir muhitte değil, aksine mutaassıp Hristiyanlar arasında ortaya çıkması da kilisenin sahtelik suçlamasını mesnetsiz bırakmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi, bu İncilin en eski nüshası, İtalyanca, yani Vatikan’ın ve papalığın konuştuğu dilde yazılı olarak bulunmuş, sonraları bu nüsha yine koyu Hristiyan bir muhitte İspanyolcaya çevrilmiş, daha sonra İngilizceye tercümesi yapılmış, yani her şey, Hristiyan dünyası içinde cereyan etmiş, olayın İslâm dünyasıyla uzaktan yakından hiçbir alakası olmamıştır. Kitabın, Hristiyanlığın koyu bir taassup içinde bulunduğu bir muhitte bulunmuş ve tercümelerin yine bu muhitte yapılmış olmasına rağmen Hristiyan araştırmacılar, Latin rahip Framinyo’nun Barnabas İncili’ni bulup inceledikten sonra İslâmiyet’i kabul etmesine bakarak bu İncili, Framinyo’nun yazdığına ve sahte olduğuna hükmetmişlerdir. Her nedense Hristiyan ilim adamları, Framinyo’nun savunmasını gözardı etmektedirler. Çünkü Framinyo,

⁵⁷ L. Cirillo, *a.g.e.*, s.39.

⁵⁸ Ataurrahim, *a.g.e.*, s. 42.

⁵⁹ Şelebi, Ahmed, *a.g.e.*, II, 215; Cilacı, a.g.m., *T. D. V. İslâm Ans.*, V, 78; L. Cirillo, *a.g.e.*, s.52.

⁶⁰ L. Cirillo, *a.g.e.*, s.52.

⁶¹ Cilacı, a.g.m., *T. D. V. İslâm Ans.*, V, 78.

⁶² Bkz. *İlim ve Sanat*, Mart-Nisan 1986, sayı: 6, s. 91-94.

Arayanos'un (İrenaus) risalesinde bu İncilden bahsedildiğini, İncili kendisinin yazmadığını, aksine Aryanos'un risalesini okuduktan sonra yaptığı araştırmada bizzat Roma'da papalık kütüphanesinde bulunduğunu ifade etmektedir. Ayrıca şu husus da unutulmamalıdır ki en eski nüshanın elinde bulunduğu kişi, sıradan bir kişi değil, aksine Hristiyan bir devlet olan Prusya krallığı sarayında danışman olarak çalışan bir Hristiyan rahiptir. O da kitabı saray kütüphanesinde bulmuş, bir müddet sonra bu kitap, diğer güçlü bir Hristiyan devlet olan Avusturya Krallığı kraliyet kütüphanesine nakledilmiştir. İşin daha da önemlisi, bu İncil, Endülüslü Müslümanları İspanya'dan çıkarmakla övünen mutaassıp Hristiyanlar tarafından, kendi dillerine çevrilmiştir. Yine Protestanlığın en yoğun olduğu İngiltere'de, İngilizceye tercümeleri yapılmıştır. Mademki bu kitap sahteydi, niçin bunlar yapıldı? Bu koyu Hristiyanlar, kendi inançlarını çürütmek için yazılmış olan bu kitaba neden bu kadar önem verip onun üzerinde ciddi şekilde çalışmalar yaptılar? Eğer bu kitap, Müslümanlar tarafından uydurulmuş bir propaganda kitabı olsaydı, herhalde bu zahmetlere katlanmazlardı. Barnabas İncili, muhtemelen uzun yıllar gizli olarak elden ele dolaşmış ve iki dilde yazılı olarak XV. yüzyılda ortaya çıkmıştır.⁶³

Kilisenin bu İncili reddetmesinin arkasındaki gerçek sebep; bu İncil'in diğer dört İncil' den farklı olarak bir çok yerinde Hz. Muhammed (s.a.v.)'in geleceğine dair Hz. İsa'nın verdiği açık haberler⁶⁴, Hz. İsa'nın ilahlığının ve teslis inancının reddedilmesi, çarmıh olayının kabul edilmemesi, Hz. İsa'nın bir peygamber olduğunun açıkça zikredilmesi gibi bugünkü resmî Hristiyan doktrinine aykırı şeylerin yer almasıdır.⁶⁵

Barnabas İncili'nin diğer dört İncil' den ayrıldığı en önemli noktalar kısaca şunlardır:

- 1- Barnabas İncili, Hz. İsa'nın ilâh veya Allah'ın oğlu olduğunu kabul etmez.
- 2-Hz. İbrahim'in kurban olarak takdim ettiği oğlu Tevrat'ta belirtildiği ve Hristiyan inançlarında anlatıldığı gibi İshak değil, İsmâil (a.s.)'dir.
- 3-Beklenen Mesih Hz. İsa değil Hz. Muhammed'dir.
- 4-Hz. İsa çarmıha gerilmemiş, Yahuda İskariyoth adında biri ona benzetilmiştir.⁶⁶

⁶³ Kuzgun, a.g.e., s.165-166.

⁶⁴ Cilacı, a.g.e., cilt:19, sayı: 4, s.8.

⁶⁵ Kuzgun, a.g.e., s.164.

⁶⁶ Muhammed Ebu Zehre, *Hristiyanlık Üzerine Konferanslar*, Terc. Âkif Nûri, İstanbul 1978, s.105-107.

1.2. Barnabas İncili'nin Muhtevası

Barnabas İncili, içinde çeşitli konuların bulunduğu bir giriş bölümü ile doğumundan göğşe yükselişine kadar Hz. İsa'nın hayatının anlatıldığı asıl bölümden oluşmaktadır. Bu asıl bölüm ise 222 bab'dan meydana gelmektedir.

Giriş kısmında bu kitabın Allah'ın peygamberi Hz. İsa'nın gerçek İncil'i olduğu ve O'nun havarisi Barnabas tarafından yazıldığı, şeytanın yanılttığı pek çok kişinin -ki aralarında Pavlus da vardır- tamamıyla yanlış bir akideyi yaydıkları, bu kişilerin Hz. İsa'ya Allah'ın oğlu dedikleri, Allah'ın ebedi ahdi olan sünnet olmayı kabul etmedikleri, temiz ve helal olmayan her besinin yenebileceğine hükmettikleri ifade edilmekte ve Barnabas İncili'nin, insanların hataya düşmemeleri için kaleme alındığı belirtilmektedir.⁶⁷

Asıl bölümde ise şu konular yer almaktadır:

1. Hz. İsa'nın dünyaya gelişi ve çocukluğu.⁶⁸

Bu bölümde kanonik İnciller'de olduğu gibi annesi Meryem'e Cebrâil tarafından Hz. İsa'nın doğumunun müjdelenmesi,⁶⁹ Hz. İsa'nın dünyaya gelişi,⁷⁰ sünnet oluşu ve ma'bede takdimi,⁷¹ müneccimlerin Hz. İsa'yı ziyareti ve Mısır'a kaçırılışı,⁷² on iki yaşında Kudüs'ü ziyareti,⁷³ anlatılmaktadır.

Barnabas İncili'nin bu ilk bölümünde kanonik İnciller'den Luka ve Matta'ya büyük benzerlikler görülmekle birlikte bazı farklılıklar da vardır. Örneğin Luka İncili'ndeki⁷⁴ “ve işte gebe kalıp bir oğlan doğuracaksın ve adını İsa koyacaksın. O büyük olacak, ona Yüca Allah'ın oğlu denilecek; Rab Allah ona babası Dâvûd'un tahtını verecek; Ya'kub'un evi üzerinde ebediyen saltanat sürecektir ve onun melekûtuna hiç son olmayacaktır.” ifadesi, Barnabas İncili'nde şu şekildedir: “Allah seni, samimi bir kalple şeriatında yürüsünler diye İsrâil halkına göndereceği bir peygamberin annesi olarak seçti.” Luka İncili'nde babasız dünyaya gelmesi sebebiyle Hz. İsa'ya Allah'ın oğlu denileceği⁷⁵ bildirilirken Barnabas İncili'nde bu hadise şu şekilde anlatılmaktadır: “Ey Meryem! İnsan yokken insanı yaratan Allah, senden de erkek olmadan insan

⁶⁷ Bkz. Yıldız, a.g.e., s.55.

⁶⁸ Barnabas, bab 1-9.

⁶⁹ Barnabas, bab 1-2.

⁷⁰ Barnabas, bab 3-4.

⁷¹ Barnabas, bab 5.

⁷² Barnabas, bab 6-8.

⁷³ Barnabas, bab 9.

⁷⁴ Luka 1/31-33.

⁷⁵ Luka 1/35.

meydana getirmeye kâdirdir”. Luka İncili’ndeki, “Çünkü bugün Dâvud’un şehrinde size kurtarıcı doğdu, o da rab Mesih’tir”⁷⁶ ifadesine karşılık Barnabas İncili’nde, “Dâvud’un şehrinde Rabbin Peygamberi olan bir çocuk doğdu. O, İsrâil evine büyük bir kurtuluş getirmektedir”⁷⁷, şeklindedir.

2. Hz. Îsâ’nın tebliğ faaliyetinin ilk yılı:⁷⁸

Bu bölümde Hz. Îsâ, otuz yaşında iken Zeytin Dağı’nda melek Cebrâil kendisine İncil’i indirir. Îsâ’nın kalbine dolan bu kitapta Allah’ın ne yaptığı, ne söylediği, ne dilediği bulunmaktadır.⁷⁹ Böylece Hz. Îsâ’nın Peygamberliği başlamıştır. Barnabas’daki bu kısım kanonik İnciller’deki Îsâ’nın vaftiz olma hikayesine tekabül etmektedir. Yine Barnabas İncili’nde nakledildiği biçimde, “Hz. Îsâ’nın dağdan inmesi ve bir cüzamlıyı iyileştirmesi,⁸⁰ Kudüs’te mâbedde Allah adına ilk vaazını vermesi⁸¹ ve Cebrail’in emri üzerine Zeytindağı’nda İbrahim’in kurbanının hâtırasına Allah’a bir kurban takdim etmesi,⁸² kanonik İnciller’de yoktur. Barnabas İncili’nin devamında, çölde Şeytan tarafından iğvâ edilmek istenen Îsâ daha sonra on iki havarisini seçer.⁸³ Bu havariler arasında kanonik İnciller’in aksine Barnabas da vardır, Îsâ bir düğünde suları şarap yapar.⁸⁴ Meşhur dağ vaazını verir.⁸⁵ Havarilerin sorulan üzerine Tanrı hakkında bilgi verir. Allah hakkında “babamadır” denilmesini⁸⁶ izah eder; 144.000 Peygamberden bahseder ve kendisinden sonra gelecek olan, bütün peygamber ve azizlerin en ulusu olan Allah elçisi (Hz. Muhammed’i) müjdeler.⁸⁷ Daha sonra Hz. Îsâ’nın öğütleri, çeşitli mucizeleri anlatılır.⁸⁸ Sünnet olmanın Allah ile Hz. İbrâhim arasında yapılan ebedî bir ahid olduğu, bu uygulamanın Hz. Âdem ile başladığı, sünnetsizin cennetten mahrum kalacağı ifade edilir.⁸⁹ Hz. İbrâhim’in başından geçenler anlatılır.⁹⁰ Domuz etinin ve yasaklanmış besinlerin yenilemeyeceği, putperestliğin en büyük günah olduğu

⁷⁶ *Luka* 2/11.

⁷⁷ *Barnabas*, bab, 4.

⁷⁸ *Barnabas*, bab 10-46.

⁷⁹ *Barnabas*, bab 10.

⁸⁰ *Barnabas*, bab 11.

⁸¹ *Barnabas*, bab 12.

⁸² *Barnabas*, bab 13.

⁸³ *Barnabas*, bab 14.

⁸⁴ *Barnabas*, bab 15.

⁸⁵ *Barnabas*, bab 16.

⁸⁶ *İşâyâ*, 63/16.

⁸⁷ *Barnabas*, bab 17.

⁸⁸ *Barnabas*, bab 18-21.

⁸⁹ *Barnabas*, bab 22-23.

⁹⁰ *Barnabas*, bab 26-29.

vurgulanır.⁹¹ Şeytan hakkında bilgiler verilir,⁹² temizlik kurallarının önemi,⁹³ Âdem ile Havvâ'nın yaratılışı, şeytan'ın onları kandırması, Âdem ile Havvâ'ya Allah'ın Rasûlü Muhammed'in geleceğinin bildirilmesi,⁹⁴ Hz. İsa'nın kendisinin Mesih olmadığını itiraf edip gerçek Mesih'in özelliklerini anlatması ve bunun da Hz. Muhammed olduğu ve Yahudi din bilginlerinin kutsal yazıları değiştirdikleri belirtir.⁹⁵

3. Hz. İsa'nın peygamberliğinin ikinci yılı:⁹⁶

Bu bölümde şunlar yer almaktadır: Roma askerlerinin Hz. İsa'yı tanrı olarak kabul etmeleri, bu sebeple İsa'nın Nain'i terk etmesi,⁹⁷ hastaları iyileştirmesi, sinagogdaki vaazı ve ibadet için çöle çekilmesi,⁹⁸ Hz. İsa'nın şeytan, nihâî hüküm ve Cehennem hakkındaki vaazları,⁹⁹ Hz. İsa'nın mucizeleri, çeşitli meselelerle ilgili tâlimleri,¹⁰⁰ kendisinden sonra gelecek gerçek Mesih'i müjdelemesi¹⁰¹ gibi konular.

4. Hz. İsa'nın peygamberliğinin üçüncü yılı:¹⁰²

Bu bölümde ise şu konulara yer verilmektedir: Romalı askerlerin İbrânîleri İsa'nın tanrı olduğunu söylemeye zorlamaları, İsa'nın, kendisinin Mesih olmayıp sadece bir kul ve gerçek Mesih'in müjdecisi olduğunu açıklaması,¹⁰³ yetmiş iki kişiyi şakird olarak seçmesi,¹⁰⁴ on iki havari ile yetmiş iki şakirdin faaliyetleri.¹⁰⁵ Hz. İsa'nın Kudüs,¹⁰⁶ Nain,¹⁰⁷ ve Şam'daki faaliyetleri,¹⁰⁸ Celile'ye dönüşü, gerçek Ferrisîler

⁹¹ *Barnabas*, bab 32.

⁹² *Barnabas*, bab 35-36.

⁹³ *Barnabas*, bab 38.

⁹⁴ *Barnabas*, bab 39.

⁹⁵ *Barnabas*, bab 42-44.

⁹⁶ *Barnabas*, bab 47-90.

⁹⁷ *Barnabas*, bab 47.

⁹⁸ *Barnabas*, bab 48-50.

⁹⁹ *Barnabas*, bab 51-62.

¹⁰⁰ *Barnabas*, bab 63-81.

¹⁰¹ *Barnabas*, bab 82.

¹⁰² *Barnabas*, bab 91-222.

¹⁰³ *Barnabas*, bab 96.

¹⁰⁴ *Barnabas*, bab 98.

¹⁰⁵ *Barnabas*, bab 99-126.

¹⁰⁶ *Barnabas*, bab 127-131.

¹⁰⁷ *Barnabas*, bab 133-138.

¹⁰⁸ *Barnabas*, bab 139-143.

hakkındaki beyanları,¹⁰⁹ Nâsıra'dan Kudüs'e gidişi.¹¹⁰ Kader hakkındaki tâlimleri ve bu konuda sadece Hz. Muhammed'in bilgi sahibi olduğu, çöldeki konuşmaları,¹¹¹ Kudüs'te yazıcı Nicodeme ile karşılaşması.¹¹² Mesîh'in İsmâil soyundan geleceği,¹¹³ Lazar'ın dirilişi.¹¹⁴ Kudüs'teki son olaylar, Hz. Îsâ'nın askerler tarafından aranması, Cebrâîl, Mikâîl, İsrâîl ve Uriel tarafından semaya kaldırılıp üçüncü semaya bırakılması,¹¹⁵ Yahuda İskaryot'un işkence görüp çarmıha gerilmesi,¹¹⁶ Îsâ'nın annesine ve havarilere görünmesi,¹¹⁷ Barnabas'ın Hz. Îsâ'ya soruları, Hz. Îsâ'nın cevapları ve Hz. Îsâ'nın Barnabas'a, "Bak Barnabas, benim dünyada kalışım süresince bütün olup bitenlerle ilgili olarak benim İncil'imi elbette yazmalısın" şeklindeki talimatı ve orada bulunanların gözleri önünde dört melek tarafından semaya çıkarılışı.¹¹⁸ Hz. Îsâ'dan sonra havarilerin çeşitli bölgelere dağılmaları, Pavlus da dahil bazı insanların Îsâ'nın ölüp dirildiğini, bazılarının ise ölüp dirilmediğini ileri sürmeleri, Barnabas'ın ise gerçekleri naklettiği bildirilir.¹¹⁹

Barnabas İncili'nin "ana tema"sını ifade etmek gerekirse şöyle özetlemek mümkündür: Önceki kutsal yazılar tahrif edildiği için hakikati tekrar vazetmek üzere Tanrı Îsâ'yı görevlendirmiştir. Îsâ'nın vazedeceği hakikat ise Mesîh'in, İsmâil'in neslinden geleceğidir. Hz. Îsâ ne tanrı ne de Mesîh'tir. O, Mesîh olarak gelecek olan Hz. Muhammed'in müjdecisidir.

1.3. Barnabas İncilinin Metin Tenkidi

Barnabas İncili özellikle teslisi ve Hz. Îsâ'nın ulûhiyyetini reddedip onun sadece "gerçek Mesîh'i müjdeleyen bir Peygamber" olduğunu belirtmesi açısından kanonik İnciller'den ayrılmakta ve bu sebeple de Hristiyanlar tarafından uydurma (apokrif) kabul edilmektedir. Hristiyan araştırmacılar bu İncil'in XVII. yüzyılda kaleme alındığını, hatta Müslüman olmuş bir Hristiyan tarafından yazılıp Barnabas'a nisbet edildiğini iddia ettiklerini ve bunu ispat edebilmek için de çeşitli tenkitler yaptıklarını

¹⁰⁹ *Barnabas*, bab 143-151.

¹¹⁰ *Barnabas*, bab 151-162.

¹¹¹ *Barnabas*, bab 163-179.

¹¹² *Barnabas*, bab 180-192.

¹¹³ *Barnabas*, bab 191.

¹¹⁴ *Barnabas*, bab 193-200.

¹¹⁵ *Barnabas*, bab 215.

¹¹⁶ *Barnabas*, bab 217.

¹¹⁷ *Barnabas* 219-220.

¹¹⁸ *Barnabas*, bab 221.

¹¹⁹ *Barnabas*, bab 222.

daha önceden belirtmiştik. Barnabas İncili'ne yöneltilen bu tenkitlerin belki çok az bir kısmının mâkul olduğu söylenebilse de, çoğusunun peşin hükümle yola çıkılarak yapıldığı izlenimini vermektedir. Tenkitlerin başlıcaları kısaca şunlardır:

1. Tarih ve coğrafya hataları:

Metin kritiği yapanlar, Barnabas İncili'ndeki bazı ifadelerden bu İncil yazarının Filistin coğrafyasını bilmediğini ileri sürmektedirler. Barnabas İncili'ndeki,¹²⁰ “İsâ, Celîle denizine gitti ve bir gemiye binerek kendi şehri Nâsıra'ya doğru yola çıktı” ifadesinive aynı babdaki, “Nasıra şehrine gelince gemiciler...” ifadesini yazarın Nasıra şehrini deniz kenarında sandığını, yine aynı İncil'deki İsâ'nın Nâsıra'ya gittiği,¹²¹ daha sonra gemiye bindiği¹²² ve Kudüs'e vardığı¹²³ ifadelerinden de gerek Nasıra gerekse Kudüs'ü deniz kenarında iki şehir olarak düşündüğünü ileri sürmektedirler.¹²⁴

Fakat Barnabas İncili'ndeki bu bilgiler, “Nasıra ve Kudüs şehirleri deniz kenarındadır ve birinden diğerine gemiyle gidilmektedir” şeklinde yorumlanabileceği gibi, yazarın yol güzergâhında kat edilen merhaleleri tafsilatıyla anlatmayıp sadece bir hadisenin bittiği ve diğerinin başladığı yerleri bildirdiği şeklinde de yorumlanabilir. Zira bu yorum Barnabas İncili'nin genel üslûbuna daha uygundur. Bunu biz aynı İncil'de “İsâ'nın Nâsıra'ya yerleştiği, on iki yaşına gelince annesi Meryem ve Yûsuf'la birlikte Kudüs'e gittiği, tekrar Nâsıra'ya döndüğü,¹²⁵ daha sonra annesiyle birlikte Zeytindağı'na çıktığı¹²⁶ belirtilmekte, ancak ne denizden ne de gemiden bahsettiğinden” anlamaktayız.

Diğer taraftan Barnabas İncili'ndeki bu ifadeler bu İncil'in uydurma olduğuna delil olarak ileri sürülürken, aynı ifadelerin Matta İncili'ndeki, “İsâ kayığa bindi, denizi geçti ve kendi şehrine geldi”¹²⁷ şeklindeki ifadesi, sırf kanonik kabul edilen bir İncil'de yer aldığı için normal karşılanmaktadır. Benzer şekilde Barnabas İncili'ndeki bir ifade¹²⁸ yanlış tercüme edilerek yazarın Sur (Tyr) şehrini Şeria nehrinin yakınında zannettiği ileri sürülmekte ve bu husus tenkit edilmektedir. Hâlbuki yazar İncil'in başka

¹²⁰ *Barnabas*, bab 20.

¹²¹ *Barnabas*, bab 141.

¹²² *Barnabas*, bab 151.

¹²³ *Barnabas*, bab 152.

¹²⁴ **Benson, R.**, *İncil-i Barnabas*, İstanbul, 1985, s. 14-15.

¹²⁵ *Barnabas*, bab 9.

¹²⁶ *Barnabas*, bab 10.

¹²⁷ *Barnabas*, bab 9/1.

¹²⁸ *Barnabas*, bab 99.

bir yerinde Sur şehrinin bulunduğu bölgeyi göstermektedir.¹²⁹ Hâlbuki İtalyanca nüshada bulunan “in tiro apresso il giordano” cümlesindeki “in tiro” ifadesi, Fenike’deki Sur şehrinin göstermemektedir. İtalyanca’da bu ifade “doğrudan” veya “müteakiben” anlamına gelmektedir.¹³⁰

2. Hz. İsa dönemiyle bağdaşmayan çeşitli kavramlar:

Metin kritiği yapanlar, Barnabas İncili’nde bulunan bazı bilgilerin İsa dönemini değil Ortaçağ Avrupa’sını yansıttığını, bu sebeple kitabın Ortaçağ’da kaleme alındığını ileri sürmektedirler.

Barnabas İncili’nde 60 minutiye bölünen altın bir dinardan söz edilmektedir.¹³¹ Tenkitçilere göre, “Hz. İsa döneminde minuti (minuto) denilen bir para birimi yoktu ve Roma İmparatorluğu’nda kullanılan dinar altından değil, gümüşlendi.” Bu tenkit, bir para birimi olarak minutonun XIV. yüzyılda kullanılmaması açısından doğrudur. Ancak bu tabirin Barnabas İncili’ni tercüme edenlere veya çoğaltanlara ait olma ihtimali de yok mudur? Hatta daha da önemlisi bizler Hz. İsa zamanında altın veya gümüş paranın kullanıldığını Ahd-i Cedîd’den de anlamaktayız.¹³² Aynı şekilde, “İsa zamanında şarap deriden yapılma tulumlara konmaktaydı” denilerek, Barnabas İncili’ndeki “fıçı” tabirinin¹³³ tenkid edilmesi de rahatlıkla bu ifadenin mütercime ait oluşu şeklinde anlaşılabilir. Yine İncil’de yer alan¹³⁴ mahkemenin işleyiş tarzı ve düello hadisesi,¹³⁵ şekerin mevcudiyeti,¹³⁶ taş ocaklarında çalışan işçiler¹³⁷ gibi hususların, İsa dönemini değil, Ortaçağ Avrupa’sını yansıttığı ileri sürülmektedir.

Benzer şekilde bu İncil’deki, “Bir hedefe atışta bulunanları (ok atma tâlimi yapanları) gördünüz mü?”¹³⁸ ifadesinden hareketle bu tür askerî tâlimlerin o dönemden ziyade askerlerin çokça bulunduğu Ortaçağ Avrupası’na uygun olduğu şeklindeki tenkit de doğru değildir. Zira askerinin bulunduğu her yerde atış tâlimlerinin olması tabiidir. Taş ocaklarında çalışan işçilerden bahsedilmesi de¹³⁹ gerçeklerle çelişmemektedir. Zira o

¹²⁹ *Barnabas*, bab 21.

¹³⁰ **L. Cirillo**, *a.g.e.*, s. 395.

¹³¹ *Barnabas*, bab 54.

¹³² *Resullerin İşleri*, 3/6; 20/33.

¹³³ *Barnabas*, bab 152.

¹³⁴ *Barnabas*, bab 121.

¹³⁵ *Barnabas*, bab 99.

¹³⁶ *Barnabas*, bab 119.

¹³⁷ *Barnabas*, bab 109.

¹³⁸ *Barnabas*, bab 110.

¹³⁹ *Barnabas*, bab 109.

dönem Filistin’inde, başta Süleyman Mabedi olmak üzere çeşitli yapıların mevcudiyeti taş ocaklarının bulunduğunu göstermektedir.

3. Diatessaronlar’ın örnek alındığı iddiası: Bu noktada yapılan tenkide göre, 222 bölümden oluşan bu İncil, XIII ve XIV. yüzyıllarda İtalya’da oldukça rağbet gören diatessaronlar örnek alınarak hazırlanmıştır. “Dört kısmın uyumu” anlamına gelen diatessaron kelimesi, dört İncil’in tek bir kitap halinde özetlenmiş şekline verilen bir isimdir ve bu anlamda ilk defa milâttan sonra 150 yılında Tatien tarafından hazırlanan kitap için kullanılmıştır. Dolayısıyla XIII ve XIV. yüzyıllardan çok önce diatessaron mevcuttu.

Bu İncil’de Ahd-i Atîk’ten yapılan iktibaslarda, milâttan sonra IV. yüzyılda Aziz Jérôme tarafından yapılan Latince tercüme “Vulgate”nin kullanıldığı da iddia edilmektedir. Fakat tam aksine Kitâb-ı Mukaddes’in Latince tercümesinin Barnabas İncili’ne dayandığı da ileri sürülmektedir.¹⁴⁰

4. Bu İncil’in Müslüman olan bir Hıristiyan tarafından yazıldığı iddiası: Yapılan bu tenkide göre bu İncil, Müslüman olmuş bir Hıristiyan tarafından yazılmıştır. Hâlbuki bizzat Hıristiyan tenkitçilerinin de ortaya koydukları gibi Barnabas İncili bazı noktalarda Kur’ân-ı Kerîmle çelişmektedir. Kur’ân-ı Kerîm’de göklerin yedi olduğu belirtilirken¹⁴¹ Barnabas İncili’nde dokuz olduğu ifade edilmektedir.¹⁴² Kur’ân-ı Kerîm’de Hz. Meryem’in Hz. İsâ’yı dünyaya getirirken doğum sancısı çektiği bildirilmekte,¹⁴³ halbuki Barnabas İncili’nde onu ağrısız doğurduğu nakledilmektedir.¹⁴⁴ Barnabas İncili’nde İsâ, Mesîh olmadığını ısrarla dile getirirken¹⁴⁵ Kur’ân-ı Kerîm ondan Mesîh diye bahsetmektedir.¹⁴⁶ Barnabas İncili’nin Kur’ân-ı Kerîm’le olan bu ve benzeri çelişkileri, bu İncil’in Müslümanlar tarafından yazılmış olamayacağını çok açık bir şekilde göstermekte ve bu yöndeki tenkitleri çürütmektedir.

¹⁴⁰ *The Gospel of Barnabas*, s.15.

¹⁴¹ Bkz. Bakârâ 2/9; Fussilet 41/12; Talak 65/12; Mülk 67/3; Nuh 71/15.

¹⁴² *Barnabas*, bab 105, 178.

¹⁴³ Bkz. Meryem 19/23.

¹⁴⁴ *Barnabas*, bab 3.

¹⁴⁵ *Barnabas*, bab 96.

¹⁴⁶ Âl-i İmrân 3/45; Nisâ 4/171-172.

II. BÖLÜM

1. BARNABAS İNCİLİ'NDE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)'İN HABER VERİLDİĞİ PASAJLARIN İSLAM İNANÇ SİSTEMİ AÇISINDAN TAHLİLİ

Barnabas İncili'nde, geleceği haber verilen Hz. Muhammed (s.a.v.)'in birçok yönden açık bir şekilde tavsif edildiğini ve tanıtıldığını görmekteyiz. Biz bu çalışmamızda Hz. Muhammed (s.a.v.)'le ilgili Barnabas İncili'nde geçen bu haberleri, temel İslâm kaynaklarına arzedip, maddeler halinde ele alarak, İslâm inanç sistemine göre tahlil edeceğiz. Bu haberleri ele alırken ana gayemiz, tüm haberin doğruluğunu ispat değil, bilimsel anlamda bir tahlil yapmaktır. Nitekim yukarıda da belirttiğimiz üzere elimizde tahrif olmayan bir İncil değil, sadece gerçeğe en yakın olduğu iddia edilen bir İncil bulunmaktadır.

Ancak (giriş kısmında da ifade ettiğimiz gibi) biz bu çalışmamızda bu haberlerin, Hz. Peygamber ile ilgili olarak asıl vurgulanmak istenen kısmı üzerinde duracağız. Bunu yaparken metodumuz, ele aldığımız her pasajın (Hz. Peygamber'imizle ilgili) içermiş olduğu ana temâsını (yine pasajın orjinalitesine uygun olmak kaydıyla) birer başlık şeklinde yorumlayarak öne çıkarmaktır. Barnabas İncili'ndeki konuları bu şekilde ele almanın çalışmamız açısından daha faydalı olacağını düşünüyoruz.

1.1. En Ulu (Yüce ve Üstün) Peygamber Gerçeği

İsa dedi: ...Fakat benden sonra, tüm Peygamberlerin ve kutsal kişilerin ulusu (yücesi) gelecek ve Peygamberlerin söyledikleri tüm şeylerin karanlığı üstüne ışık dökecektir. Çünkü O, Allah'ın Elçisi'dir. (Barnabas İncili, Bölüm 17, s.74)

Bu pasajda, “Benden sonra tüm Peygamberlerin ve kutsal kişilerin “ulu’su” gelecek” ifadesi ile, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in tüm Peygamberlerden, Allah katında üstün değere sahip olan diğer kişilerden üstün olduğuna işaret edilmiştir.

Yüce Allah'ın Peygamberlere ikramda bulunduğu Peygamberlik görevi, bir peygamberden diğerine hiçbir zaman değişmeyen ve farklılık göstermeyen bir hakikattir. Bu açıdan bir Peygamber'in Peygamberliği ile diğerinin Peygamberliği arasında (inanç bakımından) farklılık gözetmek doğru değildir. Nitekim, *“Peygamber ve inananlar, ona Rabb'inden indirilene inandı. Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına,*

peygamberlerine inandı. 'Peygamberleri arasından hiçbirini ayırt etmeyiz' ...dediler"¹⁴⁷
âyet-i kerîmesinden maksat da budur.¹⁴⁸

İman ve itaat bakımından Peygamberlerin eşit olduğunu bildiren Yüce Allah, diğer taraftan Peygamberlerin hepsinin aynı özellik ve vasıfta olmayıp, onların bazısını bazısından üstün kıldığını,¹⁴⁹ farklı meziyetlerle donattığını Kur'ân-ı Kerim'de şöyle ifade buyurmuştur: "*O Peygamberlerin kimini kiminden üstün kıldık. İçlerinden bir kısmıyla Allah konuşmuş, bir kısmını da derecelerle yükseltmiştir...*"¹⁵⁰ Burada hiç kuşkusuz ki derece ve mertebe yönünden, mutlak manada bütün yaratıkların en faziletlisi ve en üstününün Hz. Muhammad (s.a.v.) olduğu aşikardır.¹⁵¹ Çünkü Peygamberimiz, evrensel olarak tüm insanlığa¹⁵² ve cinlere peygamber olarak gönderilmiş son peygamberdir ve kendisine daha önce hiçbir Peygambere verilmeyen en önemli mûcize olan Kur'an mûcizesi verilmiştir. Bu Kur'an mûcizesi, dünya durdukça yeryüzünde var olacak bir mûcizedir.¹⁵³

Sahih bir hadîs-i şerifte de Peygamberlerin Ulül'azmlerinin¹⁵⁴ Hz. Nûh, Hz. İbrahim, Hz. Mûsa, Hz. İsâ ve Hz. Muhammad (a.s.) olduğu,¹⁵⁵ Hz. Muhammed (a.s.)'in aynı zamanda Peygamberlerin seyyidleri olan bu beş Peygamberin seyyidi olduğu ifade buyurulmuştur.¹⁵⁶

Ayrıca Yüce Allah, en üstün dini Hz. Muhammed (s.a.v.)'e nasîb etmiş, "*Bütün dinlerden üstün kılmak üzere, Peygamberini hidayet ve hak din ile gönderen O'dur,*"¹⁵⁷

¹⁴⁷ Bakara 2/285.

¹⁴⁸ **el-Bûti, Muhammed Sâid Ramazan**, *İslam Akâidi*, Terc. Mehmet Yolcu, Hüseyin Altınalan, Madve yay., İstanbul, 1986, s.206.

¹⁴⁹ İsra 17/55.

¹⁵⁰ Bakara 2/253.

¹⁵¹ **el-Cürcânî, es-Seyyid eş-Şerîf, Ali b. Muhammed**, *Şerhu'l-Mevâkıf*, , Dâru't-Tıbbiyyetü'l-Âmire, İstanbul, 1311, III, s.202; **Vehbe Zuhayli**, *et-Tefsîrû'l-Münîr*, Terc. Hamdi Arslan, Ahmet Efe, Beşir Eryarsoy, H. İbrahim Kutlay, Nurettin Yıldız, Bilimevi Bas. Yay., İst., 2005, c.II, s.9-13, VIII, 87-90; **Kutub, Seyyid, Fî Zilâli'l-Kur'ân**, Terc. Bekir Karlığa, M. Emin Saraç, İ. Hakkı Şengüler, Hikmet Yay., İst., tsz., II, 15-20, IX, 336-337; Çantay, **Hasan Basri**, *Kur'ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm*, Risâle Yay., İst., 1957, I, 99; **es-Suyûtî, Celâleddin Abdurrahman Ebûbekir**; **el-Mahallî, Celaleddin Muhammed b. Ahmed b. Muhammed**, *Tefsîru'l-Celâleyn*, Daru'l-Kesîr, Beyrut, 1994, s.42; **el-Pezdevi, Ebu'l-Yusr Muhammed b. Muhammed, Sadru'l-İslâm**, *Ehl-i Sünnet Akâidi*, terc. Şerâfeddin Gölcük, Kayihan Yayınları, İstanbul, 1994, s.293.

¹⁵² **el-Bûti, a.g.e.**, s. 206.

¹⁵³ **en-Nesefî, Ebu'l-Berekât Abdullah b. Ahmet b. Mahmûd**, *Tefsîru'n-Nesefî*, Dâru İbni Kesîr Beyrut, 1999, 2/120-123; **es-Suyûtî, Tefsîru'l-Celâleyn**, s.42.

¹⁵⁴ Ahkaf 46/35.

¹⁵⁵ **et-Taberi, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr**, *Câmiu'l-Beyân an Te'vîl-i Âyi'l-Kur'ân*, Dâr-u İhyâu't-Turâsî'l-Arabî, Beyrut, 2001, c.26, s.37; **el-Kurtubî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed**, *el-Câmiu li Ahkâmi'l-Kur'ân*, Dâru'l-Hâdis, Kâhire, 1996, XVI, 220.

¹⁵⁶ **Hâkim**, *el-Müstedrek*, II, 546; **Vehbe Zuhayli**, *a.g.e.*, II, 9-13; VIII, 87-90.

¹⁵⁷ Fetih 48/28.

ayetinde ifade edildiği gibi bütün dinlere üstün kılmıştır.¹⁵⁸ Aynı şekilde Yüce Allah, Muhammed (a.s.) ümmetini de en üstün ümmet kılarak, “*Siz insanlar için çıkarılmış ümmetlerin en hayırlısı olmak üzere yaratıldınız,*”¹⁵⁹ buyurmuştur. Çünkü bu ümmetin üstünlüğü ve daha hayırlı oluşu, Peygamberinin üstünlüğüyle alakalıdır.¹⁶⁰

Bu konuda Resûlullah (s.a.v.), kendi soyunun, âdem neslinin en temizinden süzüle süzüle geldiğini,¹⁶¹ insanların Kıyamet günü diriltilecekleri zaman ilk diriltilecek olanın kendisi olacağını ve huzur-u ilâhîde onlar adına Cenab-ı Hakk’a kendisinin hitap edeceğini, Allah’ın rahmetinden ümitlerini kestiklerinde rahmet ve mağfireti onlara kendinin müjdeliyeceğini, o gün Livâu'l-hamd’ın (şükür sancağı) O’nun elinde olacağını, Âdemoğlunun Allah’a en kerim olanının da kendisi olduğunu;¹⁶² kıyamet gününde Peygamberlerin imamı, hatibi ve onlar arasında şefaate etmeye yetki sahibi olacağını;¹⁶³ bütün Peygamberlerin O’nun sancağı altında toplanacağını;¹⁶⁴ kıyamet günü cennetin kapısının O’ndan önce kimseye açılmayacağını¹⁶⁵ ve bütün bunları söylemesinde de bir övünme olmadığını¹⁶⁶ bildirmiştir.

H. Enes’ (r.a.)ten gelen bir rivâyette de H. Muhammed (s.a.v.)’in, diğer Ulu’l azm’dan Peygamberler arasında, Allah (c.c.) katında ki üstünlüğüne şöyle işaret buyuruyor: “*Kıyamet gününde, insanlar dayanılmaz gam, keder ve sıkıntılar içinde kalırlar. H. Âdem (a.s.)’a gelip: “Evladlarına şefaate et!” diye talepte bulunacaklar. O ise: “Benim şefaate yetkim yok. Siz İbrahim aleyhisselam’a gidin! Çünkü o Halilullah’tır” diyecek. İnsanlar H. İbrahim’e gidecekler. Ancak o da: “Ben yetkili değilim! Ancak H. İsa’ya gidin. Çünkü o Ruhullah’tır ve O’nun kalamıdır!” diyecek. Bunun üzerine O’na gidecekler. O da: “Ben buna yetkili değilim. Lâkin Muhammed (s.a.v.)’e gidin!” diyecek. Böylece bana gelecekler. Ben onlara: “Ben şefaate*

¹⁵⁸ Bkz. el-Cürcânî, a.g.e., III, s.202; et-Taftâzânî, Mes’ûd b. Ömer b. Abdullah, Sa’duddîn, Şerhu’l-Makâsîd, Âlemu’l-Kütüb, Beyrut, 1989, V, 39.

¹⁵⁹ Âl-i İmrân 3/110.

¹⁶⁰ el-Bûti, a.g.e., s. 206; Vehbe Zuhayli, a.g.e., c.II, s.306; es-Suyûtî, Tefsîru’l-Celâleyn, s.42.

¹⁶¹ el-Buhari, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâil b. İbrâhîm, Sahîhu’l-Buhârî, Menakıb 23, el-Mektebetü’l-İslâmiyye, İst., tsiz.

¹⁶² et-Tirmizî, Ebû İsmâ Muhammed b. İsmâ b. Sevre, Sünenü’t-Tirmizî, Menakıb 2, Dâru’l-Fikr, Beyrut, 2001.

¹⁶³ Tirmizî, Menakıb 3.

¹⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, Müsned-ü Ahmed b. Hanbel, c.1, s.281, Çağrı yay., İst., 1992; Tirmizî, Sünen, V, 587; Darimî, Ebû Muhammed b. Abdillâh b. Abdî’r-Rahman, Sünenü’d-Dârimî, I, 30, Çağrı Yay., İst., 1981.

¹⁶⁵ Müslim, İman 333.

¹⁶⁶ Tirmizî, Tefsir sûre 17,18; Menâkıb 1; İbn Mâce, Ebû Abdillâh, Muhammed b. Yezîd el-Kazvîni, Sünen-ü İbn-i Mâce, Zühed 37, thk. Muhammed Fuad Abdu’l-Bâkî, el-Mektebetü’l-İslâmiyye, tsz.; Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 5, 281, 295, V, 137.

yetkiliyim!” diyeceğim. Gidip Rabbimin huzuruna çıkmak için izin talep edeceğim. Bana izin verilecek. Önünde durup, Allah'ın ilham edeceği ve şu anda muktedir olamayacağım hamdlerle Allah'a medh u senâda bulunacak, sonra da Rabbime secdeye kapanacağım. Rabb Teâla: “Ey Muhammed! Başını kaldır! Dilediğini söyle, söylediğine kulak verilecek. Ne arzu ediyorsan iste, talebin yerine getirilecektir! Şefaatte bulun, şefaatin kabul edilecektir!” buyuracak...”¹⁶⁷

Şu halde Hz. Peygamberin (s.a.v) Peygamberliği kainatın his, şuur ve aklından süzülmüş en safi bir hülasadır.¹⁶⁸ O, ekmel-i külldür.¹⁶⁹ Hayattan ve kainatın ruhundan süzülmüş hülasatü'l hülasadır.¹⁷⁰ Ve nihayetinde de “ekmelü-r rusüldür.”¹⁷¹

Bütün bu hakikatlere işaret eden Rasûlullah (s.a.v.), “*Allah katında gelmiş geçmiş bütün varlıkların en faziletlisi benim. Fakat bununla övünmüyorum,*”¹⁷² buyurmuşlardır.

Görölmektedir ki Allah Rasûlü, Barnabas'ta da ifade edildiği üzere “tüm Peygamberlerin ve kutsal kişilerin ulu'su”, yani hem en üstün Peygamber, hem de en üstün şahsiyettir.

1.2. Kelime-i Tevhîd'in Ele Alınış Biçimi

“Ayağı üstüne kalkan Âdem, havada güneş gibi parlayan bir yazı gördü: “Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed Allah'ın Rasulü'dür.” Bunun üzerine Âdem ağzını açarak dedi: “Şükür sana ey Rabb, bana hayat nimeti verdin; fakat (senden), bana şunu açıklamayı diliyorum: Bu, “Muhammed Allah'ın elçisidir” sözlerinin mesajı ne anlama geliyor? Benden önce (yaratılmış) başka insanlar mı vardı?...” (Barnabas, Bölüm 39, s.110)

İslâmî kaynaklarda da bu rivâyet, aynen Barnabas İncili'nde geçtiği şekliyle geçmektedir. Hz. Âdem, yaratıldıktan sonra gözlerini açınca Arş üzerinde muazzam bir nur ile ‘Ahmed’ yazısını görür; hayret ederek Yüce Allah'a bu nûrun ne olduğunu sorar ve Yüce Allah “o nur, senin soyundan bir Peygamber'in soyudur ki, O'nun ismi göklerde Ahmed ve yerde Muhammed'dir. Eğer O olmasaydı seni yaratmazdım!”

¹⁶⁷ Buhari, Tevhid 36, 19, 37, Tefsir, Bakara 1, Rikak 51; Müslim, İman 322.

¹⁶⁸ Bediüzzaman, Sâid Nursî, Sözlür, Envar Neşriyat, İstanbul, 1994, s.109-110.

¹⁶⁹ Bediüzzaman, Sâid Nursî, Muhâkemât, Envar Neşriyat, İstanbul, 1994, s. 40.

¹⁷⁰ Bediüzzaman, Sözlür, s.109-110.

¹⁷¹ Bediüzzaman, Sâid Nursî, İşârât'ü'l İ'câz, Envar Neşriyat, İstanbul, 1994, s.51.

¹⁷² Tirmizî, Tefsir sûre 17,18; Menâkıb 1; İbn Mâce, Zühd 37; Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 5, 281, 295, V, 137.

cevabını verir.¹⁷³

Benzer bir rivâyette ise, Yüce Allah'ın, Hz. Âdem'in kalbine ilham etmesiyle Hz. Âdem, "Allah'ım! Beni niçin 'Ebu Muhammed (Muhammed'in babası)' ismiyle künyeledin", diye sorunca Yüce Allah (c.c.) şöyle buyurur: Ey Âdem, başını kaldır da bak!

Hz. Âdem (a.s.) başını kaldırıncı Arş üzerinde Allah Rasûlü'nün nûrunu ve yazılı ismini görür ve Yüce Allah'tan sual eder: Allâh'ım, bu nasıl bir nûr böyle?

Bunun üzerine Yüce Allah Âdem Peygamber'e şöyle der: Bu senin zürriyetinden bir Peygamber'in nûrudur ki, ismi göklerde Ahmed ve yerlerde Muhammed'dir. O olmasaydı sen de olmazdın, kâinat da...¹⁷⁴

Hz. Ömer (r.a.)'den gelen şu rivayet de Barnabas İncili'nde geçen bilgiyi doğrulamakta ve bu konuyu kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktadır: Rasûlüllah (s.a.v.) buyurdular ki, *"Adem (a.s.) Cennette malûm hatayı işlediği zaman, 'Yâ Rabbi! Beni, has kulun Muhammed hürmetine bağışla!' diye duâ edince Allah, 'Yâ Adem, Muhammed'i nasıl tanıdın?' diye sordu. Bunun üzerine Âdem: 'Yâ Rabbi! Sen beni yarattığın ve ruhundan bana üflediğin zaman, başımı kaldırıp yukarı bakmıştım, işte o sırada Arş'in sütunları üzerinde: 'Lâ ilahe illallah! Muhammedün Rasûlüllah (Allah'tan başka ilâh yoktur, Muhammed Allah'ın Rasûlüdür)' diye yazılı olduğunu gördüm. Bildim ki Sen, kendi adının yanına ancak en sevgili kulunun ismini koyarsın.' diye cevap verir. Bunun üzerine Cenâb-ı Hakk: 'Evet yâ Adem, doğru söyledin. Eğer Muhammed olmasaydı, seni yaratmazdım...' diye buyurdu.*"¹⁷⁵

Bu konuyla alakalı daha birçok rivayet mevcuttur. Rasûlüllah (s.a.v.)'in bildirdiğine göre Mîraç gecesinde Hz. Peygamber Arş'in sağında *"Allah'tan başka ilâh yok, Muhammed Allah'ın Rasûlüdür ve Ben O'nu Ali ile te'yîd eyledim"* şeklinde bir yazı görmüş ve o gece semalara yükseldiğinde her semâda adını *"Muhammed Allah'ın Rasûlüdür"* ifadesinde görmüş, hatta halîfeliğe Ebû Bekir'in geleceği ifadesine şahit olmuştur. Yine Mîraç gecesini Arş'ta yeşil bir yaygı üzerinde beyaz bir nur halinde,

¹⁷³ Boyunağa, Ahmet Yılmaz, *Tebliğinden Günümüze İslam Tarihi*, Akabe Biat Yayınevi, Samsun, 1993, s.58.

¹⁷⁴ Bkz. Bursalı, Mustafa Necâti, *Âlemlere Rahmet Hz. Muhammed Aleyhisselâm*, Tetkik: A. Fikri Yavuz, Çile Yayınları, İstanbul, 1978, s. 29.

¹⁷⁵ Bkz. et-Taberî, Ebu Ca'fer Muhammed b. Cerîr, *Tarihu'r-Rusûl ve'l-Mulûk*, Can Kitabevi, Konya, 1973, I, 67 vd.; es-Suyuti, Celaleddin, *Peygamberimizin Mucizeleri ve Büyük Özellikleri*, Uysal Kitabevi, 1/21-22, <http://www.haznevinet/icerikoku.aspx?KID> Erişim Tarihi: 13.06.2007; Bursalı, a.g.e., s. 29-30.

“Allah'tan başka ilâh yok, Muhammed Allah'ın Rasûlüdür! Ebû Bekir siddîktir. Ömer de fâruktur!” yazısını gördüğünü; Cennetin kapısında da, “*Lâ ilâhe illallah Muhammedün Rasûlüllâh!*” ifadesinin yer aldığını;¹⁷⁶ ayrıca Allah Teala'nın Hz. İsa(a.s.)'ya “*Muhammed olmasaydı Adem'i yaratmazdım. Arş'ı yarattığımda sallandı. Üzerine 'La ilahe illallah Muhammedün Rasûlüllah' yazdım, sakinleşti*” buyurduğunu¹⁷⁷ bildirmesi gibi rivayetler, kanaatimizce Barnabas İncili'nde geçen bu habere benzer rivayetlerdir.

1.3. Yaratılan ilk Şeyin O'nun Nûru Olduğu

“Bundan sonra Allah dedi: O geldiği zaman dünyaya ışık verecektir; ruhu, ben herhangi bir şey yaratmadan altmış bin yıl önce semavî bir nur içine konmuştur.” (Barnabas, Bölüm 39, s.110)

Bu konuda İslâmî kaynaklarda çok yaygın haberler olmamakla birlikte, konuyu aydınlatacak kadar bilgi ve rivayetlerin mevcut olduğunu görüyoruz. Meşhur bir hadiste, Câbir b. Abdillâh Hz. Peygamber'e: “*Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü; varlık yaratılmadan önce ilk yaratılan şey nedir?*” diye sorunca Hz. Peygamber: “*Ey Câbir, Allah eşyayı yaratmadan önce kendi nurundan senin Peygamberinin nurunu yarattı.*” diye cevap vermiştir.¹⁷⁸

Evet, Peygamber Efendimiz (s.a.v.), daha Hz. Adem (a.s.), çamur halinde iken yaratılmış ve peygamber kılınmış idi.¹⁷⁹ Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v.)'e, kendisine Peygamberliğin ne zaman vacib olduğu sorulunca “Hz. Adem ruhla cesed arasında iken!” cevabını vermişti.¹⁸⁰ Yine Hz. Peygamber (s.a.v.) “*Ben, hakikatte Peygamberlerin ilki, bîsette ise sonuncusuyum...*” buyurarak ilk oluşunu açık bir şekilde haber vermişlerdir.¹⁸¹

Vahdetü'l-vücut meşrebinin sahibi Muhyiddin Arabî hazretlerine göre, ebede kadar yaratılacak bütün varlıkların mahiyetleri (a'yân-ı sabiteleri), tâbiri caizse nuranî

¹⁷⁶ es-Suyuti, a.g.e., 1/21-22.

¹⁷⁷ İbnü'l-Cevzi, Ebu'l-Ferec Cemaluddin Abdurrahman b. Ali, *Ashabın Dilinden Peygamberimizin Hayatı*, Terc. Ali Uzun, Uysal Kitabevi, Konya, tsz., 17-19.

¹⁷⁸ Aclunî, Ebu'l-Fidâ İsmâil b. Muhammed b. Abdilhâdî el-Cerrâhî, *Keşf'ül-hafâ ve Müzîlül-İlbâs amme'stehere mine'l-Ehâdis alâ elsineti'n-Nâs*, Dâru İhyâi't-Turâsi'l-Arabî, Beyrut, 1352, I, 311; Tirmizi, Menakıb 1; Müsned, IV, 66; V, 379.

¹⁷⁹ es-Suyuti, a.g.e., 2/353.

¹⁸⁰ Tirmizi, Menakıb 1; Müsned, IV, 66; V, 379; Aclunî, a.g.e., I, 265; ez-Zerkânî, Muhammed Abdulazîm, *Mevâhib-i Ledüniye Şerhi*, Beyrut 1393, 1/33.

¹⁸¹ ez-Zerkânî, a.g.e., 1/36.

bir çekirdek halinde, Allah'ın ilminde mevcuttu. Bütün mahiyetleri icmalen taşıyan bu ilk taayyün mertebesini Muhyiddin Arabî hazretleri, “hakikat-ı Muhammediye”, “âlem-i vahdet”, “vücut-u icmâlî”, “nur-u Muhammedî” gibi isimlerle dile getiriyor. Buna göre, nur-u Muhammedî, bütün mahiyetlerin ortak ismidir ve eşyanın yaratılmasıyla bu mahiyetler ilim dairesinden kudret dairesine geçmişlerdir. Burada şunu vurgulamak gerekir ki maddenin nurdan yaratılması garip karşılanmamalıdır. Nitekim madde dediğimiz şeyin, aslında, kesifleşmiş bir enerji olduğu bilinmektedir. Atomun, parçalandığında enerjiye dönüşmesi, işin temelinde kuvvet ve kudretin bulunduğunu gösterir. Enerji benzeri bu gibi şeyler, kesif ve maddî değil, latîf ve nûrânîdirler. “Melekler nurdan yaratıldı. Cinler ise dumanlı alevden yaratıldılar”¹⁸² hâdis-i şerifi cinlerin de nur-u muhammedî'den doğrudan yaratılmayıp bir başka şekilde, yahut bir başka safhada varedildiklerini bize ders verir.¹⁸³

Fakat bütün bu rivayetlerde “ilk oluş”tan kastedilen anlamın, Allah'ın ilminde var olan Kader-i İlâhindeki şekli olduğu kanaatini taşımaktayız. Yoksa beden ve fitrat olarak hepsinden önce yaratılmış olması anlamında değildir. Rivayetlerin delâlet ettiği mânâ budur.¹⁸⁴

1.4. Dininin Allah Tarafından Korunması ve Sona Ermeyecek Olması Gerçeği

“Ve bana teselli veren, O'nun dininin sona ermeyecek olması ve Allah tarafından el değmeden korunacak olmasıdır.” (Barnabas, Bölüm 97, s.195)

Barnabas'ın Hz. İsa'nın diliyle müjdelediği bu konuyla alakalı olarak Yüce Allah, Kur'an'da: “*Şüphesiz ki zikri (Kur'anı) biz indirdik; onun koruyucusu da şüphesiz ki biziz*”¹⁸⁵ buyurmaktadır. İşte bu âyetten anlaşılan, yüce Allah'ın Kur'an'ı (ne sebeple olursa olsun) koruyacağını bildirmiş olmasıdır. Halbuki yüce Allah, Tevrat ve İncil hakkındaki bir âyet-i celîlesinde ise şöyle buyurmuştur: “*Kendilerini Allah'a vermiş bulunan yahûdî zâhidleri ve âlimleri, Tevrat'ı korumakla görevli ve yükümlü idiler...*”¹⁸⁶ İşte bu âyetten de anlaşıldığı gibi, Tevrat'ın korunması Ehl-i Kitab'a (dolayısıyla insanoğluna) verilmişti. Lakin tam aksine onlar onu tahrif etmişlerdi.

¹⁸² Müslim, Zühd, 60.

¹⁸³ <http://www.saidnursi.de/forum/wiewtopic.php?p> Erişim Tarihi: 22.02.2007.

¹⁸⁴ Bkz. es-Suyuti, a.g.e., 2/353.

¹⁸⁵ Hicr, 15/9.

¹⁸⁶ Maide 5/44.

Demek ki Kur'ân, (diğer ilâhi kitapların aksine) bizzat Allah'ın koruması altındadır; onu fazlalık, eksiklik, değıştirilme ve bozulma gibi şeylerden korumayı Cenab-ı Hakk bizzat kendi üstüne almıştır. Böyle olduğu için, hiç kimse onu fazlalaştırma ve eksiltme suretiyle değıştirmemiş ve bozamamıştır.¹⁸⁷

Kur'ân-ı Kerîm'in hiçbir şekilde iptal edilemeyecek derecede doğru ve sağlam olduğunu, ona karşı yapılan asılsız gürültü, inkâr ve ilhadın(âyetleri kasten yanlış anlamlara çekmenin) onun haddi zatındaki delil ve sağlamlığına hiçbir eksiklik veremeyeceğini¹⁸⁸ beyan eden Yüce Allah, “*Öyle bir kitap ki, ne önünden, ne ardından ona bâtil gelmez...*”¹⁸⁹ âyeti kerimesinde ifade buyurduğu üzere Kurân'ı insanların, cinlerin ve şeytanların değıştirmesinden, tahrif etmesinden ve bozmasından da korumuştur.¹⁹⁰

Kaldı ki bozulması istense dahi -ki bu hep istenmiş lâkin hiçbir zaman başaramamıştır- Kur'an-ı Kerim, Allah Teâlânın kelâmı olması hasebiyle, mânâsı ve ifade şekilleri bakımından da mucize olup herhangi bir insan sözüne benzememektedir. Bu itibarla ona bir insan sözünü karıştırmak veya onun herhangi bir kısmını değıştirmek imkânsızdır. Böyle birşey yapıldığında durum hemen ve çok açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Çünkü her şey bir tarafa Allah Teala birçok kullarını Kur'ân'a hizmetçi kılmış, onu tam olarak ezberlemelerini nasîbetmiştir. Öyleki, dünyanın bir ucunda bulunan bir hâfızın, tek bir kelimeyi dahi yanlış okuması, diğer ucundaki hâfız tarafından tesbit edilmekte ve düzeltilmektedir. Ayrıca Allah tealanın, mânevi bir güçle Kur'an-ı Kerim'i muhafaza ettiği muhakkaktır. Nitekim Kur'an-ı Kerim, asırlardan beri kitaplarda ve insanların zihninde muhafaza edilmiş, herhangi bir değışmeye maruz kalmamıştır.¹⁹¹

Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Yüce Allah tarafından yaymaya ve tebliğ etmeye memur olduğu yüce din, kıyamete kadar bakidir. Kendinden önceki bütün dinleri ortadan kaldırmış, hükümsüz kılmıştır. Mûcizelerinin en muazzamı olan Kur'an ise Allah'ın muhafazası altında olup, beşeriyetin hayatının son ânına kadar tahrif

¹⁸⁷ es-Sabûnî, Muhammed Ali, *Safvetü't-Tefâsir*, Dâru'l-Kalem, Beyrut, 1986, I, 345-346; II, 106.

¹⁸⁸ Elmalılı, Muhammed Hamdi Yazır, *Hak Dili Kuar'ân Dili*, Azim Dağıtım, İst., 1992, VI, 563.

¹⁸⁹ Fussilet 41/42.

¹⁹⁰ et-Taberi, Ebu Cafer Muhammed b. Cerir, *Câmiu'l-Beyân an Te'vîli Âyi'l-Kur'ân*, Terc. Hasan Karakaya, Kerim Aytekin, Hisar Yayınevi, İst., 1996, VII, 269.

¹⁹¹ et-Taberi, a.g.e., V, 140.

edilmekten ve değiştirilmekten korunmuştur.¹⁹² Bunun böyle olmasını(İslâm'ı bütün dinlerden üstün kılmayı¹⁹³ ve sonsuza dek korumayı)¹⁹⁴ dileyen de Yüce Allah'tır.

Kur'ân-ı Kerim'de (geçmişte ve günümüzde olduğu gibi) kıyamet gününe kadar ortaya çıkacak olan olaylara ve ihtiyaçlara ait hükmlerin açıklaması da vardır ve bunun olması da pek tabiidir. Çünkü onun, gaybı ve ebediyete kadar olacak şeyleri bilen Zât'ın nezdinden geldiği ancak bu şekilde anlaşılmış olur.¹⁹⁵ Bu yönüyle de Yüce Allah Kur'ân-ı Kerim'i bütün bir düşünce, hayat sistemi ve medeniyet oluşturan kalıcı bir hayat tarzının gerekli tüm öğeleriyle donatıp ilkelerini koyduğunu, ve tüm insanî sorunların çözümü için ayrıntılı talimatları belirlediğini, artık bundan böyle bir başka kaynaktan kılavuz ve talimat aramamıza gerek kalmadığını, *“Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, size nimetimi tamamladım, sizin için din olarak İslâmı seçtim”*¹⁹⁶ ifadesiyle de te'kid etmekte, insanlık var oldukça İslâm'ın da var olacağını ve sona ermeyecek tek din olduğunu beyan buyurmaktadır.¹⁹⁷

1.5. Hz. Muhammed'in Peygamberlerin Sonuncusu Olacağı Hakikati

“Kâhin karşılık verdi: “Allah'ın Elçisi geldikten sonra, (daha) başka Peygamberler gelecek mi?”

İsa cevap verdi: “O'ndan sonra Allah tarafından gönderilen gerçek Peygamberler gelmeyecek ama pek çok yalancı Peygamber gelecek; ki ben buna üzüliyorum. Çünkü şeytan, Allah'ın adaletli hükmüyle onları yerlerinden kaldıracak da, kendilerini benim kitabımı bahane edinip gizleyecekler.”
(Barnabas, Bölüm 97, s.195-196)

Hz. Muhammed (s.a.v.)'in en büyük özelliklerinden biri de, bu pasajda da bildirildiği gibi, O'nun son Peygamber oluşudur.¹⁹⁸ Bu husus Kur'ân-ı Kerim'de de açıkça ifade buyrulmaktadır.¹⁹⁹ Konuyla alâkalı bir âyet-i kerîmede, *“Muhammed, sizin erkeklerinizden birinin babası değil, fakat Allah'ın Rasûlü ve Peygamberlerin*

¹⁹² İzmirli, İsmâil Hakkı, *Anglikan Kilisesine Cevap*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1995, s.44.

¹⁹³ el-Feth 48/28; Tevbe 9/33.

¹⁹⁴ Hicr,15/9; Fussilet 41/42.

¹⁹⁵ el-Mâtürîdî, Ebû Mansûr, *Kitabu't-Tevhîd*, Terc. Prof. Dr. Bekir Topaloğlu, İsam Yay., Ankara, 2003, s.238.

¹⁹⁶ Mâide 5/3.

¹⁹⁷ Mevdûdî, Seyyid Ebu'l-Âlâ, *Tefhîmu'l-Kur'an*, Terc. Kurul, İnsan Yay., İst.,1989, I, 454.

¹⁹⁸ el-Cürcânî, a.g.e., III, s.202.

¹⁹⁹ Çetin, Abdurrahman, *Peygamberimizin Hayatı*, Ensar Neşriyat, İst., 2007, s.23.

*sonuncusudur...*²⁰⁰ buyrulmakta ve çok açık bir şekilde bu hususa vurgu yapılmaktadır.²⁰¹

Ayrıca Yüce Allah (c.c.) Kur'ân-ı Kerim'de dinimizi (İslâmı) kemale erdirdiğini, bize nimetini tamamladığını, bizim için din olarak İslâma râzı olduğunu,²⁰² her kim İslam'dan başka bir din ararsa (o dinin) asla kabul edilmeyeceğini ve İslam'dan başka dine tâbi olanların ahirette hüsrana uğrayanlardan olacaklarını²⁰³ ifade ederek, Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'in son Peygamber ve Allah katında geçerli olan dinin de İslâm olduğunu açıkça ifade buyurmuşlardır.²⁰⁴

Hz. Muhammed (s.a.v.) son Peygamber olduğunu kendileri de birçok hadis-i şeriflerinde ifade buyurmuşlardır. Örneğin, Peygamberliğin O'nunla sona erdiğini,²⁰⁵ bir isminin de Âkib, yani son Peygamber olduğunu,²⁰⁶ O'ndan sonra artık başka Peygamberin olmayacağını²⁰⁷ ve Peygamberlerin mührü (sonuncusu) olduğunu²⁰⁸ çeşitli vesilelerle ifade etmişlerdir.

Rasûlullah (s.a.v.) sadece kendisine has kılınan bu özelliği bir hadis-i şeriflerinde şöyle ifade buyurmuşlardır: *“Benimle benden önceki diğer peygamberlerin misali, şu adamın misali gibidir: Adam mükemmel ve güzel bir ev yapmıştır ve sadece köşelerinin birinde bir kerpiç yeri boş kalmıştır. Halk evi hayran hayran dolaşmaya başlayıp, o eksikliği görünce: “Bu eksik kerpiç konulmayacak mı?” der. İşte ben bu kerpiçim, ben Peygamberlerin sonuncusuyum.*”²⁰⁹

Şu halde (Barnabas İncili'nde de ifade edildiği üzere) hak din, İslam; son ilahi kitap, Kur'ân-ı Kerim ve son Peygamber de Hz. Muhammed (s.a.v.)'dir.²¹⁰

²⁰⁰ Ahzab,33/40.

²⁰¹ Bkz. **et-Taberi**, *a.g.e.*, VI, 501-503; **Yazır**, VI, s.321; **Mevdûdî**, *a.g.e.*, IV, 427; **Vehbe Zuhayli**, *et-Tefsirü'l-Münir*, XI, 324-339; **es-Sabuni**, *Safvetü't-Tefasir*, II, 529.

²⁰² Mâide 5/3.

²⁰³ Âl-i İmrân 3/85.

²⁰⁴ **Çetin**, *a.g.e.*, s.24.

²⁰⁵ **Buharî**, Enbiyâ 50; **Müslim**, İmaret 44.

²⁰⁶ **Buharî** Enbiya 17, Sahih-i Müslim'deki hadis numarası: 4342.

²⁰⁷ **Müslim**, İmaret 170; **Ebu Davud**, **Süleyman b. el-Eş'as es-Sicistânî**, *Sünen-ü Ebî Dâvûd*, Fiten 1, Müessesetü'l-Kütübi'Sekafiyye, Beyrut, 1988; **Tirmizi**, Fiten 32.

²⁰⁸ **Müslim**, İmaret 170; **Ebu Davud**, Fiten 1; **Tirmizi**, Fiten 32.

²⁰⁹ **Müslim**, Fedail 21.

²¹⁰ **Çetin**, *a.g.e.*, s.24.

1.6. Her Yerde Allah’a İbadet Etmenin Mümkün Olacağı İlkesi

Ve (İsa) kadına dönerek dedi: “...Çünkü Allah’ın va’di Kudüste Süleyman Mabedi’nde yapılmıştır, başka yerde değil. Ama inan bana, bir gün gelecek ve Allah rahmetini bir başka şehre gönderecek ve her yerde O’na gerçekten ibadet etmek mümkün olacaktır. Ve Allah her yerde gerçek ibadeti rahmet(iy)le kabul edecektir.” (Barnabas, Bölüm 82, s.174)

Kanaatimizce, bu pasajdaki “her yerde O’na gerçekten ibadet etmek mümkün olacaktır ve Allah her yerde gerçek ibadeti rahmet(iy)le kabul edecektir” ifadesiyle kastedilen şey, diğer ümmetlerden farklı olarak, Hz. Muhammed ümmetinin ibadeti için belli bir mekan şartı olmayacağı haberinin verilmiş olduğu ve bunun övücü bir üstünlük anlamı içerdiğiidir.

İslam ibadet ve inanç sistemi açısından konuyu ele alınca görüyoruz ki, bu konuda kaynak teşkil eden hadis-i şerifler, bu pasajlarda verilen haberin doğruluğunu apacık bir şekilde isbat niteliğindedir. Bu hadislerden birinde Hz. Peygamber (s.a.v.), *“Bana beş şey verilmiştir ki, bunlar benden önceki peygamberlerden hiç birine verilmemiştir. Her Peygamber sadece kendi kavmine gönderilmiştir. Ben ise kırmızılara (acemlere) ve siyahlara (Araplara) da gönderildim. Bana ganimetler helal kılındı. Halbuki benden öncekilerden kimseye helal değildi. Yeryüzü bana tahûr, pâk ve mescid kılındı. Her kim namaz vaktine girerse, nerede olursa olsun namazını kılar. Ben, bir aylık mesafede olan düşmanımın içine düşen bir korku ile yardıma mazhar oldum. Bana şefaât (etme yetkisi) verildi.”*²¹¹ buyurarak bu üstünlüğünü dile getirmektedir.

Yine bu konuda benzer ifadelerle Peygamber efendimiz (a.s.v.)Dünyanın her tarafının O’na bir mescid ve temiz kılındığını ve ümmetinden her kim bir namaz vaktine ulaşırsa, nerede olursa olsun namazını kılmasını;²¹² yeryüzünün bütün müslümanlar için bir mescit olduğunu ve Allah nazarında her yerin bir olduğunu;²¹³ arzın tamamının O’na ve ümmetine mescid kılınması ayrıcalığıyla kendisi ve ümmetinin insanlara karşı üstün kılındığını²¹⁴ ifade buyurarak, ümmetini defalarca müjdelemişlerdir.

Ancak bununla birlikte, Hz. Peygamber (s.a.v.) (mümkün olduğunca) namazların mescitlerde kılınmasının daha güzel olup,²¹⁵ mescitlerde ve cemaatle kılınan namazların

²¹¹ **Buhari**, Teyemmüm 3, Salat 56, Humus 8; **Müslim**, Mesacid 3; **Nesai**, Gusl 26.

²¹² **Buhârî**, Enbiyâ, 10, 40; **Müslim**, Mesacid, 1,2; **Nesâî**, Mesâcid 42.

²¹³ **Buhârî**, Salât/56.

²¹⁴ **Müslim**, Mesâcid 4.

²¹⁵ Bkz. **Müslim**, Mecâcid, 1.

münferit olarak kılınan namazlardan fazilet ve derece bakımından kat kat üstün olduğunu bildirmiş ve bu konuda dikkatli olmamızı emir buyurmuşlardır.²¹⁶

Ayrıca Peygamber efendimiz (a.s.v.) mescidler içinde de daha faziletli olanlarının bulunduğunu işaret sadedinde; ancak Mescid-i Haram, Mescid-i Nebevi ve Mescid-i Aksa'ya ziyaret ve oralarda ibadet için, yolculuk yapılabileceğini²¹⁷ ve bu üç mescitte yapılacak olan ibadetin de, başka mescitlerde yapılacak olandan daha üstün olacağını²¹⁸ ifade buyurmuşlardır.

1.7. Ay ile İlgili Husus

“Bakın, size diyorum ki, ay çocukluğunda ona uyku verecek ve büyüdüğünde o (ay) ellerine alacaktır.” (Barnabas, Bölüm 72, s. 161)

Temel İslâm kaynaklarında, Barnabas İncili'nde geçen “O, büyüdüğünde ây'ı ellerine alacak” ifadesine veya benzeri anlam içeren herhangi bir bilgiye ulaşamadık.

Lakin çok uzak bir ihtimal olsa dahi, bu ifadelerden mecazi anlam kastedildiği ve Ay'ın yarılması olayına işaret ettiği anlaşılabılır. Çünkü Hz. Peygamberin en büyük mucizelerinden biri de ayın yarılması mucizesidir.²¹⁹ Kur'ân-ı Kerim bu mucizeden şu şekilde bahsetmektedir: “*Kıyamet yaklaştı ve ay bölündü. Onlar bir mucize görseler yüz çevirip, ‘bu devam edegelen kuvvetti bir sihirdir’ derler. Peygamberi yalanladılar ve hevâlarına uydular. Halbuki her iş bir gayeye bağlıdır.*”²²⁰

Müfessirlerin tamamı bu ayetle, ayın yarıldığı ve bu yarılmanın onda bizzat meydana geldiği manasının kastedildiği kanaatindedirler.²²¹ Genel olarak ise, İslâm âlimlerin çoğunluğunun ittifakıyla ayın yarıldığını belirten bu âyet-i kerîme, Mekkeliler'in kendisinden bir mucize istemeleri üzerine Hz. Peygamber'in eliyle işaret edip ayı ikiye bölmesini ve sonra tekrar işaret edip birleştirmesini ifade etmektedir. Bu mucize İslâmî literatürde “İnşikâku'l-kamer” veya “şakku'l-kamer” (ayın yarılması) diye meşhur olmuştur. Olay şu şekilde gerçekleşmiştir: Mekke müşrikleri

²¹⁶ **Buhârî**, Ezan, 30; **Müslim**, Mesâcid 42, 46, 51; **Tirmizi**, Salat, 161, 165; **İbn Mâce**, Mesâcid, 16.

²¹⁷ **Buhârî**, Mescid-i Mekke, I, 6, Sayd, 26, Savm, 67; **Müslim**, Hacc, 415, 511-513; **Ebü Dâvud**, Menâsik, 94; **Tirmizi**, Salat, 126.

²¹⁸ Bkz. **Buhârî**, Mescid-i Mekke, 1; **Müslim**, Hacc, 505-510; **Tirmizi**, Mevâkit, 126, Menâkib, 67; **Nesâî**, Mesâcid, 4, 7, Menâsik, 124.

²¹⁹ **el-Pezdevî**, a.g.e., s.140; **es-Sâbûnî**, **Ebü Muhammed Ahmed b. Mahmud Nûreddîn**, *Mâturidiyye Akaidi*, Terc. Bekir Topaluğlu, D.İ.B. Yay., Ankara, 2000, s. 110.

²²⁰ Kamer 54/1-3. **el-Bûti**, a.g.e. s. 227; **et-Taftâzânî**, a.g.e., V, 37.

²²¹ **er-Râzi**, **Fahrudin Muhammed b. Ömer**, *Tefsir-i Kebir Mefâtihi'l-Ğayb*, Terc. Suat Yıldırım, Lütfullah Cebeci, Sadık Kılıç, C. Sadık Doğru, Akçağ Yayınları, Ankara, 1995, XX, 589-590.

hicretten birkaç sene önce (5 yıl önce olması kuvvetle muhtemeldir) Rasûlullah (s.a.v)'den, eğer doğru söylüyorsa, ayı ikiye ayırmasını isteyip bunu yaptığı takdirde iman edeceklerine dair söz verirler. O gece ayın ondördüdür. Rasûlullah (s.a.v)'in, istediklerini kendisine vermesini Rabbinden dilemesi üzerine, ay ikiye ayrılır. Yarısı Safâ tepesi üzerinde, diğer yarısı da Safâ'nın mukabilinde olan Kaykaân tepesi üzerinde görülür. Bu ikisi arasında Hira dağı görürler. Müşrikler, “Muhammed bizi büyüledi” der ve daha sonra da: “Bizi büyülediye, bütün insanları da büyüleyemez ya!” derler. Ebû Cehil, bunun üzerine şöyle der: “Bedeviler bize gelinceye kadar sabredin. Eğer onlar da, ayın yarıldığını söylerlerse bu gerçektir. Aksi halde, Muhammed gözlerimizi büyülemiş demektir.” Daha sonra Bedeviler gelip, ayın yarıldığını haber verirler. Bunun üzerine Ebû Cehil ve müşrikler derler ki: “Bu sürekli bir büyüdür.” Bu sebeple Yüce Allah, “*Kıyamet yaklaştı. Ay yarıldı. Onlar bir mucize görürlerse hemen yüz çevirir ve ‘eskiden beri devam eden bir büyüdür’ derler*”,²²² mealindeki âyetler idirilir.²²³

Sahih kaynaklara dayanan birçok rivayette de Ay'ın Resûlullah (s.a.v.) zamanında iki parçaya bölündüğü, bunun üzerine Resûlullah (s.a.v.)'in: “*Şahid olun*” buyurduğu,²²⁴ Mina'da Rasûlullah (a.s.) ile beraberken, ayın iki parçaya ayrıldığı, bir parçasının dağın arkasında, bir parçasının da dağın önünde kaldığı ve orada bulunanlara: “*şahid olun!*” buyurduğu²²⁵ na dair haberler yer almakta ve bu olayın gerçekliğini ortaya koymaktadır.²²⁶

Tekrar belirtmek gerekir ki, Hz. Muhammed (s.a.v)'in Ay'ı ellerine alması şeklinde bir mûcizesi mevcut değildir. Biz belki mecazi bir anlam içermiş olabilir düşüncesiyle Ay'ın (O'nun parmağıyla işaret etmesi sonucu) yarılması mûcizesini aktarmayı uygun bulduk. Şayet Ay'ın yarılması mûcizesiyle hiçbir alakası yoksa, o zaman bu ifade bir tahrifâtın sonucudur ki zaten biz bu İncilin bütünüyle doğru olduğunu değil, asıl İncil'e en yakın İncil olduğunu ifade ediyoruz. Ayrıca bu gibi (İslam inanç literatüründe yer almayan) mesnetsiz ifadeler de bu İncilin gerçekten Barnabas'a ait olduğunun göstergesidir. Şöyle ki, şayet bir Müslüman tarafından

²²² Kamer 54/1-2.

²²³ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Taberi**, VIII, 61; **Yazır**, VII, 333-346; **es-Sabuni**, *Safvetü't-Tefasir*, III, 283-284.

²²⁴ **Buhari**, K. Tefsir el-Ku'an, sure 54, bab, 1.

²²⁵ **Buhârî**, Menakıb 27, Menâkıbu'l-Ensâr 36, Tefsîr, İkterebetu's-Sâ'a, 36; **Müslim**, Münâfıkûn, 44; **Canan, İbrahim**, *Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi*, Akçağ Yayınları: XV, 467.

²²⁶ Rivayetlerin çeşitli şekilleri için bkz. **Buhari**, K. Tefsir el-Ku'an sure 54 bab1; **Tirmizi**, K. Tefsir el-Kur'an, Sure 54, bab 2, Hadis no:3286; **Tirmizi**, K. Tefsir el-Kur'an, Sure 54, bab 2, Hadis no:3286, 3288.

uydurulmuş olsaydı bu gibi bariz hataları içermeyecek, tam aksine Ay'ın yarılması veya Mîraç mûcizesi gibi meşhur mûcizeleri içerecekti. Herhalde zamanla yapılan tahrifâtın etkilerinden biri de bu ifadelerde olsa gerektir.

“Ay çocukluğunda ona uyku verecek” ifadesine gelince, bu konuyla alakalı olarak Beyhakî ve “el-Mieteyn” adlı eserinde Sâbûnî, Hatîb ve îbn-i Asâkir, “Târih”lerinde Abbâs b. Abdî'l-Muttalib'ten şöyle rivayet ederler: Abbâs b. Abdî'l-Muttalib demiştir ki: *“Ben, ey Allah'ın Resulü, benim müslümanlığı kabul edişimin sebebi, senin Peygamberliğine dâir bir alâmet görmüş olmamdır. Şöyleki, senin beşikte iken ayla konuştuğunu ve parmağınla Ay'a işaret ettiğini, nereye işaret edersen, ay'ın o tarafa meylettiğini gördüm...”* Bunun üzerine Peygamberimiz ona demiştir ki: *“Ben o zaman, yani beşikte iken ayla konuşur, ay da benimle konuşurdu... Beni ağlamamam için avuturdu... Ve ben, onun Arş altında secdeye vardığı zaman çıkardığı sesi duyardım...”*²²⁷

Bu rivayetlerde olduğu gibi Cenâb-ı Allah'ın vermiş olduğu bir vazifeyle Ay'ın, çocukluğunda Hz. Muhammed'le konuşup, ağlamaması ve incinmemesi için O'nu avuttuğunu görüyoruz. Yüce Allah'ın sevgilisini bu ve benzeri şekillerde desteklemesi, yardımı ve koruması, ileriki dönemlerde de, bir bulutun O'nu gölgelemesi²²⁸ vb. şekillerde devam etmiştir.

1.8. Hz. Peygamber'in Tüm Dünyaya Gönderilecek Olması Gerçeği

“Kadın dedi: “Ey Rab, belki de sen Mesih'sin.”

İsa cevap verdi: “Ben, kuşkusuz İsrail ailesine bir kurtuluş Peygamberi olarak gönderilmiş bulunuyorum; fakat benden sonra Allah'ın tüm dünyaya gönderdiği Mesih gelecek...” (Barnabas, Bölüm 82, s.175)

“Bakın size diyorum ki, her Peygamber geldiği zaman, yalnızca bir kavme Allah'ın rahmetinin işaretini götürmüştür. Ve sözleri de gönderildikleri insanların ötesine uzanmamıştır. Fakat Allah'ın Elçisi geleceği zaman, Allah O'na kudret ve rahmetinin sonuymuş gibi verecek, o kadar ki, akidesini alacak olan tüm dünya kavimlerine rahmet ve selamet götürecektir...” (Barnabas, Bölüm 43, s.118)

Peygamberimiz (s.a.v.)'in farklı yönlerinden biri de, önceki Peygamberler gibi,

²²⁷ es-Suyuti, Celaleddin, *Peygamberimizin Mucizeleri ve Büyük Özellikleri*, I, 102, <http://www.haznevinet.icerikoku.aspx?KID>, Erişim Tarihi, 10.11.2006.

²²⁸ Bkz. et-Taftâzânî, a.g.e., c.V, s.37; es-Sâbûnî, *Mâturidiyye Akaidi*, s. 111; Tirmizi, Menâkıp 3

bir kavmin değil, tüm insanlığın peygamberi olmasıdır.²²⁹ Bu pasajlarda geçen “tüm dünyaya gönderdiği” ve “tüm dünya kavimlerine rahmet ve selamet götürecektir” ifadeleri Hz. Muhammed’in bu özelliğine vurgu yapmaktadır.

Peygamberimiz’in sadece kendi kavmi ve kendi çağının insanları için değil, kıyamete kadar gelecek bütün insanlar için Peygamber olarak gönderildiği gerçeğine Kur’an’ın birçok yerinde değinilmiştir.²³⁰ Yüce Allah O’nu Kur’ân’ın ifadesiyle “âlemlere rahmet”²³¹ ve “uyarıcı”²³² olarak göndermiş, ve O’na, kendisine vahyedilen Kur’ân’ın ulaştığı “herkesi” uyarma vazifesini vermiştir.²³³ Nitekim Kur’an-ı-Kerim’de “(Ey Muhammed!) Biz seni “bütün insanlara” ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak göndermişizdir. Fakat insanların çoğu bunu bilmek istemezler”²³⁴ ifadesiyle bu gerçeğe vurgu yapılmıştır. Yine bir başka âyet-i kerimede ise, “De ki: Ey insanlar! Ben sizin “hepinize”, göklerin ve yerin sahibi olan, kendisinden başka ilâh bulunmayan, diriltten ve öldüren Allah’ın gönderdiği bir elçisiyim.”²³⁵ buyrulurken Hz. Muhammed’in “bütün insanlara” Peygamber olarak gönderildiği açıkça bildirilmiştir.

Peygamberimiz dışındaki bütün Peygamberler ise sadece kendi kavimlerine gönderilmiştir.²³⁶ Mesela Hz. Nuhla ilgili bir âyette “Biz kavmini uyar, diye Nuh’u kendi kavmine gönderdik...”²³⁷ buyrulurken Hz. Nuh’un sadece kendi kavmine gönderildiği ifade edilir. Aynı şekilde Hz. Musa ile ilgili olarak Kur’ân-ı Kerim’de: “Andolsun ki biz Musa’yı; ‘Kavmini karanlıklardan aydınlığa çıkar ve onlara Allah’ın günlerini hatırlat’ diye ayetlerimizle gönderdik.”²³⁸ buyrulurken, Hz. Peygamberimiz hakkında ise aynı sûrede “(Ey Peygamber) bu (Kitap), insanları karanlıklardan aydınlığa; güçlü, övgüye lâyık olan Allah’ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz kitaptır.”²³⁹ buyrulurken her iki Peygamberin de aynı vazifeyle (insanları karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için) gönderilmesine rağmen, Hz. Musa sadece “kendi kavmine”,

²²⁹ Bkz. **es-Sâbûnî**, *Maturidiyye Akaidi*, s. 113; **el- Cürçânî**, *a.g.e.*, III, 202-203; **el-Bûti**, **Muhammed Sâid Ramazan**, *İslam Akâidi*, Terc: Mehmet Yolcu, Hüseyin Altınalan, Madve yay., İstanbul, 1986, s.205.

²³⁰ Sebe 34/28, Bkz. **et-Taberî**, VI, 553, **Mevdûdî**, IV, 528-529.

²³¹ Enbiya 21/107.

²³² Furkan 25/1.

²³³ En’am 6/19.

²³⁴ Bkz. **et-Taberî**, VI, 553, **Mevdûdî**, IV, 528-529.

²³⁵ A’raf 7/158; **et-Taberî**, IV, 133; **Vehbe Zuhayli**, V, 100-103; **er-Râzi**, XI, 103-107.

²³⁶ **Buhari**, Teyemmüm 1; **Müslim**, Mesacid 3.

²³⁷ Nuh 71/1.

²³⁸ İbrahim 14/5.

²³⁹ İbrahim 14/1.

Peygamberimiz “insanlığa” gönderilmiştir.²⁴⁰

Ayrıca Kur’ân-ı Kerim’deki “*ey insanlar*”, “*ey iman edenler*” şeklindeki ifadeler, onun cihanşumûl özelliğini gösterdiği gibi, nazil olduğu devirdeki insanlardan ismen bahsetmeyişi de, onun yine bu yönüyle alakadardır.²⁴¹

Peygamber Efendimiz de kendisinin üstünlüğüne ve kendisine verilen dinin evrenselliğine dikkat çektiği birçok hadisi şeriflerinde bu gerçeği defalarca ifade etmişlerdir.²⁴² Örneğin, O’ndan önceki peygamberlerin belli bir kavme, kendisi’nin ise bütün insanlığa gönderildiğini;²⁴³ başka bir hadiste de bütün peygamberler sadece kendi kavmine gönderilirken, kendisi’nin diğer Peygamberlerden farklı olarak, kırmızılara (Acemlere) ve siyahlara (Araplara) da gönderildiğini²⁴⁴ ve yine kendisi’nin genel anlamda “bütün insanlara” bir Peygamber olarak gönderildiğini defalarca ifade buyurmuşlardır.²⁴⁵ Peygamber Efendimiz, bu gerçeği risaletleri süresince faaliyetleriyle de göstermiş; İran Şâhı’na, Bizans İmparatoruna ve ulaşabildiği diğer hükümdarlara elçiler göndererek, onları İslâm’a çağırmış, bunlardan Necâşi ve diğer bazıları O’na iman etmişlerdir. Bu da O’nun tüm insanlığa gönderilmiş bir Peygamber olduğunun kanıtıdır.²⁴⁶

Bütün bu ayrıntılı bilgiler, Barnabas İncili’nde bu yönde verilen haberlerin doğruluğunu ıspatlamaktadır. Evet, Hz. Muhammed, Kur’ân’ın ve Barnabas’ın ortak ifadesiyle Allah’ın “tüm dünyaya gönderdiği” ve yine “tüm dünya kavimlerine rahmet ve selâmet getirmekle vasıflandırdığı” bir Peygamberdir.

1.9. Her Şeyin Hz. Peygamber İçin Yaratıldığı Gerçeği

“Bundan sonra Allah dedi: “Tabii, ey kulum Âdem, Sana diyorum ki: İlk yarattığım insan sensin. Senin (ismini) görmüş olduğun kişi, yıllar sonra dünyaya gelecek, benim Rasulüm olacak ve her şeyi kendisi için yarattığım oğlundur. (Barnabas, Bölüm 39, s.110)

Bu pasajda geçen “her şeyi kendisi için yarattığım” ifadesi, İslâm inanç sisteminde daha çok tasavvufî düşünce içerisinde öne çıkmış ve şiddetle savunulmuştur.

²⁴⁰ Elmalılı, M. Hamdi Yazır, *Hak Dini Kuran Dili*, İstanbul, tsz., V, 171; VIII, 348.

²⁴¹ Eren, Şadi, *Kur’an Nedir*, Zafer Yay., İst., 1997, s.30.

²⁴² Bkz. Buhârî, İlm 6; Müslim, İman 10; Tirmizî, Zekât 2; Nesâî, Siyâm 1; Ebu Dâvud, Salât 23.

²⁴³ Bkz. Buhari Teyemmüm 1; Salat 32.

²⁴⁴ Bkz. Buhari, Teyemmüm 3, Salât 56, Humus 8; Müslim, Mesacid 3; Neseî, Gusl 26.

²⁴⁵ Bkz. Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, I, 159, *Taberi Tarihi*, II, 218.

²⁴⁶ Sâbûnî, *Maturidiyye Akaidi*, s. 113.

İslâm tasavvufçularına göre Hz. Peygamberin altmış üç senelik zamanla sınırlı cismânî hayatından ayrı bir varlığı daha mevcuttur. Allah'tan başka hiçbir şey yokken ilk defa hakikat-ı Muhammediyye var olmuş, bütün yaratıklar bu hakikatten ve O'nun için yaratılmıştır. Âlemin var olma sebebi, maddesi ve gayesi bu hakikattir. Tasavvufta sık sık kullanılan ve kutsî hadis olarak da rivâyet edilen “*levlâke levlâk, lemâ halektü'l-eflâk*” yani “(ey Habîbim!) “*Sen olmasaydın sen, ben felekleri(kâinatı) yaratmazdım*”²⁴⁷ kutsî hadisiyle, bu husus anlatılır. Ayrıca Nur-i Muhammedî ilk ilâhî tecelli olması sebebiyle “*taayyun-i evvel*”de, sevgi tarzında tecelli etmiş ve “*taayyun-i hubbî*” adı verilmiştir. Bu nur zuhûr ettikten sonra her şey O'ndan ve O'nun için yaratılmıştır.²⁴⁸

Diğer bir rivayette ise, *Yüce Allah, Hz. Âdem'in kalbine ilham etmiş Hz. Âdem, “Allah'ım! Beni niçin ‘Ebu Muhammed (Muhammed'in babası)’ ismiyle künyeledin”, diye sorunca Yüce Allah (c.c.) şöyle buyurmuştur:*

Ey Âdem, başını kaldır da bak!

Hz. Âdem (a.s.) başını kaldırınca Arş üzerinde Allah Rasûlü'nün nûrunu ve yazılı ismini görür ve yüce Allah'tan: “Allâh'ım, bu nasıl bir nûr böyle?” diye sorar. Bunun üzerine Yüce Allah Âdem Peygamber'e şöyle der: Bu senin zürriyetinden bir Peygamberin nûrudur ki, ismi göklerde Ahmed ve yerlerde Muhammed'dir. O olmasaydı sen de olmazdın, kâinat da...²⁴⁹

İşte bu ifadeler, “levlâke” hadis-i kutsîsini destekler mahiyettedir.

Aclunî, Ali el-Karî ve Şevkânî “levlâke” hadisi hakkında Sağânî'den “uydurmadır” hükmünü naklettikten sonra, İbn-i Hacer, Ali el-Kârî ve Aclunî “hadis değilse de manası sahihtir” açıklamasını yapmışlardır.²⁵⁰ Benzeri bilgileri nakleden Leknevî ve Elbânî de onun uydurma olduğuna hükmetmişlerse de,²⁵¹ bu hadis-i kutsî

²⁴⁷ Aclunî, *Keşfu'l-Hafa*, II, 164; el-Kârî, Ali b. Muhammed b. İbn Sultan el-Herevî, *el-Esrâru'l-Merfûa Fi'l-Ahbâri'l-Mevdûa*, thk. Muhammed Lütfî es-Sebbağ, Beyrut, 1986, 288; eş-Şevkânî, Muhammed b. Ali b. Muhammed, *el-Fevâidu'l-Mecmûa Fi'l-Ehâdisi'l-Mevdûa*, thk. Abdurrahman b. Yahya el-Muallimî el-Yemânî, Matbaatü's-Sünne el-Muhammediyye, Kâhire, 1960, s.326; Rabbânî, İmam Ahmed b. Abdülâhad el-Farukî, *Mektûbât*, Terc. Abdülkadir Akçiçek, Merve Yay., İst., tsz., I, 156; Bediüzzaman, Sâid Nursî, *Barla Lâhikası*, Envar Neşriyat, İst., 1994, s.294.

²⁴⁸ T.D.V. *İslâm Ans.*, “Hakikat-ı Muhammediye”, IV, 180.

²⁴⁹ Bkz. Bursalı, a.g.e., s. 29.

²⁵⁰ Bkz. Aclunî, *Keşfu'l-Hafa*, II, 164; el-Kârî, Ali, İbn Sultan el-Herevî, *el-Esrâru'l-Merfûa Fi'l-Ahbâri'l-Mevdûa*, thk. Muhammed Lütfî es-Sebbağ, Beyrut, 1986, s.288; eş-Şevkânî, a.g.e., s.326.

²⁵¹ Bkz. el-Leknevî, Abdü'l-Hayy Muhammed Abdü'l-Halîm, *el-Âsâru'l-Merfûa*, thk. Es-Sâid Besyûnî Zağlûl, Dâru'l-Kutub el-İlmiyye, Beyrut, 1984, s.44; el-Elbânî, Muhammed Nasîru'd-Dîn, *Dâifu'l-Câmi'is-Sağîr ve Ziyâdetuh*, el-Mekteb'ul-İslâmî, Beyrut, 1988, I, 450.

sadece Acluni'nin Keşf-ül Hafa'sında Aliyyu'l Kari'nin, Suyuti'nin, Şevkani'nin mevzuat ile ilgili eserlerinde değil, Bediüzzaman Said Nursi Hazretleri'nin risalelerinde, tasavvufî divan ve kitaplarda, İmam-ı Rabbanî'nin Mektubatı'nda, Mevlana Halid'in Divan'ında, Ni'metullah bin Veli'nin Levâmi-ül Ukul'unda, Mevlâna Câmî'nin Divan'ında, Şeyh Ahmed-i Cezerî'nin Divan'ında da yer almaktadır. Hal böyle iken hadisin zayıflığını bile kabul etmeyerek uydurma olduğunu, hele hele Allah ve Peygamber adına yalan söylendiğini beyan etmek, insaf ve izan ile bağdaşmasa gerektir.²⁵²

Bu Hadis-i Kudsi özellikle, Risale-i Nur'un pek çok yerinde geçmektedir.²⁵³ Mesela, Emirdağ Lahikası'nda şöyle der: “Hem mesela, “Sen olmasaydın, sen olmasaydın kainatı yaratmazdım” beyanında ‘Bu hitap zahiren Hazreti Peygamber (s.a.v.)’e müteveccih ise de, zımnen hayata ve canlılara bakar.’ fıkrası tadile muhtaçtır. Çünkü, külli hakikat-i Muhammediye (s.a.v.) hem hayatın hayatı, hem kainatın hayatı, hem İsm-i Azamın tecelli-i azamının mazharı ve bütün zî-ruhların nuru ve kainatın çekirdek-i aslisi ve gaye-i hilkat ve meyve-i ekmeli olmasından, o hitap doğrudan doğruya ona bakar. Sonra hayata ve şuura ve ubudiyete onun hesabına nazar eder.”²⁵⁴

Yani, Hz. Peygamber (a.s.) kâinat denen ağacın asli bir çekirdeği, yaradılış gayesi ve kemale ermiş bir meyvesidir. Nasıl ki, hayat kâinattan süzölmüş; bitki ve hayvanlar hayattan süzölmüş ise, Peygamberler insanlardan süzölmüş; Habibullah Peygamberlerden süzölmüş son ve mükemmel bir hülâsa (Mustafa), bir meyvedir. Bir elma ağacına baksak görürüz ki, o bir elma çekirdeğinden büyümeye başlamış, kökleri, gövdesi, dalları ve yapraklarıyla elma meyvesine yönelmiştir. Bütün işleyişi, hizmeti ve maksadı elmaya doğru olup o meyveyi verir. İşte Efendimiz de kainat ağacının hem çekirdeği hem de ekmel bir meyvesidir ve bütün astronomi, fizik, kimya, biyoloji, tarih, sosyoloji gibi bilimler bize bu hakikati zımnen veya zahiren söylemektedir. Çünkü kainat hayata, hayat insana, insan ise en önemli ve güzel insana (a.s.) bakar ve hep birlikte Allah’a (c.c.) yönelirler.²⁵⁵

Abdülkadir Badıllı'nın, “Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları” adlı eserinde, adı geçen kutsi hadisin sıhhati şöyle denilir: Hadisin kuvvetli bir senedi olmadığı doğrudur,

²⁵² Bkz. Levlâke Hadisi, <http://www.sorularlailamiyet.com/subpage.php?s.> Erişim Tarihi: 10.03.2007.

²⁵³ Bkz. **Badıllı, Abdülkadir**, *Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları*, Envar Neşriyat, İstanbul 1992, s.306-309.

²⁵⁴ **Bediüzzaman Said Nursi**, *Emirdağ Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 1997, s. 153.

²⁵⁵ <http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum>, Erişim Tarihi, 10.03.2007.

fakat bunun bir hadisi uydurma (mevzu) yapmadığı da ilm-i hadis çerçevesinde izahtan varestedir. Hiçbir muhaddis (İbn-u Cevzi ve San’ani gibi bazı müteşedditler hariç) bu hadisin doğruluğuna ve hak olan manasına bir şey diyememiş, ilişememişlerdir. Ümmetin telakkisine göre manasının doğruluğu kesin olduğu gibi, Cumhur-u muhaddisince de manasının doğruluğu tespit edilmiştir. Bu hadis seneden zayıf da olsa, onunla aynı mealde vürud eden sair hadislerle senedindeki zaafiyet zail olmuştur. Hiçbir senedi olmasa da bu hadis, aynı manaya işaret eden pek çok hadis ile yine kuvvet bulmaktadır. Diğer taraftan “*Ben Peygamber iken Adem (a.s.) henüz ruh ve cesed arasında idi*” hadisi;²⁵⁶ pek çok kaynakta yer alan, “*En evvel Cenab-ı Hak benim nurumu yarattı*” veya “*Ey Cabir! Cenab-ı Allah her şeyden evvel senin Peygamberinin nurunu kendi nurundan halketti*” hadisi;²⁵⁷ keza kudsi bir nur halinde sulbden sulbe ve alından alına intikal eden Nur-u Muhammedi hakkındaki hadis veya hadisler;²⁵⁸ “*Sen olmasaydın cenneti halketmezdim.*”; yine “*Sen olmasaydın cehennemi yaratmazdım*” hadisi; “*Ya Muhammed sen olmasaydın, ben dünyayı halketmezdim*” hadisi aynı manaya kuvvet vermektedir.²⁵⁹

Ayrıca bu kâinatın yaratılma sebebinin Hz. Muhammed (s.a.v.)’ in duası olduğunu söyleyen Bediüzzaman Said Nursi’nin ifadesiyle “Allah, ezeli ilmiyle Peygamberimizin, kâinatın ve cennetin yaratılması hususundaki ısrarlı ve ihlâslı duasını kabul etti ve bu kâinatı halk etti”. İşte O’nun bu duası olmasaydı Allah kâinatı ve içindekileri yaratmazdı.²⁶⁰

Sonuç olarak “levlake” sırrında, aşırı bir yüceltme yoktur, Kur’an, Sünnet ve hayatla zaten yüceltilmiş olanın yüceliğini teyit, tespit ve kabul vardır.²⁶¹ Kanaatimizce, her ne kadar sıhhat bakımından tartışılmış olsa da, gerek Bediüzzaman Said Nursî, İmam Rabbânî gibi İslâmî ilimlerde genel kabul gören âlimler, ve gerekse yukarda saydığımız diğer ulema, eğer bu konuda olumlu yönde görüş bildirmiş ve bu hadisleri tereddütsüz kullanmışlarsa, bazı yönleriyle zayıf veya uydurma denilerek, bu hadisin bir kenara atılması, ilim ahlakıyla bağdaşmamaktadır.

²⁵⁶ Bkz. **es-Suyuti**, *Peygamberimizin Mucizeleri ve Büyük Özellikleri*, II, 353.

²⁵⁷ Bkz. **Aclunî**, *Keşf’ül- Hafâ*, I, 311; **Tirmizi**, Menakıb 1; *Müsned*, IV, 66; V, 379.

²⁵⁸ **Buhari**, Menakıb 23.

²⁵⁹ Bkz. **Badıllı**, *a.g.e.*, s. 306-309) Mezkur hadislerin kaynakları Badıllı’nın Risale-i Nur’un Kudsi Kaynakları adlı çalışmasında detayıyla gösterilmektedir. Bkz. **Badıllı**, *a.g.e.*, s. 306-309.

²⁶⁰ Bkz. Levlake Hadisi, <http://www.sorularlailamiyet.com/subpage.php?s>. Erişim Tarihi: 10.03.2007.

²⁶¹ Bkz. Levlake Hadisi, <http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum>. Erişim Tarihi: 10.03.2007.

1.10. Hz. İsa Hakkındaki Her Batıl Düşünceyi Yok Edecek Olan Elçi İsa

cevap verdi: “...Fakat Allah beni dünyadan çekip alınca, Şeytan dinsizleri benim Allah ve Allah’ın oğlu olduğuma inandırarak, bu lanetli fitneyi yeniden çıkaracak, bu şekilde sözlerim ve akidem öylesine tahrif edilecek ki, ortada otuz mü’min ya kalacak, ya kalmayacak... Fakat benim tesellim, hakkımdaki her batıl düşünceyi yok edecek ve dini tüm dünyaya yayıp, (tüm dünyayı) kontrolüne alacak olan Elçi’nin gelmesidir. Çünkü Allah, babamız İbrahim’e böyle va’d etmiştir.” (Barnabas, Bölüm 96-97, s.194-195)

Bir başka pasajda da şu ifade yer almaktadır: **Ve ben de seviniyorum ki o Elçi’nin gelmesiyle Allah tanınıp ta’zim edilecek, ben de gerçek olarak tanınacağım ve (o Elçi) benim de başkaları gibi bir insan olduğumu itiraf edecek, benim insandan öte olduğumu söyleyenlerden öğ alacaktır. (Barnabas, Bölüm 72, s. 161)**

Tarih boyunca çeşitli kavimlere Peygamberler gönderilmiştir. Allah’ın elçileri, gönderildikleri kavimleri doğru yola davet etmişler ve onlara hak dini tebliğ etmişlerdir. Allah’ın farklı dönemlerde farklı kavimlere gönderdiği din aslında tektir. Geçmiş Peygamberlere gönderilen de, Hz. Musa’ya, Hz. İsa’ya vahyedilen de ve hatta son Peygamber olan Hz. Muhammed (sav)’e indirilen de aynı dindir ve Allah’ın insanlara gönderdiği bu hak din İslam’dır.²⁶² Ancak kendilerine hak dini tebliğ eden elçiler geldiğinde bazı kavimler onlara uymuş, bazıları ise inkâr etmişlerdir. Bir kısmı da peygamberin ölümünden bir süre sonra dejenerasyon yaşamış ve hak dini terk ederek “kıskançlık ve hakka başkaldırma” yüzünden, birtakım sapkın inançlara yönelmişlerdir.²⁶³ Kendilerine gelen dinden kopup uzaklaştığı bildirilen kavimlerden biri de İsrailoğulları’dır. Kuran’da haber verildiğine göre Yüce Allah, İsrailoğulları’na birçok Peygamber göndermiş ve onlara hak dini tebliğ ettirmiştir. Ancak onlar her seferinde Peygambere baş kaldırmış veya peygamberin ölümünün ardından hak dini bozup, sapkın bir inanca dönüştürmüşlerdir. Hatta Kuran’da Hz. Mûsâ henüz hayattayken, aralarından kısa bir süreliğine ayrıldığında dahi, İsrailoğulları’nın putlara tapmaya yöneldikleri haber verilmiştir.²⁶⁴ Hz. Mûsâ’nın arkasından da hak dinden

²⁶² Al-i İmran 3/84-85.

²⁶³ Bkz. Al-i İmran 3/19.

²⁶⁴ Taha 20/83-94.

uzaklaşıp sapkın bir yola giren İsrailoğulları'nı uyarıp korkutması için Allah, çeşitli Peygamberler göndermiştir. İşte bu Peygamberlerden birisi de Hz. İsa'dır.²⁶⁵

Hiz. İsa, yaşamı boyunca İsrailoğulları'nı, Allah'ın indirdiği dinin aslını yaşamaya ve samimi birer kul olmaya çağırılmış; onlara, tahrif edilmiş olan Tevrat'ın gerçek hükümlerini doğrulayan İncil'i öğretmiş,²⁶⁶ hak dîni dejenere etmiş hahamların, kalıplaşmış ve tekdüzeleşmiş öğretilerini eleştirmiştir. Onların çıkar elde etmek için dine dâhil ettikleri kuralları ortadan kaldırmış, tüm insanları Allah'ın birliğine, gerçek samimiyete ve güzel ahlakı yaşamaya çağırmıştır.²⁶⁷

Ancak Hiz. İsa'nın dünyadan ayrılmasından bir müddet sonra, bu kez onu kabul eden İsevîler dinlerini dejenere etmeye başlamış ve putperest birtakım inançlardan etkilenererek İncil'de yer almadığı halde, "teslis" (Baba, oğul ve kutsal ruh) inancını ortaya atmışlardır.²⁶⁸

Diğer taraftan Pavlus, Hristiyanlıkta büyük bir reform yapmış ve Şeriat olmasa günahın olmayacağını, insanları helak eden şeyin Şeriat'la ortaya çıkan günahlar olduğunu, insanların yeniden dirilmesi için Şeriat'tan çok İsa Mesih'e inanması ve kalben temiz olmasının yeterli olacağını, İsa'nın, kanıyla bütün insanlığın günahlarını temizlediğini ve ancak ona inanmakla temiz olunacağını âdeta dîne enjekte etmiş,²⁶⁹ böylece "Hristiyanlık" adı altında, bambaşka bir din yaşanmaya başlanmıştır.²⁷⁰ Yâkub'un Mektubu'nda da ısrarla vurgulandığı üzere Hiz. İsa, Şeriat'in ve ferdin amelleri üzerinde şiddetle durmuştu. Fakat Hristiyanlıktaki bu ve benzeri değişiklikler sonucunda, önce Hiz. İsa'nın dîni, insan hayatını tümünden kuşatıcı bir nîzâm olmaktan çıkarılmış, Şeriat'tan soyutlanmış, îmân ve ahlâkî kurallardan ibâret seküler bir din halini almış, bunun sonucunda da Roma putperestliğiyle rahatça uzlaşabilmiştir. Çünkü Kral Kayser'in hakkıyla Allah'ın hakkı ayrılmıştı.²⁷¹

Bugün dünya nüfusunun dörtte birine hakim olan ve bir anlamda dünyaya yön veren bu dinin tebliğcisi sözde Hiz. İsa olarak bilinse de, bu doğru değildir. Hiz. İsa'nın getirdiği hak din, tahrif edilmiştir. Bugün elimize ulaşabilen İnciller ise, Hiz. İsa'dan çok

²⁶⁵ Bkz. **Yahya, Harun**, *Hiz. İsa Gelecek*, <http://www.harunyahya.org/imani/hzisagelecek.html>. Erişim Tarihi: 08.06.2007.

²⁶⁶ Bkz. Al-i İmran 3/50.

²⁶⁷ **Yahya**, *Hiz. İsa Gelecek*, <http://www.harunyahya.org/imani/hzisagelecek.html>. Erişim Tarihi: 08.06.2007.

²⁶⁸ **Yahya**, *a.g.e.*, <http://www.harunyahya.org/imani/hzisagelecek.html>. Erişim Tarihi: 08.06.2007.

²⁶⁹ **Ünal**, *a.g.e.*, s.37-38.

²⁷⁰ **Yahya**, *a.g.e.*, <http://www.harunyahya.org/imani/hzisagelecek.html>. Erişim Tarihi: 08.06.2007.

²⁷¹ **Ünal**, *a.g.e.*, s.38.

uzun seneler sonra kimliği belirsiz kişiler tarafından yazılmış ve sonraki dönemlerde yaşamış olan tarihçiler tarafından toparlanmıştır. Dolayısıyla Hristiyanlık, Allah'ın Hz. İsa'ya indirdiği hak dinden tamamen uzaklaşmıştır.²⁷² Bu uzaklaşma neticesinde Hristiyanlar, bizzat Hz. İsa hakkında bir çok yanlış ve tamamen mesnetsiz anlayışlara sapmışlar; Hz. İsa hakkında bir çok iftirada bulunmuşlardır. Bunları yaparken de kendilerince din adına hareket ettikleri hezeyanına kapılmışlar ve bu iftiralara bizzat incillerde yer vermişlerdir. İşte Kur'an-ı Kerim, Hz. İsa hakkındaki bu asılsız ve çirkin iddia ve iftiraların gerçek yüzünü ortaya koymak, Barnabas'taki ifadeyle "Hz. İsa hakkındaki her batıl düşünceyi yok ederek" tevhid inancını bir kez daha yeryüzüne hakim kılmak için gönderilmiştir. Söz buraya gelmişken, çalışmamız kapsamının dışına çıkmadan bu bölümde Kur'an-ı Kerim'in, Hz. İsa hakkında muharref Hristiyan inancında yer alan sapkın iddia ve iftiralara verdiği cevapları ele alarak, konuyu tahlil etmede fayda mülahaza etmekteyim.

1.10.1. İsa tanrı değildir

Hristiyanlıkta İsa, "insan şeklinde bir ilah"tır. Allah İsa'da bedenleşmiştir. Baba Allah, insanlara, sevgi ve merhametini göstermek için, İsa Mesih suretinde yaklaşmış ve aralarında yaşamıştır. Böylece Allah'ın inayeti, insanlara İsa Mesih vasıtasıyla erişmiştir. İsa'ya tapınmak, ona kul olmak, Baba Allah ile temas kurmaktır. Çünkü o, Baba ile aynı cevherdendir ve Baba gibi mükemmeldir. O, gerçek Allah'tır. Çünkü o, çeşitli mucizeleriyle, ölmesi ve sonra dirilmesiyle "Tanrı" olduğunu göstermiştir.²⁷³

Yukarıda ifade edildiği üzere, başlangıçta Allah'ın birliğine inanan Hristiyanlar (İsevîler), daha sonra bu inançlarını bozmuşlar, zamanla Hz. İsa'yı tanrılaştırmışlardır. Kur'an'ın diliyle "*Onlar Allah'ı bırakıp hahamlarını, papazlarını ve Meryem oğlu Mesih'i rableri olarak kabul ettiler...*"²⁷⁴ Oysa Kur'an-ı Kerim, Hz. İsa'nın da Yüce Allah'ın kulu ve elçisi olduğunu, O'nun da tevhîdi tebliğ ettiğini açıklar ve Hz. İsa'nın tanrılaştırılmasına karşı çıkarak; "*Allah ancak Meryem oğlu Mesih'tir, diyenler and olsun ki kafir olmuşlardır. De ki: 'Allah Meryem oğlu Mesih'i, anasını ve yeryüzünde olanların hepsini yok etmeyi dilerse kim O'na karşı koyabilir?' Göklerin, yerin ve arasındakilerin hükümrânlığı Allah'ındır, dilediğini yaratır. Allah her şeye*

²⁷² Yahya, a.g.e., <http://www.harunyahya.org/imani/hzisagelecek.html>. Erişim Tarihi: 08.06.2007.

²⁷³ Tümer, Günay – Küçük, Abdurrahman, *Dinler Tarihi*, Ocak Yayınları, Ankara, 1997, s.284.

²⁷⁴ Tevbe 9/31.

Kâdir'dir."²⁷⁵ buyurmaktadır. Bu âyette Allah (c.c.), açık bir şekilde istediği taktirde kendisi tarafından her an yok edilmeye mahkum ölümlü varlıkların (Îsa ve Meryem) Allah olamayacaklarını, Allah'ın dilediği şekilde yarartma gücüne sahip olduğunu, yani Îsa'yı babasız yarattığını, bu özelliğinden dolayı Îsa'nın Allah olamayacağını, Allah'ın ölümsüz olduğunu, kainatın yaratıcısı ve sahibi olduğunu vurguluyor.²⁷⁶ Ayrıca Hz. Îsâ'nın da diğer Peygamberler gibi, insanları tevhide çağırdığını vurgulayan Kur'ân bu konuda, *"And olsun ki, 'Allah ancak Meryem oğlu Mesih'tir' diyenler kafir oldular. Oysa ki Mesih, 'Ey İsrailoğulları! Rabbim ve Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin; kim Allah'a ortak koşarsa muhakkak Allah ona Cenneti haram eder, varacağı yer ateştir, zulmedenlerin yardımcısı yoktur' demişti.*"²⁷⁷ ifadeleriyle bizzat Hz. Îsâ'nın diliyle Hristiyanların kendi hakkındaki iddiâlarını yalanlamaktadır.

Kur'ân-ı Kerim'de, hesap gününde Allah (c.c.) ile Hz. Îsâ (a.s.) arasında, Hristiyanların onu ve annesini tanrı edinmeleri hususunda geçecek bir konuşmaya yer verilerek bu konuşmada Yüce Allah, Hz. İsa (a.s.)'ya, Allah'tan başka kendisini ve annesini tanrı edinmeleri hususunda kavmine bir şey söyleyip söylemediğini sormaktadır. Hz. İsa (a.s.) ise kavmi aleyhine şahitlik ederek, Yüce Allah'ı bundan tenzih ettiğini ve içlerinde bulunduğu sırada O'nun bildiği gibi kavmine sadece O'na kulluk etmelerini söylediğini ve asla ilahlık taslamadığını, ifade etmektedir: İlgili ayet şu şekildedir: *"Allah: Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara, 'Beni ve anamı, Allah'tan başka iki tanrı bilin' diye sen mi dedin, buyurduğu zaman o, 'Hâşâ! Seni tenzih ederim; hakkım olmayan şeyi söylemek bana yakışmaz. Hem ben söyleseydim sen onu şüphesiz bilirdin. Sen benim içimdekini bilirsin, hâlbuki ben senin zâtında olanı bilmem. Şüphesiz ki allâmülguyub (gaybları bilen) yalnız ve yalnız sensin sen. Ben onlara sâdece benim Rabbim ve sizin Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin diye bana emrettiğini söyledim. Aralarında bulunduğum müddetçe onlar hakkında şahit idim. Sen beni katına yükselttikten sonra, onları sen gözlüyordun. Sen her şeye şahitsin. Onlara azâb edersen, doğrusu onlar senin kullarıdır; onları bağışlarsan, güçlü olan, hakîm olan şüphesiz ancak sensin.*"²⁷⁸

Hristiyanların "Îsâ Allah'tır. Mahlukâtın yaratanıdır." gibi küfre varan

²⁷⁵ Mâide 5/17.

²⁷⁶ Sofuoğlu, Cemal, *Kur'ân-ı Kerim'e ve Hadislere Göre Hz. İsa ve Hristiyanlık*, D.İ.B. Yayınları, Ankara, 2000, s.55.

²⁷⁷ Mâide 5/72.

²⁷⁸ Mâide 5/116 -119; Bkz. Tümer-Küçük, a.g.e., s.280.

itikadlarını, eldeki dört incilin müellifleri de iptal etmişlerdir.²⁷⁹ Önceden Hıristiyanlıkten sonra İslâm'ı seçen Abdullah Tercuman (Anselmo Turmeda), Hıristiyanlığa Reddiye (Tuhfetu'l-Erîb fi'r-Reddi alâ Ehli's-Salib) adlı eserinde, dört incilin, İsa'nın tanrı olduğu iddiasını çürüttüğünü şu dokuz maddeyle ispatlamaktadır:

1. Matta İncili'nin birinci babında Hz. Mesih'in soyu "Mesih b. Dâvud b. İbrahim" (İbrâhim oğlu Dâvud oğlu Mesih) diye kaydedilmiştir. Bu açıklama Mesih (a.s.)'in Yahuda b. Ya'kub b. İshak b. İbrâhim (İbrâhim oğlu İshak oğlu Ya'kub oğlu Yahuda) soyundan olmak üzere, Dâvud (a.s.) zürriyeti kuşağından doğduğunu söylemektedir. Nesli âdem oğullarından olduğu bilinen bir kimse, hiç şüphesiz Âdemî olur. Zîra Cenâb-ı Hak kadîm ve ezeli olup, ne kimseyi doğurmuş, ne de kimseden doğmuştur. Kendisine benzer kimse yoktur ve Kendi'nden başka her şey hâdistir (sonradan olmuştur.)

2. Yine Matta İncili'nin 19'uncu babında²⁸⁰ zikredildiği üzere "bir gün bir kimse İsa'ya, 'Ey iyi ve hayırlı muallim!' diye hitap ettiğinde İsa ona, 'Bana niçin iyi diyorsun? İyi ancak Allah'tır' demiştir." Bu söz, Hz. İsa'nın gayet mütevazî oluşundan Rabbi'ne, Hâlıkına olan hürmet ve edebinin sonsuzluğundandır. Gerçek böyle olunca nasıl olur da Hz. İsa, Cenâb-ı Hakk'a ortak koşulabilir?

3. Yuhanna İncili'nin 17'inci babında²⁸¹ "Mesih gözlerini semaya kaldırıp yegane yaratıcı olan Allah'a dua ile, 'İnsanlara, Sen'in biricik yaratıcı olduğunu ve beni Peygamber olarak gönderdiğini bilmek vâciptir,' dedi", diye yazılıdır.

Bu bölüm de Hz. İsa'nın, kendisinin Allah tarafından, O'nun birliğini insanlara tebliğ etmek üzere gönderilmiş bir Peygamber olduğunu, Allah'ın bir ve yaratıcı olup O'ndan başka yaratıcı olmadığını itiraf etmesinden ibarettir. Hz. İsa'nın ve diğer bütün Peygamberlerin (a.s.) haber verdikleri şey de budur. Şayet burada, "İsa, kendisinin gönderilmiş bir Peygamber olduğunu itiraf etmiş ama başka bir yerde de ezeli ve yaratıcı olduğundan bahsetmiştir" denirse cevabımız şu olur: Bu ona iftiradır. Hz. İsa onu isnad edenlerden berîdir. Siz iki nas arasındaki fahiş çelişkiye göz yumuyorsunuz. Hz. İsa, kendisinin Allah tarafından yaratılmış bir beşer olduğunu ikrar ve itiraf etmiştir. Hakikat böyleyken "O yaratıcıdır" demek fuzûlî bir iddiadır.

²⁷⁹ Bkz. **Tercuman, Abdullah (Anselmo Turmeda)**, *Tuhfetu'l-Erîb fi'r-Reddi alâ Ehli's-Salib (Hıristiyanlığa Reddiye)*, Terc. Hacı Mehmed Zihni Efendi, Bedir Yayınevi, İstanbul, 1990, s.93 vd.

²⁸⁰ Matta 19/16,17.

²⁸¹ Yuhanna 17/1-3.

4. Matta İncili'nin 4'üncü babında,²⁸² “Şeytan, Mesîh'in kendisine secde etmesi için dâvette bulundu. O'na dünyanın memleketlerini ve güzelliklerini gösterip; ‘Bana secde et, bunların hepsini sana vereyim’ dediğinde, Mesih ona, ‘Her insana Allah’tan başkasına ibadet etmemek yazılmıştır’ diye cevap verdi.” ifadesi yer almaktadır. Eğer Hz. İsa ilah olsaydı, şeytan ona böyle söz söylemeye cesaret edemezdi. Bu sözüyle Hz. İsa, varlığı vâcib olan Allahü Teâlâ’dan başkasına secde edilmeyeceğini bildirmiştir. Şunu ifade etmek gerekir ki getirdiğimiz bütün bu deliller, Hıristiyanlara itikadlarının yanlış olduğuna dair, kendi İncillerinden delil getirmekten ibarettir. Yoksa gerek Hz. İsa gerekse diğer Peygamberler, şeytanın batınî ve gizli vesveselerinden berî ve masumdurlar. Bunları İncillerin müellifleri uydurmuşlardır.

5. Yine Yuhanna İncili'nin 20'inci babının 17'nci fıkrasında “İsa Havârilere, ‘Ben babama ve babanıza, Allah’ıma ve Allah’ınıza giderim’ dedi”, ifadesi yer alır. “Babama ve babanıza” tabirinin manası, o zamanın ıstılâhına göre “Benim ve sizin mâlikiniz” demektir. Burada Hz. İsa her türlü şüpheyi ortadan kaldırmak için “Allah’ıma ve Allah’ınıza” ifadesini kullanmış ve kendisinin ulûhiyet davasında bulunduğu delalet edecek bir nokta bırakmamıştır.

6. Matta İncili'nin 10'uncu babında; “İsâ Havârilere hitaben ‘sizi kabul eden, beni kabul etmiş olur; beni kabul eden, beni (Peygamber olarak) göndereni kabul etmiş olur’ dedi”,²⁸³ ifadesi yer almaktadır.

7. Yine Yuhanna İncili'nin 5'inci babında; “Hz. İsa, ‘Ben kendi isteğimle amel etmek için değil, beni gönderenin irade ve isteğiyle amel etmek için geldim’ dedi”,²⁸⁴ ifadesi vardır.

8. Markos da incilinin 15'inci babında; “İsâ çarmıhta iken; ‘Allâh’ım Allâh’ım! Beni niçin terk ettin?’ diye bağırdı ve dünyada son sözü bu oldu”²⁸⁵ ifadesi yer almaktadır. Tabî ki bunlar İncil müelliflerinin uydurma ve iftiralarıdır. Yüce Allah, Peygamberini aslâ terk etmez. Bu nasslarda Hz. İsa ulûhiyet iddiâsında bulunmuyor. Aksine bu sözleri, işkence esnasında duâ ve sığınacak ilâhı olduğuna kendisinin ikrar ve itirâfidir.

9. Luka İncili'nin sonunda; “Mesih, kabrinden kalktıktan sonra Havârilere’in

²⁸² Matta 4/9,10.

²⁸³ Matta 10/40.

²⁸⁴ Yuhanna 5/30.

²⁸⁵ Markos 15/34.

arasına girdi. Onlar o zaman bir evde toplanıp, evin kapısını kapamışlardı. Havârilere onu aralarında gördükleri gibi korktular. Meleklerden veya cinlerden bir ruh sandılar. Mesih, onların bu korku ve telaşlarını anlayınca, ‘Yâhu beni tecrübe edin ve bilin ki ruhânî varlıklarda bende gördüğünüz gibi et ve kemik olmaz’ dedi.”²⁸⁶ ifadesi vardır.

Burada da Hz. İsa’nın et ve kemikten, hayvânî maddeden mürekkep ve Allahlık’tan uzak olduğu söylenmiştir.

1.10.2. Teslis yoktur, Allah tektir

Hristiyanlıkta inanç esasları üzerinde asırlardır tartışmalar yapılmaktadır. Bir kimsenin Hristiyanlığa girişi, vaftiz ve iman ikrarıyla olmaktadır. İman ikrarına giren esaslar, ilk Havariler Konsili’nden başlayarak özellikle 4 ve 5. Yüzyıllardaki konsillerde tesbit edilmiştir. Daha sonraki konsillerde de, diğer konular yanında, inançla ilgili olanların bir esasa bağlanılmasına çalışılmıştır. Ancak inançlar konusunda Kiliseler ve mezhebler arası ortak konular bulunduğu gibi, farklı olanlar da vardır. Biz burada hemen hemen bütün Hristiyanlarca kabul edilen “Havârilere İnanç Sistemi” (Havârilere Kredosu) denilen ortak inançları vereceğiz. IV. Yüzyıla ait Havârilere İnanç Sistemi’nin üç ana maddesi şöyledir: 1. Tanrı’ya, kudretli Baba’ya; 2. ve O’nun biricik oğlu Rab İsa’ya, 3. ve Kutsal Rûha inanırım. Bu maddelerden ilki Tanrı, ikincisi İsa ve üçüncüsü de Kutsal Ruhla, dolayısıyla Kilise ile ilgilidir. Bundan dolayı Hristiyan inançları, teslis’in bu üç maddesi etrafında kümelenmektedir.²⁸⁷

Hristiyan Kutsal Kitabı’nda, “teslis” kelimesine ve teslise imanı açıklayan açık bir ifadeye rastlanmamaktadır. Bununla beraber Hz. İsa’nın Havarilere’e vaftiz yaparken “Baba, oğul ve Kutsal Ruh ismiyle vaftiz eyleyin”²⁸⁸ şeklinde emir verdiği bilinmektedir. Ancak ilk konsillerde bu konu tartışılmış, İznik Konsili’nde (325 tarihinde) Baba ve Oğul’un, İstanbul Konsili’nde de Kutsal Ruh’un “tanrılığına” karar verilmiştir. Böylece bu güne kadar kabul edilegelen “teslis inancı” ortaya çıkmıştır. Kutsal Ruh’un da ayrı bir “ilâhî varlık” olarak görülmesi, üç ayrı tanrıyı ortaya çıkarmıştır. Bu duruma çare bulmak için, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh’un, bir ulûhiyetin üç ayrı tezahürü olduğunu ihtiva eden teslis formülü bulunmuştur. Bu üçlü ilah sistemi Hristiyanlarca, “izah edilmesi zor, fakat inanılması gereken bir sır” olarak formüle

²⁸⁶ Luka 24/36-39.

²⁸⁷ Tümer-Küçük, *a.g.e.*, s.280, 281.

²⁸⁸ Matta 28/19.

edilmiştir.²⁸⁹

Kur’ân-ı Kerim, Yüce Allah’a ortaklar koşarak iftirada bulunanları; “*De ki: O Allah, birdir. Allah, hiç bir şeye muhtaç değildir, O, doğurmamış ve doğrulmamıştır. O’nun hiç bir dengi yoktur.*”²⁹⁰ ifadeleriyle yalanlamıştır.

Burada geçen “Allah birdir” âyeti, teslise inanan Hıristiyanların bu fikirlerinin batıl olduğunu ortaya koyar; ikinci âyet, Allah Teâlâ’dan başka yaratıcı olduğunu söyleyenlerin görüşünün batıllığını ortaya koyar. Çünkü eğer başka yaratıcılar da olsaydı, bütün ihtiyaçlar hususunda sadece Hak Teâlâ “samed” olmazdı. Son olarak “Hiçbirşey O’na denk olmamıştır” ayetiyle de, zıdları ve ortakları (denkleri) olabileceğini nefyetmiş ve reddetmiştir. Aynı şekilde, kendisi’nin, bütün ihtiyaçlarda başvurulacak zât olduğunu beyan edip, bu sûreyi, varlıklardan hiç bir şeyin, celal ve azamet sıfatlarının herhangi birinde Allah’a denk olmasının imkansızlığını ifade ederek bitirmiştir. O’na hiçbir şekilde var olma açısından bir denklik yoktur. Çünkü bir şeyin “var oluşu” hakikatinin neticesidir. Allah’ın hakikati, “O, O olduğu” için, “adem”i (yokluğu) kabul etmez. Diğer hakikatler ise, “yokluğu” kabul eder.²⁹¹

Fahreddin Râzî bu sûredeki “ehad” kelimesi üzerinde “tevhid” açısından önemle durur ve burada “vâhid” değil de “ehad” kelimesinin kullanılmasını izah ederken şunları vurgular; “vahid” ve “ehad”, müteradif iki isim değildir. “Vâhid”, “ehad”a dahildir, ama “ehad”, “vâhid”e dahil değildir. Sen mesela, “falancaya hiçbir (vahid) karşı koyamaz” dediğin zaman, “fakat iki kişi karşı koyar” diyebilirsin. Ama, “ehad” kelimesi böyle değildir. Dolayısıyla eğer, “falancaya hiçbir (ehad) karşı koyamaz” dediğin zaman, “fakat ona iki kişi karşı kor” diyemezsin. “Vâhid” kelimesi, olumlu anlamda, “ehad” kelimesi ise, olumsuz anlamda kullanılır. Mesela, olumlu manada, “Bir (vâhid) adam gördüm” dersin; menfî manada da, “Hiçbir kimse (ehad) görmedim” dersin. Binâenaleyh bu, genel mana ifade eder. Ezheri, “Allah’dan başka hiçbir varlık için, “ehad” nitelemesi yapıp da mesela “reculun ehedun” denilemez. Ama, “raculün vâhidun”, yani “bir adam” denilebilir. “Ehad”, Allah’ın, kendi zatı için seçmiş olduğu sıfatlarından. Dolayısıyla bu sıfatta, hiç birşey O’na ortak olamaz.²⁹²

Allah’ın birliğini ifade etmede bu iki kavram, anahtar terimlerdir. Ehl-i Sünnet

²⁸⁹ Tümer-Küçük, a.g.e., s.282, 283.

²⁹⁰ İhlâs 112/1-4.

²⁹¹ Bkz. er-Râzî, XXIII, 560 vd.

²⁹² Bkz. er-Râzî, XXIII, 560 vd; Ayrıntılı bilgi için bkz. Özler, Mevlüt, *İslâm Düşüncesinde Tevhid*, Nûn Yay., İstanbul, 1995, s. 68-71.

ve Mu'tezile bu iki kavramı aynı şekilde anlamaktadırlar. Ancak Mu'tezile, bu kelimelerin ifade ettiği manaları Allah'a nisbet ederken, diğerlerini de dikkate almakla beraber, daha çok o mananın Allah için bir medih (övgü) ifade edip etmediğine dikkat eder. Ehl-i Sünnet ise, başta Ebû Hanife olmak üzere, Allah'ın birliğinin sayı yönünden izah edilemeyeceğini özellikle vurgulamaya çalışır. Allah, bir başkası kendisine ilave edildiğinde iki olan bir değildir. O'nun hiçbir benzeri yoktur. Çünkü benzeri olan şey bu manâda zaten bir değildir. Benzeri olamayacağı içinde O, birbirine benzeyen cüzlere, parçalara bölünemez. Zira bölünürse, cüzleri birbirinin benzeri olacakları için O'nun da benzeri olmuş olur. Dolayısıyla burada bir birlik de kalmaz. Zira cüzler bir araya geldiğinde, hepsi de uluhiyet vasfına olmaları gerekeceğinden, birlik değil, birden çok sayılarla ifade edilebilecek ilahlar ortaya çıkar.²⁹³

Şu halde Allah'ın "Ehad" olması demek; zat sıfat ve fiillerinde bir olması, cüz ve parçalara ayrılmaması, dolayısıyla mürekkep olmaması, hiçbir şekilde eş ve benzerinin bulunmaması demektir.²⁹⁴ Allah, kendisi için, aklın bir ikincisini tasavvur dahi edemeyeceği birdir. O'nun zatını kasd ve ifade ederken söylenecek ayrı ayrı bütün birler yine hep aynı bir olur. Allah bir, hep bir, daima bir, ve O, sayı üstü birdir, "el-Vâhidü'l-Ehad"dir. Yani O'nun şeriki, misli, benzeri, şekli ve zıddı yoktur.²⁹⁵

İçinde bulundukları "teslis" yanılgısını bırakmaları hususunda Hristiyanlar'ı çok açık bir şekilde uyaran Kur'an, "*Ey Kitap Ehli, dininiz konusunda aşırılığa sapmayınız, Allah hakkında gerçek olmayan sözler söylemeyiniz. Meryem oğlu İsa-Mesih, Allah'ın sadece bir Peygamberi, Meryem'e sunduğu bir kelimesi ve ondan gelen bir ruhtur. Allah'a ve Peygamberine inanınız. (Allah) 'üçtür' demeyiniz. Bundan vazgeçiniz, hayrınıza olan budur. Allah ancak tek bir ilahtır, çocuğu olmaktan münezzehtir, göklerde ve yeryüzünde bulunan herşey O'nundur...*"²⁹⁶ buyurmakta ve Hristiyanları tevhide çağırmaktadır.

Bu âyette Yüce Allâh'ın Hristiyanlara seslendiğini ifade eden Râzi'ye göre, bu kelâmın takdîri şöyledir: Ey Hristiyanlardan olan Ehl-i Kitap! Dininizde haddi aşmayın; yani, Mesih'e tazimde ileri gitmeyin! Çünkü Cenâb-ı Allah Yahudilerin, "Mesih'i ta'n etme hususunda" ileri gittiklerini nakletmişti. İşte Hristiyanlar da, O'na

²⁹³ Özler, a.g.e., s.82.

²⁹⁴ Bkz. Özler, a.g.e., s.76.

²⁹⁵ Bkz. Özler, a.g.e., s.83.

²⁹⁶ Nisâ 4/171.

ta'zim ve saygı hususunda ileri gidiyorlar. Her iki tarafın maksatları da kınanmıştır. İşte bundan dolayı Cenâb-ı Hak, Hıristiyanlara, *“dininiz hususunda haddi aşmayın”* demiştir. O'nun, *“Allah'a karşı ancak hak (doğru) olan şeyi söyleyin”* buyruğu ise, *“Allah'ı, insanın bedenine veya ruhuna girip, onlarla birleşmekle vasfetmeyin ve O'nu böyle durumlardan tenzih edin”* demektir.²⁹⁷

Sonra Allah Teâlâ, *“Allah üçtür”* demeyin. Kendinizin hayrına olarak (bu sözden) vazgeçin” buyurmuştur. Bu ifadenin manası, *“Allah (c.c), cevheriyle tek, asılları itibariyle (ekânîm) de üçtür, demeyiniz”* şeklindedir. Bil ki, Hıristiyanların bu husustaki tutum ve görüşleri, cidden meçhul ve kapalıdır. Bundan anlaşılan şudur: Onlar, üç sıfatla tavsif edilmiş bir zatın varlığını kabul ediyorlar. Ancak ne var ki onlar, bu üç şeye “sıfat” deseler bile, bunlar hakikatte birer zâttırlar. Bunun delili şudur: Onlar bu sıfatların bizatihi, hem İsa hem de Meryem ile birleşmesini (onlara hulul etmesini) mümkün görüyorlar. Eğer bu, bu manaya gelmeseydi, onlar bu sıfatların başka bir varlığa hulul etmesini ve o varlıktan ayrılmasını caiz görmezlerdi. Dolayısıyla, onlar her ne kadar bunları sıfat diye adlandırsalar bile, onlar gerçekte, kendi kendine kaim olan müteaddid zâtlar kabul etmişlerdir ki, bu katıksız bir küfürdür. İşte bu manadan dolayı Cenâb-ı Hak, *“Allah üçtür”* demeyin... vazgeçin” buyurmuştur. Daha sonra Allah Teâlâ *“tevhîd”*i, *“Allah, ancak bir tek tanrıdır”* buyruğu ile te'kîd etmiş, sonra kendisini, çocuğu olmak keyfiyetinden de, *“O, herhangi bir çocuğu bulunmaktan münezzehtir”* diyerek tenzih etmiştir.²⁹⁸

Kendisi'yle beraber başka ortaklarının bulunmasının aklen de mümkün olmadığına işaret eden Yüce Allah, O'nunla birlikte bir başka ilâh'ın olmadığını, eğer öyle olsaydı, her ilâhın kendi yarattığına hükmedip onu istediği yöne götüreceğine, ayrıca onların bir kısmının diğerine üstün gelmeye çalışacaklarına,²⁹⁹ eğer yerle gökte Allah'tan başka tanrılar olsaydı, ikisinin de (yer ve gök) fesada uğrayacağını (bozulacağını), Arşın Rabbi olan Allah'ın, onların vasıflandırdıklarından münezzeh olduğuna³⁰⁰ Kur'an'da dikkatleri çekerek, bu anlamdaki iftiraları aklî olarak da sonuçsuz bırakmıştır. Kelâm literatüründe *“temânu”* delili olarak adlandırılan bu durum, birden fazla ilâhın olması halinde irade uyumsuzluğunun kaçınılmazlığını, oysa kâinatın

²⁹⁷ er-Râzi, VIII, 428-430.

²⁹⁸ er-Râzi, VIII, 428-430.

²⁹⁹ Mü'minûn 23/91,92.

³⁰⁰ Enbiyâ 21/22.

hep bir nizâm içinde olduğunu, bunun da yüce Allah'ın tek oluşunun en önemli delillerinden biri olduğunu ıspatlamaktadır.³⁰¹

1.10.3. Îsâ Tanrı'nın oğlu değildir

Hıristiyan inancına göre “Baba olarak nitelendirilen Tanrı, nurdur, Îsâ da onun oğludur.” Tanrı Îsâ'nın şahsında insan ile birleşmiştir. Îsâ, anne cevherinden insan, baba cevherinden ilâhtır. Yani Îsâ'nın bedeni insan, ruhu Tanrı'dır. Onda tanrılık özü vardır. Tanrı, insanı Âdem'den beri devam edegelen aslî suçtan kurtarmak için “oğlunu” göndermiştir. O da çarmıhta kendini feda ederek insanlığı kurtarmıştır.³⁰²

Hıristiyanlarca kabul edilen İncillerde de Hz. Îsa'nın “Allah'ın oğlu” olduğunu iddia eden bir çok ifade vardır. Meselâ, Cebrâîl'in Meryam'e gelerek ona, “bir oğlan doğuracağını ve bu oğlana “Allah'ın oğlu” denileceğini;³⁰³ vaftizci Yahya, Îsa'yı vaftiz ederken gökten “Benim sevgili oğlum budur” diyen bir sesin işitildiğini;³⁰⁴ Îsa'nın, Havârilere dua şeklini öğretirken Tanrıya “Baba” demelerini ve dileklerini “göklerdeki Baba”dan istemelerini bildirdiğini;³⁰⁵ kayıktakileri büyük fırtınadan kurtaran ve beş ekmek iki balıkla beş bin kişiyi doyuran Îsa'ya kayıktakilerin “gerçekten sen Allah'ın oğlusun” diyerek onun ayaklarına kapandıklarını;³⁰⁶ Îsa'yı öldürmek için yakalayanların “öyle ise sen Allah'ın oğlu musun?” sorusuna Îsâ'nın, “Evet, ben oyum” dediğini³⁰⁷ bildiren ifadeler bunlardan sadece bir kaçıdır.

Yüce Allah, Kur'ân-ı Kerim'de pek çok yerde, Hz. Îsa'nın Barnabas İncili'nde reddettiği gibi, Hıristiyanların bu ağır iftiralarını reddetmiş, Allâh'ın doğurmadığını ve doğurulmadığını;³⁰⁸ Meryem oğlu İsa Mesih'in, Allah'ın Peygamberi, Meryem'e ulaştırdığı kelimesi ve kendisinden bir ruh olduğunu,³⁰⁹ Allah'ın çocuk edinmediğini,³¹⁰ Hıristiyanlar'ın, “Mesih Allâh'ın oğludur” ifadelerinin, uydurma sözler olduğunu;³¹¹ ayrıca O'nun eşi yokken çocuğunun olamayacağını,³¹² ve O'nun katiyen, çocuğu

³⁰¹ Özler, *a.g.e.*, s.88.

³⁰² Bkz. Tercuman, *a.g.e.*, s.78; Tümer-Küçük, *a.g.e.*, s.283.

³⁰³ Luka 1/30-32.

³⁰⁴ Matta 3/16.

³⁰⁵ Luka 11/1; Matta 5/9.

³⁰⁶ Matta 14/32.

³⁰⁷ Matta 26/62-64.

³⁰⁸ İhlâs, 112/3.

³⁰⁹ Nisa 4/171.

³¹⁰ Mü'minun 23/91-92.

³¹¹ Tevbe 9/30.

³¹² En'am 6/101.

olmaktan münezzehtir olduđunu³¹³ defalarca ifade buyurmuş ve Hz. İsa'yı bu iftiralarından da temize çıkarmıştır.

Allah (c.c.), “Allah çocuk edindi” iftirasının, gökleri, yeri ve dağları paramparça edebilecek büyük bir bühtan (iftira) olduğunu belirterek, “*Bazı kimseler, ‘Rahman olan Allah çocuk edindi.’ dediler. Yemin olsun ki, siz ortaya çok çirkin bir şey getirip, iftira attınız. Bu iftiranın korkunçluğundan neredeyse gökler çatlayacak, yer yarılacak, dağlar parçalanıp dağılacaktı. Çünkü onlar, Rahman olan Allah’a çocuk isnat ettiler. Oysa rahman olan Allah’ın çocuk edinmesi asla şanına yakışmaz. Göklerde ve yerde bulunan hiç bir kimse yoktur ki, kıyamet günü Rahman olan Allah’ın huzuruna bir kul olarak çıkmasın. Şüphesiz ki Allah, onları ilmiyle kuşatmış, kendilerini ve yaptıklarını bir bir saymıştır. Kıyamet günü onların her biri Allah’ın huzuruna tek başına çıkacaktır.*”³¹⁴ buyurmuştur.

Râzî, yukarıda geçen, “*O, doğurmamış ve doğurulmamıştır*”³¹⁵ âyetini açıklarken, şuna dikkat çekmektedir: Hristiyanlar sadece; “İsa, Allah’ın oğludur” diyorlardı fakat, Allah’ın bir babası olduğunu iddia etmiyorlardı. İşte bu sebepten dolayı, Hak Teâlâ bu ayette önce, daha önemli olan hususla işe başlayıp, “O doğurmamıştır” buyurmuş; sonra da bunun deliline işaret ederek “ve doğurulmamıştır” buyurmuştur. Adeta şöyle denilmek istenmiştir: “Allah’ın herhangi bir çocuğu olamayacağına delil, O’nun başkasının çocuğu olmadığı hususundaki ittifakımızdır.” Dolayısıyla bu ittifak “Mesih, Allah’ın oğludur” diyen Hristiyanların, bu görüşlerinin batıllığını ortaya koymaktadır. Ayrıca Allah Teâlâ burada, “O, doğurmamıştır” buyurmuş; Furkan Sûresi’nde ise, “*O, hiçbir çocuk edinmemiştir*”³¹⁶ buyurmuştur. Çünkü çocuk iki şekilde olur: Birincisi, bildiğimiz anlamda çocuk sahibi olma; diğeri ise ondan onun gibi bir varlığın doğması suretiyle olmayıp, başkasının çocuğunu alıp, çocuk edinmek hernekadar gerçekte kendi çocuğu değil ise de, ona “çocuğum” demek suretiyle olur.³¹⁷

Râzî Hristiyanlar’ın bu konuda ikiye ayrıldığını söyler: Onlardan bir kısmı, “İsa, gerçekten Allah’ın çocuğudur” derler. Bir kısmı da, “Allah, bir şeref bahşetmek için, onu çocuğu edinmiştir. Bu tıpkı, Hz. İbrahim’i, bir şeref bahşetmek için, halîl

³¹³ Nisa 4/171.

³¹⁴ Meryem 19/88-90.

³¹⁵ İhlâs, 112/3.

³¹⁶ Furkan 25/2.

³¹⁷ Bkz. **er-Râzî**, XXIII, 560.

(dost) edinmesi gibidir” derler. İşte bundan dolayı Hak Teâlâ’nın, “*O, doğurmamıştır*” (O’nun çocuğu yoktur) ifadesinde, gerçek manada Allah’ın çocuğu olmadığına; “*O, hiçbir çocuk edinmemiştir*”³¹⁸ ayetinde de, ikinci manada Allah’ın çocuğu olmadığına bir işaret vardır. İşte bundan dolayı, bu ayetin devamında, “*O, hiçbir çocuk edinmemiştir ve mülkünde ortağı yoktur*”³¹⁹ buyurulmuştur. Çünkü, mesela bazan insan, istediği işlerde kendisine yardımcı ve destek olsun diye evladlık (çocuk) edinir. İşte bundan dolayı Hak Teâlâ bir başka sûrede, bahsettiğimiz huususa, yani çocuk edinmenin (evladlık almanın), ancak ihtiyaç duyulduğu zaman olduğuna bir işaret olmak üzere, “*Dediler ki: Rahman, çocuk edindi. O, bundan münezzehdir. (Çünkü) O, ganidir (kimseye ihtiyacı yoktur)*”³²⁰ buyurmuştur.³²¹

Allah Teâlâ’nın doğurmadığının aklî delili ise; O’nun cisim olmadığı, parçalanmayacağı ve kısımlara ayrılmadığı; “Doğurulmayacağı”nın delili ise, kadim olduğudur. Daha önce de ifade edildiği gibi, Allah Teâlâ’nın “ehad” (bir) olmasından murad, zatı ve mahiyeti itibarıyla her türlü terkipten münezzeh olmasıdır. “Samed” olmasından murad da, zatı itibarıyla vacibü’l-vücûd olup, zatında ve bütün sıfatlarında, değişmesinin imkansızlığıdır. Durum böyle olunca “ehad” ve “samed” olması, doğmuş ve doğurulmuş olmasının nefyini gerektirir. Allah Teâlâ, doğmuş ve doğurulmuş olmasının nefyini, yani bunların söz konusu olmamasını gerektiren sebebi zikredince, bu iki hükmü de zikretmiştir. Dolayısıyla Allah Teâlâ’nın bunların zikrinden maksadı, bu iki hususun söz konusu olamayacağına dair olan kesin aklî delillere işaret etmektir.³²²

1.10.4. Îsâ Allâh’ın bir kuludur

Yukarıda ele almış olduğumuz üzere Hristiyan inancında ve “teslis” akîdesi dâhilinde yer alan Hz. Îsa, “Tanrı’nın oğlu ve aynı zamanda tanrı niteliğine sahip bir şahsiyet” tir. Bunun büyük bir iftira olduğunu ifade eden Kur’ân, iftirayı bizzat Hz. Îsa’nın diliyle yalanlamakta ve daha çocukken Allah’ın bir mucizesi olarak Hz. Îsa’nın, “Şüphesiz ben Allah’ın kuluyum. O bana kitab verdi ve beni bir peygamber yaptı”³²³

³¹⁸ Furkan 25/2.

³¹⁹ Furkan 25/2.

³²⁰ Yunus, 68.

³²¹ Bkz. **er-Râzi**, XXIII, 560.

³²² Bkz. **er-Râzi**, XXIII, 560.

³²³ Meryem 19/30.

dediğini bildirmektedir.

Görülüyor ki, Hz. İsa (a.s.), bizzat kendi ağzından yüce Allah'ın kulu olduğunu açıklamaktadır. O halde O, bazı Hristiyanların ileri sürdükleri gibi ne yüce Allah'ın oğlu, ne bazı Hristiyanların ileri sürdükleri gibi ilah, ne de diğer bir kısım Hristiyan mezheplerinin iddia ettiği gibi üç ilahın üçüncüsüdür. Nitekim bu iddiaya göre bu üç ilah hem ayrı ayrı olarak ve hem de üçü birlikte ilahtırlar. Halbuki Hz. İsa, yüce Allah'ın kendisini Peygamber olarak görevlendirdiğini ilan ediyor. Yani yüce Allah'ın oğlu ya da ortağı sözkonusu değildir. Yine bu açıklamasına göre yüce Allah onu insanlara yararlı kılmış, kendisine yaşadığı sürece namaz kılmayı, zekât vermeyi emretmiş, ana-babasına karşı hayırlı bir evlat olmasını, soydaşlarına karşı alçak gönüllü olmasını buyurmuştur. Demek ki, onun da herkes gibi süresi belirli, sınırları çizilmiş bir ömrü vardır. O da herkes gibi ölecek ve sonra yeniden diriltilecektir. Yüce Allah gerek doğduğu, gerek öldüğü ve gerekse yeniden diriltileceği gün esenliği, güveni ve gönül huzurunu ona yoldaş kılmıştır. Okuduğumuz ayetler Hz. İsa'nın öleceğini ve yeniden diriltileceğini son derece açık bir dille ifade etmektedirler. Bu gerçek ne başka türlü yorumlanabilir ve ne de tartışma kaldırır.³²⁴

Hristiyanların ileri sürmüş oldukları şüphelerden bir tanesi de şu sözdür: “Ey Muhammed, sen Hz. İsa'nın beşerden bir babası olmadığını kabul ettin.. O zaman da, onun babasının Allah olması gerekir!”

Onların bu yanılgılarını Yüce Allah, “*Allah'ın katında İsa'nın durumu kendisini topraktan yaratıp sonra 'ol' demesiyle olmuş olan Âdem'in durumu gibidir.*”³²⁵ ifadesiyle açığa çıkarmış ve “Âdem'in, muhakkak ki ne babası, ne de annesi vardı... Bunun için de, onun Allah'ın oğlu olması gerekmemiştir... Hz. İsa için söylenecek söz de bunun gibidir...” sonucuna işaret etmiştir. Yine aynı şekilde, Allahu Teâlâ'nın Hz. Âdem'i topraktan yaratması caiz olunca, Hz. İsa'yı da Meryem (a.s.)'in kanından yaratmış olması niçin caiz olmasın? Bu, akla daha yakındır. Çünkü, ana rahminde birikmiş kan damlasından bir canlının doğması, onun kuru topraktan meydana gelmesinden akla daha yakın görünmektedir.³²⁶

Hristiyanlar, Hz. İsa'nın (aslında Yüce Allah'ın lütfuyla) göstermiş olduğu

³²⁴ Kutup, IX, 500-503.

³²⁵ Âl-i İmran 3/59.

³²⁶ Bkz. er-Râzi, VI, 359-360.

mûcizelere bakarak, onu önce Allah'ın oğlu,³²⁷ bir zaman sonra da Tanrı olarak nitelemeye beşladılar ve zamanla bunu itikat haline getirdiler.³²⁸ Oysa Yüce Allah, “(Meryem oğlu İsa), ancak kendisine nimet verdiğimiz ve İsrailoğullarına örnek kıldığımız bir kuldur.”³²⁹ buyurarak onların bu sapkın iddialarını yalanlamakta ve Hz. İsa'nın bir kul olduğunu vurgulamaktadır. Âyette geçen “Misal” kelimesiyle,³³⁰ Hz. İsa'nın babasız doğuşuna atıfta bulunmaktadır. Hz. İsa'ya, kendisinden ne önce ne de sonra kimseye verilmemiş olan mucizeler verilmiştir. Örneğin o, çamurdan kuş yapar, ona can üflerdi,³³¹ doğuşdan âmâ olan kimseleri iyileştirir, cüzzamlıları tedavi ederdi,³³² hatta ölüleri bile diriltmiştir.³³³ Dolayısıyla denilmiştir ki, “O'nun bu mucizevî doğumu ve kendisine verilen mucizeler, onu, Allah'a kul olmaktan istisna etmez. Bu yüzden onu, Allah'ın oğlu kabul etmek ve O'na tapmak sapıklığın ta kendisidir. O da bizim kulumuzdur ve O'nu kudretimize misal olsun diye mucizelerle donattık.”³³⁴

1.10.5. İsa bir Peygamberdir

Yukarıda geçtiği üzere Hristiyanlıkta İsa, “insan şeklinde bir ilah” olup, Allah İsa'da bedenleşmiştir. Baba Allah, insanlara, sevgi ve merhametini göstermek için, İsa Mesih suretinde yaklaşmış ve insanlar arasında yaşamıştır. Böylece Allah'ın inayeti, insanlara İsa Mesih vasıtasıyla erişmiştir. İsa'ya tapınmak, ona kul olmak, Baba Allah ile temas kurmaktır. Çünkü o, Baba ile aynı cevherdendir ve Baba gibi mükemmeldir. O, gerçek Allah'tır. Çünkü o, çeşitli mûcizeleriyle, ölmesi ve sonra dirilmesiyle “Tanrı” olduğunu göstermiştir.³³⁵ Benzeri diğer ifadelerle, “Baba olarak nitelendirilen Tanrı, nurdur; İsa da onun oğludur. Tanrı, İsa'nın şahsında insan ile birleşmiştir. İsa, anne cevherinden insan, baba cevherinden ilâhtır. Yani İsa'nın bedeni insan, ruhu Tanrı'dır. Onda tanrılık öz vardır. Tanrı, insanı Âdem'den beri devam edegelen aslî suçtan kurtarmak için “oğlunu” göndermiştir. O da çarmıhta kendini feda ederek insanlığı kurtarmıştır.”³³⁶

³²⁷ Örneğin bkz. Matta 14/32.

³²⁸ Bkz. **Tümer-Küçük**, a.g.e., s.284

³²⁹ Zuhruf 43/59

³³⁰ Zuhruf 43/59

³³¹ Âl-i İmran 3/49.

³³² Âl-i İmran 3/49.

³³³ Âl-i İmran 3/49.

³³⁴ **Mevdûdî**, V, 283

³³⁵ **Tümer-Küçük**, a.g.e., s.284

³³⁶ Bkz. **Tercüman**, a.g.e., s.78; **Tümer-Küçük**, a.g.e., s.283

Oysa Yüce Allah Kur’ân-ı Kerim’de, Ehl-i Kitâb’ı uyarak, dinleri konusunda aşırılığa sapmamalarını, Allah (c.c.) hakkında gerçek olmayan sözler söylememelerini emretmiş, Meryem oğlu Îsâ-Mesîh’in, Allah’ın sadece bir Peygamberi olduğunu³³⁷ açık bir şekilde beyân buyurmuş ve bu şekilde Hristiyanları aşırı gitmekten men edip, onları doğru yola iletmek istemiştir ki, bu yol da, Meryem oğlu Îsâ-Mesîh’in, Allah’ın Rasûlü ve O’nun kulu olduğu hakîkatidir. Buradaki “*Artık Allah’a ve Peygamberlerine iman edin*” emri, “Îsâ, Allah’ın Peygamberlerinden birisidir. Dolayısıyla, diğer Peygamberleri tasdik edip onlara İman ettiğiniz gibi, O’na da iman edin, O’nu tanrılaştırmayın” anlamını ifade etmektedir.³³⁸

Yine başka bir ayet-i kerîmede Hristiyanların iftiralarını açık bir şekilde yalanlayan Yüce Allah (c.c.), Meryem oğlu Mesih’in yalnızca bir Peygamber olduğunu, ondan önce de birçok Peygamberin gelip geçtiğini bildirmekte, onun annesinin de gayet doğru bir kadın olduğunu vurgulamakta ve her ikisinin de (diğer insanlar gibi) yemek yediklerini ifade ederek,³³⁹ insanlara şu mesajı vermek istemektedir: Meryem oğlu Mesih başka bir şey değil, ancak bir Rasul (Peygamber) dür. İlâh değil, ancak Allah’ın delil ve ferman ile gönderdiği bir elçi, bir tebliğci, bir Peygamberdir. Hem ilk olarak gelmiş bir peygamber de değil, ondan önce birçok Peygamberler gelip geçmiştir ki Allah Teâlâ, Mesih’e verdiği delillerin ve seçkin özelliklerin benzerlerini daha önce o Peygamberlere de vermiş ve onlar bu özellikleri ve farklı delilleri ile Peygamberliklerini isbat etmişlerdir. Mesela Allah Teala, Mesih’in eliyle ölüye can vermiş ise ondan önce bundan daha şaşırtıcı olan Mûsâ’nın elinde asâya can vermiş ve kendine koşan bir ejderha yapmıştı. Benzer şekilde Allah Mesih’i babasız yaratmış ise, daha önce Âdem’i de babasız ve anasız yaratmıştı ki, bu daha da garipti. İşte Meryem oğlu Îsâ, geçmişte olgunluklukta kendisine denk olunan ve benzeri özelliklere sahip olunan bir Peygamberdir. Annesi de sıddıka (doğru), (doğruluk ve sadakatten ayrılmayan), Allah’ı ve Peygamberlerini tasdik eden diğer kadınlar gibi özünde, sözünde, işinde gayet doğru bir kadındır. Ayrıca ana-oğul (Peygamber ve Peygamber anası olmakla birlikte) ikisi de insandı ve diğer sıradan insanlar gibi yemek yerlerdi. Benzeri insanlar gibi onlar da beşeriyet icabı nefislerinde yokluk, eksiklik hisseder, dışardan gıda almaya muhtaç olurlardı. Nefes alıp vermek, dolup boşalmak ihtiyacından

³³⁷ Nisâ 4/171

³³⁸ Bkz. **Râzi**, VIII, 428-429

³³⁹ Mâide 5/75.

kurtulamazlardı. Bu ise canlılığın mahkûm olduğu bir ihtiyaç ve zarûretti. Hal böyleyken herhangi bir ihtiyaç ile muhtaç olanlara ilâh demek ise onu “ihtiyaçlı muhtaç” durumundan çıkarıp ihtiyaçsız duruma taşımaktır. Bu ise apaçık şekilde Îsâ (a.s.) ve annesi hakkında büyük bir yalandır, çelişkidir. Şu halde en azından yemek yemelerinden açıkça belliydi ki, ne Mesih ilâhtı, ne de annesi. Görülüyor ki bu delilde ilâh olmanın bir gerektiricisi, bir de muhalifi bakımından çok açık iki delil gösterilmiştir. Dolayısıyla bu delil, hem istintâcî (sonuç), hem istikrâî (bilgi) özellikler taşımaktadır; Şöyle ki:

1. Sonuç özelliği taşımaktadır, çünkü İlâh olmayı gerektiren kemal sıfatları açısından bakıldığı zaman Mesih’in ve annesinin taşıdığı çok yüksek ahlâki kemâlleri, ortakları olan ve hatta bizzat emsal (eş ve örnek)leri ve benzerleri geçmiş bulunan ahlâki bir kemâldir. Böyle benzeri ve eşi bulunan bir ahlâki kemal ise benzersiz bir kemâli gerektiren ilâhlık vasfını almayı gerektirmez. Ancak örneklerinin ve benzerlerinin hükmünü almayı gerektirir ki, o da Mesih hakkında ilahlık değil de peygamberlik makamı, anası hakkında ise sahâbilik vasfıdır.

2. Bilgi özelliği taşımaktadır, zira geçmişte daha önce hiçbir Peygamber geçmemiş, Mesih ilk Peygamber ve annesi ilk Sıddîka (doğru kadın) olmuş olsaydı dahi, hakkıyla ilâh anlamını idrak eden her akıl sahibi, Mesih’i ve annesini kendi şahıslarıyla düşünür ve ilâh olamayacaklarını kesin olarak anlardı. Çünkü anne de oğlu da yiyor, içiyor, bütün hayvanlarda bulunan bir ihtiyaçtan uzak kalamıyorlar ve elbette bunun gereklerinden olan dışarı çıkarmaya da mecbur bulunuyorlardı. Şu halde başka bir delil aramaya gerek kalmadan her selim akıl kaçınılmaz bir şekilde anlar ki, diğer kemallerine rağmen böyle bir beşerî ve hayvanî ihtiyaç ile bizzat muhtaç olan herhangi bir varlık gerçek ilâh olamaz. Çünkü gerçek ilâh; her türlü ümit ve korkuya merci, her kemâle bütün kemâliyle sahip, her türlü ihtiyaç ve noksandan uzak, mutlak gani, mutlak kendisine muhtaç olunan varlık demektir.³⁴⁰

Yüce Allah, Kur’ân’ın daha bir çok yerinde Hz. Îsâ’nın Allah’ın bir Peygamberi olduğunu tekrar tekrar vurgulamakta ve böylece, bunun aksini iddia edenleri defalarca yalanlamaktadır. Bu âyetlerde Allah’ın (c.c.) Hz. Îsâ’yı İsrâiloğullarına çeşitli mucizelerle bir “Peygamber olarak gönderdiği”,³⁴¹ Havârîlerden, Allah’a ve O’nun

³⁴⁰ Elmalılı, a.g.e., III, 314,315.

³⁴¹ Âl-i İmran 3/49.

Peygamberine iman etmelerini istediği³⁴² ve Havârîler'in de Hz. İsa'ya "Peygamber" olarak îman edip, ona uydukları;³⁴³ ve Yahudîlerin "Allah'ın elçisi" Meryem oğlu İsa Mesîh'i öldürdük" demeleri yüzünden lanetlendiği³⁴⁴ vurgulanmaktadır. Böylece Cenab-ı Hak Hz. İsa'nın Allah'ın bir peygamberi olduğu gerçeğini tekrar tekrar gözler önüne sermekte ve Barnabas İncili'ndeki ifadelerle aynı hakikati ifade etmektedir.

1.10.6. İsa öldürülmedi, çarmıha gerilmedi, o kabzedilip Rabb'ine yükseltildi

Hıristiyanlık'ta, Hz. İsa'nın çarmıha gerilerek öldürüldüğü, üç gün sonra dirildiği ve bir süre sonra da göğe çekildiğine inanılmaktadır.³⁴⁵

İncillerdeki bir çok bilgi gibi, Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesi, tekrar dirilip kabrini terk etmesi ve göğe çekilmesi hususundaki bilgilerde de açısından da İnciller arasında bir çok çelişki ve farklılıklar mevcuttur.³⁴⁶ Biz bu noktada çalışmamızın kapsamı gereği, Barnabas İncilinde Hz. İsa'nın "benim tesellim, hakkımdaki her batıl düşünceyi yok edecek elçinin gelecek olması" ifadesi çerçevesinde, yalnızca onun çarmığa gerilmediği ve öldürülmediği, bu iddiaların bâtıl olduğu hususlarını ortaya koymakla yetineceğiz.

Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesi ile ilgili olarak İncillerde yer alan haberlerde başlıca şu farklılıklara ve çelişkilere açıkça şahit olmaktayız:³⁴⁷

1. Yuhanna'ya göre Hz. İsa'nın çarmıha gerildiği ağacı bizzat kendisi, çarmıha gerildiği yere taşımıştır. Hâlbuki Sinoptik İncillere göre ise Kireneli Simun taşımıştır.³⁴⁸

2. Markosa göre çarmıha gerilmeden önce askerler, Hz. İsa'ya içmesi için Markos'a göre acı karışık şarap verdiler. Matta'ya göre ise, ekşimiş sirke verdiler.³⁴⁹ Demakki İsa'ya verilen içeceğin şarap mı sirke mi olduğunda da İki İncil farklı farklı bilgiler vermektedir. Matta ve Markos dışındaki diğer iki İncil bu konuda hiç bilgi vermemektedir.

³⁴² Mâide 5/111.

³⁴³ Âl-i İmran 3/53; Mâide 5/111.

³⁴⁴ Nisâ 4.157.

³⁴⁵ Bkz. Matta 28:1-8; Markos 15:24-47, 16:1-8; 15-16; Luka 24:1-12; Yuhanna 19:28-42, 20:1-18; Resullerin İşleri 2: 1-20, 30-47.

³⁴⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Bucaille, Maurice**, *Müsbet İlim Yönünden Tevrat, İnciller ve Kur'an*, çev. M. Ali Sönmez, D.İ.B. Yayınları, Ankara, 2001, s.157-174; **Kuzgun, a.g.e.**, 332-338.

³⁴⁷ **Kuzgun, a.g.e.**, s. 334-335.

³⁴⁸ Matta, 27:32; Markos, 15:21; Luka, 23:26; Yuhanna, 19:17.

³⁴⁹ Matta, 27:36; Markos, 15:23.

3. . Yuhanna İncili'ne göre İsa çarmıhta can çekişirken, “susadım” demiştir.³⁵⁰ Hâlbuki diğer İncillerde böyle bir ifadeye rastlanılmamaktadır.

4. Muharref İncillere göre Hz. İsa, iki yanında birer hırsız bulunduğu halde çarmıha gerilmişti. Markos'a göre onunla beraber çarmıha gerilen iki hırsız, Hz. İsa'yı korkutuyorlardı. Luka'ya göre bu iki hırsızdan biri onu korkutuyordu, diğeri ise Hz. İsa'ya acıyordu.³⁵¹

5. Markos'a göre Hz. İsa, saat üçte çarmıha gerilmiştir. Yuhanna'ya göre ise saat altıdan sonra çarmıha gerilmiştir.³⁵²

6. Luka'ya göre, Hz. İsa çarmıhta iken “Ya Rab onları affet, onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar”³⁵³ demiştir. Diğer İncillerde bu bilgi mevcut değildir.

7. Matta ve Markos'a göre Hz. İsa çarmıha gerildiği sırada, “Allah'ım, Allah'ım! Niye beni terk ettin”³⁵⁴ demiştir. Bu ifade diğer iki İncilde mevcut değildir.

8. Yuhanna'ya göre Hz. İsa çarmıha gerildiği sırada, başta annesi Meryem olmak üzere, Mecdelli Meryem, diğer Meryem ve bir öğrencisi bulunuyordu. Diğer İncillerin anlattığına göre o, çarmıha gerilirken ne kadınlar ne de talebeleri onun yakınında değildiler, onlar uzaktan hadiseyi seyrediyorlardı.³⁵⁵

9. Matta'ya göre Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesinden sonra büyük mucizeler olmuştur. Markos'a göre ise bu mucizelerden sadece bir mucize cereyen etmiştir. Bu da heykelin perdesinin yırtılması olayıdır. Luka'ya göre ise, daha Hz. İsa ölmeden önce güneş kararmış ve heykelin perdesi yırtılmıştır.³⁵⁶

Hz. İsa'nın kabre konulması ile ilgili olarak da İncillerde farklılıklar ve çelişkiler mevcuttur. Bunlar da kısaca şöyledir.³⁵⁷

1. Yuhanna'ya göre Çarmıhtan ölü olarak indirilen Hz. İsa'yı, Yusuf ve Nikodim isimli iki kişi defnetmiştir. Sinoptik İncillere göre ise sadece Yusuf defnetmiştir.³⁵⁸

2. Yuhanna'ya göre Yusuf ve Nikodim, Hz. İsa'nın kefenine hoş kokular sürmüşlerdir. Diğer İncillerde bu konuda her hangi bir bilgi yoktur.³⁵⁹

³⁵⁰ Yuhanna, 19:28.

³⁵¹ Markos, 15:32; Luka, 23:39.

³⁵² Markos, 15:25; Yuhanna, 19:14.

³⁵³ Luka, 23:34.

³⁵⁴ Matta, 27:46; Markos, 15:34.

³⁵⁵ Matta, 27:55; Markos, 15:40; Luka, 23:49; Yuhanna, 19:25.

³⁵⁶ Matta, 27:51,54; Markos, 15:38; Luka, 23:45.

³⁵⁷ Kuzgun, a.g.e., 335-336.

³⁵⁸ Matta, 27:57-61; Yuhanna, 19:39-40.

³⁵⁹ Yuhanna, 19:39-40; Markos, 15:42-47.

3. Sinoptik İnciller’de Hz. İsa’nın defnedilmesi olayına kadınların şahit oldukları yazılı olmasına rağmen, Yuhanna İncili’nde bu konuda her hangi bir bilgi yoktur.³⁶⁰

Görülüyor ki bu konuda her ne kadar İnciller arasında çelişkiler ve farklılıklar olsa da sonuçta değişmeyen bir şey var ki o da Hristiyan İnancında Hz. İsa’nın çarmıha gerilerek öldürüldüğü, daha sonra da dirilip bir süre sonra göğe çekildiğidir.

Kur’ân-ı Kerîm ise; Yahudi ve Hristiyanların Hz. İsa (a.s)’nın çarmıha gerildiği yolundaki inançlarını reddederek, Müslümanların kabul ettiği doğru ve sağlam inancı açıklamıştır. Yüce Allâh Kur’ân-ı Kerîm’de Hz. İsa’ya, onu vefat ettireceğini, nezdine yükselteceğini, onu inkâr edenlerden arındıracağını ifade etmiştir.³⁶¹ Ayrıca Kur’ân-ı Kerîm, Yahûdî ve Hristiyanların çarmıha gerilme ve insanlığa feda edilme meselesindeki inançlarının yanlışlığını açık bir şekilde ortaya koymuş ve Yüce Allâh’ın “Allah’ın elçisi Meryem oğlu İsa’yı öldürdük” demeleri yüzünden onları lânetlediğini, halbuki onu ne öldürdüklerini, ne de astıklarını; fakat (öldürdükleri kişinin) onlara İsa gibi gösterildiğini, onun hakkında ihtilâfa düşenlerin bundan dolayı tam bir kararsızlık içinde olduklarını, bu hususta zanna uymak dışında hiçbir (sağlam) bilgilerinin olmadığını ve kesinlikle onu öldürmediklerini, bilâkis Allah’ın onu (İsa’yı) kendisine yükselttiğini³⁶² bildirmiş, Ehl-i Kitâb’ın iddialarını yalanlamıştır.

Bu mesele İslâmî kaynaklardaki rivâyetlerde şu şekilde yer almaktadır: Yahûdîler bir gün toplanıp, İsa (a.s.)’ı sorguya çekerler. İsa (a.s.) onlara: “Ey Yahûdî cemaatleri! Hiç şüphesiz, Allah size buğz ediyor ve sizden nefret ediyor!” deyince, İsa (a.s.)’ın sözlerine, son derecede kızarlar ve öldürmek için üzerine yürürler. O sırada Yüce Allah, Cebrail (a.s.)’i gönderir ve Cebrail, İsa (a.s.)’ı bir evin cümle kapısının içindeki küçük kapısından içeri sokar. Yüce Allah, evin tavanındaki pencereden İsa (a.s.)’ı semâyâya kaldırır. Yahûdîlerin başkanı, adamlarından birisine, İsa (a.s.)’ın yanına girmesini ve onu orada öldürmesini emreder ve adam içeri girdiği zaman, orada İsa (a.s.)’ı göremez. Adam dışarıdakilerin yanına çıkmakta gecikince onun, İsa (a.s.)’ı öldürmeğe çalıştığını sanarlar. Yüce Allah, adamı İsa (a.s.)’a benzetir. Adam dışarıdakilerin yanına çıkınca, kendisini İsa (a.s.) sanar ve hemen onu öldürüp asarlar.³⁶³ Bir rivayete göre ise Yahûdîler, İsa (a.s.)’ı yakalayıp bağlarlar ve hakaret ederek

³⁶⁰ Matta, 27:56-61; Markos, 15:42-47; Luka, 23:50-56; Yuhanna, 19:38-42.

³⁶¹ Âl-i İmran 3/55.

³⁶² Nisâ 4/157-158.

³⁶³ İbnü’l-Esîr, İzzü’d-Dîn Ebu’l-Hasen, *El-Kâmil fi’t-Târih*, Beyrut, 1965, I, 318.

asılacağı yere götürürler. Tam asılacağı sırada İsa (a.s.) semâya kaldırılır. Diğer bir rivayete göre ise, yakalayıp hakaret ederek götördükleri kişi İsa (a.s.) değildi.³⁶⁴ Yahûdîlere İsa (a.s.) yerini gösteren Havârî idi. Tam İsa (a.s.)'ı asmak istedikleri esnada, yer yüzüne karanlık çöktü ve Melekler, Yahudilerle İsa (a.s.) arasına girdiler. Daha sonra İsa (a.s.)'ın yerini Yahûdîlere gösteren ve İsa (a.s.)'a benzetilen Havârî'yi yakalayıp, kendisinin: “Ben, size onun yerini göstereyim!” demesine bakmayarak İsa (a.s.)'ın yerine onu öldürüp ağaca astılar.³⁶⁵ Başka bir rivayet ise Yahûdîler tarafından kuşatıldıkları evde bütün Havârîler, İsa (a.s.)'a benzetildiler ve onlardan birisi, İsa (a.s.) için kendisini feda etti.³⁶⁶

Sonuç olarak diyebiliriz ki Hz. Muhammed (s.a.v.)'e verilmiş olan yüce din İslâm, Hz. İsa hakkındaki diğer iftiralarda olduğu gibi bu iftirayı da çürütmüş, ve Barnabas'ta verilen bu konudaki müjdeyi doğrulamıştır.

1.11. Hz. İsa'nın Hz. Muhammed'i Müjdelemesi

“Sonra İsa dedi: “Ben bütün Yahudiye’de³⁶⁷ haykıran ve İşaya’da da yazılı olduğu gibi, “Rabb(in) Elçisi için yol açın” diye haykıran sesim... Ben, benden önce yaratılmış ve benden sonra gelecek ve inancı (dini) son bulmasın diye ilâhi gerçeği getirecek olan Allah’ın Elçisi’nin, ayakkabılarının iplerini veya çoraplarının bağlarını çözecek değerde değilim.” (Barnabas, Bölüm 42, s.116)³⁶⁸

Bu haber, farklı bir ifade tarzıyla 72. pasajda şu şekilde yer almaktadır:

“Bana gelince, ben şimdi, dünyaya selâmet getirecek olan Allah’ın Elçisi’nin yolunu hazırlamak için dünyaya gelmiş bulunuyorum.” (Barnabas, Bölüm 72, s.160)

Bu pasajların bizim için önem arzeden ortak yönü, Hz. İsa'nın bizzat kendi ağzından, Hz. Muhammed (s.a.v.)'i müjdelemesidir.

İslam inanç sistemine göre, Hz. Peygamberin nübüvveti ve vasıfları semâvi kitaplarda yer almış, geçmiş Peygamberlerin dilleriyle müjdelenmiş ve O'nun

³⁶⁴ **et-Taberî**, *Tarihu'r-Rusûl ve'l-Mulûk*, II, 118-123.

³⁶⁵ **İbn.Esîr**, *el-Kâmil*, I, 319-320.

³⁶⁶ **et-Taberî**, *Tarih*, VI, 12-17.

³⁶⁷ Günümüzde İsrail sınırları içinde bulunan bir yerleşim birimi.

³⁶⁸ Burada Hz. İsa'nın Mesih olduğunu reddedişi, herhalde o zaman Mesih'le “Ahir zaman Peygamberi” kastedildiği için olsa gerektir. Yoksa Hz. İsa'ya Kur'an'da da “Mesih” denmektedir. Ali Ünal, Barnabas İncili, 116. sayfanın dipnotu.

benimsenip destekleneceği hususunda onlardan söz alınmıştır.³⁶⁹ Bu durum Kur’ân’da, çok açık bir şekilde ifade edilmiş, Allah’ın, geçmiş Peygamberlerin hepsinden, ileride gelecek olan peygamberi müjdelemeleri ve O’na inanıp yardımcı olmaları hususunda ahid aldığı bildirilmiştir.³⁷⁰ Diğer taraftan Tevrat ve İncil’de de bu müjdenin yer aldığı,³⁷¹ dolayısıyla Hz. Muhammed (s.a.v.)’in geleceğinin önceden haber verildiği³⁷² ve yine Hz. İsa’nın, kendisinden sonra gelecek “Ahmed” adındaki elçiyi müjdelediği,³⁷³ Kur’ân’da açık bir şekilde ifade edilmektedir.

Kur’ân-ı Kerîm’in bildirdiği haberin Tevrat ve İncil’de mevcudiyeti meselesi, Müslümanlar tarafından ilk dönemlerden itibaren araştırma konusu yapılmıştır. Müslümanlar tarafından Hristiyanlık için yazılan reddiyelerde Kitâb-ı Mukaddes’in tahrifi meselesi işlenirken, “mevcut İncillerde Hz. Muhammed’in gelişiyi ilgili herhangi bir haber verilmediği”ni iddia eden Hristiyan tezine karşı İslâm âlimleri; Hz. İsa’ya vahyedilen İncil’de bunun mevcut olduğunu,³⁷⁴ Hz. İsa’nın İncil’de, Hz. Muhammed (s.a.v.)’in “tüm insanlığa gönderileceğini” bildirerek insanlığı müjdelediğini,³⁷⁵ fakat daha sonra tahrif neticesinde bu haberin İncil metinlerinden çıkarıldığını belirtmişlerdir.³⁷⁶ Ayrıca İncil’de Hz. Peygamber’in geleceğinin yazılı olduğuna dair Kur’ân’daki bilginin, bugünkü İnciller’de açık olarak bulunmaması, İncil’in tahrifine bir işaret olarak gösterilmiştir.³⁷⁷

Öte yandan İslâm âlimleri Hz. Muhammed’le ilgili müjdeyi mevcut İncil metinlerinde arama yoluna da gitmişler ve Yuhanna İncili’ndeki “Paraklêtos” kelimesinin³⁷⁸ Kur’an’da belirtilen³⁷⁹ müjdeye delalet ettiğini ileri sürmüşlerdir. Nitekim İslâmî kaynaklarda “Faraklit” şeklinde yer alan bu kelimenin aslı Grekçe’dir. Latince’ye “Paracletus” olarak geçen kelime “parakalô” fiilinden gelmektedir ki bu da, “yanına çağırarak” demektir. Kilise dilinde ise bu kelime, “teselli etmek” anlamında

³⁶⁹ **el-Mâtürîdî**, *Kitâbu’t-Tevhîd*, s.239, 257.

³⁷⁰ Âl-i İmran 3/81.

³⁷¹ Âraf 7/157.

³⁷² **el-Cürcânî**, *a.g.e.*, III, 202.

³⁷³ Saf 61/6.

³⁷⁴ **Aydın, Mehmet**, “Faraklit”, *T.D.V. İslam Ans.*, XII, 165; Ayrıntılı bilgi için bkz. **Tercüman, (Anselmo Turmeda)** *a.g.e.*, s.19-30; 58-65; 125-128.

³⁷⁵ Geniş bilgi için bkz. **el-Cürcânî**, *a.g.e.*, III, 202-203.

³⁷⁶ **Aydın**, “a.g.m.”, *T.D.V. İslam Ans.*, XII, 165; Ayrıntılı bilgi için bkz. **Tercüman**, *a.g.e.*, s.19-30; 58-66; 125-128.

³⁷⁷ **Buhârî**, Şehâdât, 29; İ’tisam, 25; **Nesâî**, Âdâbü’l-Kudât, 12.

³⁷⁸ Yuhanna, 14/16-26; 15/16; 16/7.

³⁷⁹ Saf 61/6.

kullanılmıştır. “Paraklêtos” ayrıca “yardıma çağrılan, müdafaa eden, şefaathçi” anlamına geldiği gibi, kilise dilinde de “teselli veren” anlamına gelmektedir.³⁸⁰

Hıristiyanlara göre Hz. Îsâ’nın, geleceğini müjdelediği “Paraklêtos” Ruhulkudüs olup, Îsâ Mesih’in kendilerinden ayrılması sebebiyle hüznlenen Havârilere Ruhu’l-Kudüs bir teselli olmak üzere geldiği için kelime genellikle “teselli veren” olarak tercüme edilmişken,³⁸¹ İslâmî literatürde bu “Muhammed” anlamında ve Hz. Muhammed’in geleceğinin İncil’deki müjdesi olarak kabul edilmiştir.³⁸²

“Tesellici” kelimesi eski İncil tercümelerinde Faraklit veya Paraklit olarak geçerken, yeni Arapça tercümelerde bu kelime “Muazzi” diye yorumlanmaktadır.³⁸³

İslâm dinini kabul edip Abdülahad Dâvud adını alan Peder Benjamin “Muhammed in the Bible” (Kitâb-ı Mukaddes’te Muhammed) adlı kitabından konu ile ilgili bir bilgiyi nakletmek istiyoruz. “Paraklitos”, gerek etimolojik, gerekse lügat manası itibarıyla “en meşhur, şanı yüce ve övülmeye layık olan kimse” demektir. Bu birleşik isim, “peri” öneki ile “övmek, hamdetmek” kökünden türeyen “kleotis” kelimesinden mürekkeptir ve Arapça’da “en meşhur, en çok hamdeden ve şanı yüce olan” manalarına gelen “Ahmed” kelimesinin tam karşılığıdır. Burada halledilmesi gereken tek mesele, kelimenin, Hz. Îsâ tarafından İbrânice ve Arâmice şekliyle kullanılan Sâmice aslını bulmaktır. Kitâb-ı Mukaddes’in Süryânice tercümesi olan Pişette, “Parakleita” kelimesine yer verdiği halde onu lügat manasında kullanmamıştır. Hâlbuki Vulgate tercümesi bu kelimeyi “teselli eden” veya “teselli edici” şeklinde ifade etmiş bulunmaktadır. Öyle zannediyorum ki, bu kelimenin Arâmice karşılığı “Mhamada” veya “Hamida” şeklinde olup, Arapça’daki “Muhammed”, “Ahmed” ve Grekçe’deki “Periklête” kelimelerine tekabül etmektedir.³⁸⁴

Bazı yazarlar İslâm Peygamberi’nin adının Ahmed değil, Muhammed olduğunu ifade ederek, burada bir tutarsızlık bulunduğunu îmâ etmektedirler. Oysa Allah Rasûlü; kendine has beş isminin bulunduğunu, bunların Muhammed, Ahmed, Mâhî, Hâşir ve

³⁸⁰ Aydın, “a.g.m.”, *T.D.V. İslam Ans.*, XII, 165.

³⁸¹ Aydın, “a.g.m.”, *T.D.V. İslam Ans.*, XII, 165.

³⁸² Taftazânî, *Şerhu’l-Makâsîd*, V, 42.

³⁸³ Sofuoğlu, *a.g.e.*, s.70.

³⁸⁴ Abdü’l-Ahad, Dâvud (Peder Benjamin), “Muhammed in the Bible” (Kitâb-ı Mukaddes’te Muhammed), (Terc. Nusret Çam), İzmir 1990, s. 287 vd.; Ayrıca geniş bilgi için bkz. Sofuoğlu, *a.g.e.*, s.70; İbn. Hişam, *Sîre*, I, 248.

Âkîb olduğunu³⁸⁵ bildirmekte ve dolayısıyla böyle bir şüphenin herhengi bir dayanağı kalmamaktadır.

“İnsanların takip etmesi gerekecek olan” ve özellikleri Hz. İsmâ tarafından ifade edilen son Peygamber’in isminin Yunanca “Parakletos”, Fransızca “Pareclet” olduğunu açıkça bildiren İncil ise sadece Yuhanna İncili’dir.³⁸⁶

Kitâb-ı Mukaddes’in, (Yeni Ahid’in) Papalık Tercümesi’nde ki Yuhanna İncili’nde yeralan ve Hz. İsmâ’nın, geleceğini müjdelediği “Paraklêtos”un özellikleri şu şekilde belirtmiştir: “Babadan size göndereceğim tesellici (Faraklit), Babadan çıkan hakikat ruhu, geldiği zaman, benim için tanıklık edecektir.”;³⁸⁷ “Eğer beni seviyorsanız, emirlerimi tutarsınız. Ben de babaya yalvaracağım ve o size başka bir Tesellici hakikat Ruhunu (Faraklit), verecektir. Ta ki, sonsuza dek sizinle beraber olsun.”;³⁸⁸ “Bununla beraber ben size hakikati söylüyorum. Benim gitmem sizin için hayırlıdır. Çünkü gitmezsem Faraklit size gelmez. Fakat gidersem, onu size gönderirim. Ve o geldiği zaman günah için, doğruluk (salah) için ve hüküm (adalet) için dünyayı ilzam (suçlu olduğuna ikna) edecektir. Günah konusunda, çünkü bana iman etmezler; doğruluk konusunda, çünkü babama gidiyorum ve artık beni görmezsiniz ve hüküm için, çünkü bu dünyanın reisine hükmedilmiştir. Size söyleyecek daha çok şeyim var; fakat şimdi dayanamazsınız. Fakat o hakikat ruhu gelince sizi her hakikate yöneltecek. Zira kendiliğinden konuşmayacaktır. Yalnız her ne işitirse söyleyecek ve gelecekte olacakları size bildirecektir. O, beni ta’ziz edecektir. Çünkü benim olandan alacak ve size bildirecektir. Baba’nın nesi varsa benimdir. ‘Benim olandan alacak ve size bildirecek’ dememin nedeni budur.”³⁸⁹ “Fakat benim isimle (yani peygamber olarak) babanın göndereceği Tesellici (Faraklit), Ruhülkudüs, o size her şeyi öğretecek, ve size söylediğim her şeyi hatırlınıza getirecektir. Size selâmet bırakıyorum; benim selâmetimi size veriyorum; ben size dünyanın verdiği gibi vermiyorum. Yüreğiniz sıkılmasın ve korkmasın... Artık sizinle çok şeyler konuşmayacağım. Çünkü bu dünyanın reisi geliyor ve bende onun hiçbirşeyi yoktur.”³⁹⁰

³⁸⁵ Buhari, Menâkıb, 17; Müslim, Fezâil, 124, 125, 126.

³⁸⁶ Bucaille, a.g.e., s.169.

³⁸⁷ Yuhanna, bab 15, âyet, 26.

³⁸⁸ Yuhanna, bab 14, âyet,15-17.

³⁸⁹ Yuhanna, bab 16, âyet, 7-15.

³⁹⁰ Yuhanna, bab 14, âyet, 26, 27, 30) (Bucaille, a.g.e., s.169; Aydın, “a.g.m.”, T.D.V. İslam Ans., XII, 165.

Bu ifadelerdeki “işitmek” ve “söylemek” fiilleri somut işleri belirtmektedir. Dolayısıyla bu işler ancak işitme konuşma organına sahip bir varlıktan beklenebilir. Bu nitelikleri Kutsal Ruh’a nisbet etmek doğru değildir. Zîra Kutsal Ruh vahiy ve ilham meleğidir. İlham için bu organlara gerek yoktur. Bu sebeple Paraklet’i Kutsal Ruh olarak anlamak doğru değildir.³⁹¹ Öte yandan “Paraklet”³⁹² kelimesi yine Yuhanna tarafından şefaatçi anlamında Hz. Îsâ için kullanılmıştır.³⁹³ Yine Yuhanna’ya göre Hz. Îsâ, “Ben de babaya yalvaracağım ve o size başka bir Paraklet gönderecektir” demektedir.³⁹⁴

Öyleyse mantık gereği, Yuhanna’nın tasvir ettiği Paraklit’e Îsâ gibi bir insan gözüyle bakmak gerekmektedir. Bu insan da tıpkı Îsâ gibi, Yunanca Yuhanna metninin kesin olarak öngördüğü işitme ve görme yeteneğine sahiptir. Öyleyse Îsâ’nın verdiği haber şudur: Allah, daha sonra bu dünyaya, Yuhanna’nın tanımladığı görevi, yani Allah’ın sesini duyan, Allah’ın mesajını insanlara tekrar eden, tek kelimeyle bir Peygamber görevini üstlenecek bir insan gönderecektir. İşte Yuhanna metnindeki sözcüklere, onların hakiki manası verilirse, metnin akla yatkın olan yorumu böyle olacaktır.³⁹⁵

Bugün elimizde bulunan Yuhanna İncil’i metnindeki Ruhü’l-Kudüs kelimelerinin mevcudiyetinin, “sonradan tamamen isteyerek yapılmış olan bir ilâve”nin ürünü olduğu kuvvetle muhtemeldir. Yuhanna İncili, Îsâ’dan sonra bir Peygamber geleceğini böylece haber verdiği için, en son peygamber Îsâ olsun isteyen yeni vücut bulmuş Hıristiyan kiliselerinin öğretisine ters düştüğü gerekçesiyle, bir metnin esas anlamı değiştirilmek istenmiştir.³⁹⁶

Sonuç olarak, bu bilimsel veriler neticesinde görmekteyiz ki Hıristiyan dünyası, İncillerde Rasûlullah (s.a.v.)’dan bahseden ve onu müjdeleyen bilgileri ne kadar tahrif etmeye çalışmış olsalar da, bugün ellerinde bulunan muharref İncillerde dahî, O’nun hakkında gerçeği açıkça ortaya koymaya yetecek miktarda bilgi bulunmaktadır.

Dolayısıyla bu konuda, Barnabas İncili’ndeki ifadenin İslâm inanç sistemine olan uygunluğu, muharref İncillerle dahî tescillenmiş bulunmaktadır.

³⁹¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Bucaille**, *a.g.e.*, s.168-174.

³⁹² Türkçemizde Paraklit diye okunur. Mütercim.

³⁹³ Bkz. Yuhanna’nın Birinci Mektubu, 2/1.

³⁹⁴ Yuhanna, 14/16.

³⁹⁵ **Bucaille**, *a.g.e.*, s.174.

³⁹⁶ **Bucaille**, *a.g.e.*, s.174.

1.12. Müjdelenen Elçinin Önemli Bir Mucizesi: Üzerinde O’nu Takip Eden Bulutun Olması

“Allah’ın(Elçisi’nin) üzerinde bir bulut duracak, buradan onun Allah’ın seçilmiş bir (kul)u olduğu bilinecek ve O’nunla tanınacaktır.” (Barnabas, Bölüm 72, s. 160)

Yüce Allah’ın Peygamber’imize başta en büyük mûcize Kur’an olmak üzere, birçok büyük mûcizeler verdiğine; bunları kendi varlığına, birliğine, üstün kudretine ve Peygamber’inin hak olduğuna delil kıldığına yukarıdaki pasajlarda değinmiştik. Bu mûcizelerden biri de Barnabas İncili’nde de haber verildiğini gördüğümüz, Hz. Peygamber’in zaman zaman bir bulut tarafından gölgelendirilmes mûcizesidir.

Evet, Hz. Muhammed (s.a.s)’in küçüklüğünden itibaren bir bulut tarafından gölgelendirilmesi mûcizesi, O’nun Peygamberliğinin önemli bir delilidir³⁹⁷ ve hayatında defalarca vukû bulmuştur. Bu mûcizenin şahit olunan birkaç örneği, temel İslâm kaynaklarında detaylı olarak şu şekilde nakledilmektedir:

Süt annesi Hz. Halime, Allâh Rasûlü’ne çok tutkundur. O’nu neredeyse esen rüzgardan dahi koruyup hiç yanından ayırmamaktadır. Bir gün her nasılsa Hz. Halime farkında olmadan Allah Rasûlü, süt kız kardeşi Şeyma ile beraber öğleyin kuzuların yanına gider. Geri geldiklerinde Halime hatun, kızı Şeyma’ya çıkışarak, böyle güneşin şiddetli zamanında dışarı çıkmaması gerektiğini, güneşin onları çarpabileceğini söyelyince Şeyma annesine, kendilerinin hiç sıcak görmediklerini, kardeşi (Muhammed’in) başı üstünde bir bulutun dolaştığını, O nereye giderse bulutun da oraya gittiğini ve bir yerde dursa bulutun da durduğunu, onların hep o bulutun gölgesi altında dolaştıklarını³⁹⁸ söyler.

Aynı mûcizeye bir defasında da Sûriye yoculuğunda şahit olunur. Şöyleki, Hz. Muhammed (s.a.v.) dokuz, (bir görüşe göre de oniki) yaşındayken bir ticaret kervanıyla Suriye’ye kadar gider. Basra’da, Mekke kervanının her zamanki konak yerlerinden birinde, içinde nesilden nesile bir Hıristiyan rahibin yaşadığı bir hücre vardır. Biri öldüğünde, diğeri onun yerini alıyor ve eski elyazmalarını da içeren manastırdaki bütün varlıklara varis oluyordu. Bu el yazmalarından birinde Araplara bir Peygamber geleceği kayıtlıdır. Manastırda yaşayan Rahip Bahira bu kitapların hepsinden haberdardır. Bu

³⁹⁷ Bkz. **et-Taftâzânî**, *a.g.e.*, V, 37.

³⁹⁸ Bkz. **es-Sâbûnî**, *Mâturidiyye Akâidi*, s.111; **Ahmet Cevdet Paşa**, *Peygamberlerin Kıssaları ve Halifelerin Tarihi*, Arslan Yayınları, İstanbul, 1977, I, 46; **Bursalı**, *a.g.e.*, s.83.

konuyla ilgilenmesinin asıl sebebi ise Varaka gibi onun da Peygamberin kendi yaşam süresi içinde geleceğine inanmasıdır. Mekke kervanının manastırdan pek uzak olmayan konak yerine konakladığını birçok defa görmüştür. Fakat bu sefer daha önce hiç görmediği bir şeyle karşılaşır ve donakalır: Alçak ve küçük bir bulut onların üstünde yavaş yavaş ilerlemekte ve sürekli yolculardan bir veya ikisi üzerinde hareket ederek güneşe engel olmaktadır. Rahip büyük bir ilgiyle onların yaklaşmasını izler. Fakat birden ilgisi şaşkınlığa dönüşür. Çünkü konakladıkları anda bulut hareket etmeyi durdurur ve altında gölgelendikleri ağacın üstünde sabit olarak kalır. Ağaç ise dallarını aşağı indirerek onların iki kat gölgede olmalarını sağlamaktadır. Bahira böyle bir harikanın zor olmasa da önemli olduğunu bilmektedir. Sadece yüce bir ruhun varlığı bu olayı açıklayabilirdi. Aniden beklenen Peygamber aklına geldi. Acaba beklenen o kişi sonunda gelmiş miydi ve bu yolcuların arasında olabilir miydi?³⁹⁹ Manastıra kısa bir süre önce yiyecek stokları gelmişti. Rahip, elindekilerin hepsini birleştirerek kervana şöyle bir haber gönderir: “Ey Kureyşliler! Sizin için yiyecekler hazırladım ve buraya gelmenizi istiyorum. Yaşlı-genç, köle-hür hepinizi davet ediyorum.” Bunun üzerine hepsi manastıra gelirler, fakat Bahira’nın tembihlerine rağmen Muhammed (s.a.v.)’i develerin ve yüklerin yanında gözcü olarak bırakırlar. Oraya vardıklarında Bahira onların yüzlerine teker teker bakar, fakat kitaplarda tarif edilen yüze benzer bir yüz göremez. Onların arasında bu iki mucizeyi ortaya koyacak güçte kimseyi bulamaz. Belki de hepsi gelmemiştir diye düşünür ve “Ey Kureyşliler,” der, “geride kimse kalmadığından emin misiniz?” diye sorar. Kureyşliler cevaben “Başka kimse kalmadı, sadece en küçüğümüz olan bir erkek çocuk kaldı” derler. Bahira, “Ona öyle davranmayın, onu da çağırın bizimle beraber yemekte bulunsun” der. Ebu Talib ve diğerleri bu düşüncesizlikleri için özür dilerler, içlerinden biri şöyle der: “Biz, gerçekten suçluyuz, Abdullah’ın oğlunu geride bırakıp, bu ziyafetten mahrum etmemeliyiz.” Daha sonra Muhammed’in (s.a.v.) yanına gider ve onu da beraber yemek yemeğe davet eder.

Çocuğun yüzüne bir kez bakmak Bahira için bu mucizeleri açıklamağa yeter ve yemek boyunca onu dikkatle incelediğinde yüz ve vücut özelliklerinin kendi kitabında anlatılanlara nedenli yakın olduğunu gözler. Yemekten sonra rahip Bahira bu genç misafirinin yanına gider ve ona yaşantı şekli, uykuları ve genel konulardaki tavırlarıyla ilgili bazı şeyler sorar. Muhammed ona bu konularda ayrıntılı cevaplar verir. Çünkü

³⁹⁹ **Links, Martin**, *H. Muhammed’in Hayatı*, İnsan Yay., İst., 1988, s.46.

Rahip Bahira saygıdeğer kişiliği gereği, sorduğu soruları saygılı ve hürmetkârca sormaktadır. Hatta rahip sırtına bakmak ister ve gömleğini sıyırmakta tereddüt etmez. Bahira zaten kesinlikle onun Peygamber olduğu kanaatindedir. Bir de sırtındaki iki kürek kemiği arasında, kitabında anlatılan yerde Peygamberlik mührünü görünce tüm şüpheleri silinir. Bahira Ebu Talib'e bu çocukla akrabalık derecesini sorar. Ebu Tâlib oğlu olduğunu söyler. Rahip, çocuğun Ebu Talib'e çocuğun onun oğlu olmadığını, çünkü çocuğun babasının sağ olmaması gerektiğini söyler. Ebu Talib kardeşinin oğlu olduğunu söyler. Bu defa rahip çocuğun babasına ne olduğunu sorar. Ebu Talib de daha annesi ona hamileyken öldüğünü söyler. Bunun üzerine Bahira “İşte bu doğru, kardeşinin oğlunu ülkene geri götür ve onu Yahudilerden koru. Çünkü benim bildiğimi onlar da bilirler ve görürlerse ona kötülük yaparlar. Kardeşinin oğlunun geleceğinde büyük şeyler gizli.”der. Rahibin ısrarı sonucu Ebu Talib çocuğu (Hz. Muhammed'i) Ebubekir ve Bilal ile birlikte geri gönderir.⁴⁰⁰

Görüldüğü üzere İslâmî literatürde oldukça sağlam rivayetlerle, yaygın bir şekilde yer alan ve inkârı mümkün olmayan bu mucize, Hz. Peygamber'in hayatında defalarca tekrar etmiş ve bu şekliyle de Barnabas İncili'nde Hz. İsa tarafından verilen bu yöndeki haberin doğruluğunu teyit etmiştir.

1.13. Putlara ve Putatapıcılara Karşı Tavrı

“...Çünkü Allah İbrahim'e böyle va'd etmiş ve şöyle demiştir: “Dikkat et, senin soyunla yeryüzünün tüm kabilelerini kutsayacağım. Ve sen, Ey İbrahim, nasıl putları parça parça etmişsen, senin soyun da böyle yapacaktır.” (Barnabas, Bölüm 43, s.118)

Konuyla alakalı olarak 72. bölümde de benzeri olan şu ifadeler yer almaktadır:

İsa cevap verdi: “...Bırakın dünya onu çıkarıp attığını fark etsin. Çünkü O, puta tapıcıları öldürecek...

⁴⁰⁰ Bkz. **el-Mâtürîdî**, *Kitabu't-Tevhîd*, s.239; **el-Pezdevî**, *a.g.e.*, s.140; **Links**, *a.g.e.*, s.46; **Tirmizi**, *Menâkıp* 3; **İbn-i İshak**, **İbn Yesâr Muhammed**, *Sîret-ü İbn İshâk (El-Müsemmât-ü bi Kitâbi'l-Mübtedei ve'l-Meb'asi ve'l-Meğâzî)*, thk. Muhammed Hamidullah, Hayra Hizmet Vakfı Neşriyat, Konya, 1981, II, 54-55; **İbn Sa'd**, **Ebu Abdillâh Muhammed b. Sa'd**, *et-Tabakatü'l-Kübrâ*, Beyrut, 1960, I, 120-153; **İbn Hişam**, **Ebû Muhammed Abdu'l-Melik**, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, (tah. Mustafa es-Seka, İbrahim el-Ebyârî, Abdulhafız Şelebi), Kahire, 1955, I/191; **İbn Kesir**, **Ebu'l-Fida İsmâil b. Ömer El-Hafız**, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, thk. Mustafa Abdulvâhid, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut, 1976, I, 246; *Diyanet İlmi Dergi Özel Sayısı*, s. 46; **İbn Ebî Şeybe**, **Ebubekir Abdullah b. Muhammed**, *el-Kitâbu'l-Musannef*, thk. Kemal Yusuf, el-Hut, Beyrut, 1989 VII, 327; **Ebî Nuaym**, **Ahmed b. Abdullah el-İsbahânî**, *Delâilu'n-Nübüvve*, thk. Muhammed Ravvâs Kal'acî, Mektebetü't-Türas el-İslâmî, Halep, 1970, I, 211-219; **Gülen**, **Fethullah**, *Sonsuz Nur*, Nil Yayınları, İzmir, 1997, I, 36.

O, bütün Peygamberlerinkinden daha açık bir gerçeğe gelecek ve dünyayı yanlış yere kullananı azarlayacaktır. Babamızın şehrinin kuleleri neşeyle birbirlerini selamlayacaklardır. İşte, putatapıcılığın (yüz üstü) yere kapaklandığının görüleceği ve benim de başkaları gibi bir insan olduğumu itiraf edeceği zaman, bakın, size söylüyorum ki, Allah'ın Elçisi gelmiş olacaktır.” (Barnabas, Bölüm 72, s.160-161)

Cahiliye dönemi Araplarında, toplum hayatı iflas etmişti. Din adına yaşadıkları ve yaydıkları şeyler koyu bir putperestlikten ibaretti. Hz. İbrâhim'in Beytullah olarak kurduğu ve tevhid dininin mâbedi kılınan mukaddes Kâbe, Araplarca zevk ve eylence mekanına dönüştürülmüştü. Araplar şaraba ve şehvetlerine çok düşküncü ve bu yöndeki en büyük eğlencelerini de Kâbe'nin etrafında yaparlardı. Bütün bunları, Kâbe'yi dolduran üçyüzden fazla putlarının karşısında daha bir şevkle yaparlardı. Fakat tektük de olsa bu sefahat hayatının bir uçuruma yuvarlanmakla sonuçlanacağını, putların etrafında zevk ve safâ âlemlerinin ne kadar anlamsız olduğunu görenler de vardı. Onlar hakîkati, tevhid dînini arıyorlar, Hâtemü'l-Enbiyâ'nın zuhûrunu bekliyorlardı. Varaka b. Nevfel, Kus b. Sâide, Ubeydullah b. Cahş, Osman b. Huveyris, Zeyd b. Amr gibi kişiler putperestlikten vazgeçenlerdi. Nitekim Uzzâ nâmına yapılan bayramlardan birinde Kureyş, âdet olduğu üzere bir toplantı tertîb etmişti ve şenlikler yapılmaktaydı. Bu bayramda Zeyd b. Amr, Varaka b. Nevfel, Ubeydullah b. Cahş ve Osman b. Huveyris bir araya gelerek, putların ne kadar boş ve anlamsız şeyler olduğundan bahsetmiş ve onlara karşı olan nefretlerini dile getirmişlerdi. Bunlardan, Hz. Peygamber'in gelmesinin yakın olduğunu haber verenler dahi olmuştur. Mesela Fesâhat ve belâğâtıyla çok meşhur olan Kus b. Sâide, Ukâz Panayırı'nda belîğ bir hutbe okumuş, Hz. Peygamber'in gelmesinin yakın olduğunu haykırmış, Hz. Peygamber de gençliğinde orada bu hutbeyi dinlemiş ve Peygamberliğinde ise Kus b. Sâide'yi övgüyle yâdetmiştir.⁴⁰¹

Araplar arasında putperestlik ne kadar yaygın olsa da Hz. Muhammed (s.a.v.) bi'setten önce bile putların aleyhinde davranır, putlardan son derece nefret eder, bu ağaç ve taş parçalarından ne beklenebileceğine hayret eder ve insanların bu dalâletine şaşardı. Hayatı boyunca putlara asla secde etmemişti. Daha 12 yaşında bir çocukken amcası Ebu Tâlib ile Sûriye seferinde bulunduğu zaman Busrâ'da Bahîrâ ile görüştüğünde Lât ve

⁴⁰¹ Bkz. **Berki, A. Himmet - Keskioglu, Osman**, *Hâtemü'l-Enbiyâ Hz. Muhammed ve Hayatı*, D.İ.B. Yay., Ankara 1997, s.52-55.

Uzzâ'ya yemin etmemişti. O'nun bu tutumu hep böyle devam etti. Bir keresinde Kureyş, putların şerefine verilen bir ziyafet esnasında kesilen kurbanın etini Hz. Muhammed'e takdim etmiş, Peygamberimiz bu etten yemeyi reddetmişti.⁴⁰²

Risâleti boyunca Hz. Peygamber'in davasının temelini teşkil eden, putperestliği ve her ne şekilde olursa olsun şirki ortadan kaldırıp "Tevhid" akîdesini yeryüzüne hâkim kılma mücadelesi, 20 Ramazan 630'da Mekke'nin fethiyle başarıya ulaşıyordu. Çünkü Rasûlullah (s.a.v.) Mekke'ye girer girmez Kâbe'ye yönelmişti. O zaman Kâbe çevresinde 360 kadar put sıralanmıştı. O, elinde öd ağacından asâsıyla, putların birine önünden, birine arkasından dokundukça, putlar yüz üstü devriliyordu. Bu esnada O da, "*Hak geldi, bâtil zail oldu*"⁴⁰³ buyuruyor, yine, "*Hak geldi, artık bâtilin açığa vurması veya tekrar gelmesi imkânsız...*"⁴⁰⁴ diyordu. Kâbe'nin içinde bir çok put olduğu için Rasûlullah ilk önce oraya girmedi. Emri üzerine hepsi dışarı atıldı. O gün bütün putlar kırılıp atıldı ve Beytullah onlardan temizlendi. Bu arada, güya ellerinde fal okları varmış gibi resmedilen Hz. İbrahim ve İsmail'e ait resimler de çıkarıldı ve parçalandı. Resûlullah (s.a.v.) bu resimlerden dolayı da müşriklere: "Allah onların canını alsın, çok iyi bilirler ki, bu iki zât asla bu falları kullanmadılar" buyurdu. Daha düne kadar müşriklerin mâbudları olan bu şeyler, şimdi paramparça oluyor ve çöpe atılıyor, bütün Kureyş uluları ise gözleri önünde cereyan eden bu acı manzarayı sadece şaşkın şaşkın seyrediyorlardı. Büyük put Hubel de dahil bütün putların parçalandığını gören Zübeyr b. Avam (r.a.), Ebû Süfyan'a; "Senin Uhud Savaşında varlığıyla övündüğün Hubel'i görüyor musun?" deyince Ebû Süfyan; "Artık azarlamayı bırak yâ Zübeyr, görüyorum ki Muhammed'in ilâhından başka bir ilah olsaydı, işler başka türlü olurdu" itirafında bulunuyordu.⁴⁰⁵

Böylece Tevhid dîninin kaynağı olan Kâbe-i Muazzama putlardan temizlenmişti. Zaten bu fetih, put yuvası haline getirilen Beytullâh'ı, sadece secdeye varan ve ibadet için yerlere kapanan kimselerin, Allâh'a ibadet etmeleri için putlardan temizlemeye, putatapıcılığı ve tapıcıları yok etmeye yönelikti ve bu mukaddes hedefe ulaşılmıştı. Hz. Peygamber, bu mukaddes vazifesini ifa ettikten sonra şu âyet-i kerîmeyi okudu: "*Hak*

⁴⁰² Berki-Keskiöğlu, a.g.e., s.52.

⁴⁰³ İsrâ 17/81.

⁴⁰⁴ Sebe 34/49.

⁴⁰⁵ Bkz. İbn Hişam, II, 413; el-Bûtî, Fıkhü's-Sîre, s.377-378; Ahmet Cevdet Paşa, a.g.e., s.188; Yiğit, İsmail - Küçük, Raşit, Hz. Muhammed (s.a.v.), Kayıhan Yay., İst., 2007, s.280.

geldi, bâtil yok oldu; bâtil zaten yok olmaya mahkumdur.”⁴⁰⁶

Evet, Barnabas İncili’nde de müjdelendiği gibi, dinsizler üzerine güçle gidilmiş, putatapıcılık ezilmiş ve bir daha kalkmamak üzere yüz üstü yere kapaklanmış.

1.14. Tevrat’ta Müjdelenen Peygamber Olması

Kâhin cevap verdi: “Musa’nın kitabında, Allah’ın ne dilediğini bize ilân edecek ve dünyaya Allah’ın rahmetini getirecek olan Mesih’i Allah’ın bize göndereceği herhalde yazılıdır. Bu bakımdan, senden rica ediyorum, bize gerçeği söyle, sen beklediğimiz Allah’ın Mesih’i misin?”

Îsâ cevap verdi: “Allah’ın böyle va’d ettiği doğrudur. Fakat ben kuşkusuz o değilim. Çünkü o benden önce yaratılmıştır ve benden sonra gelecektir.” (Barnabas, Bölüm 96, s.194)

Bu pasajda Hz. Îsâ; Hz. Mûsâ’nın kitabında (Tevrat’ta) gönderileceği vaadedilen Mesih’in, kendisi olmadığını ve o kişinin, kendisinden sonra geleceğini bildiriyor.

Kur’ân-ı Kerim’de, Allah Teâlâ tarafından gönderilen her Peygamberin, kendisinden önceki Peygamberleri tasdik etmekle mükellef kılındığı ve önceki Peygamberlerden her birinin de sonrakileri ve sonuncuları olan Hz. Muhammed (s.a.v.)’i haber vermek ve tasdik etmekle sorumlu tutuldukları haber verilmektedir. Yüce Allah bu konuda onlardan bir bağlılık sözü/mîsak almış ve bu ahitle, önceki Peygamberlerin ümmetlerini de sorumlu kılmıştır.⁴⁰⁷

Peygamberlerden alınan bu ahdin bir sonucu olarak, Peygamberimizin ismi ve bazı sıfatları Tevrat’ta da yazılı idi. Ne var ki, Yahûdî din adamları bu kitapları tahrif edip bozduklarından, ona dair bu bilgileri çıkarmaya çalıştılar. Ancak bütün çabalara rağmen, İslâm öncesinde ellerinde bulunan ve o günkü haliyle günümüze ulaşmış olan Tevrat ve İnciller’de yine de O’nunla ilgili bazı bilgiler bulunmaktadır. Bu hususa Kur’ân-ı Kerim’de de işaret edilmiş, Yahûdî din adamlarının bu bilgiler sayesinde, Peygamberimiz’i kesin bir şekilde tanıdıkları, hatta kendi öz oğullarını tanıdıkları gibi tanıdıkları ifade edilmiş,⁴⁰⁸ onlardan bir kısmının Tevrat ‘ta ismini yazılı buldukları Hz. Peygamber’e tâbi oldukları bildirilmiştir.⁴⁰⁹ Demekki Allah Rasûlü (s.a.v.), sürpriz

⁴⁰⁶ İsrâ 17/81.

⁴⁰⁷ Âl-i İmrân 3/81.

⁴⁰⁸ Bkz. Bakârâ 2/146. el-Cürcâni, a.g.e., c.III,s.202; Yiğit-Küçük, a.g.e., s.82.

⁴⁰⁹ A’râf 7/157.

olarak ortaya çıkmış biri değildir. O, daha gelmeden asırlar önce haber verilen ve gelmesi bütün cihan tarafından beklenen bir Nebîdir.⁴¹⁰

Kur'ân-ı Kerim'de zikredilen bu gerçekler, tahrif edilmiş olmasına rağmen Tevrat'ta da yer almış, Hz. Mûsa Tevrat'ta, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in "tüm insanlığa gönderileceğini" bildirerek insanlığı müjdelemiştir.⁴¹¹

İslâmî kaynaklara göre, bugünkü Tevrat'ta geçen "Rab Sînâ'dan geldi, Seir'den (Filistin Dağları) doğdu ve Pârân dağından parladı."⁴¹² ifadesi, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in geleceğinin müjdenmesi olarak yorumlanmakta ve şu şekilde açıklanmaktadır: Rabbin Sînâ'dan gelmesi Hz. Mûsâ ile konuşması, Seir'den doğması Hz. İsmâ'ya İncil'i indirmesi, Pârân dağından parlaması da Hz. Muhammed'e Kur'ân-ı Kerîm'i inzal etmesidir.⁴¹³ Nitekim İslâmî kaynaklarda Fârân, İbrânîce kelimenin Arapçalaşmış şekli olarak belirtilir ve Mekke'nin veya Mekke dağlarının Tevrat'ta zikredilen ismi olarak gösterilir ki gerçek olan da budur. Zira Kur'ân-ı Kerim'de, Hz. İbrâhîm'in zürriyetinden bir kısmını Beytü'l-Harâm'ın yanında ekinsiz bir vadiye yerleştirdiği,⁴¹⁴ evin temellerinin ise İbrâhîm ve İsmâîl tarafından yükseltildiği⁴¹⁵ belirtilmektedir. Bu vadi Mekke vadisi, ev de Kâbe olduğuna göre Hz. İsmâîl ile annesinin yerleştiği ve yaşadığı yer o bölgedir. Nitekim Tevrat'ta İsmâîl'in annesi Hâcer ile birlikte Paran Çölü'nde ikamet ettiğine dair bilgi de⁴¹⁶ "Paran"ın Mekke olduğunu göstermektedir.⁴¹⁷ Öte yandan Tevrat'taki Fârân ismi, günümüzde de mevcut olan Irak-Mekke yolu üzerinde, sol tarafta bulunan dağların da adıdır.⁴¹⁸

İslâmî kaynaklarda, günümüzdeki Tevrat'ın Hz. Muhammed'i müjdelediği savunulan ifadelerinden biri de; "Ben, onlar için (İsrailoğullarının) kardeşleri arasından senin gibi bir Peygamber çıkaracağım ve sözlerimi onun ağzına koyacağım ve O'na emrettiğim her şeyi onlara söyleyecek."⁴¹⁹ ifâdesidir. İslâm âlimlerine göre bu

⁴¹⁰ **Gülen**, *a.g.e.*, I, 47.

⁴¹¹ Geniş bilgi için bkz. **el-Cürcânî**, *a.g.e.*, III, 202-203.

⁴¹² Tesniye, 33/ 2.

⁴¹³ **en-Nesefî**, **Ebi'l-Muîn**, **Meymûn b. Muhammed**, *Tebsiratü'l-Edille Fî Usûli'd-Dîn*, D.İ.B. Yay., Ankara, 2004, II, 63; **Taftazânî**, *a.g.e.*, c.5, s.37; **Aydın**, "a.g.m.", *T.D.V. İslam Ans.*, XXX, 166; **Gülen**, *a.g.e.*, I, 49; **Yiğit-Küçük**, *a.g.e.*, s.83.

⁴¹⁴ İbrâhîm 14/37.

⁴¹⁵ Bakârâ 2/127.

⁴¹⁶ Tekvîn, 21/21.

⁴¹⁷ **en-Nesefî**, **Ebi'l-Muîn**, *Tebsiratü'l-Edille*, c.2, s.63; **Taftazânî**, *a.g.e.*, c.5, s.37; **Aydın**, "a.g.m.", *T.D.V. İslam Ans.*, XXX, 166; **Gülen**, *a.g.e.*, I, 49; **Yiğit-Küçük**, *a.g.e.*, s.83.

⁴¹⁸ **Taftazânî**, *a.g.e.*, V, 37.

⁴¹⁹ Tesniye, 18/18.

ifadelerdeki İsrailoğulları'nın kardeşi tabiriyle, Hz. İsmâil'in soyundan gelecek bir Peygambere işaret edilmektedir ki, Hz. İsmâil'in neslinden geldiği bilinen tek Peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.)'dir.⁴²⁰

Ayrıca bu ifadelerde belirtildiğine göre, Hz. Muhammed de Hz. Mûsâ gibi yeni bir şeriatla gelecektir ve bu ifadenin Hz. Muhammed (s.a.v.)'e işaret ettiği çok açıktır. Çünkü Hz. Mûsâ'dan sonra gelip onun şeriatına tabi olan İsrailoğulları, Peygamberleri içinde Hz. Mûsâ'nın benzeri, yani onun gibi yeni bir şeriât getireni yoktur. Tesniye Kitabının son cümlesindeki “Mûsâ gibi Rabbin yüzyüze bildiği bir Peygamber daha Benî İsrâil'de çıkmadı.”⁴²¹ ifâdesindeki, “kardeşler”den maksadın, Hz. İsmâil'in soyu olduğunu göstermektedir. Tevrat'ta zikri geçen bu Peygamberin Hz. İsmâ ve Hz. Yûşa olma ihtimalleri ise katiyen mümkün değildir. Zira bu Peygamberler İsrailoğulları-ndandır.⁴²²

Ayrıca Rasûlullah (s.a.v.) Tevrat'ta da, Kur'an'daki “*şahit, müjdeleyici ve uyarıcı*”⁴²³ gibi bazı vasıflarla vasıflanmıştır. Sahih kaynaklarda geçen rivayetlerde, Ata b. Yesar; Yahûdî Bilginlerinden iken, Müslüman olan Abdullah b. Selâm ve Kâ'bu'l-Ahbar'ın, Rasûlullah (s.a.v.)'ın Yüce Allah tarafından Tevrat'ta şu ifadelerle vasıflandırıldığını ifade ettiklerini bildirmiştir: “Ey Peygamber! Biz seni (insanlara) bir şahit, bir müjdeci, bir korkutucu ve ümmîler için de koruyucu olarak gönderdik. Sen elbette benim kulum ve rasûlümsün. Ben sana “el-Mütevekkil” ismini verdim...”; “Bu Peygamber; kötü huylu, katı kalpli ve çarşılarda rast gele bağırıp çağıran birisi değildir. O, kötülüğü kötülükle uzaklaştırmaz. Aksine o (kendisine yapılan kötülüğü) affeder ve bağışlar. Allah, eğrilip (haktan) sapan bir milleti bu Peygamberin irşadıyla ‘La ilahe illallah’ tevhid sözünü söylemeleri suretiyle doğrultmadıkça onun ruhunu almayacaktır. Allah, bu tevhid kelimesiyle; birçok kör gözleri, sağır kulakları ve kapalı kalpleri açacaktır.”⁴²⁴ Onun, doğum yeri Mekke, hicret yurdu Taybe (Medine) olacak, kendisi Şam ülkesine hükmedecektir. Onun Ümmeti de, bollukta ve darlıkta, her yerde Allah’a hamd ederler, her yüksek yerde Tekbir getirirler. Güneşin seyrini izleyip vakitleri gelince, nerede olursa olsun, namazlarını kılarlar. Bellerine fota bağlarlar. Kollarını, yıkarlar (Abdest alırlar). Ezanlarının sesleri, geceleyin gök boşluğunda arı uğultusu gibi

⁴²⁰ Taftazânî, a.g.e., V, 37; en-Nesefî Ebi'l-Muîn, *Tabsiratü'l-Edille*, II, 63.

⁴²¹ Tesniye, 34/12.

⁴²² Gülen, a.g.e., I, 50; Yiğit-Küçük, a.g.e., s.83.

⁴²³ Ahzab 33/45.

⁴²⁴ Buhari, Tefsir, Feth Sûresi 3, Büyû 50; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 3/74.

uğuldar. Savaşta saf oldukları gibi, namazlarında saf olurlar. Mescidlerinde, arı uğultusu gibi uğuldarlar.”⁴²⁵

Kitaplarındaki bu bilgiler sayesinde gerek Yahûdiler gerekse Hristiyanlar, bir Peygamber’in gelmesinin yakın olduğunu ve hatta Arabistan’da ortaya çıkacağını dahi biliyorlar,⁴²⁶ Yahûdî ve Hristiyan din âlimleri bu konuda kendi toplumlarını uyarıyorlardı.⁴²⁷ İbn İshâk, Hassan b. Sâbit’in: “Ben, yetişkin bir çocukken, bir sabah Yahudi’nin biri, Medine-i Münevvere’de yüksek bir sesle; ‘Ey Yahudi topluluğu! Bu gece dünyaya gelen (ve Tevrat’ta geleceği müjdelenen) ‘Ahmed’in yıldızı doğdu’ diye bağırıldığını hatırlıyorum” dediğini rivayet etmektedir.⁴²⁸

Bütün bu bilimsel veriler sonucunda görmekteyiz ki, Barnabas İncili’nde yer alan; “Hz. Muhammed (s.a.v.)’in Tevrat’ta Hz. Mûsâ tarafından müjdeleneceği” bilgisi, İslâm inanç sistemindeki temel savunulardan birini teşkil etmekte ve İslâm inanç sistemiyle birebir örtüşmektedir.

1.15. Gelecek Olan Elçinin Soyu: İbrahim (a.s.) Soyu

İsa cevap verdi: “Ruhumun huzurunda durduğu Allah sağ ve diridir ki, Allah, babamız olan İbrahim’e, “Senin soyundan yeryüzünün tüm kabilelerini kutsayacağım” diye va’d etmişse de, ben yeryüzünün tüm kabilelerinin beklediği Mesih değilim. Fakat Allah beni dünyadan çekip alınca, şeytan dinsizleri benim Allah ve Allah’ın oğlu olduğuma inandırarak, bu lanetli fitneyi yeniden çıkaracak, bu şekilde sözlerim ve akidem öylesine tahrif edilecek ki, ortada otuz mü’min ya kalacak, ya kalmayacak. Bunun üzerine Allah dünyaya acıyacak ve her şeyi kendisi için yaratmış olduğu Elçi’sini gönderecek; O güneyden kuvvetle gelecek ve puta tapıcılarla birlikte putları yok edecek. Şeytandan insanlar üzerindeki egemenliği(ni) alacak. Yanında, kendisine inananların kurtuluşu için Allah’ın merhametini getirecektir. O’nun sözlerine inanacak olanlara (ne) mutlu.” (Barnabas, Bölüm 96, s.194-195)

Peygamberler arasında Hz. Peygamber kadar, soyu ve başından sonuna kadar

⁴²⁵ ed-Dârimî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezid, *Sünen*, Çağrı yay., İst., 1981, I, 14-15; Buhârî, *Büyû*, 50; *Müsned*, II, 174.

⁴²⁶ İbn. Hişâm, I, 218.

⁴²⁷ İbn. Hişâm, I, 225.

⁴²⁸ es- Sâbûnî, *Peygamberler Tarihi*, 507-508.

hayatı çizgi çizgi, nokta nokta tesbit edilmiş bir başka Peygamber yoktur.⁴²⁹ İslâm Peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.), Hz. İbrâhim (a.s.)'in soyundandır. Soy kütüğü, Adnanoğulları'ndan Kureyş kabilesi yoluyla Hz. İsmâil (a.s.)'e dayanır. Tarihçiler ve soy bilginleri İslâm'ın doğuşuna kadar varlığını aslî haliyle koruyan Kureyş soy kütüğünü Hz. İsmâil'in Kaydar-Kayzar evladından Adnan'a varıncaya dek isim isim, Adnan ile İsmâil arasını ise batınlar halinde tesbit etmişlerdir.⁴³⁰ Bu tesbite göre Adnan'dan İsmâil'e kadar 40 batın geçmiştir ve adları şöyledir: Adnan, Uded, Umeyye, Şacib, Nebit, Selebe, Anter, Sureşe, Mahlen, Avam, Muhtemel, Raime, Ukban, Allah, Şemdud, Razib, Ayfer, İbrâhim, İsmâil, Zerrin, A'vec, Mutam, Tiham, Kasver, Atud, Dada, Mahdud, Raid, Bedvan, Emane, Devs, Hasin, Mizal, Umeyr, Mahşer, Mazer, Sayfî, Nebat, Kayzer, İsmâil, İbrâhim.

Adnan'dan sonra oğlu Maad, kabile reisi olmuştur. Ondan itibaren Hz. Muhammed (s.a.v.)'e varıncaya kadar soy kütüğü şöyledir: Adnan, Nizar, Mudar, İlyas, Müdrike, Hüzeyme, Kinâne, Nadr, Mâlik, Fihri (Kureyş), Gâlib, Lüey, Ka'b, Mürre, Kilâb, Kusay, Abdümenaf, Hâşim, Şeybe (Abdülmuttalib), Abdullah ve Muhammed (s.a.v.). Fihri, Hz. Muhammed'in onuncu dedesidir. Kendisine Kureyş denildiği için neslinden gelenler "Kureyş" diye anıldılar.⁴³¹

Böylece, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in soyu, sağlam bir soy kütüğüyle Adnan'a, ondan da İsmâil ve İbrâhim Peygamberlere kadar ulaşır.⁴³²

Görüldüğü gibi Peygamberimiz, Peygamberlerin babası olarak bilinen Hz. İbrâhim'in oğlu Hz. İsmâil'in neslindendir. Yirminci göbekten dedesi olan Adnan'a kadar bütün dedeleri isimleriyle kesin olarak bilinir. Adnan ile İsmâil arasındaki dedelerinin isimleri ve sayılarında ise ihtilaf vardır. Ancak bu ihtilaf bilgi eksikliğinden ibarettir ve Adnan'ın Hz. İsmâil evladından olduğu kesindir. Peygamber'imizin Hz. İbrâhim-Hz. İsmâil neslinden olduğuna, bu iki peygamberin Kâbe inşaatını tamamladıkları sırada yaptıkları duâ dolayısıyla Kur'ân-ı Kerim'de de işaret edilmiştir:

"Hani, İbrahim, o Beyt'in (Kabe'nin) temellerini, duvarlarını, İsmail ile birlikte yükseltiyordu da, her ikisi, şöyle dua ediyordu: Ey Rabb'imiz! Tarafımızdan, Sana sunulan şu hizmeti, kabul buyur! Şüphe yok ki, her şeyi, hakkıyla işiten, hakkıyla bilen

⁴²⁹ Bursalı, a.g.e., s.41.

⁴³⁰ İbn.Sa'd, a.g.e., I, 410-420; Bkz. Sarıçam, İbrahim, Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı, D.İ.B. Yay., Ankara, 2004, s.57.

⁴³¹ İbn. Hişâm, I, 287; İbn.Sa'd, I, 366 vd.

⁴³² Hizmetli, Sabri, İslam Tarihi, Ankara, 1995, s.99; Berki, a.g.e., s.426.

*Sen'sin Sen! Ey Rabb'imiz! Bizi, Sana teslimiyette sabit kıl! Soyumuzdan da, yalnız sana boyun eğen Müslüman bir ümmet yetiştir! İbâdet edeceğimiz yerleri, Hacc amellerini, bize göster, öğret! Tevbemizi, kabul buyur! Çünkü, tevbeleri, en çok kabul buyuran ve Mü'minleri, hakkıyla esirgeyen Sen'sin Sen. Ey Rabb'imiz! İçlerinden (o soydan) onlara, Sen'in âyetlerini okuyacak, onlara Kitabı, hikmeti öğretecek, kendilerini, (şirkten, kötülüklerden) iyice temizleyecek bir Peygamber de, gönder! Şüphe yok ki, kudretiyle her şeye üstün gelen, hikmetiyle herşeyi yerli yerince yapan, Sen'sin Sen!"*⁴³³

Burada, bütün semâvî din mensuplarının hürmetle anıp sahiplendiği Hz. İbrâhim, oğlu İsmâil ile birlikte Kâbe'yi inşa ederken sonraki toplulukların içinden bu görevleri îfâ edecek bir elçi göndermesini Allah'tan dilemiştir.⁴³⁴ Nübüvvetin geçmişle bağlantısının ne olduğu hususunda sorulan bir soruya Hz. Peygamber'in verdiği cevap da, ilgili âyetlerin açıklaması mahiyetindedir: *"Ben, Atam İbrahim'in düâsı, İsâ b.Meryem'in müjdesiyim."*⁴³⁵ Yine buna benzer bir hadislerinde de *"Ben, babam İbrahim'in duasıyım. O, Kâbe'nin duvarlarını yükseltirken: 'Ey Rabbimiz! Onlara (zürriyetimden getireceğin Müslüman ümmete) kendilerinden bir Peygamber gönder...';"*⁴³⁶ diye dua etmişti." buyurmaktadırlar.⁴³⁷

Kesin olarak bilindiği gibi, Hz. İsmail neslinden gelmiş olan tek Peygamber, Hz. Muhammed'dir.⁴³⁸ Peygamber'imiz de soyu hakkında, Allah Teâlâ'nın Hz. İbrahim'in oğullarından İsmail'i, İsmâil'in neslinden ise Kinâne boyunu, Kinâne oğulları'ndan Kureyş oymağını, Kureyş'ten Hâşimoğulları'nı, Hâşimoğulları'ndan da Kendisi'ni seçtiğini⁴³⁹ ve kendisi'nin devirden devire ve aileden aileye intikal ile seçilen Âdemoğulları soylarının en temizinden naklolunduğunu, nihayet içinde bulunduğu (Hâşimî) camiasından neş'et ettiğini ifade buyurmuşlardır.⁴⁴⁰

Hz. İbrahim ve Hz. İsmail (a.s.)'in dualarında, soylarından gönderilmesini diledikleri ve vazifesini açıkladıkları Peygamber'in Muhammed (a.s.) olduğu da, yine

⁴³³ Bkz. Bakara 2/127-129. **Yiğit-Küçük**, a.g.e., s.58.

⁴³⁴ Bakârâ 2/219.

⁴³⁵ **Ahmed b.Hanbel**, *Müsned*, IV, 128; **Topaloğlu, Bekir**, "Muhammed", *T.D.V. İslâm Ans.*, XXX, 439; **İbn.Sa'd**, *Tabakat* I, 149; **Taberî**, *Tefsir*, I, 556; **ez-Zehebî, Muhammed b. Ahmed b. Osman**, *Tarihu'l-İslam* Kâhire, 1367, II, 16.

⁴³⁶ Bakara 2/129.

⁴³⁷ Bkz. **Bursalı**, a.g.e., s.41.

⁴³⁸ **Yiğit-Küçük**, a.g.e., s.58.

⁴³⁹ **Müslim**, *Fezail*, 1; **İbn Kesir**, *es-Sîre*, I, 191; **Bursalı**, a.g.e., s.41.

⁴⁴⁰ **İbn Kesir**, *es-Sîre*, I, 191.

Kur’ân-ı Kerim’de şöyle açıklanır: “Nitekim içinizde, kendinizden bir Peygamber gönderdik ki, o, size, âyetlerimizi okuyor, sizi, tertemiz yapıyor, size Kitabı, hikmeti öğretiyor, bilmediğiniz şeyleri öğretiyor.”⁴⁴¹

Bu gerçek hakkındaki sahih rivayetlerden biri de şudur: Hz. Muhammed’in babası Abdullah, akranları arasında çok beğenilen bir gençti. Dedesi Abdü’l-Müttalib, Zemzem Kuyusu’nu yeniden ortaya çıkarıp onardığı sırada Kureyş’in bir kısım eşraflı tarafından rencide edilince, on oğlu olduğu takdirde birini kurban etmeyi adanmış, daha sonra çocukları arasında çıktığı kura o esnada en küçük oğlu Abdullah’a çıkınca onu kurban etmeye karar vermişti. Buna başta kızları olmak üzere pek çokları karşı çıkmış, Abdü’l-Müttalib de oğlunun yerine 100 deve kurban etmişti. Bundan dolayı Hz. Peygamber hem bu olayı hem de büyük cediti Hz. İbrâhim’in oğlu İsmâil’i kastederek, “Ben iki kurbanlığın çocuğuyum”⁴⁴² buyurmuşlardır.⁴⁴³

Tevrat da Hz. Muhammed’in Hz. İbrahim’in soyundan geldiğini doğrulamaktadır.⁴⁴⁴ Şöyleki Tevrat, Hz. İbrahim’i Babil Kralı Hammurâbi ile çağdaş sayar. İbrahim Peygamber’in, oğlu İsmâil’e dua edip, duasının kabul edilerek İsmâil evladından büyük bir millet ortaya çıkacağını, Hz. Muhammed’in de İsmâil evladından olduğunu belirtir.⁴⁴⁵ Meselâ Tevrat’ın Tekvin (Yaratılış) bölümünde şöyle denilir: “Çocuğu olmayan İbrahim, yaşlanınca artık çocuk sahibi olamayacağı duygusuna kapıldı ve üzüldü. O, bu sırada seksen beş, karısı Sara da yetmiş altı yaşında idi. İbrahim, böyle bir durumda çadırında düşünürken Allah ona şöyle seslendi: “Şimdi göklere bak ve sayabilirsen gökteki yıldızları say”. İbrahim gözlerini yıldızlara çevirince ilâhi bir ses kendisine “Senin soyun da aynı şekilde çoğalacak” dedi.⁴⁴⁶ Yaşlı durumda olan Sara, kocasına hacir adındaki Mısırlı câriyeyi nikahlamak için verdi, fakat çok geçmeden Hacer’le arasında geçimsizlik çıktı. Hacer, Sara’nın kızgınlığından kaçtı ve üzüntü içinde Allah’a yalvardı. Allah duasını kabul etti ve ona “Senin soyunu o kadar çoğaltacağım ki onu saymak mümkün olamayacak” dedi. Bu mesajı getiren melek, daha sonra şunları söyledi: “İşte, bir çocuğun olacak, bir erkek çocuğu dünyaya

⁴⁴¹ Bkz. Bakara 2/151. **Köksal, M. Asım**, *Peygamberler Tarihi*, T.D.V. Yay., Ankara, 2004, s.207.

⁴⁴² **en-Neysâbü’rî, Ebu Abdillâh Muhammed b. Abdillâh el-Hâkim**, *El-Müstedrek Ale’s-Sahîheyn*, Dâru’l-Kutubi’l-İlmiyye, Beyrut, 1990, II, 604; **Aclunî, a.g.e.**, I, 230-231.

⁴⁴³ **Fayda, Mustafa**, “Muhammed”, *T.D.V. İslâm Ans.*, XXX, 409.

⁴⁴⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Ahmet Cevdet Paşa, a.g.e.**, I, 36-42.

⁴⁴⁵ **Hizmetli, a.g.e.**, s.98’deki dipnot.

⁴⁴⁶ *Tevrat*, Tekvin XIV, XV, 5-6, XX.

getireceksin ve adını İsmâil koyacaksın. Çünkü Allah senin kederini işitti.”⁴⁴⁷ Çocuk doğunca İbrahim ona “Tanrı işitir” anlamında “İsmâil” adını verdi. İsmâil on üç, İbrahim yüz ve Sara da doksan yaşına geldiğinde Allah, İbrahim’e tekrar seslendi Sara’nın bir erkek çocuğu dünyaya getireceğini, adını “İshak” koymasını söyledi.⁴⁴⁸

Görüldüğü üzere Barnabas’ta da haber verildiği gibi, Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.), Hz. İbrâhim’in soyundan gelmekte ve bu bilgi, İslâm inanç sistemi açısından tereddüde imkan vermeyecek kesinlikte doğrulanmaktadır.

1.16. Şirkin En Karanlık Noktasında Gönderilen Elçi

“İsa cevap verdi: “...Fakat Allah beni dünyadan çekip alınca, Şeytan dinsizleri benim Allah ve Allah’ın oğlu olduğuma inandırarak, bu lanetli fitneyi yeniden çıkaracak, bu şekilde sözlerim ve akidem öylesine tahrif edilecek ki, ortada otuz mü’min ya kalacak, ya kalmayacak. Bunun üzerine Allah dünyaya acıyacak ve her şeyi kendisi için yaratmış olduğu Elçi’sini gönderecek...”
(Barnabas, Bölüm 96, s.194–195)

Bilindiği üzere İslâm Dini, Cenâb-ı Hakk’ın Peygamberlerin babası Hz. İbrahim (a.s.) ile gönderdiği “Haniflik” dininin sadece bir uzantısıdır. Kur’ân-ı Kerîm, bunu birçok âyetlerinde açıklamıştır. İşte onlardan biri: *“Allah uğrunda gerektiği gibi cihad edin. Sizi o seçmiş, babanız İbrahim’in yolu olan dinde sizin için bir zorluk kılmamıştır. Daha önce ve Kur’ân’da, Peygamberin size şahid olması, sizin de insanlara şahid olmanız için, size müslüman adını veren O’dur.”*⁴⁴⁹ Yine, o âyetlerden bir diğeri: *“De ki, Allah sözün doğrusunu söylemiştir. Onun için Allah’ı birleyici olarak İbrahim’in dinine uyun. O, müşrikler (puta tapanlar) den değildir.”*⁴⁵⁰

Arapların, İsmail Aleyhisselâm’ın çocuklarından oldukları herkesçe kabul edilmektedir. Böyle olunca da Araplar, babaları Hz. İbrahim’in dinine mirasçı oldular. Yâni; Allah’ın birliğine iman, O’na ibâdet, O’nun koyduğu yasakları çiğnememe, kutsal olarak belirlediği şeyleri kutsal kabul etme gibi ilkelere mirasçı oldular. Bu kutsal olan şeylerin başında, Kabe’yi takdis ve ta’zim, sa’y, tavaf v.s. ye hürmet, onu korumak, hizmetini ve bakımını yapmak gelmektedir.⁴⁵¹

⁴⁴⁷ *Tevrat*, Tekvin XVI, 10-11; Ayrıca bkz. **İbn Hişam**, I, 27 vd.

⁴⁴⁸ *Tevrat*, Tekvin XVII: 20 vd., Ayrıntılı bilgi için bkz. **Lings**, a.g.e., s.7 vd.

⁴⁴⁹ Hacc 22/78.

⁴⁵⁰ Âl-i İmrân 3/95; **el-Bûtî**, *Fıkhu’s-Sîre*, s.47.

⁴⁵¹ **el-Bûtî**, a.g.e., s.47.

Aradan uzun zaman geçip, asırlar birbirini kovalayınca, diğer millet ve ümmetler gibi, Arapların da gözünü cehalet bürüdü. Aralarına da birtakım yobazlarla bozguncular sızmıştı. Bu kötü niyetli kişiler, onların arasına sinsice, bâtıl fikirlerini soktular. Araplar da babalarından miras kalan ilâhi prensiplerle, bu bâtıl fikirleri birbirine karıştırdılar. Böylece, onların arasına şirk inancı girmiş oldu. Yavaş yavaş puta tapıcılığa alıştılar, sonunda bâtıl âdetler ve ahlâksızlık aralarına sokulmuş oldu. Bundan dolayı Araplar, tevhid nurundan ve haniflik yolundan uzaklaştılar. Câhiliyyet âdetleri aralarında yaygınlık kazandı ve Hz Peygamber'in bi'setine kadar onları etkisi altına aldı. Nihayet Hz. Muhammed'in gönderilişi ile câhiliyyet perdesi onların üstünden yırtılıp atıldı.⁴⁵²

Arapların arasına şirki sokan ve putlara tapmalarını teşvik eden ilk kişi, Amr bin Lühayy bin Kam'a'dır ki, bu adam aynı zamanda Huzâa kabilesinin dedesidir. *İbn İshâk, Ebû Hüreyre'nin şöyle dediğini rivayet eder: "Ben, Resûlullah (s.a.v.)'ın Eksem bin el-Cevn el-Huzâi'ye şöyle dediğini duydum: "Yâ Eksem Ben, Amr bin Lühayy bin Kam'a bin Hindif'i cehennemde barsaklarını sürükler bir halde gördüm. Şimdiye kadar ne senin ona, ne de onun sana benzediği kadar bir adamı gördüm." Bunun üzerine Eksem: "Ya Resûlâllah! Onun benzerliğinin bana bir zararı dokunabilir mi?" diye sordu. Hz. Peygamber de: "Hayır, sen mü'minsin, o ise kâfir. İsmail (a.s.)'ın dinini bozan, putları diken, Bahire, Saibe, Vasile ve Hami adaklarını ilk icad eden adam odur" buyurdu.*⁴⁵³

Hız. Muhammed (s.a.v.)'in insanlığı İslâmiyet'e davete başlamasından önceki dönemde diğer ülkeler ve milletlerdeki dînî durum ise ana hatlarıyla şöyle idi:

Bilindiği gibi İslâm'dan önce Anadolu, Mısır, Sûriye ve Kuzey Afrika, Bizans İmparatorluğu'nun; İran, Irak, Yemen, Umman, Bahreyn ise Sâsâniler'in egmenliği altında bulunuyordu. Arabistan'ın batı sahillerinin tam karşısında da halkı Hristiyan olan Habeşistan Devleti hüküm sürüyordu.

Bizans İmparatorluğu'nun resmi dînî Hristiyanlık'tı. Mezhep farkı bir tarafa, sömürgeleri dahil, halkının ekseriyeti Hristiyandı. Hristiyanlık, S. Paul'ün tahrifatına kadar, Hız. İsâ'nın öğretilerinden ve tevhid dînî esaslarından bazı izler taşıyordu. S. Paul ise Hristiyanlığı putperestlik ve câhiliye hurafeleriyle karıştırdı. Ondan sonrada tevhid dîninin geri kalan kısmı, ruhbanlık, Mısır Eflâtunculuğu, Roma putperestliği ve Yunan mitolojisiyle tamamıyla karıştırılarak mahvedildi. Hız. İsâ'nın getirdiği esaslar, bu

⁴⁵² el-Bûtî, a.g.e., s.47-48

⁴⁵³ el-Bûtî, a.g.e., s.48

hurafeler arasında kaybolup gitti. Asırların geçmesiyle Hristiyanlık, tamamıyla putperest bir din hüviyetine büründü. Papazlara, resim ve heykellere ibadet yaygınlaştı.⁴⁵⁴ Artık Hristiyanlar, üçlü bir tanrı inancına sahipti: Baba ve oğul tanrıların yanı sıra, Rûhulkuds'ü üçüncü bir tanrı kabul ettiler. Kısacası Hristiyanlık, ortaya çıkan üçlü tanrı inancıyla (teslis), bu dîne girmiş putperest milletlerin karakterine uygun bir şirk görünümü almıştı. Ayrıca Hz. İsa'nın şahsiyeti hakkındaki görüş farklılıklarından dolayı ortaya çıkan mezhepler, birbirleriyle kıyasıya bir mücadeleye girişmişlerdi. Bizans İmparatorluğu, ahlâki bakımdan da tam bir çöküntü halindeydi. Fuhuş, kumar, içki, hamam eğlenceleri almış yürümüşü.⁴⁵⁵

O dönemde Bizans'ın sömürgesi olan Mısır'ın yerli halkı olan Kıptîler, hem siyasî hem de dînî ve fikrî hürriyetten mahrumdu. Hristiyan olmakla birlikte, Bizans'ın resmî mezhebini kabul etmedikleri için dînî baskı altında tutuluyorlardı. Bizans idarecileri, Yakubî Hristiyanlığını benimsemiş olan Mısır halkı üzerine taşıyamayacakları ölçüde ağır vergiler yüklemişlerdi.⁴⁵⁶

Habeşistan'da ise, Hristiyanlıkla mezcedilmiş bir nevi putperestlik mahiyeti taşıyan Monofizistlik mezhebi hakimdi.⁴⁵⁷

İran'a gelince, Sasani Devleti'nin kuruluşu, Zerdüştlüğe yeniden kuvvet kazandırmıştı. İran'da hükümdarlar birer ilah kabul ediliyor, vatandaşlarının canlarına ve mallarına karşı mutlak bir hakim hüviyeti taşıyorlardı. Halkın ise hiçbir hakkı yoktu. Milâdî VI. Yüzyılın başlarında Mezdek'in, su, ateş ve mer'alarda olduğu gibi, mal ve kadın ortaklığını telkine başlamasıyla, soysuzluk son safhaya ulaşmıştı.⁴⁵⁸

Aydınlık ve karanlık tanrıları olarak ikili bir tanrı inancına sahip İranlı Mecusiler (ateşperestler), Zerdüş'te tabi olduklarını söylerlerdi. Onların arasında öz kızkardeşe bile evlenmek caizdi; hatta tercih ediliyordu.⁴⁵⁹

Hindistan ise, adeta tanrılar ülkesiydi. Güzel, cazip ve yararlı bulunan her şeye tapılıyordu. Mukaddes metinleri Vedâlar'da isimleri geçen ilahların sayısı, Milâdî VI. Yüzyılda, 330 milyon olmuştu. Halkın dört ayrı tabakaya ayrıldığı bu ülkede din, akl-ı

⁴⁵⁴ en-Nedevî, Ebu'l-Hasan Ali, *Müslümanların Gerilemesiyle Dünya Neler Kaybetti*, Terc. İbrahim Düzen-Mustafa Topuz, İst., 1966, s.21.

⁴⁵⁵ Yiğit-Küçük, *a.g.e.*, s.36.

⁴⁵⁶ en-Nedevî, *a.g.e.*, s.24.

⁴⁵⁷ Yiğit-Küçük, *a.g.e.*, s.37.

⁴⁵⁸ et-Taberî, *Târîh*, II, 300 vd.; eş-Şehristânî, *el-Milel ve'n-Nihal*, Beyrut, 1975, I, 249.

⁴⁵⁹ Mevdûdî, Seyyid Ebu'l-Âlâ, *Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi ve Hz. Peygamber'in Hayatı*, Terc. Ahmed Asrar, İst., 1983, I, 506.

selîmin hiçbir zaman kabul edemeyeceği hurafelerle örülü bir hale gelmişti.⁴⁶⁰

Orta Asya ve doğudaki Moğollar ve Türkler'e gelince, esasları bozulmuş Budizm'le karışık bir Putperestlik içindeydiler.⁴⁶¹

O dönemde, bazı ülkelerde sahip oldukları kolonilerde veya bazı devletlerde azınlık statüsünde yaşayan Yahûdîler de dinlerini tahrif etmişlerdi. Yahûdîlik çoktan tevhid nurunu kaybetmişti. Hatta Arabistan yarımadasında yaşayan Yahûdîler, Allah'ın Üzeyr adında bir oğlu olduğuna inanıyorlardı. Onların bu batıl inançları Kur'ân-ı Kerîm'de de aynı şekilde ifade edilmektedir.⁴⁶²

Cahiliyye döneminde Araplar, diğer dinler hakkında pek geniş bir bilgiye sahip değildi fakat bazıları gerçek dinin Tevhid'e dayalı olduğunu ve Peygamberlerin hiçbir zaman putperestliği tasvip etmediklerini biliyorlardı. Bu gerçek, Araplara Peygamberlerden gelen tarihi kayıtlarda ve rivâyetlerde de yer alıyordu. Arabistan'ın çevresindeki memleketlerde hatırı sayıda Peygamber doğmuştu.⁴⁶³ Bunların getirdikleri şeriat ve dini inançlar da bazı tarihi eserlerde ve kutsal kitaplarda bulunuyordu. Ayrıca onlarla ilgili çeşitli rivâyetler de meşhurdu. Bundan dolayı, şirk ve putperestliğin her tarafa yayılmış olmasına rağmen bazı bölgelerde, şirki reddeden, put ve tanrıları tekzip eden ve Allah'ın birliğine inanan bazı kişi ve gruplar vardı ki bunlara hanîf (çoğulu hunefâ, ahnâf) denilmektedir.⁴⁶⁴ Bu tabir Kur'ân-ı Kerîm'de, Hz. İbrâhim hakkında kullanılmakta ve “İbrahim, ne Yahudi idi, ne de Hristiyandı; ancak o, hanîf (muvahhid) bir müslümandı, müşriklerden de değildi”⁴⁶⁵ denilmektedir.⁴⁶⁶

Haniflik hareketi Hicaz bölgesinde güçlüydü ve haniflerin merkezi de Mekke idi.⁴⁶⁷ Hünefâ (Hanifler) olarak bilinen kişiler arasında şu zâtların isimleri geçmektedir: Kuss bin Sa'îdetu'l-İyadi, Rahip Bahira, Riabu's-Şenni, Umeyye bin Ebi's-Salt, Suveyd bin Amr el-Mustalıkî, Vakf bin Seleme bin Züheyru'l-İyadi, Amr bin Cündübu'l Cühenî, Ebû Kays Sarime bin Ebî Enes, Zeyd bin Amr bin Nufeyl, Varaka bin Nevfel, Osman bin el-Huveyris, Ubeydullah bin Cahş, Âmir bin ez-Zarb-ul Advanî, Allâf bin Şihâb ut-Temîm, el-Mütelemmis bin Ümeyyet-ul Kinânî, Züheyr bin Ebî Selmâ, Hâlid

⁴⁶⁰ Nedeî, a.g.e., s.35.

⁴⁶¹ Yigit-Küçük, a.g.e., s.38.

⁴⁶² Bkz. Tevbe 9/30.

⁴⁶³ Örneğin, Hz. Musa, Hz. Davûd, Hz. Süleyman ve Hz. İsa (a.s.) gibi.

⁴⁶⁴ Diyanet İlmi Dergi, Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) Özel Sayısı, D.İ.B. Yay., Ankara 2003, s.31.

⁴⁶⁵ Âl-i İmrân 3/67.

⁴⁶⁶ Berki-Keskioğlu, a.g.e., s. 21.

⁴⁶⁷ Hizmetli, a.g.e., s.89.

bin Sinan bin Ğays-ul Absi ve Abdullah el Kudâî.⁴⁶⁸

Hanifler, Allah'ın birliğine inanarak şirki reddediyor, ahiret hayatının varlığını kabul ediyor, kumar, içki, fuhuş ve kız çocuklarını diri diri toprağa gömmeye adanmışlardı. Putatapıcılığın sonradan ortaya çıkarılmış kötü bir bid'at olduğunu savunarak putları, Mukaddes Kâbe ve civarını kirleten pislikler olarak görüyorlardı. Bilhassa ticari panayırlarda yaptıkları toplantılarda, halkı putperestliği terketmeye çağırarak, bir Peygamberin gönderilme zamanının yaklaştığını savunuyorlardı.⁴⁶⁹ Demek ki, bunların bu düşünceleri ve inançları, geçmişteki Peygamberlerin getirdikleri dinlerden kaynaklanıyordu.

Ayrıca Yemen'de, ortaya çıkarılan ve beşinci yüzyıla ait olduğu belirtilen kitabelerden de bu bölgede tek Allah'a inanan kişilerin bulunduğu anlaşıyor. Bunlar, Rahman ve Rahim olan ve gök ile yeryüzünün sahibi olan tek bir tanrıya inanıyorlardı. M.S. 378 yılına ait bir mabeden çıkarılan bir yazıtta şöyle bir ibareye rastlanmaktadır: "Bu mâbed, göklerin ilâhı ve Rabbi'ne ibadet için yapılmıştır." M.S. 465 yılına ait olan başka bir yazıtta şu sözlere rastlanıyor: "Gökler ile Yeryüzünün Rabbi". Aynı döneme ait olan bir başka kitabede "Rahman" denilen tanrıdan söz edilmiştir. Bu kitabe bir mezardan çıkarılmıştır. Aynı şekilde, Kuzey Arabistan'da Fırat nehri ile Kınasrîn arasında Zebed mevkiinde çıkarılan M.S. 512 senesine ait olan bir kitabede şu kelimeler yazılıdır: "Bi ismi'l-ilâhî, lâ izze illâ lehu, lâ şukra illâ lehu" Bütün bunlar, Hazreti Rasûl-ü Ekrem (a.s.)'in peygamberlik mevkiine getirilmesinden önceye kadar geçmiş Peygamberlerin öğretilerinin Arabistan'dan tamamıyla silinmediğini göstermektedir. Dolayısıyla, Araplara "Rabb'iniz tek bir Allah'tır" diye hatırlatmak için pek çok imkânlar vardı.⁴⁷⁰

Sonuç olarak diyebiliriz ki, İslâmiyetin geldiği coğrafya üzerinde, Hz. Peygamber gelmezden önceki Câhiliyye Dönemi'nde yeryüzünde şirk ve putperestlik başını almış yürümüşü. Bütün dünya, cehalet ve sapıklığın korkunç karanlığında bocalıyordu. Bu karanlıkta tevhiidi savunup, kendini bu şirk ve putperestlikten ve tüm ahlaksızlıklardan korumaya çalışan ve bu insanlık dışı hayata karşı mücadele veren bazı

⁴⁶⁸ Bkz. **Mes'ûdî**, *Murûcu'z-Zeheb ve Meâdinu'l-Cevher*, thk. Muhammed M. Abdülhamid, Kahire, 1964, I, 69-75; **el-Bûti**, *a.g.e.*, s.49; **Hizmetli**, *a.g.e.*, s.90; **Berki-Keskioğlu**, *a.g.e.*, s. 21-22; *Diyanet İlmi Dergi*, *Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) Özel Sayısı*, s.31.

⁴⁶⁹ **Yiğit-Küçük**, *a.g.e.*, s.35.

⁴⁷⁰ Bkz. Arapların Diğer Bazı Dinleri, <http://www.darulkitap.com/akaid/tevhidmucadelesi/015.htm> Erişim Tarihi: 11.12.2006.

şahsiyetler vardı ki bunlar Hanifler'di. Sayıları ise, Barnabas'ta da ifade edildiği üzere, yaklaşık otuz kişiydi.

1.17. Gelecek Olan Elçinin Kutlu İsmi

“O zaman, kâhin dedi: “Mesih’e ne ad verilecek ve hangi işaret(ler) onun gelişini ortaya koyacaktır?”

Îsâ cevap verdi: “Mesih’in adı hayranlık uyandırır. Çünkü Allah ruhunu yaratıp da, göksel bir nur içine koyduğu zaman ona (bu) adı kendisi vermiştir. Allah dedi: “Bekle Muhammed; çünkü senin uğruna Cennet’i, dünyayı ve yığınlarca yarattığı yaratacağım, içlerinden seni bir elçi yapacağım, öyle ki, kim seni kutsarsa kutsanacak, kim seni lânetlerse lânetlenecektir. Seni dünyaya göndereceğim zaman, kurtuluşa elçim olarak göndereceğim ve senin sözün gerçek olacak. O kadar ki, gök ve yer düşecek. Fakat senin dinin düşmeyecek. “Muhammed”, O’nun kutlu adıdır.” (Barnabas, Bölüm 97, s.196)

Bu konuda İslam kaynaklarında şu bilgiler mevcuttur: Hz. Âmine, Peygamber Efendimize hamileyken rüyasında kendisine, “Sen, insanların en hayırlısına ve bu ümmetin efendisine hamile oldun. Onu dünyaya getirdiğin zaman ‘her hasetçinin şerrinden koruması için bir ve tek olana sığınırım’ de, sonra ona Ahmed yahut Muhammed ismini ver.”⁴⁷¹ şeklinde hitap edilir. Hz. Âmine de bu işaret üzerine çocuğuna “Muhammed” adını verir.⁴⁷²

Peygamberimizin doğduğu gece bir Yahudi İleri geleni Mekke’de, içlerinde Hişam ve Velid bin Muğire, Utbe bin Rabia gibi Kureyş ileri gelenlerinin bulunduğu bir toplantıda, “Bu gece sizlerden birinin çocuğu oldumu?” diye sormuş, “Bilmiyoruz” cevabını alınca, “Vallahi sizin bu ihmalinizden iğreniyorum! Bakın, ey Kureyş topluluğu, size ne söylüyorum, iyi dinleyin. Bu gece, bu ümmetin en son Peygamberi Ahmed doğdu... Evet, onun iki küreği arasında kırmızımtırak, üzerinde tüyler bulunan bir ben var” haberini vermişti. Toplantıda bulunanlar Yahudinin sözünden hayrete düşmüş, evlerine dönüp bu durumu ev halklarına anlattıklarında, “Bu gece Abdülmuttalib’in oğlu Abdullah’ın bir oğlu doğdu. Adını Muhammed koydular” haberini almışlardı...⁴⁷³

⁴⁷¹ *Taberî Tarihi*, II, 125 **İbn Kesîr**, *es-Sîre*, 206; **Ahmet Cevdet Paşa**, *a.g.e.*, s. 42.

⁴⁷² **Ahmet Cevdet Paşa**, *a.g.e.*, s. 43; **Hizmetli**, *a.g.e.*, s.107.

⁴⁷³ Bkz. **Ahmet Cevdet Paşa**, *a.g.e.*, s.43.

Hız. Peygamber'in dedesi Abdulmuttalib de, Peygamberimizin doğumundan duyduğu sevinç dolayısıyla halka bir ziyafet çekti ve bu ziyafette torununun adının "Muhammed" olduğunu herkese duyurdu. Gönderilecek olan yeni Peygamberin ismi, o zamana kadar Araplarda duyulmamış bir isimdi ve oldukça dikkat çekiciydi. Abdulmuttalib'e, dedelerinde olmayan böyle bir adı koymasındaki maksadın sorulması üzerine Abdulmuttalib, "Maksadım ve temenni ettiğim şu ki, onu gökte Hak, yerde halk pek çok medhü senâ eylesin" cevabını vermişti.⁴⁷⁴

Peygamberimiz (s.a.v.), Kur'ân-ı Kerîm'de dört defa "Muhammed" ismi ile,⁴⁷⁵ bir kere de "Ahmed" ismi ile anılır.⁴⁷⁶ Muhammed, Rasûlüllâh'ın en çok bilinen adı olup, "övgüye değer bütün güzellikleri ve iyilikleri kendinde toplayan kişi" anlamına gelmektedir. Ahmed ise, "hamd" kökünden türemiş olup, "Allah'ı herkesten daha iyi ve daha çok öven; herkesten daha çok övülen,"⁴⁷⁷ arzu edilen⁴⁷⁸ mânâlarına gelmektedir. Tevrat'taki "Hamda" kelimesi de aynı anlamdadır ve "Mesih", "beklenen kurtarıcı", "arzulanan insan" demektir. İncil'de ise Tevrat'taki Hamda yerine, "Baraklit (Paraklit)" geçmektedir. Bu kelime de "beklenen kurtarıcı, temsilci" manasındadır ki, Arapçası Ahmed'dir. Buna göre Baraklit, Ahmet ve Muhammed demektir. Yuhanna İncil'i 14. bâbın 16, 26, 30. âyetleri; 15. bâbın 26. âyeti ve 18. bâbın 7. âyeti Baraklit-Paraklit-Ahmed hakkında övücü bilgiler ve müjdeleyici haberler içermektedir. Kendinden önceki semâvi kitaplardaki gerçekleri doğrulayan Kur'ân-ı Kerim, bu durumu şöyle açıklar: "Meryem oğlu İsa İsrâil oğullarına hitaben dedi ki: "Ey İsrailoğulları! Doğrusu ben, benden önce gelmiş olan Tevrat'ı doğrulayan, benden sonra gelecek ve adı Ahmed olacak bir peygamberi müjdeleyen, Allah'ın size gönderilmiş bir Peygamberiyim"⁴⁷⁹ Böylece Hız. İsa, İncil'de Ahmed isminde bir Peygamberin geleceğini bildirmiştir.⁴⁸⁰

Peygamberimiz (s.a.v.) de kendine has beş isminin bulunduğunu, bunların Muhammed, Ahmed, Mâhî, Hâşir ve Âkîb olduğunu, bu isimlerin daha önce kullanılmadığını söylemiştir.⁴⁸¹

Peygamberimiz (s.a.v.), en çok "Muhammed" ismini kullanmış ve yine en çok

⁴⁷⁴ **Ahmet Cevdet Paşa**, *a.g.e.*, s. 43; **Hizmetli**, *a.g.e.*, s.107.

⁴⁷⁵ Âl-i İmrân 3/144, Ahzâb 33/40, Muhammed 47/2, Feth 48/29.

⁴⁷⁶ Saf 61/6.

⁴⁷⁷ **Kandemir**, "Muhammed", *T.D.V. İslâm Ans.*, XXX, 423.

⁴⁷⁸ **Hizmetli**, *a.g.e.*, s.107.

⁴⁷⁹ Saf 61/6.

⁴⁸⁰ **Hizmetli**, *a.g.e.*, s.107.

⁴⁸¹ **Buhari**, Menâkıb, 17; **Müslim**, Fezâil, 124, 125, 126.

“Muhammed” ismi ile anılmıştır. Medine’de bulunan Mekkeli ve Medineli Müslümanlarla Yahudileri ve her iki tarafın müttefiklerini ilgilendiren muameleler hakkında yazdırdığı yazıda, Peygamberimiz’in (s.a.v.) “Muhammed” ismi yer alır;⁴⁸² Hükümdarlara gönderilen İslâmiyete davet mektuplarında da, “Muhammed” ismi yer almaktadır.⁴⁸³

Aynı şekilde Peygamberimiz (s.a.v.), Hicret’in altıncı yılında Hudeybiye’de Kureyş müşrikleriyle yaptığı anlaşmanın metnini yazdırmak isteyip, “*Yâ Ali! yaz. Bu, Muhammed Resûlullah’ın, Süheyl b. Amr ile üzerinde anlaşıp sulh oldukları ve gereğinin yerine getirilmesini kararlaştırıp imzaladığı maddelerdir*” buyurunca, Süheyl b. Amr Hz. Ali’nin elini tutup Peygamberimiz’e (s.a.v.), “Vallahi, biz senin gerçekten Peygamber olduğunu tanımış olsaydık, zaten Beytullahı ziyaretten seni alıkoymaz ve seninle çarpışmaya kalkmazdık! Antlaşmaya “Muhammed b. Abdullah” diye kendi ismini ve babanın ismini yaz!” deyince Peygamberimiz (s.a.v.), “*Vallâhî siz yalanlasanız da ben Allâh’ın Rasûlü’yüm*” diyerek, “*Bu da güzeldir. Öyle yazınız! Ben, hem Abdullah’ın oğluyum, hem de Allah’ın Rasûlüyüm!*” buyurmuştu.⁴⁸⁴ Bu da Allah Rasûlünün genelde “Muhammed” ismini kullandığını göstermektedir.

Şüphesiz Hz. Peygamberin isimleri birkaç tane ile sınırlı değildir. Gerek Kur’ân-ı Kerim’de gerekse hadîs-i şeriflerde geçen 300’ü aşkın adı ve sıfatı mevcut olup, bunlar hakkında bilgi veren müstakil eserler kaleme alınmıştır.⁴⁸⁵ Biz çalışmamızın kapsamı gereği, sadece Barnabas’ta haber verilen “Muhammed” ismi üzerinde durduk.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Barnabas İncili’nde geçen “MUHAMMED, O’nun kutlu adıdır” ifadesinde müjdelendiği gibi, Hz. Peygamberimiz’in kutlu adı “Muhammed” olup, bu isim O’nun en çok kullandığı ve en meşhur olan adıdır. Ayrıca sahih İslam kaynaklarında bu şekilde yer alması da Barnabas’taki ifadenin doğruluğunu ispatlamaktadır.

⁴⁸² İbn Hişam, II, 147-150.

⁴⁸³ İbn Sa’d, *Tabakât*, I, 58.

⁴⁸⁴ el-Bûtî, Sâid Ramazan, *Fıkhü’s-Sîre*, Terc. Ali Nar-Orhan Aktepe, Gonca Yay., İst., 1987, s.332; Ahmet Cevdet Paşa, *a.g.e.*, s.158,159.

⁴⁸⁵ Bkz. Kandemir, “a.g.m.”, *T.D.V. İslâm Ans.*, XXX, 423.

1.18. Âlemlere Rahmet Olması

Havariler karşılık verdiler: “Ey muallim, sözünü ettiğiniz bu dünyaya gelecek kişi kim olacak?”

İsa kalp coşkusuyla cevap verdi: “O, Allah’ın Elçisi Muhammed’dir. Ve O dünyaya geldiği zaman, yağmurun, uzun bir süre yağmur almadıktan sonra yere meyve verdirmesi gibi, O da getireceği bol rahmetle insanlar arasında sâlih ameller için bir fırsat olacak. Çünkü O, Allah’ın rahmetiyle yüklü beyaz bir buluttur. Bu rahmeti Allah, mürşitler üzerine yağmur gibi fışkırtacaktır.” (Barnabas, Bölüm 163, s.296)

“Bakın size diyorum ki, her Peygamber geldiği zaman, yalnızca bir kavme Allah’ın rahmetinin işaretini götürmüştür. Ve sözleri de gönderildikleri insanların ötesine uzanmamıştır. Fakat Allah’ın Elçisi geleceği zaman, Allah O’na kudret ve rahmetinin sonuymuş gibi verecek, o kadar ki, akidesini alacak olan tüm dünya kavimlerine rahmet ve selamet götürecektir. Dinsizler üzerine güçle gidecek ve putatapıcılığı ezecek, o kadar ki, Şeytan’ı kahredecektir; çünkü Allah İbrahim’e böyle va’d etmiştir: “Dikkat et, senin soyunla yeryüzünün tüm kabilelerini kutsayacağım. Ve sen, Ey İbrahim, nasıl putları parça parça etmişsen, senin soyunda böyle yapacaktır.” (Barnabas, Bölüm 43, s.118)

Rahmet; acımak, esirgemek, şefkat göstermek, merhamet etmek, lütuf ve ihsanda bulunmak, bağışlamak gibi anlamlara gelir.⁴⁸⁶

Yüce Allah Kur’ân-ı Kerîm’inde, Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)’i bütün kâinata bir rahmet olarak gönderdiğini ve O’nun eşsiz rahmet ve merhemetini ifade ederken,⁴⁸⁷ O’nu, âlemlere ancak rahmet olmak üzere gönderdiğini,⁴⁸⁸ O’nun bütün mü’minlere çok düşkün, çok şefkatli ve çok merhametli olduğunu ve mü’minlerin sıkıntıya uğramalarının O’na çok ağır ve güç geldiğini;⁴⁸⁹ îmân etmeyenlerin mü’min olmayıp, cehennem azabından kurtulmamalarından dolayı neredeyse kendine kıyacağını⁴⁹⁰ ifade etmiştir.

Hz. Peygamber, insanlara öyle büyük bir rahmetti ki, bütün akıl sahibi varlıklara iyilik ve kurtuluş yolunu gösteren, her iki dünyada mutluluğa erdiren ve getirdiği din ile

⁴⁸⁶ Çetin, *a.g.e.*, s.221.

⁴⁸⁷ Çetin, *a.g.e.*, s.221.

⁴⁸⁸ Enbiyâ 21/107.

⁴⁸⁹ Tevbe 9/128.

⁴⁹⁰ Şuarâ 26/3.

bütün bir alemleri bu mutluluktan nasiplendiren büyük bir insandı.⁴⁹¹ Çünkü Yüce Allah O'nu âlemlere, yani insanlara ve cinlere rahmet olarak göndermişti. O'nunla gönderilen din onların saadetlerinin sebebi olup, dünya ve ahirette huzurunu ve salâhını temin ediciydi.⁴⁹²

Evet, Allah Rasûlü, mü'min, kâfir, münafık, herkesin kendisinden istifade ettiği rahmet timsali bir insandır. Mü'minin O'ndan istifadesi Kur'ân'ın diliyle, O'nun mü'minlere olan aşırı düşkünlüğünden ve onlara karşı "Raûf" ve "Rahîm" olması şeklinde⁴⁹³ ve kendi ifadesiyle de, "Ben mü'minlere, kendilerinden daha yakınım"⁴⁹⁴ biçiminde şekillenir. Evet, Allah Rasûlü, dünya ve ahirette mü'minlere kendi nefislerimizden daha yakındır. O, bu keyfiyetiyle mü'minler için kıyamet ve kıyametten sonra devam edecek olan bir rahmettir.⁴⁹⁵

Gerçekten de O, münafıklar için de bir rahmetti. Münafıklar bu engin rahmet sayesinde dünyada azap görmediler. Tam aksine camiye geldiler, Müslümanların içinde dolaştılar ve Müslümanların istifade ettiği bütün haklardan istifade ettiler. Allah Rasûlü, onlar hakkında gizli bildikleri şeyleri ifşa edip ortaya koymadı. Onların çoğunun iç âlemini biliyordu. Hatta bunları Huzeyfe (r.a.)'a bile söylemişti.⁴⁹⁶ Rivayete göre bundan dolayı Hz. Ömer, Huzeyfe'yi takip eder, onun kılmadığı cenaze namazını o da kılmazdı. Bununla beraber İslâm Peygamberi onları ifşâ etmedi. Onlar hep mü'minler arasında bulundular ve bu özgürlükten dolayı onların mutlak küfürleri en azından şüpheye tereddüde dönüştü. Böylece dünya zevkleri de tamamen acıya dönüşmedi. Zira yok olup gideceğine inanan bir insanın dünyadan lezzet alması mümkün değildir. Ama "belki ahiret vardır", diyecek kadar, küfürleri şüpheye bürününce, muhtemelen hayat o zaman bütünüyle acılaşmadı. İşte bu yönüyle Allah Rasûlü, münafıklara da bir ölçüde rahmet olmuştur.⁴⁹⁷

Kâfirlerin Allah Rasûlü'nün rahmetinden istifadelerine gelince, Yüce Allah, daha önceki millet ve kavimleri isyanları sebebiyle maymuna dönüştürüyor, gökten üzerlerine taş yağdırıyor veya toptan helak ediyor olmasına karşılık, Allah Rasûlü'nün bi'setinden sonra kâfirlerin bu dünyadaki azablarını ve bu çeşit âfetleri kaldırmış te'hîr

⁴⁹¹ Elmalılı, *a.g.e.*, V, 467.

⁴⁹² Vehbe Zuhayli, IX, 129-130.

⁴⁹³ Tevbe 9/128.

⁴⁹⁴ Müslim, Ferâiz, 14.

⁴⁹⁵ Bkz. Gülen, *a.g.e.*, I, 379,386,387.

⁴⁹⁶ Buhârî, Fezâilü'l-Ashâb, 20.

⁴⁹⁷ Gülen, *a.g.e.*, I, 387, 388.

etmiştir. Daha önceleri Peygamberlerini yalanlıyan kavimlerin azaplarının acele verilmesine karşılık, Rasûlullah'tan sonra azabları hemen verilmez olmuş, dolayısıyla da insanlar, dünyada böyle bir azap çeşidinden kurtulmuşlardır. Tabi ki bu durum kâfirler için, dünya hayatı adına büyük bir rahmettir. Bu konuyla ilgili olarak İbni Abbas hazretleri de şöyle demiştir: Her kim Hz. Muhammed (s.a.v.)'e îmân ederse, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) onun hakkındaki rahmet oluşu, dünyâda ve âhirette tamamlanmış olur. Eğer îmân etmeyecek olursa, daha önceki ümmetlerin derhal uğradıkları azaptan afiyet bulmuş, dünyâdaki azabı âhirete te'hîr edilmiş olur.”⁴⁹⁸

Hatta bu durum Kur'an'da açık bir şekilde bildirilmiş ve Hz. Peygamber'e hitaben “*Sen onların içinde bulunduğun müddetçe, Allah onlara azâb edecek değildir.*”⁴⁹⁹ buyrulmuştur. Yani, Sen onların arasında yaşadığın ve yeryüzünde anıldığın, dillerde yâd edildiğin sürece Allah onlara azap etmeyecektir. Daha açık bir ifadeyle onlar senin yoluna baş koyduğu müddetçe, Allah onların altını üstüne getirmeyecektir.⁵⁰⁰

Bir keresinde Allah Rasûlü'nden müşriklere beddua etmesi ve onları lânetlemesi istenmiş, O da şu cevabı vermişti: “*Ben rahmet olarak gönderildim, lanetleyici olarak değil!*”⁵⁰¹ İşte kâfirlerin Allah Rasûlü'nün rahmetinden istifade yönlerinden biri de, Allah Rasûlü'nün, kendisi'nin lânet isteyici olarak değil, rahmete vesile olarak gönderildiğini ifade etmesidir. Bundan dolayıdır ki Allah Rasûlü, en büyük İslam düşmanlarının dahi hep hidayetini istemiş ve onlar için çırpınıp durmuştur.⁵⁰²

Nitekim Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadisinde: “*Benimle sizin misaliniz, ateş etrafında bekliyip duran ve ateşe düşmemeleri için, kelebek ve çekirgeleri men etmeye çalışan adama benzer ki; ben sizi ateşe düşmekten korumak için eteklerinizden tutuyorum, sizlerse hep elimden kurtulup ateşe düşmeye çabalayıp duruyorsunuz!*” buyurmuştur.⁵⁰³

Uhud savaşı günü, Peygamberimiz'in (s.a.v.) rebâiye diye isim verilen sağ ön dişi kırılmış, yüzü yaralanmıştı. Bu hal, Ashab-ı Kiramın son derecede ağırına gitmişti. Peygamberimiz'e (s.a.v.), “Müşriklerin aleyhine dua etsen?” dediler. Peygamberimiz

⁴⁹⁸ **es-Suyuti**, *Peygamberimizin Mucizeleri ve Büyük Özellikleri*, II, 367-368.

⁴⁹⁹ Enfal suresi 8/33.

⁵⁰⁰ **Gülen**, *a.g.e.*, I, 388; **es-Suyuti**, *a.g.e.*, II, 367-368.

⁵⁰¹ **Müslim**, *Birr* 87.

⁵⁰² **Gülen**, *a.g.e.*, I, 388,389.

⁵⁰³ **Ahmed b. Hanbel**, *Müsned*, III, 392-393.

(s.a.v.), “*Ben lânetleyici olarak gönderilmedim, ben ancak Hakk’a davet edici ve rahmet olarak gönderildim. Allah’ım! Kavmime hidayet nasip et! Çünkü onlar bilmiyorlar!*” diye dua etti. Hz. Ömer: “Babam, anam sana feda olsun yâ Rasûlallah! Nuh (a.s.) kavmi hakkında ‘Ey Rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden yurt tutan, gezip tozan hiçbir kimse bırakma!’⁵⁰⁴ diye dua etmiştir. Sırtın çiğnendiği, yüzün kana boyandığı ve rebâiye dişin kırıldığı zaman, Nuh (a.s.) gibi aleyhimizde dua etmiş olsaydın, son ferdimize kadar hepimiz muhakkak helak olurduk! Fakat sen böyle demekten kaçındın da, ‘Allah’ım! Kavmimi mağfiret buyur! Çünkü onlar bilmiyorlar!’⁵⁰⁵ diyerek hayır dua ettin!” dedi.⁵⁰⁶

Kendisini tevbe ve rahmet Peygamber’i olarak niteleyen Peygamberimiz (s.a.v.),⁵⁰⁷ bununla da kalmamış, büyüklükte en son noktayı zorlayarak müşriklerin suçlarını bağışlamış, hatta onların bağışlanmaları için duada bulunup “*Onları yarlığa, hidayete erdir!*” diye duada bulunmuş ve bu merhametin sebebinin beyanla, “*Onlar bilmiyorlar!*” diyerek adeta onların bu saygısızlıklarını mazur görmeye çalışmıştı.⁵⁰⁸

Gerçektende Hz. Peygamber (s.a.v) hem dinî, hem dünyevî bakımdan “rahmet”tir. O’nun dinî bakımdan rahmet olması, insanlar cahiliye çağı yaşarken ve iki ehli kitab, yani Yahûdilerle Hristiyanlar’ın, aradan uzun zaman geçtiği ve kitabları hususunda ihtilafa düştükleri bir zamanda gönderilmesidir. Böylece Allah Teâlâ O’nu, hakkı aramaya ve kurtuluş ile mükâfaatı elde etmeye hiç bir yolun kalmadığı bir zamanda peygamber olarak göndermiştir. Hz. Muhammed (s.a.v) insanları hakka çağırmış, onlara mükâfaat yollarını açıklamış, onlara Allah’ın hükümlerini göstermiş, helâli haramdan ayırmıştır. Sonra da bu rahmetten ancak, himmeti (kasdı) sadece hakka ulaşmak olan, taklid, inâd ve tekebbüre sapmayan ve Allah’ın muvaffakiyyeti kendisinin yoldaşı olan kimseler yararlanabilmişlerdir. Nitekim Cenâb-ı Allah: “*De ki: “O (Kur’ân) iman edenler için, hidayet ve şifâdır. İman etmeyenlerin ise kulaklarında (ona karşı) bir ağırlık vardır ve o (Kur’ân), onlara karşı bir körlüktür”*”⁵⁰⁹ buyurmuştur.

Başka bir açıdan O’nun dünyevî alanda rahmet oluşu ise, insanların onun

⁵⁰⁴ Nuh 71/26.

⁵⁰⁵ **Buhari**, Enbiyâ, 37.

⁵⁰⁶ Hz. Ömerin Hz. Peygamber’e duası, [http:// www.zehirliok.com/ihya/zikir-ve-dua/Hz.-Omerin-duasi.html](http://www.zehirliok.com/ihya/zikir-ve-dua/Hz.-Omerin-duasi.html). Erişim: 20.05.2007.

⁵⁰⁷ **Müslim**, Fezâil, 126.

⁵⁰⁸ **(Kadı) İyaz b.Musa Ebu’l-Fazl El Yahsubi es-Sebti el-Maliki**, *Şifâ-i Şerîf*, I, 78-79, Terc. Suat Cebeci, Ankara, 1992; **Köksal, M. Asım**, *İslam Tarihi*, Köksal Yayıncılık, İstanbul, 1981, VIII, 422-423.

⁵⁰⁹ Fussilet. 41/44.

sayesinde pek çok zilletlerden, savaşlardan ve harplerden kurtulmaları, getirmiş olduğu hak dini sayesinde yardıma mazhar olmalarıdır.⁵¹⁰

Gerçekten de Peygamberimiz sadece insanlar için değil, âlemler için bir rahmettir. Peygamberimiz bütün insanlara hatta canlılara şefkat ve merhamet gösterir, bu konuda insanlar arasında ayırım yapmazdı. Müslüman olsun, olmasın kadın erkek, büyük küçük, zengin fakir, köle efendi herkese merhamet ederdi. Bir savaş esnasında bir kaç çocuk çarpışan iki taraf arasında kalmış ve ölmüşlerdi. Peygamberimiz bundan haberdar olduğu zaman büyük üzüntü duymuştu. Askerler Peygamberimiz’e, neden bu kadar üzüldüğünü, bunların nihayet müşrik çocukları olduklarını söylemeleri üzerine Peygamberimiz, *“Bu çocuklar müşrik çocukları da olsa bunlar insandır. Bugün sizin en hayırlı olanlarınız (cahiliyyedeki büşrik kimselerin) müşrik çocukları değil miydi? Dikkat ediniz, kesinlikle çocuk öldürmeyiniz. Her can Allah'ın fitratına göre yaratılmıştır.”* buyurmuş,⁵¹¹ evrensel rahmetinin bir örneğini daha sergilemişti.

İslâm’a karşı bazı önyargılı kimselerin Hz. Muhammed (s.a.v) için, “O, kılıçla mücadelenin ve ganimet ile mal elde etmenin helalliiği hükmünü getirdiği halde nasıl olur da âlemler için bir rahmet sayılabilir? sorularına değinen Fahrüddin er-Râzî, bunlara tefsirinde birkaç şekilde cevap vermektedir:

a) O, kılıç hükmünü kibirlenip düşünmeyen ve tefekkür etmeyen için getirmiştir. Ayrıca rahman ve rahim olmak Allah’ın sıfatlarındandır. Ama buna rağmen O da, âsilerden intikam alır.

b) Hz. Peygamber’den önceki Peygamberleri kavmi yalanladığında, Allah Teâlâ, o yalanlayıcı kavmi yere geçirme, meshetme (şeklini değiştirme) veya suda boğma gibi cezalarla helak etmiştir. Ama Hz. Peygamber’i yalanlayanların cezalarını, ölümlerine kadar veya kıyamete kadar ertelemiştir. Nitekim Allah Teâlâ, *“Sen onların içinde iken, Allah onlara azab etmez”*⁵¹² buyurmuştur. Buna karşı, “Allah Teâlâ: *“Onlarla savaşın. Allah onlara sizin ellerinizle azab etsin”*⁵¹³ ve *“Allah, münaşık erkek ve kadınlara azab etsin”*⁵¹⁴ buyurmamış mıdır” denilemez. Çünkü biz, umûmî bir hükmün tahsis edilmesinin bu umumîliği zedelemeyeceğini söylüyoruz.

c) Hz. Peygamber (s.a.v), güzel ahlâkın zirvesinde idi. Nitekim Cenâb-ı Hak,

⁵¹⁰ er-Râzî, XVI, 245.

⁵¹¹ Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 435.

⁵¹² Enfal 8/33.

⁵¹³ Enfal 8/14.

⁵¹⁴ Ahzab 33/73.

“Hiç şüphesiz ki sen büyük bir ahlâk üzeresin”⁵¹⁵ buyurmuştur. Ebu Hureyre (r.a) şöyle demiştir: “Rasûlullah'a ‘Müşriklere beddua et’ denildiğinde o, “*Ben ancak rahmet olarak gönderildim, bir azab (vesilesi) olarak gönderilmedim*” cevabını vermiştir. Huzeyfe (r.a)’nin rivayetinde ise “*Ben, ancak bir insanım. İnsanların öfkelenmesi gibi, ben de öfkelenebilirim. Dolayısıyla hangi adama kötü söylemiş veya lanet etmişsem, Allah’ım, sen onu o adam için kıyamet günü bir rahmet kıl*”⁵¹⁶ buyurmuştur.

d) Abdurrahman b. Zeyd şöyle demiştir: Ayetteki, “Alemlere rahmet için” ifadesi, “özellikle mü'minlere rahmet olarak” manasınadır. İmam Ebu'l-Kâsım el-Ensâri de: “Her iki görüş de, aynı manaya râcidir. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.v.)’in Allah’ın ayetleri ile Resulünün mucizelerini tefekkür etmeleri durumunda herkes için bir rahmet olduğunu beyan etmiştik. Ama bunlardan yüz çevirip büyüklenene gelince. “*O (Kur’ân) bunlara karşı bir körlüktür*”⁵¹⁷

Mu’tezile, bu konuda şöyle bir itirazda bulunmuştur: “Eğer Allah Teâlâ ehl-i sünnetin dediği gibi kâfirin küfrünü isteyip, Hz. Peygamber’in sözlerini kabul etmelerini de istemeyip onlarda bu hali yaratmış olsaydı, o zaman Hz. Muhammed (s.a.v.)’in peygamber olarak gönderilmesinin onlara bir rahmet değil, bir azab ve bir bela olması gerekirdi. Bu ise, ayetin hilafınadır. Cenâb-ı Hakk’ın önceki ümmetlerin azabını peşin verdiği gibi, kâfirlerin azabını artık peşin vermemesi bakımından, onun risaletinin rahmet olduğu da söylenemez. Çünkü bize göre, onun herkes için rahmet oluşu, aynı bakımdandır. Hâlbuki sizin kâfirler için rahmet olarak zikrettiğiniz husus, mü'minler için de söz konusudur. Dolayısıyla onun, mü'minler için rahmet olması bakımından, kâfirler içinde rahmet olması gerekir. Hem ehl-i sünnetin, dünya nimeti olarak zikrettikleri şey, Hz. Peygamber (s.a.v) gönderildikten sonra söz konusu olduğu gibi, gönderilmeden önce de söz konusudur. Hatta onları, Hz. Muhammed (s.a.v.) gönderilmezden önceki dünyevî nimetleri daha fazla idi. Çünkü o, peygamber olarak gönderildikten sonra, başlarını keder, korku ve üzüntüler sarmıştır. Hem Hz. Muhammed (s.a.v.), çoğu kâfirlerin ölümüne sebep olan cihâd emretmiştir. Dolayısıyla “rahmet” ile bu mananın murad edilmiş olması mümkün değildir.”⁵¹⁸

⁵¹⁵ Kalem 68/4.

⁵¹⁶ **Müslim**, Birr 95.

⁵¹⁷ Fussilet 41/44; **er-Râzi**, XVI, 245-246.

⁵¹⁸ **er-Râzi**, XVI, 246-247.

Fahrudin er-Râzî, Mu'tezilenin bu görüşüne şöyle cevap vermektedir: Allah Teâlâ, Ebu Leheb'in kesinlikle iman edemeyeceği halde, artık O'nun ona iman etmesini emretmesi, ilmini cehle, doğru haberini yalana dönüştürecek bir emir vermiş olmayı gerekli kılar ki bu imkânsızdır. Yani Allah Teâlâ, ona imkânsız emretmiş konumunda olur. Buna rağmen "Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Peygamberliği bir rahmet ise, o zaman küfür yaratılmış olduğu halde, onun peygamber olarak gönderilmesi bir rahmettir" denilmesi de doğru olur. Ayrıca kâfirin kudreti, eğer sadece küfre elverişli ise, bu mesele onlar için de bir problemdir. Eğer o kudret, her iki zıd şey için (yani iman ve küfür için) elverişli ise, o zaman bir tarafı tercih etmek ve teselsülü sona erdirmek için, mesele Allah'tan olan bir tercih ettirici sebebe varıp dayanır. Bu durumda, aynı ilzam yine söz konusudur. Sonra "kâfirlerden, kökü kazıma azabını erteleme" manasında olmak üzere, Hz. Peygamber (s.a.s.)'in kâfirler için rahmet vesilesi olduğunu söylemek de doğru olur.⁵¹⁹

Mu'tezile'nin, "Hz. Peygamber (s.a.v.)'in rahmet oluşu herkes için aynı manadadır. Dolayısıyla mü'minler için nasıl rahmet ise, kâfirler için de aynı şekilde rahmettir" şeklindeki iddiasına karşı, Fahrudin er-Râzî şunları söylüyor: Âyette, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in, aynı şekilde mi, yoksa farklı iki şekilde mi rahmet olduğunu gösteren bir izah yoktur. Dolayısıyla bunun tek şekilde olduğunu iddia etmek, delile dayanmayan bir iddiadır.⁵²⁰

Yine Mu'tezile'nin, "Dünya nimetleri kâfirler için, Hz. Muhammed (s.a.v.) peygamber olarak gönderilmeden önce de söz konusu idi" şeklindeki iddiasına karşı da Fahrudin er-Râzî şunları söylüyor: Evet, fakat Hz. Peygamber (s.a.v.) gönderildiğinde, mü'minler için bir rahmet olması sebebiyle kâfirler için ilahi bir azabın ineceği korkusu meydana gelmişti. Dolayısıyla Hz. Peygamber (s.a.v.)'in içlerinde bulunması yüzünden bu korku onlardan uzaklaşınca, bu da kâfirler için bir rahmet olmuştur.⁵²¹

Elde ettiğimiz bütün bu ilmî veriler sonucunda diyebiliriz ki Hz. Muhammed (s.a.v.), Barnabas İncili'nde de müjdelendiği gibi, (Rabbi'nden) canlıların tümüne rahmet ve merhamet vesilesi olarak gönderilmiş bir Peygamberdir. O'na inanan ve inanmayan bütün insanlar, cinler ve bütün canlılar, bir şekilde O'nun rahmetinden istifade etmişlerdir.

⁵¹⁹ er-Râzî, XVI, 246-247.

⁵²⁰ er-Râzî, XVI, 246-247.

⁵²¹ Bkz. er-Râzî, XVI, 246-247.

1.19. En Yüce Vasıflarla Donatılan Elçi

“Bu nedenle size diyorum ki, Allah’ın elçisi Allah’ın yarattığı hemen her şeye mutluluk getirecek nurdur. Çünkü O, anlayış ve müşâvere ruhuyla, hikmet ve kudret ruhuyla, korku ve sevgi ruhuyla, akıl ve i’tidal ruhuyla donatılmıştır. Yine O, Rahmet ve merhamet ruhuyla, adâlet ve takvâ ruhuyla, yumuşaklık ve sabır ruhuyla donatılmıştır ki, bunlar O’na, Allah tarafından, bütün diğer yarattıklarına verilenden üç kat daha fazla verilmiştir. Ayrıca O’nun ruhunu görenlere Allah peygamberlik verdiğinden, her peygamber gibi ben de O’nu gördüm ve O’na saygı gösterdim. O’nu görünce ruhum teselli ile doldu (ve) şöyle dedim: “Ey Muhammed, Allah seninle olsun ve beni ayakkabılarının bağını çözecek değerde kılsın. Buna ermekle ben de büyük bir peygamber ve Allah’ın kutsal bir (kul) u olacağım.” Ve İsa böyle deyip, Allah’a şükretti. (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

Hiz. Peygamber’in her türlü kusurdan arınmış, maddi ve manevi her türlü meziyetlerle donatılmış olması, O’nun kâinata en üstün dereceye ve en büyük değerlere sahip olduğunu göstermektedir.⁵²² Yüce Allah (c.c.); “*Ve sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin.*”⁵²³ buyurarak övdüğü Rasûl’ünü, Hiz. Âişe’nin ifadesiyle “Kur’ân ahlâkı” ile ahlaklandırmıştır.⁵²⁴ Evet O’nun ahlâkı, Allah’ın övdüğü ve Kur’ân’ın öğrettiği temiz ahlâktır. Yüce Allah, İslâmı insanlığın kurtuluşu için gönderip Kur’ân’ı indirirken, İlahî prensiplerin uygulamaya geçişini hayatıyla gösterecek bir insan olarak Peygamberimizi seçmiştir. Nitekim Peygamberimiz de bu hususta, “*Ben ancak güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim*”⁵²⁵ buyurmakta ve bu özelliğini, dünyadaki göreviyle bağlantılı olarak bizlere anlatmaktadır.

Yukarda Barnabas İncili, 44. pasajından naklen verdiğimiz Hiz. Peygamber’e ait sayısız üstün meziyetlerinden ve ahlâki özelliklerinden bir kısmını biz, Barnabas’ın haber verdiği sırayı göz önünde bulundurarak maddeleştirip, çalışmamızın konusu çerçevesinde Hiz. Peygamber (s.a.v.)’e uygunluğunu, İslâm kaynakları açısından ele alıp tahlil edeceğiz.

Şimdi bunları pasajda geçtiği şekliyle, maddeler halinde inceleyelim.

⁵²² Hiz. Peygamber’in üstün meziyetleri için bkz. *Kitabu’t-Tevhîd*, s.254.

⁵²³ Kalem 68/4.

⁵²⁴ en-Nevevî, Muhyeddin Ebû Zekerîya Yahya b. Şerif, *Riyazü’s-Sâlihîn Şerhi*, Terc. M. Yaşar Kandemir, İ. Lutfî Çakan, Raşit Küçük, Erkam Yay., İst., 2004, III, 546.

⁵²⁵ Ahmet b. Hanbel, II, 381.

1.19.1. Gelecek olan elçi'nin anlayış (hoşgörü) ruhlu olması

“O, anlayış ruhuyla donatılmıştır.” (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

Anlayış, diğer adıyla hoşgörü, görmezlikten gelme, aldırmama, bir suçluya karşı şiddet göstermeyip geçiverme, katlanma⁵²⁶ gibi anlamlara gelir.

Hoşgörü, toplum hayatında son derece gerekli bir davranış biçimidir. Çünkü insanlar farklı inanç, düşünce ve davranışlara sahiptirler. Bir konuda dayanakları, amaçları, hedefleri ve yöntemleri çoğu zaman farklı olduğu için, her zaman ve her konuda uzlaşmaları mümkün olmayabilir. O sebeple, birbirlerinin düşünce ve davranışlarına hoşgörü ile yaklaşmaları gerekmektedir.⁵²⁷

Hiz. Peygamber'in vasıflarını anlatan kaynaklar, O'nun hoşgörü mizacına büyük yer ayırır. Bu da gösterir ki O, işin sadece sözünü etmekle yetinmeyip, bizzat kendisi uygulayarak en güzel örnek tavrı ortaya koymuştur.⁵²⁸

Nitekim daha önce de belirtildiği gibi, Peygamberimiz (s.a.v.)'in yanında her karakterden, her düşünceden insan vardı. Ancak Peygamberimiz (s.a.v.) hayatı boyunca her biri ile tek tek ilgilenir, her birinin eksiklerini ve hatalarını düzeltmek için onları uyarır, temizliklerinden imanlarına kadar onları her türlü konuda eğitmeye çalışırdı. Bundan dolayıdır ki O'nun bu şefkatli, hoşgörü, anlayışlı ve sabırlı tavrı, birçok insanın kalbinin dine ısınmasına ve Peygamberimiz (s.a.v.)'e büyük bir içtenlik ve sevgi ile bağlanmalarına vesile olmuştur.⁵²⁹

Hiz. Ali'ye göre Hiz. Peygamber, insanların en hoşgörülsüyüdü. 10 sene hizmetinde bulunan Hiz. Enes'in ifadesiyle kendisine bir defa bile “öf” dememişti. Hatta O, yapılan bir işe “niçin böyle yaptın?” veya yapılmayana ”niçin yapmadın?” demeyecek kadar engin hoşgörü sahibiydi.⁵³⁰ Allah (c.c.), Peygamber Efendimizin çevresindekilere gösterdiği bu güzel tavrını Kur'an'da şöyle bildirmektedir: “*O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. Şu halde onları affet; onlar için bağışlanma dile...*”⁵³¹

⁵²⁶ Bkz. Şemseddin Sami, *Kâmûs-u Türkî*, İstanbul, 1317, II, 1333.

⁵²⁷ Sarıçam, a.g.e., s. 276-277.

⁵²⁸ *Diyanet İlmî Dergi, Peygamberimiz Hiz. Muhammed (s.a.v.) Özel Sayısı*, s. 404.

⁵²⁹ Yahya, Harun, *Hiz. Muhammed (s.a.v.)*, Araştırma Yay., İst., 2005, s.28.

⁵³⁰ *Diyanet İlmî Dergi, Peygamberimiz Hiz. Muhammed (s.a.v.) Özel Sayısı*, s. 404-405.

⁵³¹ Âl-i İmrân, 3/159.

Hız. Peygamber, kaba ve genel âdâba aykırı davranışlar karşısında fevrî hareket etmez, bunları olgunluk ve anlayışla karşılardı. Bir gün üzerinde Necran mâmulü yakası sert bir elbise bulunduğu halde yürürken, yanına yaklaşan bir bedevî Hız. Peygamber'in elbisesini arkadan hızlıca çeker. Bunun sonucu elbisesinin yakası boynunda iz bırakır. Adam bununla yetinmez ve "Ey Muhammed! senin yanındaki Allâh'ın malından bana vermeleri için emret!" der. Hız. Peygamber adama döner ve güler; onu cezalandırma yoluna gitmez. Sonra da ona istediğini vermeleri için emir verir.⁵³²

Yine bir gün bedevînin biri Mescid-i Nebevî'ye küçük abdestini yapar. Orada bulunanlar bu adamı cezalandırmak isterler. Hız. Peygamber onlara müdahale ederek adamın abdest bozduğu yere su dökmelerini ister ve "*Siz zorlaştıracı olarak değil, kolaylaştıracı olarak gönderildiniz*" der.⁵³³

Allah Rasûlü, sert mizaçlı kimselere de hoşgörülü davranır, onların bu durumlarını anlayışla karşılardı. Bir defasında Peygamberimize, has ipekten altın düğmeli birçok kaftan hediye edilmişti. Peygamberimiz bunları Ashâbına dağıtmış, bir tanesini de sert yapılı bir sahâbi için ayırmıştı. Hediye taksimini haber alan bu zat, oğluyla birlikte Peygamberimizin evinin önüne gelmiş, oğluna Peygamberimizi çağırmasını söylemişti. Adamın sesini işiten Peygamberimiz, kaftanı yanına alıp düğmelerini öne doğru tutarak: "*Bunu senin için sakladım*",⁵³⁴ diyerek kaftanı vermiş ve böylece sert mizaçlı bu zâtın konuşmasına fırsat vermeden meseleyi çözümlemişti.⁵³⁵ Yine aynı şekilde, Hız. Peygamber'den alacağı olan bir adam gelip biraz da sert ve kaba davranarak borcunu istemiş, tahammülü zorlayan bu hareket karşısında tepki gösteren Sahâbiler, adama neredeyse hücum edecek hale gelmişlerdi. Ama Hız. Peygamber adamın bu kabalığına hoşgörülü davranmış ve Sahabeye "onu bırakın, hak sahibinin söz söyleme hakkı vardır" demiş ve neticede adamın devesinden daha kıymetli bir deveyi satın aldırarak borcunu ödemiştir.⁵³⁶

Müslümanlığı yeni kabul ettikleri için, İslâm'ın inceliğini, nezaketini ve yüce ahlak esaslarını iyice benimseyip, olgunlaşma fırsatını henüz bulamamış bazı bedevîlerden, böyle kaba ve hırçın davranışlar görmek mümkündü. Belki de iklim ve

⁵³² Buhârî, Libâs, 18; İbn Mâce, Menâsik, 30.

⁵³³ Buhârî, Edeb, 27, 35; Müslim, Tahâret, 98-100.

⁵³⁴ Buhârî, Humus, 11.

⁵³⁵ Çetin. a.g.e., s.242.

⁵³⁶ Tirmizî, Büyu', 75.

tabiat şartları ve yetiştirme tarzları, onları böyle davranışlara sevk ediyordu.⁵³⁷ Zâten Allâh Rasûlü de Rabbi'nden gelen bir rahmet eseri olarak, bütün bu olanları üstün bir anlayış ve hoşgörü ile karşılıyordu.

Hız. Peygamber'in bu üstün anlayış ve hoşgörüsü, Batılı araştırmacıların da ilgisini çekmiştir. Mesela O'nunla ilgili özel bir eser kaleme alan İngiliz subayı Bodley, çok yönlü bir insan olan Hız. Muhammed'in insanların zaaflarını hesaba kattığını ve bu zaaflara karşı müsâmağa gösterdiğini, insanların ihtiraslarını anladığını⁵³⁸ vurgular. O, Hoşgörü, kolaylaştırma ve ılımlı politikanın Hız. Peygamber'in başarısına damgasını vurduğunu dile getirerek bu konuda şunları söyler: "Ebû Cehil'in oğlu İkrimenin İslam'ı kabul etmesi, itidal ve kolaylığı haklı gösteren bir zaferdi."⁵³⁹ Bodley, Hız. Peygamber'in hoşgörü çizgisini hemen her ortamda izlediğini, itidalden en sıkıntılı zamanlarda bile ayrılmama çabası içinde bulunduğunu⁵⁴⁰ ifade eder.⁵⁴¹

Büyük İslam âlimi İmam Gazzâlî hadis âlimlerinden derlediği bilgiler ile Peygamber Efendimizin çevresindekilere karşı tutumunu şöyle özetlemiştir: "...Huzurunda oturan herkese iltifat buyururdu. Bu yüzden huzurundaki herkes O'nun nezdinde kendisinden daha değerlisi olmadığı düşüncesine kapılırdı. Evet O'nun oturuşu, dinleyişi, sözleri, güzel latifeleri ve teveccühü hep nezdinde oturanlar içindi. Bununla birlikte O'nun meclisi haya, tevazu ve emniyet meclisiydi. ...Öfkelenmekten son derece uzak ve bir şeye çabucak rıza gösterendi. İnsanlara karşı insanların en şefkatlisiydi..."⁵⁴²

Burada önemle vurgulanması gereken noktalardan biri de Hız. Peygamber'in hoşgörü, bireyler arasında tek taraflı değil, karşılıklı uyulması gereken bir davranış biçimi olarak görmesidir. O, haksızlığa yol açılmaması, bir kişinin sürekli hoşgörü bekleyen, diğerinin ise sürekli hoşgörü göstermek zorunda kalan durumuna düşmemesi için uyarıda bulunmuş ve toplumun tüm bireyleri arasında hoşgörünün hakim olması için "*hoşgörülü davran ki sana da hoşgörü ile davranılsın*"⁵⁴³ buyurmuştur. Bu söz, aynı zamanda hoşgörüye aynıyla karşılık verilmesi ve hoşgörünün istismar edilmemesi

⁵³⁷ Kandemir, M. Yaşar, *Örneklerle İslâm Ahlâkı*, Nesil Yay., İst., 1993, s. 284-285.

⁵³⁸ Bodley, R.V.C., *Tanrı Elçisi Hız. Muhammed*, Terc. Semih Yazıcıoğlu, İstanbul, tsz., s. 377.

⁵³⁹ Bodley, a.g.e., s. 326.

⁵⁴⁰ Bodley, a.g.e., s. 377.

⁵⁴¹ Bkz. Sarıçam, Hız. Muhammed ve Evr. Mes., s. 279.

⁵⁴² Gazzâlî, Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed, *İhyâ-u Ulûmi'd-Dîn*, Çeviri: Sıdkı Güllü, Huzur Yayınevi, İstanbul, 1998., II, 798.

⁵⁴³ Ahmet b. Hanbel, I, 248.

gerektiğini de ortaya koymaktadır.⁵⁴⁴ Bu emir, hem Müslümanlar arasında hem de Müslüman olmayanlar arasında geçerlidir.⁵⁴⁵

Burada hemen şunu vurgulamak gerekir ki hoşgörüyü, dînî esaslardan taviz vermek veya fedakarlık etmek anlamında değerlendirmek de yanlış bir yaklaşım tarzıdır ve bunun için hiç kimseye yetki verilmemiştir.⁵⁴⁶ Nitekim kendisi'ne yapılanlara karşı anlayış ve hoşgörü gösteren ve öç almayan Allah Rasûlü, Hz. Âişe vâlidemizin ifadesi ile *“Allâh’a âit bir hak ayaklar altında çiğnenirse, onu hiç affetmez, hemen o kimseden Allah adına intikam alırdı.”*⁵⁴⁷

Evet, Allah Rasûlü'nün mübârek yaşam sahnelerini gözden geçirince gömekteyiz ki, Barnabas'ta da değinildiği gibi O, tam bir anlayış ve hoşgörü âbidesi idi.

1.19.2. Gelecek olan elçinin müşâvere yapma hususunda örnek bir şahsiyet olması

“O, müşâvere ruhuyla donatılmıştır.” (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

İstişâre, herhangi bir konuda doğruya ulaşmak veya yaklaşmak için bir başkasının görüşüne başvurma,⁵⁴⁸ görüş alışverişinde bulunma anlamında bir terim olup,⁵⁴⁹ şivâr, meşvure, meşvere, meşûre, istişâre, danışıp işaret ve görüş almak anlamına geldiği gibi, arı kovanından bal almak, rey vermek manalarında da kullanılır. Toplanıp meşveret eden cemâate de “şûrâ” denir.⁵⁵⁰ Diğer bir deyişle istişâre, kişinin kendisini ilgilendiren konularda veya idareciyse halkın durumunu ilgilendiren konularda çeşitli görüşlere başvurmak suretiyle doğruyu elde etmeye çalışmasıdır.⁵⁵¹

Kur’ân-ı Kerîm’de istişareye büyük önem verilmiş ve Hz. Peygambere hitaben *“...Şu halde onları affet; bağışlanmaları için dua et; iş hakkında onlara danış. Kararını verdiğin zaman da artık Allah’a dayanıp güven...”*⁵⁵² buyrulur, vahiy dışında, rey ve

⁵⁴⁴ Sarıçam, a.g.e., s.277.

⁵⁴⁵ Çetin, a.g.e., s.243.

⁵⁴⁶ Kandemir, a.g.e., s.284.

⁵⁴⁷ Bkz. Buhârî, Menâkıb, 23; Müslim, Fedâil, 77, 79.

⁵⁴⁸ Bkz. Hızlı, Mefail, “İstişare”, Şâmil İslâm Ansiklopedisi, III, 230-232, Şamil Yay., İst., 1994.

⁵⁴⁹ Bkz. T.D.V. İslam Ansiklopedisi, “İstişare”, XXIII, 396.

⁵⁵⁰ İbn Manzûr, Lisânü'l-Arab, Beyrut 1374/1955, IV, 434-437; Elmalılı, a.g.e., II, 451-452.

⁵⁵¹ Bkz. Hızlı, Mefail, “İstişare”, Şâmil İslâm Ansiklopedisi, III, 230-232.

⁵⁵² Âl-i İmrân, 3/159.

ictihâda dayanan işlerde, ashâbına danışması ve onların fikirlerini alması istenmiştir.⁵⁵³ Adını 38. âyet-i kerîmesinde geçen “şûra” isminden alan Şûra sûresinde ise “*Onların işleri, aralarında danışma iledir*”⁵⁵⁴ buyrularak istişâre, Mü’minlerin üstün özellikleri arasında sayılmakta ve bir anlamda îmânın bir alâmeti olarak kabul edilmektedir.⁵⁵⁵

Hiz. Peygamber (s.a.v.) Allâh’ın emrine uyarak bu ilkeyi hem aile hayatında hem de toplum hayatında kendisine prensip edinmiştir. Hayatı boyunca bütün siyasi, askeri, idari işlerde, kısacası hakkında nass bulunmayan her hususta bu prensibe sarılmışlar,⁵⁵⁶ Mü’minleri hep buna teşvik etmişlerdir. Meselâ Bedir’de Ebû Sufyân’ın geldiğini haber alınca ne gibi tedbirler alınacağı konusunda önce Ensar ve Muhâcirler’le müşâvere etmiş, daha sonra savaşa karar vermişlerdir.⁵⁵⁷

Hiz. Peygamber (s.a.v.), yine Bedir savaşında, kendilerine en yakın kuyunun başında durmuş ve orayı karargâh yapmak istemişlerdi. Bu sırada Ashab’tan Hubâb el-Cümuh, Peygamberimize “*Yâ Rasûlullah burayı, Allah’ın seni yerleştirmiş olduğu ve bizim ileri geri gitmeğe yetkimiz olmayan bir yer olarak mı seçtin? Yoksa bu, bir görüş, bir harp taktiği midir?*” diye sormuş, Resulullah (s.a.v.)’in de “*Hayır, bu bir görüş ve bir harp taktiğidir*” demesi üzerine sahâbi “*O halde Yâ Resulullah! Burası uygun bir yer değil, orduyu kaldır. Düşmana en yakın kuyuya gidelim. Orada bir havuz yapıp içine su dolduralım, geride kalan kuyuları tahrip edelim, düşman istifade edemesin.*” demişti. Bunun üzerine Hiz. Peygamber (s.a.v.) “*Sen güzel bir fikre işaret ettin*” buyurarak sahabinin dediği şekilde hareket etmişlerdi.⁵⁵⁸

Ayrıca Bedir esirleri konusunda,⁵⁵⁹ Uhud⁵⁶⁰ ve Hendek Gazveleri’nde,⁵⁶¹ Hudeybiye’de,⁵⁶² Tâif Seferinde,⁵⁶³ İfk hadisesinde⁵⁶⁴ ve ezan konusunda olduğu gibi⁵⁶⁵ birçok mevzuda ashabıyla istişâre etmiştir. Hatta Ebû Hureyre, Rasûlullah’tan daha çok

⁵⁵³ **Buladı, Kerim**, *Peygamber (s.a.v.) Gibi Yaşamak*, Kayıhan Yayınları, İstanbul, 2006, s.54-55; *Diyanet İlmî Dergi*, s. 126.

⁵⁵⁴ Şûra, 42/38.

⁵⁵⁵ Bkz. **Buladı, a.g.e.**, s. 54.

⁵⁵⁶ Bkz. **el-Bûtî, Fıkhu’s-Sîre**, s.227; **Buladı, a.g.e.**, s.54.

⁵⁵⁷ **Müslim**, Cihad, 83; **İbn Hişam, Sîre**, II, 266-272; **İbn Kesir, el-Bidâye**, III, 332; **el-Bûtî, Fıkhu’s-Sîre**, s. 222-223.

⁵⁵⁸ Bkz. **İbn Hişam, Sîre**, II, 272; **el-Bûtî, Fıkhu’s-Sîre**, s. 223.

⁵⁵⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. **el-Bûtî, Fıkhu’s-Sîre**, s. 233; **Berki-Keskioğlu, a.g.e.**, s. 252-253.

⁵⁶⁰ Bkz. **el-Bûtî, Fıkhu’s-Sîre**, s. 247.

⁵⁶¹ Bkz. **İbn Hişam, Sîre**, III, 235; İbn Sa’d, *Tabakat*, II, 66; **İbn Kesir, el-Bidâye**, IV, 109; *Diyanet İlmî Dergi*, s. 126.

⁵⁶² **Buhârî, Şurût**, 15; **Ebu Dâvud, Cihâd**, 168; **Ahmed b. Hanbel, IV**, 326.

⁵⁶³ Bkz. **Berki-Keskioğlu, a.g.e.**, s., 384.

⁵⁶⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Gülen, a.g.e.**, II, 128.

⁵⁶⁵ **İbn Mâce, Ezan**, 1; **Ahmet b. Hanbel, III**, 243.

Ashabıyla istişâre eden bir kimse görmediğini belirtmektedir.⁵⁶⁶ Bundan dolayı İbn Teymiyye, “idareciler istişâreden muaf olamazlar. Çünkü Allah onu Peygamberine emretmiştir”, demektedir.⁵⁶⁷

Hz. Peygamber (s.a.v.) ilâhî vahiyle yol gösterilmiş olağan üstü insan niteliğine sahip olmasına rağmen, Ashâbıyla dâima istişâre halindeydi.⁵⁶⁸ Bunun sebebi ve asıl hikmeti, O’nun doğruyu bilememesi veya istişâreye ihtiyaç duyması değil, (istişârenin Allâh’ın emri olması yanında), bu emri en güzel şekilde uygulayarak, ümmetin eğitimini, terbiyesini sağlamak ve bu konuda örnek olmaktır.⁵⁶⁹ Bu haliyle istişârenin en güzel örneğini ortaya koyan Hz. Peygamberimiz (s.a.v.),⁵⁷⁰ meşveret sebebiyle hiçbir kulun kötü sonuca düşmediğini ve sadece kendi görüşüyle yetinen hiçbir kulun da mutlu olmadığını,⁵⁷¹ ve bir işe girişmek isteyip de o hususta Müslüman biri ile müşâvere eden kimseyi Yüce Allah (c.c.)’ın, işlerin en doğrusunda muvaffak kılacağını⁵⁷² müjdelemişlerdir.

Hz. Peygamber’in vefatından sonra Ashab da istişâreye önem vermiş, önemli konuları istişâreyle halletmişlerdir. Fakat Sahabe devrinden sonra şûrâ düsturu Kur’ân’ın verdiği bu öneme rağmen, maalesef uyumlu biçimde geliştirilememiştir.⁵⁷³

Yukarıda geçen bilimsel veriler sonucunda görmekteyiz ki, Barnabas’ta “Müşâvere Ruhlu Elçi” olarak müjdelenen Peygamber, Hz.Muhammed (s.a.v.)’den başkası değildir.

1.19.3. Gelecek olan elçinin hikmet ruhlu oluşu

“O, hikmet ruhuyla donatılmıştır.” (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

Klasik sözlüklerde yargıda bulunmak, engellemek, alıkoymak, gemlemek, sağlam olmak gibi anlamlara gelen “hikmet” terimi; ilim, fıkıh, adalet, sebep, felsefe,

⁵⁶⁶ Bkz. **Tirmizî**, Cihad, 35.

⁵⁶⁷ **İbn Teymiyye**, *es-Siyâsetü’ş Şer’iyye*, Riyad 1381-86, XXVIII, 386, 387; **Hemmâm Abdurrahîm Sa’d**, “Arzu’l Ehâdisi’n-Nebeviyye el-Müteallike bi’ş-Şûra”, Amman, 1989, I, 85-107.

⁵⁶⁸ **Hamidullah, Muhammed**, *İslâm’a Giriş*, Çev. Cemal Aydın, T.D.V. Yay., Ankara, 2006, s. 182.

⁵⁶⁹ Bkz. **Elmalılı**, *a.g.e.*, II, 455; **Gülen**, *a.g.e.*, II, 127; **Diyanet İlmî Dergi**, s. 126.

⁵⁷⁰ *Riyâzü’s-Sâlihîn Şerhi*, IV, 183.

⁵⁷¹ Bkz. Bu hadis yakın lafızlarla **Tirmizî**, Kader 15; **Müsned**, I, 168’de rivayet edilmektedir.

⁵⁷² **Canan**, *Kütübü Sitte*, XVI, 136.

⁵⁷³ Bkz. **Elmalılı**, VII, 30.

kâinatın inceliklerini üstün ilimlerle bilmek, lâfzî az manası engin... gibi çok çeşitli manâlarda kullanılan geniş kapsamlı bir kelimedir.⁵⁷⁴

İbn-i Manzûr, hikmetin Allah’a nisbeti halinde “en değerli varlıkları en üstün bilgiyle bilmek, yargıda bulunmak” manalarına geldiğini; insana nisbeti halinde ise “dengeli olma, orta yol üzerinde bulunma, adalet niteliği taşıma” anlamlarına geldiğini belirtir.⁵⁷⁵

Bazıları Hikmet’i, nazarî hikmet ve ameli hikmet olmak üzere ikiye ayırmışlardır. Bunlara göre:

a. Nazari hikmet; kâinatta cereyan eden ilâhî kanunları tefekkür ve muhâkeme etmek yoluyla elde edilir. Kâinat, akıl sahipleri için bir kitabdır, şuurlu kimseleri hayretlere sevkeden hikmetlerle dolu bir kitabdır.

b. Ameli hikmet ise, isabetli, yerinde ve faydalı olan fiillerdir.

İslâm mütefekkirlerinin çoğunluğu bu iki kısım hikmeti ayrı ayrı mütalâa etmemişler, faydalı ilmi salih amelden ayırmamışlardır. Onun için demişlerdir ki; “hikmetin evveli varlık âlemini tefekkür, ortası din ve itaat, sonu ebedî saadettir.” Yani kâinat sahifelerini, arz ve sema yapraklarını ibretle tefekkür eden insan, eserden müessire, san'attan san'atkâra, nakıştan nakkaşa, sebepler âleminden o sebepleri yaratana zihnen ve fikren intikâl eder. İşte bu noktada karşısına din çıkar, yaratana karşı olan vazifesini öğrenir ve tatbik eder. Bu üstün tefekkür ve tatbikat (amel) onu ebedi saadete ulaştırır.⁵⁷⁶

Kur’ân-ı Kerîm’de “Hikmet”, on yerde kitap kelimesiyle beraber olmak üzere yirmi defa geçmektedir. Ayrıca üç defa “mülk”, birer defa da mev’iza, hayır, âyet kelimeleriyle birlikte kullanılmıştır. “Hikmetün Bâliğa” terkibi ise bizzat “Kur’ân-ı Kerîm’i ifade eder. Bu kelimelerin hikmetle birlikte kullanılması, hikmetin hangi anlama delâlet ettiği hususunda çeşitli yorumlara yol açmıştır.⁵⁷⁷

Kur’an terminolojisine dair günümüze ulaşmış en eski metinlerden biri olan Mukatil b. Süleyman’ın “el-Vücûh ve’n-Nezâir” adlı eserinde hikmetin beş yönü olduğu

⁵⁷⁴ Bkz. **Kutluer, İlhan**, “Hikmet”, *T.D.V. İslam Ans.*, XVII, 503; **Alkın, Yahya**, “Hikmet”, *Şâmil İslâm Ansiklopedisi*, II, 422.

⁵⁷⁵ **el-Misrî, Ebu’l-Fadl Cemâluddin Muhammed b. Mükrim İbn Manzûr El Afrîkî**, *Lisânü’l-Arab*, “hakeme” maddesi, XII, 140 vd., Dâr-ı Sâdır, Beyrut, 1997.

⁵⁷⁶ **Alkın**, “a.g.m.”, *Şâmil İslâm Ansiklopedisi*, II, 422.

⁵⁷⁷ **Kutluer**, “a.g.m.”, *T.D.V. İslam Ans.*, XVII, 503.

belirtilmektedir:

1. Kur'an'da emir ve nehiy kipleriyle geçen öğütler.⁵⁷⁸
2. Anlayış (fehm) ve ilim anlamında hüküm.⁵⁷⁹
3. Nübüvvet.⁵⁸⁰
4. Kur'an'ın tefsiri.⁵⁸¹
5. Bizzat Kur'an'ın kendisi.⁵⁸²

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de çok açık bir şekilde, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) hikmeti verdiğini,⁵⁸³ O'nu hikmetle gönderdiğini ve insanlara hikmeti öğretmekle görevlendirdiğini,⁵⁸⁴ ayrıca O'na indirilen Kur'an'ın da hikmetli bir kitap olup, hikmetlerle dolu olduğunu⁵⁸⁵ defalarca beyan buyurmuşlardır.

Kur'an-ı Kerim'deki bu ayetlerin kesin ifadelerinden dolayı İslâm âlimlerinin tümü, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in hikmet sahibi bir kişilikle gönderildiği üzerinde ittifak etmişlerdir. Fakat "hikmet"le kastedilen şeyin ne olduğu hususunda, yukarıdaki tanımlarda olduğu gibi, terimin genel içeriği hakkında da görüş farklılıkları ve bunun sonucunda da çeşitli açıklamalar ve yorumlar yapılagelmiştir. Her ne kadar çalışmamızın kapsamı içine dahil olmasa da konunun anlaşılması açısından, bu yorum farklılıklarına da mümkün olduğunca yer vermenin faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Müfessirler Kur'an'da yer alan hikmet kelimesini çeşitli şekillerde yorumlamışlardır. Taberî, *"Onlara Kitap ve hikmeti öğretir..."*⁵⁸⁶ âyetiyle, *"Hikmeti dilediğine verir. Kime hikmet verilmişse şüphesiz ona çokça hayır verilmiştir. Bundan ancak akıl sahipleri ibret alır"*⁵⁸⁷ mealindeki ayette geçen "hikmet" kelimesini "söz ve fiilde isabet" olarak yorumlar ve te'vil ehlinin buradaki "hikmet"i "Kur'an ve onun anlaşılması, sünnet, dini bilmek, din hakkında derin anlayışa sahip olmak ve dine uymak gibi çeşitli şekillerde açıkladıklarını kaydeder. Öte yandan Bakara sûresinin 29. âyetini yorumlarken Taberî hikmet için şöyle demektedir: Hikmet, bilgisi ancak Rasûl'ün beyanıyla idrak edilebilecek olan ilâhî hükümleri bilmek, bu hükümleri ve

⁵⁷⁸ Mesela bkz. Bakara 2/231; Âl-i İmrân 3/48; Nisâ 4/113.

⁵⁷⁹ Meryem 19/12.

⁵⁸⁰ Bakara 2/251; Nisâ 4/54; Sâd 38/20.

⁵⁸¹ Bakara 2/269.

⁵⁸² Bkz. Nahl 16/125. **İbn Süleyman, Mukatîl, el-Vücûh ve'n-Nezâir** (nşr. Ali Özek), İstanbul, 1993, s.28-29.

⁵⁸³ Nisâ 4/113.

⁵⁸⁴ Bakâra 2/129, 151; Âl-i İmran 3/164; Cum'a 62/2.

⁵⁸⁵ Âl-i İmran 3/58; Yunus 10/1.

⁵⁸⁶ Bakâra 2/129.

⁵⁸⁷ Bakara 2/269.

bunların delalet ettiği diğer hükümleri kavramaktır. Dolayısıyla hikmet, hak ve batılın arasını ayırıcı özelliğiyle hükümden alınmıştır.⁵⁸⁸ Şu halde Taberî'ye göre hikmet, nebevî misyonun bir yönüdür. Diğer bir ifadeyle hikmet Peygamberin, kendisine indirilen kitabı öğretme sürecinde ilâhî hükümleri nasıl açıklayacağını bilmesi, onları bildirmesi ve bu şekilde elde edilen bilgidir. Taberî, Hz. Dâvud'a verildiği kaydedilen⁵⁸⁹ hikmetin de nübüvvet olduğunu belirtmektedir.⁵⁹⁰

Zemahşerî ise Bakara 269. âyetteki “hikmet”i, “ilim ve amel uygunluğu”; Nahl 125. âyetteki “hikmet”i, “gerçeği açıklayan, şüpheyi gideren delil, sahih ve muhkem söz” olarak tanımlamakta, bu ayette hikmetle kastedilen şeyin doğrudan doğruya Kur’ân olabileceğini söylemektedir.⁵⁹¹

Fahreddin er-Râzî de Kur’ân’daki “hikmet” terimi üzerinde önemle durmuştur. Bakara sûresinin 269. âyetini yorumlarken Mukatil b. Süleyman’ın eserine dayanarak hikmetin dört anlamı olduğunu kaydetmekte, bu anlamların ortak yönünün “ilim” olduğunu, ancak doğruyu bilmenin yanında doğruyu yapmanında doğruyu yapmanın da hikmete dâhil edilmesi gerektiğini belirtmektedir.⁵⁹² Ayrıca “Eşyanın hakikatini bilme, güzel ve isabetli işler yapma” anlamındaki hikmet Allah’ın yalnızca Peygamberlere veya Müslümanlara bir lütfu değildir. Sonuçlardan sebeplere gidebilen tefekkür fiili esasen aklî bir yöneliştir. Ancak doğru bilgiye ulaşan akıl sahibi, hikmete sadece kendi aklî başarısıyla ulaştığına inanırsa, ona ulaşmasını mümkün kılan gerçek sebebi kavrayamamış, doalyısıyla hikmetten uzaklaşmış olur.⁵⁹³ Râzî, Nahl 125’teki hikmeti, “kesin delilere dayanan bilgi”, Lokman 12’deki hikmeti ise “ilim-amel uygunluğu”olarak açıklamaktadır.⁵⁹⁴

Âlûsî, “Allah’ın dilediği kimseye verdiği hikmet”in⁵⁹⁵ Nebîler hakîmi ve hakîmler Nebîsi olan son Peygamberin getirdiği şerî bilgilere nisbeti içinde anlaşılması gerektiğini, Allah’ın verdiği hikmetin Demokritos, Eflâtun, Aristo ve Câlînûs gibi

⁵⁸⁸ Taberî, II, 149-150.

⁵⁸⁹ Bakara 2/251.

⁵⁹⁰ Taberî, II, 98-104.

⁵⁹¹ Zemahşerî, Mahmud b. Ömer, *el-Keşşaf an Hakâiki Ğavâmidi’t-Tenzîl ve Uyuni’l-Ekavîl fî Vucûhi’t-Te’vîl*, Beyrut, 1995, I, 311.

⁵⁹² er-Râzî, V, 516 vd.

⁵⁹³ er-Râzî, V, 516 vd.

⁵⁹⁴ er-Râzî, V, 516 vd.

⁵⁹⁵ Bakara 2/269.

Filozofların yahut onların izinden gidenlerin görüşleri anlamına gelmeyeceğini belirtmektedir.⁵⁹⁶

Kurtubî, Kadı Beydavî ve Celâleyn de “hikmet”i “sünnet” olarak tefsir etmişlerdir. Meselâ, Al-i İmrân Sûresinin 164. âyetinde; “*Kitab ve hikmeti onlara öğretir...*” ifadesindeki “Kitap”tan maksadın “Kur’ân”, “hikmet”ten maksadın da “Sünnet” olduğu kanaatindedirler.⁵⁹⁷

Şüphesiz Rasûlullah’ın Sünnetine hikmet denmesi, O’nun hikmet sahibi olmasındandı. Yani her sözünde ve fiilinde bir incelik ve mana vardı. Hakka uymayan söz ve fiil kendisinden meydana gelmezdi. O’na “Cevâmiu’l-kelâm” olma özelliği verilmişti. O, az sözle engin ve çok değerli manaları dile getirirdi. Nitekim O’nun hadislerini okuyan ve sünnetini inceleyen bunu rahatlıkla müşahade edebilir.⁵⁹⁸

Son dönem müfessirlerinden merhum Elmalılı Hamdi Yazır’a göre ise hikmet’in Hz. Peygamber’e bakan yönü; ilim ve amelde hakka (doğru) ve sevaba isabet için en büyük bir haslet olup, ilm-i ledün (Hak katından gelen bilgi), görünenin ötesini gösteren, zahir ve batında hatadan ve zarardan koruyan ilâhî bir rahmet, bir ayn-i yakın (gözle görerek kazanılan kesin bilgi) ve bu şekilde Allah’ın bir lütfudur. Verilen bu hikmet sebebiyle Hz. Peygamber, umumi Peygamberlik ve tam riyaset (başkanlık)le zahir (dış) ve batın (iç)da hatadan korunmuş olarak hükmeder ve O’na hiçbir şekilde bir zarar gelme ihtimali de olmaz.⁵⁹⁹

“Hikmet” kelimesinin hadislerde de Kur’ân’daki anlamları doğrultusunda çeşitlilik arzettiği görülmektedir.⁶⁰⁰ Meselâ, “*Hikmet mü’minin yitiğidir, onu bulduğu yerde alır*”⁶⁰¹ meâlindeki hadis Müslümanların, işlerine yarayan bilgiyi ve doğru sözü kimden ve nereden geldiğine bakmaksızın alabileceklerine işaret etmiş, bu durum dış kültürlerden uygun biçimde faydalanmaya meşruiyet kazandırmıştır.⁶⁰² “*Şüphesiz bazı şiirler vardır ki hikmettir*”⁶⁰³ hadîsi de Câhiliye şiirlerini düşük karakterli olarak tanıtan

⁵⁹⁶ Âlûsî, Es-Seyyid Muhammed el Bağdâdî, *Rûhu’l-Meânî*, Dâru’l-Fikr, Beyrut, 1997, III, 42.

⁵⁹⁷ Bkz. el-Kurtûbî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed, *Elcâmiu li-Ahkâmi’l-Kur’ân*, Dâru’l-Hadîs, Kahire, 1967, IV, 263-264; Beydâvî, Nasuriddîn Abdullah b. Ömer el-Kadî, *Envâru’t-Tenzîl ve Esrâru’t-Te’vîl*, (Tefsîru’l-Beydâvî), Müessesetü’l-Alemiyye, Beyrut, 1990, I, 301; Celâleyn, s.71.

⁵⁹⁸ Bkz. Alkın, Şâmil İslâm Ansiklopedisi, “a.g.m.”, II, 422.

⁵⁹⁹ Bkz. Elmalılı, a.g.e., III, 82.

⁶⁰⁰ Bkz. Buhârî, İlm 15, Zekât 5, Ahkâm 3, İ’tisam 13, Edeb 90, Menakıb 1, Meğâzî 74, Bed’ü’l-Halk 14; Müslim, İman 84; Ebû Dâvud, Edeb 95; Tirmizî, İlim, 19, Edeb 63, 69, Fiten 61, Sevâbu’l-Kur’ân 14; İbn Mâce, Zühd, 15; Edeb 41.

⁶⁰¹ İbn Mâce, Zühd, 15; Tirmizî, İlim, 19.

⁶⁰² Kutluer, “a.g.m.”, *T.D.V. İslam Ans.*, XVII, 505.

⁶⁰³ Buhârî, Edeb, 90; Tirmizî, Edeb, 69; İbn Mâce, Edeb, 41.

uyarıya rağmen⁶⁰⁴ genel olarak şiirde hikmet arnabileceğini belirtmesi bakımından dikkat çekicidir. Hz. Peygamber zaman zaman büyük Sahabilerin faziletlerinden söz ederken onların şahsiyetlerini hikmetle irtibatlandırmıştır. “*Ben hikmet eviyim, Ali onun kapısıdır*”⁶⁰⁵ anlamındaki sıhhati tartışmalı olan hadis, hikmetin ilim, nübüvvet ve sünnet kavramlarıyla bağlantısını vurgulaması yanında nebevî hikmeti kavrama hususunda Hz. Ali’nin şahsiyetinin örnek olduğunu da gösterir. Rivayetlere göre Hz. Peygamber (s.a.v.) Abdullah b. Abbas hakkında da, “*Allah’ım, ona hikmeti ve Kitab’ın te’vîlini öğret*”;⁶⁰⁶ “*Allah’ım, ona Kitab’ı öğret*”, “*Allah’ım, ona hikmeti öğret*”⁶⁰⁷ diye dua etmiştir. İbn Abbas’tan da “*Rasûlüllah bana hikmet verilmesi -yahut iki defa hikmet verilmesi- hususunda duada bulundu*” şeklinde bir rivayet gelmiştir.⁶⁰⁸ İbn Abbas’ın sahâbîler arasında Kur’ân tefsirinde otorite sayılması ile yukarıdaki rivayetler arsında ilişki kurulduğunda bu hadislerde hikmetin “Kur’ân’ın doğru anlaşılıp yorumlanması” anlamında kullanıldığı ortaya çıkar.⁶⁰⁹

“Hikmet” kelimesini gerek Hz. Peygambere yönelik olarak, gerekse genel anlamda ele alınca görmekteyiz ki, Kur’an ve hadislerdeki çeşitliliğinden dolayı bu terime bilimsel anlamda çok çeşitlilik arzeden yaklaşımlar olmuş ve her bilim dalı kendine göre bir anlam zenginliği katmıştır.

Örneğin dil âlimlerinin “hikmet”i, “hem bilgide, hem fiil ve davranışta mükemmellik ve kusursuzluk” şeklinde açıklamalarından ötürü Kelâmcılar bu terimi, Allah’ın ilminde ve fiillerinde olmak üzere iki yönüyle el almış ve felsefî literatürde olduğu gibi birincisine “nazarî hikmet”, ikincisine “amelî hikmet” adını vermişlerdir.⁶¹⁰

Tarif olarak Mâturidî’ler hikmeti “tam uygunluk” (isabet) olarak tanımlarlar. Her şeyi yerli yerine koyma” şeklinde ifade edilen bu tanım aynı zamanda “adl”in de karşılığıdır.⁶¹¹ Mâturidî’ler dışında kalan kelamcılara göre ise Allah’ın fiilleri hadis olduğundan hakîm ismiyle bağlantılı olan hikmet “ilim” manasına gelir ve O’nun zâtî bir vasfını oluşturur.⁶¹²

⁶⁰⁴ Şuarâ 26/224-227.

⁶⁰⁵ Tirmizî, Menâkıb, 20.

⁶⁰⁶ Müsned, I, 269; İbn Mâce, Mukaddime, 11.

⁶⁰⁷ Buhârî, Fezâilu’s-Sahâbe, 24.

⁶⁰⁸ Tirmizî, Menâkıb, 42.

⁶⁰⁹ Kutluer, “a.g.m.”, T.D.V. İslam Ans., XVII, 505.

⁶¹⁰ en-Nesefî, Tebsiratü’l-Edille, I, 384, 385.

⁶¹¹ Kitabü’t-Tevhîd, s.97.

⁶¹² Kutluer, “a.g.m.”, T.D.V. İslam Ans., XVII, 511.

Bu konudaki incelemelerimiz neticesinde görüyoruz ki; Yüce Allah'ın Kur'ân-ı Kerim'de bildirdiği üzere, Hz. Peygamber (s.a.v.)'e bir hikmet verilmişti ve O, bu hikmeti hem yaşamak ham de insanlara öğretmekle yükümlüydü. Her ne kadar hikmet kelimesi çeşitli şekillerde anlamlandırılmışsa da, Hz. Peygamber'in hayatını incelediğimizde görmekteyiz ki, hikmet kelimesine çeşitli alanlarda yüklenen bütün anlamlar, Allah Rasûlü'nün yaşamının ta kendisidir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, "hikmet" terimi anlamsal bakış açısından çeşitlilik arz etse de Kur'an-ı Kerim ve hadislerle temellendirilmiş olan ve doğruluğu tartışılmayacak derecede kesin olan Hz. Peygamber'in "hikmet sahibi bir şahsiyet oluşu", veya Barnabas'ta Hz. İsa'nın ifadesiyle "hikmet ruhlu bir elçi oluşu" bilimsel anlamda kanıtlanmış bir yargıdır ve ittifak edilen bir gerçektir. Dolayısıyla Barnabas'taki ifade, İslâm inanç sistemi içinde sahih anlamda yerini bir doğrudur.

1.19.4. Gelecek olan elçinin kudret ruhlu oluşu

"O, kudret ruhuyla donatılmıştır." (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

Sözlükte, "bir işe güç yetirme" anlamına gelen ve istitâat, tâkat, vüs' gibi kelimelerle belli bir anlam ortaklığına sâhip olan "kudret" kelimesi Allah'a nisbet edildiğinde, O'nun subûtî sıfatlarından biri olup, "dilediğini eksiği ve fazlası olmaksızın hikmet çerçevesinde yapması ve her çeşidiyle aczin Yüce Allah'tan nefyedilmesi; Allah'ın her şeyde etki ve tasarrufa kadir olması." anlamlarına gelir. Bunun anlamı şudur: Şüphesiz Allah Teâlâ ezeli ve ebedî olan hayatı ile yaşamaktadır ve kudret sıfatı ile her istediğini yapmaya muktedir. Kudret Allah'ın ezeli bir sıfatıdır ki, mümkünâta taalluk ettiği zaman onlarda etki eder. Bu kelime kula nisbet edildiğinde ise, "kulun belli konularda gücü yetmesi, diğerlerinde âciz kalması" anlamını taşır.⁶¹³

Kudret kavramı, Kur'ân-ı Kerîm'in 103 âyetinde Allah'a nisbet edilmekte⁶¹⁴ ve "güç yetirme, ölçülü ve planlı yaratıp düzenleme" anlamlarında kullanılmakta; çeşitli hadis rivâyetlerinde de yine "güç yetirme, planlayıp takdir etme" anlamında Allâh'a nisbet edilmektedir.⁶¹⁵

⁶¹³ Bkz. et-Teftazânî, Mes'ûd b. Ömer b. Abdullah, Sa'duddîn, *Şerhu'l-Akâid*, İstanbul 1304, s.89; Topaloğlu, Bekir-Bardakoğlu, Ali, "Kudret", *T.D.V. İslam Ans.*, XXVI, 316-317.

⁶¹⁴ Bkz. Âl-i İmrân, 3/26; Hacc, 22/6; Mülk, 67/1 vd.

⁶¹⁵ Bkz. Topaloğlu, Bekir-Bardakoğlu, Ali, "Kudret", *T.D.V. İslam Ans.*, XXVI, 316-317.

Kudret kavramı nasrlarda “güç yetirmek; ölçüp biçerek planlamak; bir şeyi muhkem ve sağlam yapmak” anlamında zaman zaman kula da nisbet edilmekte ve kuvvet, tâkat, vüs’ kavramları da bu anlamda kullanılmaktadır.⁶¹⁶

Fıkıh ilminde, “bir işe güç yetirme” anlamının yanı sıra, “dinî mükellefiyetin, ehliyet ve ifanın ilgili taraf açısından yerine getirilebilir olma şartını veya bir fiilin işlenmesini sağlayacak maddi ve bedeni vasıtaların bulunmasını” ifade eden bir terim olarak kullanılır. Bu anlamıyla kudret, istitâatin ön şartı ve birinci kademesi konumundadır. Fıkıh usulünde kudretin, teklifin şartı olarak zikredilmesi emredilen hususu yerine getirecek güç, yetenek ve donanımdan mahrum olmanın (acz) o fiilden sorumlu tutulmaya engel teşkil ettiği anlamını taşır.⁶¹⁷

Kelam ilminde ise istitâat terimiyle daha çok, bir fiilin işlenmesini sağlayan vasıtalara sahip kimsenin, o fiili gerçekleştirmeye yönelik güç ve irâdesi kastedilmiştir.⁶¹⁸

Gerek fıkıh ilmi gerekse kelam ilmi açısından, Barnabas İncili’nde Hz. Peygamber (s.a.v.) için “Kudret Ruhlu Elçi” ifadesinin kullanılmış olması değerlendirmeye tabi tutulursa, O’nun bu yönüyle övüldüğü ve Allâh’ın emirlerini veya başka her hangi bir fiili gerçekleştirmeye yönelik kendisine verilen üstün güç ve iradesine vurgu yapıldığı açıkça görülür. Çünkü O, Peygamberlik vasfı olan bir beşer olması yönüyle, her hangi bir kula verilen sorumluluğun çok üstünde bir sorumluluk sahibiydi ve bu sorumluluğun büyüklüğüne oranla O’na verilen güç ve irade de üstün bir özelliğe ve farklılığa sahipti.

Öte yandan, Hz. Peygamberin üstün kudreti insanüstü bir kudret olsa da O bir beşerdi ve tamamen Yüce Allâh’ın irâde ve izni dâhilinde hareket etmekteydi. Bu hususu özellikle vurgulayan Kur’ân, Mekkeli müşriklerin Rasûlullah (a.s.)’tan çeşitli taleplerde bulunmalarını, O’nun bazı insanüstü, fevkalâde işler başarmasını istemelerini eleştirerek onların içine düştüğü yanılgıyı şöyle dile getirmektedir: “*Sen bize yerden pınarlar çıkarmazsan, sana îman etmeyiz’ dediler. Yahut senin hurma ve üzümlerden bir bahçen olup da, içinden nehirler akmadıkça yine îman etmeyiz’ dediler. ‘Yahut iddia ettiğin gibi göğü parça parça üzerimize düşürmedikçe veya karşımıza Allah’ı ve melekleri getirmedikçe sana îman etmeyiz’ dediler. ‘Yahut senin altından bir evin ol-*

⁶¹⁶ Bkz. **Topaloğlu, Bekir-Bardakoğlu, Ali**, “Kudret”, *T.D.V. İslam Ans.*, XXVI, 316-317.

⁶¹⁷ Bkz. **Bardakoğlu**, “a.g.m.”, *T.D.V. İslam Ans.*, XXVI, 317.

⁶¹⁸ Bkz. **Bardakoğlu**, “a.g.m.”, *T.D.V. İslam Ans.*, XXVI, 317.

*madıkça veya semaya çıkmadıkça, bize oradan okuyacağımız bir kitap getirmedikçe, senin semaya çıktığını da inanmayız.” dediler. De ki, ‘Rabbimi tesbih ve tenzih ederim. Ben, Allah’ın Rasûlü, bir beşerden başkası mıyım?’*⁶¹⁹ Bu anlamda Allah’a yakınlık ve ermişlik ile ilgili ne kadar yanlış fikir, tasavvur ve mefhum varsa, Cenab-ı Allah hepsini şiddetle reddetmiş ve Rasûlullah dahil geçmişteki hiçbir Peygamber veya velînin kendisine sınırsız kudrette ortak olmadığını, kendilerinde zerre kadar ulûhiyet bulunmadığını vurgulamıştır. Nitekim Cenâbı Hakk bir Peygamberin, Allâh’ın izni olmadıkça başkalarını kurtarması şöyle dursun, kendisini bile kurtaramayacağına işaret etmiş,⁶²⁰ Peygamberlerde define veya hazinelerin anahtarlarının bulunmadığını, gaipten haberleri olmadığını ve herhangi bir insanüstü, tabiatüstü kuvvet ve kudretlerinin de bulunmadığını açıklamış,⁶²¹ ayrıca hesap-kitap, ceza ve hükümde Peygamberlerin herhangi bir rolü olmadığını, görevlerinin sadece kendilerine verilen emirleri insanlara iletme, onlara doğru yolu göstermek olduğunu, bundan sonra muhakeme, sorgulama, cezalandırma ve ödüllendirme işinin Allah’a ait olduğunu vurgulamıştır.⁶²² Benzer şekilde insanların düşünce ve fiillerini değiştirme, onları Allah’a itaate yöneltme, kalplerinde iman nuru yaratma gücünün Peygamberlerde değil de Allah’ta olduğunu, Peygamberlerin işinin ancak nasihat ve ikâzdan ibaret olduğunu ve insanlara doğru yolu göstermek olduğunu⁶²³ açıklamıştır.

Sonuç olarak denilebilir ki; kendisi bir beşer olan Hz. Peygamber’in, Allah tarafından kendisine verilen her görevi başarıyla yerine getirmesi, özellikle de İslâm dînini tüm dünyaya yayma başarısını göstererek risaletini en üstün başarıyla tamamlaması, O’nun Yüce Allah tarafından üstün bir kudretle donatıldığının en açık göstergesidir ve Barnabas’taki ifadesiyle “O, kudret ruhlu bir Elçi”dir.

1.19.5. Gelecek olan elçinin korku ruhlu oluşu

“O, korku ruhuyla donatılmıştır.” (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

Hz. Peygamber (s.a.v.) ‘in korku ruhlu olmasından kasıt kanaatimizce Allah korkusu olsa gerektir. O, Yüce Allah dışında hiç kimseden korkmamış, tam aksine Allah (c.c.) insanların kalbine korku salmakla O’nu mükâfatlandırmıştır. Öyle ki savaş

⁶¹⁹ İsrâ 17/90-93.

⁶²⁰ En’âm 6/17; Yûnus 10/49.

⁶²¹ En’âm 6/50; A’raf 7/188.

⁶²² En’âm 6/57-58; R’ad 13/40; Zümer 39/41.

⁶²³ Neml 27/80-81; Fâtır 35/22-24.

amacıyla düşmanlarına her yöneldiğinde kendisinden korkmuşlardır.⁶²⁴ Zira O, “Allah seni insanlardan koruyacaktır,”⁶²⁵ hitabına mazhar olduğu andan itibaren düşmanlarından korkmamış, kendi mensuplarını savaşın felaket ve musibetleri sardığı durumlarda bile asla düşmana sırt çevirip kaçmamıştır.⁶²⁶ Çünkü O’na ümmetinin sahip olacağı hükümlerinin sınırlarının, dürülüp kendisine gösterilen yer yüzünün doğu ve batı noktalarına kadar ulaşacağı O’na vaad edilmiştir.⁶²⁷

Geçmiş ve gelecek günahları affedilmesine rağmen⁶²⁸ Hz. Muhammed (s.a.v.)’in Allah korkusu, hayret verici boyuttadır. Örneğin, bir gün Peygamberimiz bir cenazeye katılmış, mezar kazılmakta olduğundan beklemek mecburiyetinde kalmıştı. Bu O’nu o kadar etkilemişti ki, ağlamıştı ve toprak O’nun göz yaşları ile ıslanmıştı. Orada bulunanlara: “Kardeşlerim, kendinizi bu gün için hazırlayın.”⁶²⁹ buyurduktan sonra kendisinin Allah tarafından gönderilmiş bir peygamber olduğu halde, Kıyamet gününde O’na ne muamele edileceğini bilemediğini,⁶³⁰ Hûd, Vâkıa, Murselât ve Amme Surelerinin O’nu ihtiyarlattığını,⁶³¹ Kendisi’nin günde yetmiş defadan fazla Allah’tan bağışlanma dilediğini ve tövbe ettiğini,⁶³² Allah’tan en çok korkanın da Kendisi olduğunu⁶³³ ifade buyurmuşlardır.

Bu kutsal korku, O’nun ibadet hayatına da yansımıştır. Nitekim O’nu namaz kılarken görenler, (Allah korkusundan dolayı) göğsünden tencere veya kazanın kaynarken çıkardığı sese benzer bir ses duyulduğunu ifade etmişlerdir.⁶³⁴

Bütün bu örneklerde görmekteyiz ki her güzel şeyde önder olan Hz. Peygamber, Allah korkusu konusunda da en önde olan “örnek şahsiyet”tir.

⁶²⁴ Bkz. **Buhari**, Cihad 122; **Müslim**, Mesâcid 3-8.

⁶²⁵ Mâide 5/67.

⁶²⁶ *Kitabu't-Tevhîd*, a.g.e., s.254.

⁶²⁷ **Ahmed b. Hanbel**, *el-Müsned*, IV, 123; V, 278, 284; **Müslim**, Fiten 19; **İbn Mâce**, Fiten 9.

⁶²⁸ **Buhârî**, Teheccüd 16, Tefsir, Feth 1, Rikâk 20; **Müslim**, Sıfatu'l-Münâfikîn 79; **Tirmizî**, Salât 304, **Nesâî**, Kıyamu'l-Leyl 17.

⁶²⁹ **İbn Mâce**, Zühhd 19.

⁶³⁰ **Buhârî**, Cenâiz 3.

⁶³¹ **Tirmizî**, Tefsiru'l-Kur'ân, 57.

⁶³² **Buhârî**, Daavât, 3; **Tirmizî**, Tefsîr-u Sûre (47); **İbn-i Mâce**, Edep, 57.

⁶³³ **Buhârî**, İ'tisam 5, Edeb 72; **Müslim**, Fedâil 127.

⁶³⁴ Bkz. **Ebu Davud**, Kitabu's-Salah, 157; **Nesâî**, Kitâbu's-Sehv, 18; **Ahmed İbn Hanbel**, *Müsned*, IV, 25, 26.

1.19.6. Gelecek olan elçinin sevgi ruhlu oluşu

“O, sevgi ruhuyla donatılmıştır.” (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

Allah Rasûlü (s.a.v.), sürekli Allâh'ın gözetimi altında bir kul olduğunun şuurundaydı. O'na karşı kulluk görevini aksatmadan ve kendine yaraşır bir biçimde yerine getirmeye gayret ediyordu. Bu konuda O'nun hedefi, “şükreden bir kul” olmak⁶³⁵ ve O'nun hoşnutluğunu kazanmaktı. Ölüm O'nun nazarında Allah'a kavuşmaktı. Bundan dolayıdır ki, O'nun pek çok hadisinde “Allah sevgisi”, “Allah için sevmek” ana tema olarak işlenmiştir. Zaten O'nun bir sevgi yumağı oluşunun temelinde de, sevgi kaynağı olan Yüce Allah'a olan yakınlık ve irtibatı yatmaktadır.

Hiz. Peygamber bir sevgi insanıydı. Herkesi sever, bağrına basardı.⁶³⁶ Ümmetine çok düşküdü. O'nun ümmetine karşı olan bu aşırı sevgi, şefkat ve merhameti, Kur'ân-ı Kerim'de şöyle ifade edilmektedir: “*Andolsun, size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir ve merhametlidir.*”⁶³⁷ O, sadece dünyada değil, âhirette de ümmetini düşüneceğini ve şefaet edeceğini müjdelemiştir.⁶³⁸ Konuyla ilgili bir hadislerinde; “Her Peygamberin kendine has, kabul olunan bir duâsı vardır ve onunla duâ ede gelmiştir. Ben ise duâmı âhirette ümmetime şefaet etmek için saklıyorum”⁶³⁹ buyurarak ümmetine olan sevgisini ifade etmiştir.⁶⁴⁰

Rasûlüllah (s.a.v.)'in çocuklara karşı apayrı bir sevgisi vardı. Onları öper,⁶⁴¹ okşar,⁶⁴² kucaklar,⁶⁴³ omzuna bindirir,⁶⁴⁴ göğsünde uyutur⁶⁴⁵ ve onlarla şakalaşır.⁶⁴⁶

Yine bir gün torunu Hiz. Hasan'ı sevip okşarken, O'nu gören birinin, on tane çocuğu olduğu halde onlardan hiçbirini öpmediğini söylemesi üzerine Rasûlüllah

⁶³⁵ Buhârî, Münâfikûn, 79.

⁶³⁶ Hizmetli, a.g.e., s.286.

⁶³⁷ Tevbe, 9/128; Bkz. Elmalılı, IV, 433-434; er-Râzi, XII, 241-245.

⁶³⁸ Ebü Dâvud, Sünnet, 21; Tirmizî, Kıyâmet, 11.

⁶³⁹ Buhârî, Deavât, 1; Müslim, İmân, 86.

⁶⁴⁰ Çetin, a.g.e., s. 426.

⁶⁴¹ Buhârî, Edeb 18; Müslim, Fedâil 65; Tirmizî, Birr 12; Ebü Dâvud, Edeb 156.

⁶⁴² Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 263, 387; IV, 35.

⁶⁴³ Buhârî, Edeb 18, Fedâilu's-Sahâbe, 22; Müslim, Fedâil 63; Tirmizî, Birr 11; İbn Mâce, Edeb, 3.

⁶⁴⁴ en-Neysâbü'rî, Ebu Abdillâh Muhammed b. Abdillâh el-Hâkim, el-Müstedrek ale's-Sahihayn, Beyrut, tsz., III, 555-556; Buhârî, Edeb 18; Müslim, Mesâcid, 42; Heysemî, Nûre'd-Dîn Ali b. Ebîbekr, Mecmeu'z-Zevâid ve Menbau'l-Fevâid, Beyrut, 1967, IX, 182.

⁶⁴⁵ el-Askânî, İbn Hacer, Şihâb ed-dîn Ahmed b. Alî, el-Metâlibu'l-Âliyye bi Zevâidi'l-Mesaniidi's-Semâniyye, (thh. Habibu'r-Rahmân el-A'zam), Kuveyt 1973, IV, 72-73, 173; el-Heysemî, a.g.e., IX, 181.

⁶⁴⁶ Buhârî, İlim, 18, Edeb, 81; Müslim, Edeb, 30.

(s.a.v.); “Şefkatli olmayana merhamet edilmez”⁶⁴⁷ buyurarak o kişiyi uyarmışlar ve bütün dünyaya bu üstün mesajı vermişlerdir.

O, bütün âlemlere rahmet olarak gönderilmiş bir Peygamber olduğu için,⁶⁴⁸ herkesi davetine muhatap olarak kabul etmiş ve insanlığı kurtarmak için hiçbir fedakârlıktan kaçınmamış bir Peygamberdir. Ayrıca O, hem kendi zamanında yaşayan, hem de daha sonra gelecek bütün müslümanlar için⁶⁴⁹ sevgi, şefkat ve merhamet kaynağı olmuştur.⁶⁵⁰ Kendileri bir sevgi insanı oldukları gibi ümmetinin de böyle olmasını istemişler ve kimsenin birbiriyle kinleşmemesini, birbirini kıskanmamasını, birbirine sırt çevirmemesini, herkesin kardeş olmasını istemişlerdir.⁶⁵¹ İman etmedikçe cennete girilemeyeceğini, birbirini sevmedikçe de gerçek anlamda iman etmiş olunamayacağını söyleyerek, kurtuluşun mü’minlerin birbirlerini sevmesi şartına bağlı olduğunu vurgulamış,⁶⁵² kişinin, kendisi için sevdiğini diğer insanlar için de sevmesi durumunda, ancak gerçek anlamda müslüman olunabileceğini ifade etmişlerdir.⁶⁵³

O’nun insan dışındaki canlılara, hayvan ve bitkilere de büyük değer verdiğini görüyoruz.⁶⁵⁴ O, haksız yere bir kuş veya daha küçük bir hayvanı öldüren kişiye bunun hesabının (Allah tarafından) sorulacağını ve zevk için hayvan avlamanın haram olduğunu bildirmiş,⁶⁵⁵ hayvanları dövüştürenleri, işkence ve eziyet edenleri lanetlemiştir.⁶⁵⁶ O, “*yerdekilere merhamet edin ki göktekiler de size merhamet etsin*”⁶⁵⁷ buyurarak merhamete erişmeyi, tüm yeryüzündeki varlıkları sevmeye ve onlara merhamet etmeye endekslemişlerdir.

Kanaatimizce Hz. Muhammed(s.a.v.)’in hayatı objektif olarak incelenirse görülecektir ki, Barnabas’ta Hz. Peygamberimiz hakkında haber verilen “Sevgi Ruhlu Elçi” ifadesi insanlık tarihinde, O’ndan başkasına hiç bu kadar yakışmamıştır.

⁶⁴⁷ Buhâri, Edeb 18, Müslim, Fedâil 65; Tirmizî, Birr 12; Ebü Dâvud, Edeb 156.

⁶⁴⁸ Enbiya 21/107.

⁶⁴⁹ Bkz. Müslim, Tahâret, 39.

⁶⁵⁰ Çetin, a.g.e., s. 425.

⁶⁵¹ Buhâri, c. 2, s. 897.

⁶⁵² Müslim, İman, 93.

⁶⁵³ Tirmizî, Zühd, 2; Müsned, c. 3. s. 272.

⁶⁵⁴ Bkz. Çetin, a.g.e., s. 223.

⁶⁵⁵ Nesâî, Sayd, 34.

⁶⁵⁶ Buhâri, Zebâih, 25; Ebü Dâvud, Cihâd, 56; Tirmizî, Cihâd, 28.

⁶⁵⁷ Tirmizî, Birr 16.

1.19.7. Gelecek olan elçinin aklen insanların en üstünü olması

“O, akıl ruhuyla donatılmıştır.” (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

İnsânî erdemlerin âbidevî ölçekte örneğini temsil eden Hz. Peygamber'in her yönüyle zeki, dikkatli, gözlemci ve yorumcu olmasıyla ilgili Kur'ân-ı Kerim'de; Hz. Peygamberin âhenkle ve uyumla hareket eden yeri, göğü ve kâinatı seyrederek yaratılışın kusursuzluğunu gözlemlemesi,⁶⁵⁸ göklerde ve yerlerde var olanlara bakıp ibret alması,⁶⁵⁹ yaryüzünü gezip dolaşp, Allâh'ın âlemi ilk baştan nasıl yaratmışsa dirilişi de aynen tekrarlayacağına istidlâl etmesi,⁶⁶⁰ Yeryüzünde seyahat edip geçmiş ümmetlerin, peygamberleri yalanlayanların ve günahkarların akıbetinin nasıl ve nice olduğunu görmesi,⁶⁶¹ gece gündüz gibi olağan fiziki oluşumlar hakkında düşünmesi ve bunları bir yaratıcının yaratmasıyla mümkün olduğunu idrak etmesi, ve eğer kıyamete kadar gece hiç gündüz olmadan sürse yada gündüz hiç gece olmadan aralıksız devam etse, sular çekilirse, istirahat ve maişetin hangi şartlar altında yapılabileceğini ve buna kimin engel olabileceğini muhasebe etmesi,⁶⁶² Gökten ve yerden rızık verenin Allah olduğunu hatırlatarak ona âsi olunmaması gerektiğini duyurması, her canlı için indirdiği rızıkları düşünerek, Allah'a itaat etmesi,⁶⁶³ Yüce kudret sahibinin yanında onun izni olmadan, Peygamber'in dahî hiçbir güç ve kudretinin olmadığını, kendine bile herhangi bir fayda ve zarar verecek gücünün olmadığını açıklaması,⁶⁶⁴ İnsanoğluna sunulan kulak, göz ve kalp gibi değerli organ ve nimetleri onlardan alırsa Allah'tan başka geri verecek bir gücün olup olmadığını bir kez daha düşünmesi,⁶⁶⁵ gökten ve yerden inen azaba, karanın ve denizin tehlikelerine karşı, onları Allah'tan başka koruyan bir gücün olmamadığını bilmesi,⁶⁶⁶ Allah'ın, isterse göklerden ve yerden azap göndermeye ve insanları birbirine düşürüp cezalandırmaya her zaman muktedir olduğunu bilmesi, geçmiş ümmetlerin başına gelen bela ve musibetlerin benzerinin O'nun ümmetinin başına gelmesinden, örneğin Ad/Sodom ve Semud'un/Gomore başına gelen kasırga felaketinin kendi başlarına gelmesinden

⁶⁵⁸ Mülk 67/3-4.

⁶⁵⁹ Yûnus 10/101.

⁶⁶⁰ Ankebût 29/20.

⁶⁶¹ Neml 27/69; En'âm 6/11.

⁶⁶² Kasas 28/71-72.

⁶⁶³ Yûnus 10/31,59.

⁶⁶⁴ Yûnus 10/49.

⁶⁶⁵ En'âm 6/46.

⁶⁶⁶ En'âm 6/47, 63, 65.

sakınmaları için ümmetini uyarması,⁶⁶⁷ aslında insanların başlarına gelen felaketlerin, karada, denizde ve bütün evrende bozulan dengenin kendi kusur ve günahları yüzünden olduğunu, daha önce helâk edilen toplumların da benzer sebeplerden mahvedildiğini⁶⁶⁸ ifade etmesi emir ve tavsiye buyurulmaktadır.⁶⁶⁹

Kur'ân'ın Hz. Peygamber'e üstün bir zeka ve yorum gücünü gerektiren bu kadar yükümlülük vermesi ve O'nun da bu yükümlülükler karşısındaki üstün başarısı, yine Kur'ân'ın O'na (ve O'nun şahsında ümmetine) sürekli, akletmesi ve düşünmesi yönünde telkinlerde bulunması, Hz. Muhammedin Barnabas İncili'nde de ifade edildiği gibi "akıl ruhlu bir Peygamber" olarak gönderildiğinin en açık bir göstergesidir.

Diğer taraftan, misyonu olan bilgin ve bilge bir insanın, içinde yaşadığı toplum tarafından kabul görmesi ve gelecek nesiller üzerinde etki bırakması, büyük ölçüde onun idealleri kadar realiteyi de yakalamasına bağlıdır. İçinde bulunduğu ortamın gerçekliğinden uzak, realitelerin farkında olmayan, kendi idealleriyle avunan birisinin insanlığa ve içinde yaşadığı topluma cazibe merkezi olması ve bir çekim gücü teşkil etmesi imkânsızdır. İnsanlık tarihinde olumlu siyasi ve sosyal izler bırakmış kimselerin şahsiyetleri analiz edildiğinde bu gerçeğin fark edilmemesi mümkün değildir. Onlar bütün insani erdemlere sahip olmanın yanında, kavrayışları itibarıyla son derece zeki, olayları gözlemleyen, çevresine, tarihe ayrıca istidlal yöntemiyle geleceğe son derece dikkatli ve bu bütünün sosyo-kültürel ve psiko-sosyal yorumlarını yapan, paylaştan ve seslendiren şahsiyetlerdir.⁶⁷⁰

Ayrıca Hz. Peygamberin, geçmişten bugüne Peygamberlik mirasının bütününe sahip bir âbide şahsiyet olarak vahyin mihmandarlığında, ufku geniş bu yönünü tetkik etmeden doğru bir tahlilde bulunabilmek imkansızdır.⁶⁷¹ O'nun üstün zekasına verilecek en güzel örneklerden biri, Allah'ın dinini tebliğ ederken vermiş olduğu (üstün akıl, zeka ve iradeye deayanan) mücadele sonucunda, sadece yirmiüç yıllık bir zaman diliminde gerçekleşen ve tüm dünyaya yayılan İslâm güneşidir.

O'nun, içinde bulunulan âna, gelecek ve geçmişe dair vermiş olduğu haberlerin, yaptığı yorum ve değerlendirmelerin, Kur'an'ın kendisine sunduğu perspektifin bir başka ifadeyle seslendirilmesi şeklinde tezâhür edebileceği ihtimalini göz önünde

⁶⁶⁷ Fussilet 41/13.

⁶⁶⁸ Rûm 30/41-42.

⁶⁶⁹ Akyüz, Ali, *Yaşayan Kur'an Hz. Peygamber*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2006, s.195-196.

⁶⁷⁰ Akyüz, a.g.e., s.193.

⁶⁷¹ Akyüz, a.g.e., s.193-194.

bulundurmak, anlam-bilim bakımından fevkalâde önemlidir. Bu detayların farkında olmayan ve onları dikkate almayan bir değerlendirme, Kur'an'ın pratik hayata ait yansımaları mevkiindeki sünnetten ve onun kaynağı olan örnek şahsiyet Peygamberden yeterince ve doğru istifadeye mani olacaktır.⁶⁷² İlâhi kaynaktan beslenen bir irade de zeka açısından, doğal olarak tartışılmaz bir üstünlüğe sahip olacaktır.

Hiz. Peygamber'in de ifade ettiği gibi, ferdî ve toplumsal ahlâkın bozulması, ekonomik gücün kaba-saba, birikimsiz, cahil, sığır çobanlarının elinde temerküz etmesi sebebiyle, siyasi ve sosyal nüfusun el değiştirmesi neticesinde, adaletin kaybolup zulmün yaygınlaşmasıyla toplumsal dengenin bozulması, kıyamet emaresi olarak sunulmakta,⁶⁷³ dolayısıyla dikkatli ve zinde bir hayat anlayışına çağrı önerilmektedir. Bütün bu çağrı, haber, tavsiye ve önerileri bir kehânet meselesi gibi algılayıp, sadece bilgiyi aktaran rivâyet yönteminin eleştirisi üzerine oturtulan tezlerin önemli bir ayrıntıyı gözden kaçırdığı aşikârdır. O da vahyin ışığında yürüyen zeki bir Peygamberin, aynı zamanda birikim ve vukufundan kaynaklanan, dikkat, gözlem ve yorumlarının aynı ışık altındaki isabet ve ferasetidir. Kitap ve Sünnet'i bu yönüyle etüd ve mütâlâa eden herkes bu isabetin tereddütsüz farkına varacaktır.⁶⁷⁴

Evet, gerek Kur'an-ı Kerim ve Sünnet, gerekse de bilimsel veriler ele alıp incelenince görülmektedir ki Allah Rasûlü, Barnabas İncili'nde Hiz. İsâ'nın da ifade ettiği gibi "akıl ruhlu elçi"nin ta kendisidir.

1.19.8. Gelecek olan elçinin i'tidal ruhlu olması

"O, i'tidal ruhuyla donatılmıştır." (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

Duygu, düşünce, ahlâk ve davranışlardaki denge anlamında bir terim olan i'tidal; "adl" kökünden mastar olup klasik sözlüklerde "iki aşırı tutum ve davranış arasındaki orta hal" şeklinde tanımlanmış, genel anlamda ise; "orta halde bulunma, ölçülü ve ılımlı olma, soğukkanlılık, denge, düzgünlük, doğruluk" şeklinde açıklanmıştır. Her fazilet bir denge (i'tidal) ve bir normal tavidir. Bundan sapma, ya fazlalık veya eksiklik yani aşırılık sayılır; fazlalık yönünde sapmaya ifrat, eksiklik yönünde sapmaya da tefrit denir. İster fazlalık ister eksiklik şeklinde olsun her aşırılık dengesizlik halidir.⁶⁷⁵ Kur'an-ı Kerim'in bir çok yerinde Yüce Allah (c.c.) "i'tidal"i

⁶⁷² Akyüz, a.g.e., s.193-194.

⁶⁷³ Buhârî, îmân, 37; Müslim, îmân, 1; Ebu Dâvud, Sünen, 34; Tirmizî, îmân, 4; İbn Mâce, Mukaddime, 9; Nesâî, îmân, 6; Ahmed b. Hanbel, I, 51.

⁶⁷⁴ Akyüz, a.g.e., s.194.

⁶⁷⁵ Bkz. Çağrı, Mustafa, "İtidal", T.D.V. İslâm Ans., XXIII, 456.

emretmiş, ahlâki eğilimlerde, huylarda, tutum ve davranışlarda ifrat ve tefrit yönündeki sapmalar yerilmiş, bu hususlarda i'tidalli davranmanın önemine işaret edilmiştir. Harcamalarda;⁶⁷⁶ dünya ve âhirete yönelmede;⁶⁷⁷ dostluk ve düşmanlıkta;⁶⁷⁸ cezâlandırmada⁶⁷⁹ aşırılığı yasaklayan âyetler Kur'ân'ın i'tidâle verdiği önemi gösteren örneklerden bazılarıdır. Ayrıca sık sık tekrar edilen "sırât-ı müstakîm" tabiri de genellikle inançta, ahlakta ve yaşayışta her türlü yanlışlık ve aşırılıklardan uzak, doğru, dengeli ve orta yol olarak açıklanmıştır.⁶⁸⁰ Bu anlamda, müminlerin sarf harcama yaptıklarında ne israf ne de cimrilik etmemeleri, ikisi arası orta bir yol tutmalarının gereği⁶⁸¹ bildirilmiş; bunun yanında eli boyna bağlayıp cimri kesilmemenin önemine vurgu yapılarak, büsbütün de açıp tutumsuz olmamanın⁶⁸² ve nefsin cimriliğinden korunmanın;⁶⁸³ akrabaya yoksula, yolda kalmış olana hakkını vermenin ve saçıp savurmamanın;⁶⁸⁴ yiyip içip, israf etmemenin;⁶⁸⁵ yürüyüşte dahi tabii olmanın ve ses tonunu ayarlamamanın gereği⁶⁸⁶ hem emir anlamında hem de mü'minleri övme anlamında Kur'an'da önemle vurgulanmıştır. Bunun sonucunda da bütün bu özellikleriyle Hz. Muhammed (s.a.v.) ümmetinin "vasat" bir ümmet kılındığı,⁶⁸⁷ hayatın her alanında orta yolu tutup mu'tedil ümmet, ve dolayısıyla da Allah katında numûne-i imtisâl (örnek) ve en üstün ümmet oldukları vurgulanmıştır.⁶⁸⁸ Yine müminler, belirli sınırları aşmayan, orta yolu izleyen, diğer milletlere âdil davranan ve diğer milletlerle olan ilişkilerini hak ve adalete dayandıran doğru ve soylu bir toplum olma bakımından;⁶⁸⁹ düşünce ve inanç alanlarında, sosyal düzenleme ve koordinasyon alanında, insanlar arası ilişkiler ve karşılıklı bağlar alanında "vasat (orta yolu benimseyen)" bir ümmet kılınmıştır.⁶⁹⁰

Rasûlullah (s.a.v.), Kur'ân'ın hükümlerini en iyi uygulayan kişi olarak, ashâbını dinde(amelde) ifrat ve tefrit açısından sürekli uyarmışlar ve itidal üzere olmayı emretmişlerdir.⁶⁹¹ O, her zaman orta yolu tutmamızı, güzele yakın olanı aramamızı istemiş (Buhârî, Rikak 18), işlerin en hayırlısının orta ve itidal üzere olanı olduğunu,⁶⁹²

⁶⁷⁶ İsrâ 17/26,27; Furkan 25/67.

⁶⁷⁷ Bakâra 2/201.

⁶⁷⁸ Bakâra 2/193/194; Mâide, 5/8.

⁶⁷⁹ Bakâra 2/178; Nahl 16/126.

⁶⁸⁰ Çağrıci, "a.g.m.", *T.D.V. İslâm Ans.*, XXIII, 456.

⁶⁸¹ Furkan 25/67.

⁶⁸² İsrâ 17/29.

⁶⁸³ Haşr 59/9.

⁶⁸⁴ İsrâ 17/26,27.

⁶⁸⁵ A'raf 7/31.

⁶⁸⁶ Lokman 31/19.

⁶⁸⁷ Bakâra 2/143.

⁶⁸⁸ Bkz. Elmalılı, I, 433.

⁶⁸⁹ Mevdûdî, I, 122-123.

⁶⁹⁰ Kutub, I, 273-276.

⁶⁹¹ Bkz. Buhârî, İman 32, Teheccüd 15, 18, İ'tisam 5, Edeb 72, 86, Savm 51.; Müslim, Fedâil 127, Salâtu'ül-Müsâfirîn 2220-221; Ebu Dâvud, Zekât 4, Edeb 52; Nesâî, Salatu'l-Leyl 17; Tirmizî, Zühd 64.

⁶⁹² Canan, *Kütübü Sitte*, Amelde İtidal, 83.

i'tidalli (orta yol üzere olmanın), teenni(li davranmanın), hal ve gidişi iyi olmanın, Peygamberliğin yirmi dört cüzünden bir cüz olduğunu⁶⁹³ bildirmişlerdir.

Bir keresinde bir grup insan Rasûlullah (s.a.v.)'ın (evdeki) ibadetini sorup öğrenir ve sanki bunu az bularak: “Rasûlullah (s.a.v.) kim, biz kimiz? Allah O'nun geçmiş ve gelecek bütün günahlarını affetmiştir (bu sebeple O'na az ibadet de yeter)” diyerek, bunlardan birincisi, artık hayatı boyunca her gece namaz kılacağını, ikincisi de hayatı boyunca oruç tutacağını, üçüncüsü ise kadınları ebediyen terk edip, onlara hiç temas etmeyeceğini söyler. Hz. Peygamber (s.a.v.) onları bularak: “Sizler böyle böyle söylemişsiniz. *Hâlbuki Allah'a yemin olsun Allah'tan en çok korkunuz ve yasaklarından en ziyade kaçınanınız benim. Fakat buna rağmen, bazen oruç tutar, bazen tutmam; namaz kılarım, uyurum, kadınlarla beraber de olurum. (Benim sünnetim budur), kim sünnetimi beğenmezse benden değildir*” buyurarak,⁶⁹⁴ Allah'tan korkulmasını, zira kişinin âilesinin, hatta misafirinin bile insan üzerinde haklarının olduğunu bildirmiş ve bâzen oruç tutup, bâzen yemenin, namaz kılmakla birlikte uyumanın da gereğini vurgulamıştır.⁶⁹⁵

Rasûlullah (s.a.v.) kendisine bakarak çok ibadet etmek isteyenleri de uyararak, takat getirecekleri işleri yapmalarını, Allah'a en hoş gelen amelin, az da olsa devamlı olanının olduğunu bildirmişlerdir.⁶⁹⁶

Hz. Peygamber (s.a.v.)'e gelip, hayatta kaldığı müddetçe gündüzleri oruç tutup, geceleri de namaz kılacağını söyleyen Abdullah İbnu Amr İbni'l-Âs (r.a.) adlı Sahâbe'ye çok fazla ısrar etmesine rağmen bir gün oruç tutup, bir gün yemesini ve bunun en kıymetli oruç (veya en efdal oruç) olduğunu, bundan efdalinin olmadığını söylemiştir.⁶⁹⁷ Hz. Peygamber (s.a.v.), her şeyin kendine âit bir zamanı ve yeri olduğu gibi, ibadet ve diğer ihtiyaçların da bu anlamda iyi ayırt edilmesini istemişler ve bu anlamda da i'tidali emretmişlerdir. Bir gün, mescitte iki direk arasına gerilmiş bir ipin, neden orada olduğunu sormuş, Zeyneb (r.a.)'in namaz kılarken uykusu gelince düşmemek için tutunduğu ip olduğunun söylenmesi üzerine, ipin kaldırılmasını emretmişler ve, “*şevkiniz varken namaz kılın, uykunuz gelince de yatın*” buyurmuşlardır.⁶⁹⁸

Hz. Peygamber (s.a.v.), İslâm Dîni'nin kolaylık (dîni) olduğunu, hiç kimsenin

⁶⁹³ **Ebu Dâvud**, Edeb 2.

⁶⁹⁴ **Buhârî**, Nikâh 1; **Müslim**, Nikah 5; **Nesâî**, Nikah 4.

⁶⁹⁵ **Ebu Dâvud**, Salât 317.

⁶⁹⁶ **Buhârî**, İman 16, Ezân 81, Rikâk 18; **Müslim**, Salât 283; *Muvatta*, Salâtü'l-Leyl 4; **Nesâî**, Kıyâmu'l-Leyl 1; **Ebu Dâvud**, Salât 317.

⁶⁹⁷ **Buhârî**, Savm 54, 55, 56, 57, 58, 59, Teheccüd 7, 19, Enbiya 37, Fedâilu'l-kur'ân 34, Nikâh 89, Edeb 84, İsti'zan 38; **Müslim**, Sıyâm 181-194; **Ebu Dâvud**, Sıyâm 53; **Nesâî**, Sıyâm 76; **Tirmizî**, Savm 57.

⁶⁹⁸ **Buhârî**, Teheccüd 18; **Müslim**, Mûsâfirîn 219; **Ebu Dâvud**, Salât, 308; **Nesâî**, Kıyâmu'l-Leyl 17.

dinde aşırıya gitmemesini, eğer aşırı giderse sonuçta kaybeden olacağını,⁶⁹⁹ her şeyin bir şevkinin, her şevkin de bittiği bir zamanın olduğunu, yapacağı işe karşı bu şevki duyan kişinin, işini yaparken mutedil hareket etmesi ve bu itidali devam ettirmesi halinde muvaffak olacağını, şayet bir kimse aşırılığa düşerek dikkat çekmiş ve parmakla gösterilecek hâle gelmişse, ona itibar edilip sâlihlerden sayılmamasını ifade buyurmuşlardır.⁷⁰⁰

Sonuç olarak diyebiliriz ki; Hz. Muhammed (s.a.v.), hayatının her alanında i'tidalle hareket etmişler ve ümmetinin de böyle olmasını istemişler; âdeti bir i'tidal âbidesi olmaları yönüyle de, Barnabas'taki "i'tidal ruhlu" sıfatının doğruluğunu, bizzat yaşayarak ispatlamışlardır.

1.19.9. Gelecek olan elçinin merhamet ruhlu oluşu

"O, merhamet ruhuyla donatılmıştır." (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

Bu konuyu yukarıda "Allah'ın (Âlemlere) Rahmet Elçisi Muhammed" ana başlığı altında işledik.⁷⁰¹ Genel anlamda aynı mesajı içerdiği için, konuya tekrar değinme ihtiyacı hissetmedik.

1.19.10. Gelecek olan elçinin adalet âbidesi Peygamber oluşu

"O, adalet ruhuyla donatılmıştır." (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

Adâlet; haklılık, dürüstlük, doğruluk, eşitlik, eşit dağıtım, eşit ayırım, eşit mükafatlandırma,⁷⁰² bir şeyi yerli yerine koyma, herkesin hakkına riayet ve hürmet etme, ölçülü olma ve haddi aşmama gibi anlamlara gelmektedir.⁷⁰³

İnsanlara gerçek huzur ve güveni sağlayan, toplumları ayakta tutan ve dinamik kılan unsurların başında adâlet gelir. Adâletin bulunmadığı toplumların ise ayakta kalması ve ilerlemesi mümkün değildir.⁷⁰⁴

Kur'ân-ı Kerim'de "adâlet" üzerinde titizlikle durulmuş, Yüce Allâh kendisinin âdil olduğunu bildirmiş, dünya ve âhirette herkese adâletle hükmedeceğini açıklamış,⁷⁰⁵ aynı şekilde insanlara da adâleti⁷⁰⁶ ve aralarında adâletle hükmetmeyi emretmiştir.⁷⁰⁷

⁶⁹⁹ Buhârî, İman 29.

⁷⁰⁰ Tirmizî, Kıyâmet 21.

⁷⁰¹ Bkz. Âlemlere Rahmet Olması.

⁷⁰² Rağîb el-İsfahânî, *el-Müfredât fî Ğarîbi'l-Kur'ân*, Beyrut, tsz., 324-325; Develioğlu, Ferit, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara, 1978, s.131-132.

⁷⁰³ Pazarlı, Osman, *İslam Ahlakı*, İst., 1972, s.201; Kılıç, Recep, *Hz. Peygamber'in Hayatından Davranış Modelleri* Ankara, 1998, s.45; Kandemir, *İslam Ahlakı*, s.142.

⁷⁰⁴ Çetin, a.g.e., s. 289.

⁷⁰⁵ Yunus 10/47; Zümer 39/69.

⁷⁰⁶ Nahl 16/90.

⁷⁰⁷ Nisâ 4/58.

Kur'ân-ı Kerîm'de; aile hayatında,⁷⁰⁸ insanların birbiriyle görüşüp konuşmasında,⁷⁰⁹ hâkim huzurunda şâhâdet esnasında⁷¹⁰ hep adâlet esasına uyma emredilmiştir. Kişisel çıkar, akrabalık, zenginlik, fakirlik, kin, düşmanlık, taraflardan birinin soylu veya aşağı tabakadan olması, bedenî veya rûhî bakımdan kusurlu olması gibi faktörlerin, bir hakkın ihlâlîni, örtbas edilmesini, adâlet ilkesinden sapmayı mazur göstermediği ifade edilmiş,⁷¹¹ kendi lehine hükmedilmesi halinde, bu hükmü tanımayan insanların zâlim oldukları bildirilmiştir.⁷¹² Adâletten yoksun olan kimse dilsiz, bir şey beceremeyen ve hiçbir şeye yaramayan bir köleye benzetilmiş; böyle bir kişinin doğru yolda yürüyerek adâlet vasfını kazanmış bir kişiyle bir tutulamayacağı bildirilmiştir.⁷¹³

Hız. Peygamber (s.a.v.) daha gençliğinde dürüst ve âdil bir iş adamı olarak şöhet bulmuş ve dost-düşman herkesin güvenini kazanmıştır.⁷¹⁴ İbn. Sa'd, Hız. Peygamber'in İslâm'dan önce de anlaşmazlıklarda hakemliğine başvuruhan birisi olduğunu kaydetmektedir.⁷¹⁵ Nitekim örnek teşkil etmesi bakımından Hız. Peygamber'in Kâbe hakemliği meşhurdur.⁷¹⁶ Aynı şekilde Peygamberimiz Peygamber olmadan önce bile, onunla alış-veriş edenler, O'nun dürüstlüğünü ve hakka bağılılığını takdir etmişler, hatta Peygamber olduktan sonra O'na düşman olanlar bile emanetlerini O'na teslim etmişlerdir.⁷¹⁷

Hız. Peygamber, hiçbir şekilde akrabasına, arkadaşlarına, dostlarına yan çıkmamış ve torpil geçmemiştir. Hiç kimseye inancından, dilinden, renginden, ırkından dolayı haksızlık yapmamıştır. Dosta düşmana, yakına uzağa aynı muameleyi yapmış, hiçbir kimseye ayrıcalık göstermemiş, hiçbir insana mal, servet, makam, mevki, şöhet ve rütbesinden dolayı da farklı bir uygulamada bulunmamıştır. O, adâleti uygulamada ve hakim kılmada hiçbir kimseye imtiyaz tanımamış, yargılamaya tesir edecek adâletin hakkaniyet ve eşitlik içerisinde gerçekleşmesini etkileyecek her şeyi reddetmiştir. Bu konuda zengin, fakir, akraba, arkadaş, soy, sop, âmir, memur, işçi ve işveren ayrımı asla

⁷⁰⁸ Nisâ 4/3.

⁷⁰⁹ En'am 6/152.

⁷¹⁰ Nisâ 4/135.

⁷¹¹ Nisâ 4/135; Mâide 5/8; En'am 6/152.

⁷¹² Nûr 24/48-51.

⁷¹³ Nahl 16/76.

⁷¹⁴ **Buladı**, a.g.e., s.13.

⁷¹⁵ **İbn Sa'd**, a.g.e., I, 157.

⁷¹⁶ Bkz. **Yiğit-Küçük**, a.g.e., s.74-75.

⁷¹⁷ **Şentürk, Lütfi-Yazıcı, Seyfeddin**, *Diyanet İslam İlmihali*, D.İ.B. Yay., Ankara 2004, s.537-539.

yapmamış,⁷¹⁸ hükümlerinde haktan ayrıldığı, hissî davrandığı görülmemiştir.⁷¹⁹ Bir gün Hz. Peygamber'in huzuruna Fâtıma-i Mahzûmiye adlı bir kadının hırsızlık davası getirilmiş ve kadın, eli kesilmeye mahkum edilmişti. Ne var ki Fâtıma Kureyş kabîlesindendi ve soyluydu. Hükmün infaz edilmesine Kureyşlilerin gönlü razı olmuyordu. Kureyşliler araya Rasûlüllâh'ın çok sevdiği Usâme'yi koyarak Fâtıma'nın affedilmesini istediler. Fakat kendi kabîlesinden de gelmiş olsa, adâletten ayrılma teklîfi Rasûlüllâh'a çok ağır geldi. Hemen bir hutbe îrâd ederek şunları söyledi: "Ey insanlar! Geçmiş milletlerin ne yüzden yollarını sapıttığını biliyor musunuz? Onların asilzadeleri bir şey çalarsa onu bırakırlar, zayıfları çalarsa onu cezalandırırlardı. Allâh'a yemîn ederim ki, böylesine âdî bir işi Fâtıma-i Mahzûmiye değil de kızım Fâtıma yapmış olsaydı, muhakkak ki onun da elini keserdim."⁷²⁰

Hz. Peygamber'in adâleti kökten sarsacak bir teklif karşısında bütün insanlığı kuşatacak ve etkileyecek özellikteki bu "Evrensel Bildiri" yi hemen açıklaması, O'nun adâlet meselesine karşı ne kadar duyarlı olduğunu göstermektedir. Hz. Peygamber'in, kamu nizamını bozan, güven ve istikrarı ihlal eden kim olursa olsun velev ki akrabası ve en sevgili kızı bile olsa adâleti uygulamaktan asla feragat etmeyeceğini ilan etmesi, insanlık tarihinin kaydettiği en büyük inkılapdır.⁷²¹

Kaldı ki Allah Rasûlü (s.a.v.), kendisi söz konusu olduğunda dahi adâlet ilkesini en hassas şekilde uygular, asıl bu alanda hakkı ve adâleti yerleştirmeye titizlik gösterirdi. Bir adam gelerek Rasûlüllah (s.a.v.)'den bir alacağını veya bir hakkını talep etmiş, bunu yaparken de nezâkete uymayan bazı yakışıksız sözler sarf etmişti. Bunun üzerine Râsûlüllah'ın Ashab'ı adama dersini vermek istemiş ama Rasûlüllah (s.a.v.) müsaade etmeyip: "*Bırakın, zira alacaklı kimsenin, hakkını alıncaya kadar borçlu üzerinde söz hakkı vardır*" buyurmuşlardı.⁷²²

Yine bir keresinde bir bedevî Rasûlüllah'a gelerek, Efendimiz'in uhdesinde bulunan alacağını istemiş ve bunu yaparken sert davranmış, hatta: "*Borcunu ödeyinceye kadar seni tâciz edeceğim*" demişti. Ashap, bedeviyi azarlayıp: "*Yazık sana, kiminle konuştuğunu bilmiyorsun galiba!*" deyince adam: "Ben hakkımı talep ediyorum"

⁷¹⁸ Buladı, a.g.e., s.14.

⁷¹⁹ Kandemir, a.g.e., s.148.

⁷²⁰ Boyunağa, a.g.e., s.194; Buhârî, Enbiyâ, 54; Hudûd, 12; Müslim, Hudûd, 8,9; Ebu Dâvûd, Hudûd, 4; Nesâî, Sârik, 5,6; İbn Mâce, Hudûd, 6; Ahmed b. Hanbel, III, 386.

⁷²¹ Buladı, a.g.e., s.15.

⁷²² Canan, Kütübü Sitte, 6702.

diyerek kendini savunmuştu. Hz. Peygamber Ashabı'na: “Sizler niçin hak sahibinden yana değilsiniz?” buyurmuştu. Hemen Havle Binti Kays (r.a.)’dan borç alarak, bedeviye olan borcunu kapamış ve ayrıca yemek ikram etmişti. (Bu tavırdan memnun kalan) bedevi: “Borcunu güzelce ödedin. Allah da sana mükafatını tam versin” diye memnuniyetini ifade etmişti. Allah Rasûlü de: “İşte bunlar (borcunu hakkıyla ödeyenler) insanların hayırlılarıdır. İçindeki zayıfların, incitilmeden haklarını alamadıkları bir cemiyet iflah olmaz” buyurmuşlardı.⁷²³

Evet, Hz. Peygamber kadar aile fertlerine, akrabalarına, arkadaşlarına, çevresine ve bütün insanlara adâletli davranan hiçbir kimse yoktur. Hayatının hiç bir safhasında hakkaniyetten ve adaletten asla ayrılmamıştır. O’nun nezih ve eşsiz hayatı, O’nun gibi âdil bir insanın olamayacağını göstermiştir.⁷²⁴ Bedir savaşında alınan esirler arasında Peygamberimiz’in henüz müslüman olmayan amcası Abbas da vardı. Kararlaştırıldığı üzere esirler fidye vererek kurtuluyorlardı. Ensar’dan bazıları Peygamberimiz ile Abbas arasındaki yakınlığı öğrenince onun affını istemişler, Peygamberimiz ise bunu kabul etmemiş ve vereceği fidyeyi aynıyla almıştır.⁷²⁵

Hak hususunda çok titiz davranan Hz. Peygamber, kimsenin canına ve malına zarar vermeyi ve üzerine kul hakkı geçmesini asla istemezdi. İstemeden zarar verdiği olursa, bir özür dilemekle hallolunacak veya buna dahi gerek duyulmayacak kadar basit durumlarda bile, şayet kendisinden bir kısas talebinde bulunulursa seve seve bu isteği yerine getirirdi. Bedir gazvesinde savaştan önce elinde bir okla İslâm ordusunun saflarını düzeltirken, Sevâd b. Gaziye adlı sahâbinin safı bozduğunu ve biraz ileri çıktığını görür. Karnına okla dokunarak hizaya geçmesini ister. Bunun üzerine Sevâd, “Yâ Rasûlallah canımı acıttın. Oysa Allah seni hak ile gönderdi. Kısas uygulamaya müsaade et” der. Hz. Peygamber karnını açarak kısas uygulamasını söyler. Sevâd hemen O’nu kucaklar ve öper. Peygamberimiz niçin böyle yaptığını sorduğunda, “Yâ Rasûlallah! Görüyorsun, öldürülmemekten emin değilim. Seninle son temasımın cildimin cildine değdirmek olmasını istedim” der. Peygamberimiz de ona hayır dileğinde bulunur.⁷²⁶

⁷²³ Canan, a.g.e., 6703.

⁷²⁴ Buladı, a.g.e., s.13

⁷²⁵ Buhârî, Meğâzi, 173

⁷²⁶ İbn Seyyidi’n-nâs, Ebu’l-Feth Muhammed b. Muhammed el-Endülüsi, Uyûnu’l-Eser fî Fünûni’l-Meğâzi ve’s-Siyer, thk. Muhammed el-İd el-Hatrâvî ve arkadaşı, Beyrut, 1992, I, 395.

Kur’ân-ı Kerim’de insanlar arasında adâleti gerçekleştirmekle emrolunan⁷²⁷ ve “ben de âdil davranmazsam, dünyada kim adil davranır”⁷²⁸ buyuran Peygamber Efendimiz, risaleti boyunca yönetimde adâlet hususunda çok hassas davranmış, yöneticilerin işe ehil, yani yapacağı işi iyi bilen, dürüst, becerikli, akıllı kimseler olması gerektiğini bildirmiş, aksi halde toplumda sıkıntı, huzursuzluk ve kargaşa meydana geleceğini vurgulamıştır. Nitekim bu konuya dikkat çektikleri bir hadislerinde “*iş ehil olmayana verildi mi kıyâmeti bekle*”⁷²⁹ buyurmuşlar ve liyakatsiz kimselerin adâleti sağlayamayacaklarını ve bunun zulüm olacağını, zulmeden yöneticilerin ise cennete giremeyeceklerini⁷³⁰ ifade ederek insanlığı uyarmışlardır.

Hiz. Peygamber bir kimseye bir iş vereceği zaman adalet çerçevesinde, daima o kimsenin yapabileceği bir işi verir, gücünün üzerinde bir görev yüklemeydi. Ayrıca O, adâletin baltalayıcısı olan rüşveti de şiddetle yasaklamış, rüşvet alıp verenleri lânetlemiş ve onların cehennemlik olduklarını bildirmiştir.⁷³¹ Aynı şekilde, sahip olduğu makam ve mevki sayesinde gayr-i meşrû çıkar temininde bulunmayı da yasaklamıştır.⁷³²

Hiz. Peygamber’in, adâletin hâkim kılınması konusunda gösterdiği hassasiyet o kadar meşhurdur ki, kendisi’ne ve Müslümanlara en şiddetli düşmanlık gösteren Yahudiler bile, aralarında çıkan anlaşmazlıkların çözümü için O’na başvururlardı. Hiz. Peygamber, önüne getirilen davaları, onların davalarına göre çözüme kavuştururdu. Hiz. Peygamber hayatı boyunca, kendi ve yakınları aleyhinde bile olsa, adâleti tam manasıyla tatbik etmiş, adâletin gerçekleştirilmesi hususunda hiçbir şekilde dost-düşman ayrımı yapmamış, bu hususta Yahudiler ve müşrikler de dâhil bütün düşmanlarına âdil davranmıştır. Adâletin uygulaması, önemi ve vazgeçilmezliği konusunda mühim ilkeler ortaya koymuş ve bu çerçevede birçok hüküm buyurmuştur.⁷³³

Hiz. Peygamber, ölüm döşeginde bile, “şayet bir kimseye karşı bir hatada bulunduysem, maddi ve manevi surette her kimi incittiysem, birinin malına veya şerefine zarar verdiysem, işte şahsım, işte servetim, işte mülküm, benden bu dünyada

⁷²⁷ Mâide 5/42; Şûrâ 42/15

⁷²⁸ *Riyâzü’s-Sâlihîn Şerhi*, III, 379

⁷²⁹ **Buhârî**, İlim, 2; **Müslim**, İmâre, 16

⁷³⁰ **Müslim**, İmâre, 21.

⁷³¹ **Ebu Dâvûd**, Akdiye, 4.

⁷³² **Müslim**, İmâre, 26-30.

⁷³³ **Buladı**, a.g.e., 16.

karşılığını alsın” açıklamasında bulunmuş, adâlet prensibinin önemini ve titizlikle uyguladığını göstermekten geri durmamıştır.⁷³⁴

Hız. Peygamber (s.a.v.) gerek Müslümanlar, gerekse Müslümanlarla gayr-i müslimler arasındaki muamele ve hükümlerinde adâletin en güzel nümûnelerini verirken, bir yandan da âdil insanların nâil olacağı ilâhi nîmetleri şu şekilde müjdeliyordu:

“Hiçbir gölgenin bulunmadığı çetin kıyamet gününde Arş-ı İlâhî’nin gölgesinde ferahlayacak yedi sınıf insan vardır” diyerek ilk başta, “adâletli davranan idareci”yi zikrediyordu.⁷³⁵ Yine Cennet ehlini üç gruba ayırdığı bir başka hadisinde Rasûlüllah en başta, kudret ve iktidar sahibi olup da “adâletle muamele eden kişiler”i sayıyordu.⁷³⁶ Çünkü bütün bunlara karşılık, Yüce Allah (c.c.) adâletin zıddı olan ve kısaca, “bir şeyi ait olduğu yere koymamak”⁷³⁷ şeklinde tarif edilen zulmü şiddetle yasaklamış, zalimleri asla sevmediğini bildirmiştir.⁷³⁸

Adâlet üzerinde hassasiyetle duran Peygamber Efendimiz de adaletin tesisi gereği her vesile ile zulmü kötölemiş, Müslümanın en başta gelen vasfının kardeşine zulmetmemek, haksızlık yapmamak olduğunu bildirmiş,⁷³⁹ Müslümanların kardeş olduklarını ve birbirlerine zulmetmeyeceklerini,⁷⁴⁰ birisinin hakkına tecavüz ederek ona zulmetmiş olan kişinin ise, hak sahibiyle hesaplaşmadıkça cennete giremeyeceğini,⁷⁴¹ zulme uğrayanın bedduasından sakınılmasını, çünkü onun duasının kabul edileceğini bildirmiştir.⁷⁴²

Sonuç olarak diyebiliriz ki; Hz. Muhammed (s.a.v.), hayatının her alanında, Rabbi’nin emri gereği adâletin teminatı olmuş, kendisi veya akrabası, zengin veya fakir, soylu veya sıradan, Müslim veya gayı-ı müsîm ayrımı gözetmeksizin, bütün insanlar arasında adâleti titizlikte uygulamış ve ümmetinin de böyle olmasını emretmiştir. Dolayısıyla, Barnabas’taki “adâlet ruhlu” sıfatının doğruluğunu da, “adâlette zirve şahsiyet” olarak ispatlamışlardır.

⁷³⁴ Buladı, *a.g.e.*, 16.

⁷³⁵ Bkz. Buhârî, Ezân, 36; Zekât, 16; Müslim, Zekât, 91.

⁷³⁶ Müslim, Cennet, 63.

⁷³⁷ Kandemir, *İslam Ahlakı*, s.142.

⁷³⁸ Bkz. Âl-i İmrân 3/57, 140; Şuarâ 42/40.

⁷³⁹ Sarıçam, *a.g.e.*, s.276.

⁷⁴⁰ Buhari, Nikah 45, Edeb 57, 58, Feraiz 2; Müslim, Birr 28-34; Ebu Dâvud, Edeb 40, 56; Tirmizi, Birr 18.

⁷⁴¹ Buhârî, Mezâlim, 1; Müslim, İmân, 302.

⁷⁴² Buhârî, Mezâlim, 9, 35; Müslim, İmân, 29; İbn Mâce, Duâ, 11.

1.19.11. Gelecek olan elçinin takvâ ruhlu oluşu

“O, takva ruhuyla donatılmıştır.” (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

Takvâ, Allah’tan korkmak, Allahkorkusuyla gûnahtan kaçınmak, haramlardan ve şüpheli şeylerden sakınmak, Allah'ın himâyesine girmek, emrini tutup azabından korunmak, Allah’ın emir ve yasaklarına uymakta titizlik göstermek gibi anlamlara gelir. Bu şekilde titiz davranan insana da, “muttakî” denir.⁷⁴³

Yüce Allah Kur’ân-ı Kerîm’in bir çok yerinde takvâyı emretmiş ve takvâ sahiplerini övmüştür.⁷⁴⁴

Kur’an’da takvâ, ebedî olarak cehennem azabında kalmamak için, îmân edip şirkten korunmak⁷⁴⁵ büyük günahlardan kaçınmak, küçük günahları tekrar tekrar işlemekten uzak durmak, farzları edâ etmek,⁷⁴⁶ bütün benliği ile Allah’a dönmek ve insanı Allah’tan alıkoyan her şeyden uzak durmak şeklinde birkaç mertebede ifade buyrulmuştur. Hakiki takva üçüncü mertebede ki takvadır ve Kur’an’da, inanan insanlardan bu takvaya sahip olmaları istenerek: *“Ey îmân edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilden korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin”*⁷⁴⁷ buyrulmaktadır.⁷⁴⁸

Takvanın bu mertebeleri, Kur’an’ın diğer bir yerinde ise bir arada şöyle zikredilmiştir: *“İman eden ve iyi işler yapanlara, hakkıyla sakınıp (takva ile hareket edip) îmân ettikleri ve iyi işler yaptıkları, sonra yine hakkıyla sakınıp (takva ile hareket edip) îmân ettikleri, sonra da hakkıyla sakınıp (takva ile hareket edip) yaptıklarını, ellerinden geldiğince güzel yaptıkları takdirde, (haram kılınmadan önce) yaptıklarından dolayı günah yoktur. (Önemli olan inandıktan sonra îmân ve iyi amelde sebatır). Allah iyi ve güzel yapanları sever”*⁷⁴⁹

Görüldüğü gibi bu ayette îmân ve ameli salih iki kere ve takva üç mertebe olarak zikredilmiştir. İnsanın îmân edip şirkten korunması mahiyetinde olan ilk mertebe kişinin kendi nefsi ve vicdanı arasında olan bir takvadır. İkincisi, insanın kendisi ile diğer insanlar arasındaki hususlarla ilgili olan takvadır. Üçüncüsü ise insanın kendisi ile Allah

⁷⁴³ Bkz. el-İsfahânî, a.g.e., s. 530.

⁷⁴⁴ Bkz. Bakara 2/2,5,177-189; Âl-i İmrân 3/102; Mâide 5/93; A’raf 7/26, 96; Tevbe 9/18, 109; Hac 22/37; Furkan 25/72-76; Kasas 28/83; Zümer 39/33-34; Fetih 48/26; Hucurât, 49/13; Teğâbûn 64/16; Talak 65/2,3; Meâric 70/15,35; Beyyine 98/5.

⁷⁴⁵ Bkz. Fetih 48/26.

⁷⁴⁶ A’raf 7/96.

⁷⁴⁷ Âli İmran, 3/102.

⁷⁴⁸ Bkz. Turgay, Nurettin, “Takva”, *Şâmil İslâm Ans.*, VI, 100-102.

⁷⁴⁹ Maide 5/93; Bkz. Turgay, “a.g.m.”, *Şâmil İslâm Ans.*, VI, 100-102.

arasındaki takvası ve îmânıdır. Bu ayette takvanın bu üçüncü derecesi, ihsan olarak zikredilmiştir.⁷⁵⁰

Ahlakını Kur'an'dan alan Allah Rasûlü, güzel olan her şeyde oldukları gibi, takvâ konusunda da ümmetine önder olmuşlar ve ulaşılmaz bir takvâ ruhuna sahip olduklarını “*Ben sizin Allah’tan en çok korkanınız ve en ileri takvâ sahibi olanınızım*”⁷⁵¹ sözleriyle ifade buyurmuşlardır. O, sürekli Yüce Allah’tan takvâ dilemiş,⁷⁵² ümmetinin de takvâ sahibi olmasını ve bu hususta azami dikkat sarf etmesini istemişlerdir. Allah katında bütün insanların eşit olduğunu, tek üstünlüğün ise, ancak ve ancak takvâ ile olacağını bildirmişler⁷⁵³ ve kendisi’ne, insanların en değerlisinin kim olduğu sorulduğunda, “*en çok takvâ sahibi olanlardır*”, cevabını vermişlerdir.⁷⁵⁴

Hz. Peygamber (s.a.v.) takvâ üzere olma hususunda o kadar hassasiyet gösterirlerdir ki, Kendisi’ne bir yiyecek getirilince, mahiyeti hakkında sorar, eğer “hediye olduğu” söylenirse ondan yerd, “sadaka olduğu” söylenirse yemeyip Ashabı’na, “siz yiyin!” derdi.”⁷⁵⁵ Hatta yatağında veya odasında yere düşmüş bir hurma bulursa, onu yemek üzere kaldırdığında, “bu, sadaka hurması olmasın acaba?” diye düşünür, korkup onu yemekten vazgeçerdi.”⁷⁵⁶

Hz. Peygamberimiz, günahlardan korunma ve haramlardan sakınmanın yanında asıl takvanın, “*ancak şüpheli ve haram olması muhtemel işlerden uzaklaşmakla mümkün olabileceğini*” vurgulamışlar⁷⁵⁷ ve bu yöndeki telkinlerini “şurası muhakkak ki, haramlar apaçık bellidir, helaller de apaçık bellidir. Bu ikisi arasında (haram veya helâl olduğu) şüpheli olanlar vardır. İnsanlardan çoğu bunları bilmez. Bu durumda, kim şüpheli şeylerden kaçınırsa, dinini de, ırzını da korumuş olur. Kim de şüpheli şeylere düşerse harama düşmüş olur. Müttaki insan tıpkı koruluğun etrafında sürüsünü otlatıp da sürüsü her an koruluğa düşebilecek korkusunu taşıyan çobana benzer...”⁷⁵⁸ ifadeleriyle tasvîr etmişlerdir.

Yukarıda geçen bilgiler, canlı Kuar’an olan Hz. Muhammed (s.a.v.)’in, her

⁷⁵⁰ Elmalılı, III, 336.

⁷⁵¹ Buhârî, Nikah, 1; Müslim, Siyam, 74.

⁷⁵² Müslim, Zikr, 18, 72.

⁷⁵³ Bkz. Safve, Ahmed Zeki, Cemheretu Hutebi'l-Arab, Mısır 1962; İbn Hanbel, V, 411, I, 157.

⁷⁵⁴ Bkz. Buhârî, Enbiyâ, 8, Menâkıb, 1; Müslim, Fedâil, 168.

⁷⁵⁵ Bkz. Buhârî, Hibe 5; Müslim, Zekât 175; Tirmizî, Zekât 25; Nesâî, Zekât 98.

⁷⁵⁶ Bkz. Buhârî, Lukata 6; Müslim, Zekât 162,163; Ebü Dâvud, Zekât 29.

⁷⁵⁷ Bkz. Tirmizî, Kıyamet, 20; İbn Mâce, Zühed, 24; Buhârî, Büyü, 7.

⁷⁵⁸ Buhârî, İman 39, Büyü’ 2; Müslim, Müsâkat 107; Ebu Davud, Büyü’ 3; Tirmizî, Büyü 1; Nesâî, Büyü 2.

yönüyle tam bir “takvâ” Peygamberi olduğunu ve Barnabas’ta bu yönde geçen ifadelerin doğruluğunu, şüpheyi yer vermeksizin ispatlamaktadır.

1.19.12. Gelecek olan elçinin yumuşak huylu olması

“O, yumuşaklık ruhuyla donatılmıştır.” (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

Kur’ân-ı Kerim, yumuşak ve nazik davranmaya çok büyük önem vermiştir. Bunun içindir ki Kur’ân-ı Kerim Firavun’un yaptıklarını anlatırken onun azdığına vurgu yapmış ve bu azgınlığının şekillerini,⁷⁵⁹ İsrail oğullarına zulmetme, baskı uygulama, hatta onların erkek çocuklarını boğazlatma,⁷⁶⁰ onları kesip asma⁷⁶¹ ve kısaca insanlık tarihinin en korkunç işkencelerini uygulama şeklinde sıralamıştır. Hatta onun, bununla da kalmayarak, ilahlık iddiasında bulunduğunu ve kendisinin tanrılık davasında bulunduğunu ifade etmiştir..⁷⁶² Onun bu kadar suç işlemesine ve Allah’a karşı baş kaldırmasına rağmen, Allah Teala Hz. Musa’ya ona nezaketle davranmasını emretmiş ve: “(Ey Mûsa!) Sen ve kardeşin, ayetlerimle ve mûcizelerimle gidin, beni anmakta da gevşek davranmayın. Firavun’a gidin, doğrusu o azmıştır. Ona yumuşak söz söyleyin, belki öğüt dinler veya korkar.”⁷⁶³

Demekki tebliğde en önemli metod ve ilke, yumuşak sözle ve nezaketle hareket etmektir. Bir dava adamının yani tebliğcinin hedefine ulaşması, başarıyı elde etmesi de böyle bir davranış ve uygulama ile mümkündür. İnsanoğlu kabalık ve sertlikten değil, zerâfet ve incelikten hoşlanır. Sert ve kaba sözler ne kadar itici ve uzaklaştırıcı ise merhamet ve nezaket ifade eden sözler de okadar yaklaştıracı ve çekicidir. İşte Yüce Allah (c.c.) da Sevgili Peygamber’ini bütün bu üstün vasıflarla donatmış, terbiye etmişti. Bir kesrinde Hz. Peygamberin arkasından elbisesini çekerek mubarek boyunlarında acı veren bir iz oluşmasına sebep olan bir bedeviye karşı Hz. Peygamber hiç kızmamış, güler yüzle davranmış ve kendisine istediği malın verilmesini emretmiştir. Hz. Peygamberin İslam dinini tebliğ etmedeki başarısını Kur’an-ı Kerim, çevresindekilere yumuşak muamele etmesine ve zarif bir şekilde davranmasına bağlamıştır.⁷⁶⁴ Hz. Muhammed’in bu üstün özelliği Kur’ân-ı Kerim’de şöyle dile

⁷⁵⁹ Bkz. Tâhâ, 20/24,43; Nâziat, 79/17.

⁷⁶⁰ Bkz. Bakara, 2/49; ‘Araf, 7/141.

⁷⁶¹ Bkz. Kasas, 28/4.

⁷⁶² Bkz. Kasas, 28/38; Nâziat, 79/24.

⁷⁶³ Tâ Hâ, 20/42-44.

⁷⁶⁴ Buladı, a.g.e., s.35.

getirilmiştir: “Allah'ın rahmetinden dolayı, sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı kalpli olsaydın, şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi...”⁷⁶⁵

Hiz. Muhammed (s.a.v.) hayatı boyunca yumuşaklık ilkesinden asla taviz vermemiştir. Herkese karşı sürekli zarif davranmış ve hiç kimseyi kırmamaya incitmemeye ve üzmeye özen göstermiştir. Bir keresinde Hiz. Âişe validemize “Ey Âişe! Allah Refîk'tir. Yumuşaklığı sever. Sert davranış karşılığında vermediğini, yumuşaklık karşısında verir. Allah bütün işlerde yumuşak davrananları sever”⁷⁶⁶ buyurarak söz ve davranışlarda yumuşak ve kibar olmanın önemine işaret buyurmuşlardır.⁷⁶⁷ Hiz. Enes (r.a.), Rasûlüllâh'a tam on yıl hizmet ettiğini ve Rasûlüllâh'ın onu bir kere dahi azarlamadığını, niye şöyle yaptın, niye böyle yapmadın diye kendisine çıkışmadığını, hatta yaptığı yaramazlıklara veya verdiği görevleri zamanında yapmamasına rağmen kendisine “öf” bile demediğini söylemektedir.⁷⁶⁸ Kaba davranışların ürkütücü, uzaklaştırıcı, soğutucu, çirkinleştirici ve itici özelliği yanında, tatlı söz ve muamelelerin güzelleştirici, sevdirci ve çekici yönünü de Hiz. Peygamber şöyle açıklar: “Şüphesiz ki, yumuşak davranmak bir şeyde bulunursa onu süsler (güzelleştirir). Bir şeyden alınırsa, onu lekeler, çirkinleştirir.”⁷⁶⁹

Ashabtan Ata b. Yesâr, Abdullah b. Amr'a Peygamber (s.a.v.)'in Tevrat'taki vasfını sorunca o, “Allâh'a yemin ederimki O, Tevrat'ta, Kuar'an'da zikredilen bazı özellikleriyle nitelendirilmiştir. Allah O'nu Tevrat'ta; şahit, müjdeleyici, uyarıcı, ümmî, mütevekkil olarak vasıflandırmış, kaba, katı yürekli olmadığını, sokaklarda bağırıp çağırmadığını bildirmiştir...”⁷⁷⁰ buyurarak Hiz. Peygamber'in yumuşak huyluluğunun Tevrat'ta da övülerek haber verildiğini bildirmiştir.

Hiz. Peygamber, sadece insanlara değil, hayvanlara dahi yumuşak davranılması gerektiğini vurgulamış ve bu anlamda da örneklik teşkil etmiştir. Bir gün Hiz. Âişe validemiz bir deveye binmek istemiş, deve hırçınlık yapınca Hiz. Âişe validemiz deveyi ileri geri çekmeye başlamış, bunu gören Hiz. Peygamber “Ey Âişe! (hayvana) yumuşak davran” buyurarak Hiz. Âişe validemizi uyarmıştır.⁷⁷¹

⁷⁶⁵ Bkz. Âl-i İmrân, 3/159.

⁷⁶⁶ Buhârî, Daavât, 59; İsti'zân, 22; Müslim, Birr, 77; Ebu Dâvûd, Edeb, 11; Tirmizî, İsti'zân, 12.

⁷⁶⁷ Buladî, a.g.e., s. 35.

⁷⁶⁸ Bkz. Riyâzü's-Sâlihîn Şerhi, III, 549-550; Buhârî, Savm, 53, Menâkıb, 23; Müslim, Fezâil, 82.

⁷⁶⁹ Müslim, Bir, 78; Ahmed b. Hanbel, VI, 58.

⁷⁷⁰ Bkz. Buhârî, Büyû, 50; Ahmed b. Hanbel, II, 174.

⁷⁷¹ Buhârî, Edeb, 38; Müslim, Birr, 79; İbn Hanbel, III, 199.

Hız. Peygamber, risaleti boyunca çeşitli baskılara maruz kaldı, işkencelere uğratıldı ve kötü davranışlarla karşılaştı. Fakat Hız. Peygamber “(Ey Peygamber!) Şimdi sen onlara yumuşak davran ve güzel muamele et”⁷⁷² âyetinde belirtilen Rabb’inin emrine sarıldı. Herkese iyilikle, merhametle ve nezaketle davrandı. Hız. Peygamber’in yüzünden tebessüm eksik olmadı, herkese karşı güleryüzle davranırdı. Hâris b. Hizam adlı Sahabi, Hız. Peygamberden daha fazla tebessüm eden hiç bir kimseyi görmedim, demektedir.⁷⁷³

Elde ettiğimiz bu bilgiler neticesinde diyebilirizki yumuşak huyluluk, Hız. Muhammed (s.a.v.)’in üstün ahlakının önemli bir parçasını oluşturmakta ve yine bu bilgiler, Barnabas’ta geçen ifadeleri de fazlasıyla desteklemekte ve doğrulamaktadır.

1.19.13. Gelecek olan elçinin sabırlı oluşu

“O, sabır ruhuyla donatılmıştır.” (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

Sabır, acıya katlanma, sıkıntı ve meşakatlere karşı soğukkanlılıkla mukavemet etme, aklın ve dinin gösterdiği yolda sebat etme anlamlarına gelmektedir.⁷⁷⁴

Kur’ân-ı Kerim’de, Peygamberlerin risâlet görevlerini yerine getirirken çok büyük sıkıntılara, işkencelere maruz kaldıkları ve çile çektikleri bildirilmektedir. Hız. Peygambere risalet görevini ifa ederken karşılaştığı zorluklara ve sıkıntılara sabretmesi emredilmiş⁷⁷⁵ ve bu konuda kendinden önce gelen Peygamberlerin durumu örnek gösterilmiştir.⁷⁷⁶

Hız. Peygamber Kur’ân-ı Kerim’i en iyi anlayan ve onun prensiplerini şahsında en mükemmel uygulayan biri olarak, sabır konusunda onun gösterdiği metaneti hiçbir şahıs gösterememiştir. O, davasını hâkim kılmak için kendine yapılan zulüm, baskı, şiddet ve her türlü alaya alınma ve hakaret karşısında asla sızlanmamış, gevşememiş, taviz vermemiş ve yılgınlık göstermemiştir. O, “Vallahi! Allah uğrunda o kadar eziyete uğradım ki, benden başka hiçbir kimse böyle eziyet görmemiştir. Vallahi! Allah uğrunda o kadar korkutuldum ki, benden başka hiçbir kimse böyle korkutulmamıştır”⁷⁷⁷ buyurarak, üstün sabrını bizlere örnek olarak ifade etmişlerdir.

⁷⁷² Hicr, 15/85.

⁷⁷³ Tirmizî, Menâkıb, 10; İbn Hanbel, IV, 190.

⁷⁷⁴ Bkz. “Sabır”, Şâmil İslâm Ansiklopedisi, V, 299-301.

⁷⁷⁵ Bkz. Kehf 18/28; Tahâ 20/130; Kaf 50/39.

⁷⁷⁶ Bkz. En’am 6/34; Ahkaf 46/35.

⁷⁷⁷ Tirmizî, Kıyâmet, 34; İbn Mâce, Mukaddime, 11.

Risaleti süresince Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Allah yolunda uğradığı sayısız zulüm ve işkenceleri saymak ve anlatmak mümkün değildir. Bunlardan birkaç tane örnek vererek O'nun eşsiz sabrını anlamaya çalışalım: Nübüvvetin onuncu yılında, Mekkeli müşriklerin aşırı düşmanlıklarından bunalan Hz. Peygamber, manevi evladı Zeyd b. Hârîse'yi de yanına alıp, teselli umuduyla Tâîf'e giderek oradaki insanları İslâm'a davet etti. Fakat çok şiddetli bir muhalefetle karşılaştı. Tâîfliler yol boyunca Peygamberimizi kölelerine ve çocuklarına taşlattırdılar. Öyleki, Hz. Peygamber kan revan içinde kaldı ve ayakta duramayacak bir halde Hz. Zeyd'le birlikte Utbe b. Rabia'nın bağına sığındılar. Orada kıvranırken yine de o şöyle diyordu: *"Allah'ım, kuvvetsiz ve çaresiz kaldığımı, halk nazarında hor ve hakir görüldüğümü ancak sana arz ve şikâyet ediyorum. Ey merhametlilerin en merhametlisi! Herkesin hor görüp de, ezdiği biçarelerin Rabbi sensin. Benim de Rabbim sensin... Sen beni, kötü huylu, yüzüstü bir düşman eline düşürmeyecek, hattâ işimin dizginlerini eline verdiğin akrabadan bir dosta bile beni bırakmıyacak kadar bana merhametlisin. Allah'ım! Senin gazabına uğramayayım da, çektiklerim ne olursa olsun katlanırım! Fakat senin af ve merhametin bana bunları göstermeyecek kadar geniştir. Allah'ım, senin gazabına uğramaktan, İlâhî rızâna uzak kalmaktan sana, senin o karanlıkları aydınlatan, dünya ve âhiret işlerini yoluna koyan İlâhî nuruna sığınırım. Allah'ım! Sen hoşnut oluncaya kadar afvını dilerim. Allah'ım! Her kuvvet ve her kudret ancak seninle kaimdir."*

Rasûlüllah'ın (s.a.v.) düştüğü bu acı olayla ilgili olarak şu hayret uyandıran haber nakledilmektedir: *"Cibril bana nida edip, 'Aziz ve Celil olan Allah, kavminin senin hakkında dediklerini muhakkak işitti. Seni korumayı reddettiklerini de duydu. Allah sana şu Dağlar Meleği'ni gönderdi. Bu meleğe kavmin hakkında ne dersen emredebilirsin', dedi. Bunun üzerine Dağlar Meleği (yâni dağlar kendi emrine verilen melek) bana nida edip, selâm verdi, sonra: 'Yâ Muhammed! Şübhesiz Allah, kavminin sana söylediği sözü işitmiştir. Ben Dağlar Meleği'yim. Senin Rabbin, 'kavmin hakkında istediğin işini bana emredesin' diye beni sana gönderdi. 'Artık onları ne yapmamı istersin? Eğer şu iki yalçın dağı (Ebû Kubeys dağı ile karşısındaki Kayakan dağı) Mekkeliler üzerine birbirine kapatıvermemi istersen, emret, onları birbirine kavuşturuvereyim', dedi. Ben de ona: 'Hayır, ben Allah'ın bu müşriklerin sulblerinden*

yalnız Allah'a ibâdet eden ve O'na hiçbir şeyi ortak koştırmayan (muvahhid) br nesil meydana çıkarmasını temenni ederim, dedim."⁷⁷⁸

Görüldüğü üzere bu haliyle bile Resûlullah (s.a.v.), Ashabına ve kendinden sonraki ümmetine Allah yolunda karşılaşılan sıkıntılara ve hoşa gitmeyen şeylere karşı sabrın nasıl olacağını bizzat yaşayarak öğretiyordu.

Yine bir gün Ukbe b. Muayt denilen bir müşrik, Hz. Peygamber'i Kabe'nin avlusunda bulunduğu bir sırada boğmak istemiş ve arkasından yaklaşıp, elindeki elbiseyi (ya da şalı) Hz. Peygamber'in boynuna dolayarak şiddetli bir şekilde çekmiş, bu durumdan O'nu Hz. Ebubekir kutarmıştı.⁷⁷⁹ Ama bunlar ve daha birçok dehşet verici olay karşısında Allah Rasûlü bu insanlara karşı hep af ve sabır yolunu seçti. Çünkü O, böyle emrolunmuş ve bu yüce ahlakla yoğrulmuştu. Ne olursa olsun sonuna kadar sabretmesi gerekiyordu.

Hz. Peygamber yaşamı süresince bir çok özel acılar da tattı. Daha doğmadan babasını, altı yaşında annesini, sekiz yaşında da dedesini kaybetti. Yetim ve öksüz kalmanın sıkıntılarını yaşadı. Daha sonraki yıllarda en yakın koruyucusu olan amcasını, en sevdiği eşini, yedi çocuğundan altı tanesini, bazı torunlarını ve sevdiği birçok insanı kaybetti. O, bütün bu derin acılara sabırla katlandı.⁷⁸⁰ O' kızı Ümmü Gülsümü'n kabri başında iken,⁷⁸¹ oğlu İbrahim kucağında can verirken,⁷⁸² kızı Zeyneb'in cesedi kabre indirilirken ve torunu kucağında can çekişirken⁷⁸³ her defasında ağlamış ve mubarek gözlerinden yaşlar süzölmüş, bunu yadırgayan sahabilere ise "gözyaşının Allah'tan bir rahmet ve şefkat olduğunu, asla Rabbi'nin razı olmayacağı bir söz söylemediğini"⁷⁸⁴ ifade etmiş, bu acılar karşısında duyduğu hüznü ve aynı zamanda gösterdiği üstün sabrı, adeta dağla paylaşmak istemiş ve içini dağa şöyle dökmeye çalışmıştı: "Ey dağ! Benim başıma gelen senin başına gelseydi yıkılıp giderdin. Fakat biz, Allah'ın emrettiği şekilde "Biz Allah'ın kullarıyız ve O'na döneceğiz"⁷⁸⁵ deriz."⁷⁸⁶

⁷⁷⁸ Bkz. **el-Bûti**, *Fıkhu's-Sîre*, s. 142-146.

⁷⁷⁹ Geniş bilgi için bkz. **Aız b. Abdillâh**, *Muhammed'ün Sallallâh'ü Aleyh'i ve Selem Keenneke Terâhü*, Beyrut, 2002, s.31-33.

⁷⁸⁰ **Çetin**, a.g.e., s.230

⁷⁸¹ **Buhari**, Cenâiz, 32

⁷⁸² **Buhari**, Cenâiz, 43

⁷⁸³ **Buhari**, Merdâ, 9

⁷⁸⁴ **Buhari**, Merdâ, 9; **Buhari**, Cenâiz, 43

⁷⁸⁵ Bakara 2/56

⁷⁸⁶ **Belâzüri**, **Ebu'l-Hasen Ahmet b. Yahya**, *Ensâbü'l-Eşraf*, Beyrut, 1996, II, 89.

Çektiği acılar bunlarla sınırlı değildi. Nitekim çok sevdiği yurdu Mekke'den uzaklaştırıldı, eşi Aişe'ye iftira atıldı, şair, kâhin, deli, yalancı, büyücü denildi, hakaret edildi, eziyet, baskı gördü, sövüp sayıldı. Ama bütün bunlara karşı asla sabrını kaybetmedi.⁷⁸⁷ Çünkü O, bütün insanlığa bir sabır örneği olarak gönderilmişti.⁷⁸⁸

Sonuç olarak diyebiliriz ki: Hiçbir kimse O'nun karşılaştığı musibetlerle, zorluklarla, meşakkatlerle ve problemlerle karşılaşmamıştır. Hz. Peygamber “*Sabret, senin sabrın ancak Allah'ın yardımı iledir*”⁷⁸⁹ âyetinden aldığı güçle, yetimliğe, fakirliğe, açlığa, yokluğa, yorgunluğa, düşmanlarının her türlü tavrına, vatanından kovulmasına, evinden çıkarılmasına, ailesinden uzaklaştırılmasına, yakınlarının öldürülmesine, düşmanlarının kendisine karşı işbirliğine, zalimlerin zulmüne, Yahudi ve Hristiyanların hilesine, münafıkların çirkin planlarına, yalancıların azgınlığına karşı hep sabretmiştir. yanında dünyanın zinetine, malına, servetine karşı da hiç ilgi duymamış ve yine sabretmiştir. Sabır, O'nun zırhı, kalkanı, arkadaşı ve dostu olmuştur. Ama neticede Allah O'nu muzaffer kılmıştır.⁷⁹⁰

Elde ettiğimiz bu bilgiler neticesinde şuna şahit olmaktayız ki Barnabas'ta geçen “sabrı ruhuyla donatılmış elçi” olma özelliğini, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in eşsiz sabrıyla örülmüş örnek yaşantısı, fazlasıyla doğrulamaktadır.

1.20. Peygamberlerin Tümünün O'nun Ruhunu Görmüş Olması

“Ayrıca O'nun ruhunu görenlere Allah peygamberlik verdiğiinden, her peygamber gibi ben de O'nu gördüm ve O'na saygı gösterdim.” (Barnabas, Bölüm 44, s.122)

Barnabas İncilinde geçen Peygamberlerin O'nun Ruhunu Görmesi ile ilgili olarak temel İslâm kaynaklarında ciddî anlamda bir bilgiye ulaşamadık. Çünkü ne Hz. İsa'nın ne de diğer Peygamberlerin Hz. Muhammed'in ruhunu gördüğüne dair ciddi bir bilgiye kaynaklarımızda rastlanılmamaktadır. Fakat araştırmalarımız esnasında, elde ettiğimiz bir bilginin dip notunda referans olarak gösterilen İbn Kesîr⁷⁹¹ ve Taberi Tefsiri⁷⁹²inde de, bu eserlerin basım yeri ve tarihlerinin verilmemesi dolayısıyla, işaret edilen bilgiyi tüm araştırmalarımıza rağmen elde edemediğimizi de burada zikretmemiz

⁷⁸⁷ Aız b. Abdillâh, a.g.e., s.33

⁷⁸⁸ Bkz. et-Taftâzânî, a.g.e., V, 37

⁷⁸⁹ Nahl 16/27

⁷⁹⁰ Buladı, a.g.e., s. 45.

⁷⁹¹ İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, III, 39.

⁷⁹² et-Taberi, Camiu'l-Kur'ân, XV, 5.

uygun olacaktır. Kanaatimizce bu haberde ifade edilen bilgi meşhur bir bilgi olsaydı, diğer temel İslâm kaynaklarında ve dolayısıyla İslâm inanç sistemine ait temel kaynaklarda mutlaka yer alırdı.

Öte yandan, Barnabas İncilinde geçen bu ifadeler, Hz. Muhammed (s.a.v.)’in Mîraç mûcizesinde birçok Peygamberle görüştüğü gerçeğini çağrışırsa da, bu ifadelerin Mîraç’taki görüşmelere işaret etmediği açıktır. Çünkü Barnabas İncili’ndeki ifadelerde Hz. İsa, Hz. Peygamber daha dünyaya gelmeden önce, bütün Peygamberlerin O’nun ruhunu gördüğünü ifade etmektedir. Miraç hadisesi ise Hz. Peygamber hayatta iken meydana gelmiştir. Dolayısıyla bu haberlerin Mirac’a işaret etmesi olasılığı da ortadan kalkmaktadır.

Kaldığı daha önce de ifade ettiğimiz gibi Barnabas İncili de tarih boyunca tahrifata maruz kalmış ve dolayısıyla, haber verdiği bilgilerin tümünün doğru olmasının imkânı da tartışılmıştır. Bu yüzden, bir kere daha ifade edelim ki bu pasajların tahlilini yaparken ana gayemiz, her bilginin doğruluğunu ispat değil, bilâkis bilimsel anlamda sadece İslam itikat sistemiyle uyumuş olmaları ortaya koymaktır. Yine tekrar edelim ki İslâm kaynaklarında bulamadığımız bu vb. bilgilerin Barnabas İncili’nde yer alması da, bu İncil’in iddia edildiği gibi, bir Müslüman tarafından yazılmadığını göstermektedir.

1.21. Gelecek Olan Elçinin Dininin Tüm Dünyaya Yayılıp Bütün İnsanları Kontrolüne Alması

“Fakat benim tesellim, hakkımdaki her batıl düşüncüyü yok edecek ve dini tüm dünyaya yayılıp, (tüm dünyayı) kontrolüne alacak olan Elçi’nin gelmesindedir...” (Barnabas, Bölüm 97, s. 195)

Barnabas’ta haber verilen bu husus, İslam inanç sisteminde de yer almakta ve Hz. Muhammed (s.a.v.)’in dininin doğuya ve batıya yayılıp yeryüzünün her tarafına ulaşmasının, O’nun nübüvvetinin en büyük delillerinden biri olarak kabul edilmektedir.⁷⁹³ Bu kabulün temelinde ise Kur’ân-ı Kerim’de Yüce Allah’ın, *“Muhammed ümmetinin iman edip güzel işler yapanlarına, kendilerinden öncekilerde olduğu gibi yeryüzünün hükümrانlığının mutlak surette verileceğine, onlara dinlerini kuvvetle icra etme gücü verileceğine, korkularının arkasından güvenceye*

⁷⁹³ Bkz. **et-Taftâzânî**, a.g.e., c.V, s.39.

*erdirileceklerine dair, yeminli vaadidir.*⁷⁹⁴ Evet bu, Yüce Allah'ın Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ümmetinden iyi ameller işleyen mü'minlere kendilerini yeryüzüne egemen kılacağı ve yeryüzünün tamamının İslâm adı altında egemenliğe kavuşacağına ilişkin vaadidir.⁷⁹⁵

Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v.) de hadîs-i şeriflerinde, ümmetinin sahip olacağı hükümlerliliğin, dürülüp kendisine gösterilen yeryüzünün doğu ve batı noktalarına kadar ulaşacağını Yüce Allah tarafından Kendisi'ne vaad edildiğini,⁷⁹⁶ yeryüzünde her neresinde taştan ya da kerpiçten bir ev varsa, mutlaka Allah'ın o evin içine İslâm sözünü, ya aziz bir kimsenin izzetiyle ya da zelil bir kimsenin zilletiyle mutlaka sokacağını⁷⁹⁷ bildirmişlerdir.

Âyet-i kerîmede yeryüzüne hâkim olmak için şart koşulan iman, nefsin düşüncelerinden, kalbin duygularından, ruhun özlemlerinden, fitratın eğilimlerinden, bedeninin faaliyetlerinden, organların işleyişlerinden tutun da, ailesinde ve insanlar arasında, kişinin Rabbine yönelik tavırlarına kadar, insanı her yönünü içine alan bir imandır. İşte böyle bir iman kişinin, bütün bunlarda Allah'a yönelmesini sağlar. Bu iman eksiksiz bir hayat sistemidir. Allah'ın emrettiği her şeyi içerir. Öyleki bu iman, sebepleri oluşturmaz, sebeplere sarılma, yeryüzündeki büyük emaneti üstlenme, yeryüzüne egemen olma emanetini yüklenmeye hazırlıklı olma gibi birçok hususları da kapsar.⁷⁹⁸

Yeryüzüne egemen olmanın aslı kuşkusuz, salt bir hükümlerlilik, üstünlük, galibiyet ve hakimiyet değil, egemen olunan tüm unsurları ıslah etme, onarma, yapma, yüce Allah'ın istediği ve razı olduğu hayat sistemini gerçekleştirme bu yolla Allah'ın kendisine bahsettiği onura yaraşan olgunluk düzeyine ulaşma şartına bağlıdır. Yoksa yeryüzüne egemen olma; yıkma ve zulüm ve baskı uygulama, insanlığın hayvanlık düzeyine indirme değildir. İşte bu egemenlik, yüce Allah'ın iyi işler yapan mü'minlere vaadettiği bir husustur. Çünkü Yüce Allah, kendisinin razı olduğu düzeni kursunlar, insanları olgunluk düzeyine ulaştırsınlar diye müminleri yeryüzüne egemen kılacağını

⁷⁹⁴ Nur 24/55.

⁷⁹⁵ Bkz. **Kutup**, X, 459-462; **el-Kurtûbî**, **Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed**, *El-Câmiu li-Ahkâmî'l-Kur'an*, Dâru'l-Hadîs, Kahire, 1996, XII, 296-300.

⁷⁹⁶ **Ebû Dâûud**, Fiten 1; **Tirmizî**, Fiten 14; **Müslim**, Fiten 19; **İbn Mâce**, Fiten 9; **İbn Hanbel**, *Müsned*, IV, 123; V, 278, 284.

⁷⁹⁷ **İbn Hanbel**, *a.g.e.*, VI, 4.

⁷⁹⁸ **Kutup**, X, 459-462.

söz vermiştir.⁷⁹⁹

Bazı müfessirlerimiz, Muhammed ümmetinin yeryüzünde yaşanan bütün yerlere ulaştığını, yeryüzünün büyük bir kısmını İslâm'ın hâkimiyetine sokulduğunu, tebliğin hemen hemen tüm insanlığa duyurulduğunu ve dolayısıyla Allah Tealanın bildirmiş olduğu bu vaadin gerçekleşmiş olduğunu⁸⁰⁰ ifade etseler de genel görüş, bu vaadin tam manasıyla gelecekte gerçekleşeceği yönündedir.⁸⁰¹ Nitekim Kur'an mucizesi kıyamete kadar geçerli olduğundan, bu vaad gelecekte gerçekleşebilecektir.

Bu vaadin gerçekleşme şekliyle ilgili olarak İslâm dünyasında çeşitli görüşler vardır. Bunlar arasında en önemlilerinden biri de Peygamberimiz (sav)'in, Allah'ın Hz. Mehdi'yi vesile kılarak İslam ahlakını tüm dünyaya hakim kılacağı⁸⁰² şeklindeki görüştür.⁸⁰³

Bu teze göre, Hz. Mehdi'nin Allah'ın izniyle ahir zamanda ortaya çıkacağı ve İslâm ahlakını yeryüzüne hakim kılacağı Peygamber Efendimiz (sav)'in bir hadis-i şerifinde şöyle haber verilmiştir: Kıyametin kopması için sadece bir günden başka vakit kalmamış da olsa, Allah benim Ehl-i Beytimden (soyumdan) bir zatı gönderecek, yeryüzü zulümle dolduğu gibi, o yeryüzünü adaletle dolduracaktır.⁸⁰⁴ Gerek hadislerde ve gerekse İslâm âlimlerinin yorumlarında bildirildiğine göre, İslam ahlakının hâkimiyetinin en önemli aşamalarından biri İttihad-ı İslâm'ın yani İslâm dünyasının birliğinin sağlanmasıdır. Hadislerde haber verildiği üzere Hz. Mehdi'nin zuhuruyla birlikte İslâm dünyasındaki dağınıklık son bulacak ve Hz. Mehdi'nin önderliğinde Müslümanlar Kur'an ahlakında ittifak edeceklerdir.⁸⁰⁵

Eserlerinde “Ahirzaman” ve “Kur'an ahlâkının dünyayı kontrolüne alması” konularına yer veren Bediüzzaman Said Nursi de, İslâm'ın evrensel bütünlüğü sağlaması konusu üzerinde önemle durmuştur. Bediüzzaman, Hz. Mehdi'nin zikri geçen bu bütünlüğü kurmaya vesile olacağını ifade etmiş, bu birliğin oluşturulmasını ve İslam ahlakının dünyaya hâkim olmasını İslam dünyasının büyük bir zaferi olarak

⁷⁹⁹ Kutup, X, 459-462

⁸⁰⁰ Bkz. Taberi, VI, 158-159; Celaleyn, s.357.

⁸⁰¹ Kutup, X, 459-462; Kurtûbî, XII, 296-300; Besâiru'l-Kur'ân, Nur 24/55'in tefsiri için bkz. <http://www.ikraislam.biz/index.php?ind>. Erişim Tarihi: 06.11.2006.

⁸⁰² Sünen-i Ebu Davud, 5/92.

⁸⁰³ http://www.harunyahya.org/Makaleler/ittihad_i_islam.html Erişim Tarihi: 08.06.2007.

⁸⁰⁴ Sünen-i Ebu Davud, 5/92.

⁸⁰⁵ http://www.harunyahya.org/Makaleler/ittihad_i_islam.html Erişim Tarihi: 08.06.2007.

nitelemiştir.⁸⁰⁶ Bediüzzaman da eserlerinde, dünyayı kontrol altına alacak bu birlikteliğin mimarı olan Hz. Mehdi'nin şahsını belirleyecek nitelikleri de detaylı olarak açıklamıştır. Bediüzzaman Said Nursi'ye göre, Hz. Mehdi'nin üç büyük görevi bulunmaktadır: 1. İslâm Birlikteliğini tesis etmek, 2. Kuran ahlakını ve Peygamberimiz (sav)'in sünnetini tüm dünyaya hâkim kılmak. 3. Tüm dünyayı İslâm birlikteliğinde birleştirmek.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Yüce Allah'ın vaadinin gerçekleşme şekli hususunda her ne kadar ihtilâf mevcut olsa da, bu vaadin gerçekleşeceği hususunda âlimlerin ittifakı vardır. Gerçekleşme şeklinin nasıl olacağını en iyi bilen Yüce Allah'tır. Burada konumuz açısından önem arzeden husus, böyle bir vaadin Kitap ve Sünnet'te mevcut olmasıdır. Dolayısıyla Barnabas İncili'nde Hz. İsa'nın bu konudaki haberi, İslâm İnanç Sistemi içerisinde aynen kabul görmekte ve savunulmaktadır.

1.22. Gelecek Olan Bu Son Elçiden Sonra Pek Çok Sahte Peygamberlerin Gelecek Olması

“Kâhin karşılık verdi: “Allah'ın Elçisi geldikten sonra, (daha) başka Peygamberler gelecek mi?”

İsa cevap verdi: “O'ndan sonra Allah tarafından gönderilen gerçek Peygamberler gelmeyecek ama pek çok yalancı peygamber gelecek.” (Barnabas, Bölüm 97, s.195-196)

Peygamberlerin sonuncusu olan Hz. Muhammed (s.a.v.), kendisinden sonra bir çok kişinin (yalancı) peygamberlik iddiasında bulunacağını ve bunun hak üzerinde olan ümmetine zarar veremeyeceğini ifade ederek; *“Ümmetimde otuz tane yalancı çıkacak ve hepsi de kendisinin peygamber olduğunu iddia edecek. Hâlbuki ben Peygamberlerin mührüyüm (sonuncusuyum) ve benden sonra Peygamber de yoktur. Ümmetimden bir grup hak üzerinde olmaktan geri durmaz. Onlara muhalefet edenler onlara zarar veremezler. Allah'ın (kıyamet) emri, onlar bu halde iken gelir.”*⁸⁰⁷ buyurmuşlar ve bunu önceden haber vermişlerdir.

Vedâ Haccı'ndan sonra bütün müminler memleketlerine dönmüş, Hz.

⁸⁰⁶ **Bediüzzaman, Sâid Nursî, Emirdağ Lahikası**, Envar Neşriyat, İstanbul, 1993, s.101; **Bediüzzaman, Sâid Nursî, Hutbe-i Şamiye**, s.90, <http://www.nurlar.de/hutbeisamiye1.htm>. Erişim Tarihi: 20.06.2007.

⁸⁰⁷ **Müslim**, İmaret 170; **Ebu Davud**, Fiten 1; **Tirmizi**, Fiten 32.

Peygamberden aldıkları talimatları memleketlerine götürmüş, halka anlatmışlardı. İslâm dininin ışıkları bütün Arabistan yarımadasını aydınlatmıştı. Din kemale ermiş, Hz. Muhammed'in risalet görevi de sona ermişti. Hz. Muhammed'in bu parlak muvaffâkiyetinden sonra yalancı peygamberler türemeye başladı. Bunlar, henüz İslâm gönüllerinde yerleşmemiş bedevî Araplar üzerinde etkili olmaya başladılar ve Medine'den uzakta bulunan bazı kabilelerden bunlara uyanlar oldu. Yemenliler, Medîne'nin hakimiyetine ısınamamış, İslâmiyet henüz kökleşmemişti. Ayrıca İslâm güneşi Hicaz'da doğduğu için Yemenliler de asabiyet güdüyordu.⁸⁰⁸ Bu vb. sebeplerden dolayı sahte peygamberler çoğalmaya başladı.

Bu yalancı peygamberlerin başında Müseylimetü'l-Kezzâb gelir. Hicrî onuncu yılın sonunda, Cahiliye döneminde kısmen Hristiyan, kısmen de putperest olan ve hicretin onuncu yılında Medîne'ye heyet göndererek İslâm'ı kabul eden Benû Hanîfe kabilesinden "Müseylime adlı bu şahıs, Yemâme'de peygamberlik iddiasıyla ortaya atıldı. Hâlbuki o daha önce, kabilesinin temsilcileriyle Medîne'ye gelerek Müslüman olmuştu. Yalancı peygamberliği, yükselmek için bir basamak yapmak isteyen Müseylime, Yemâme'ye dönünce irtidâd ederek Peygamberlikte Hz. Peygamber'e ortak olduğunu iddia etmeye başladı. Hz. Peygamber Müseylime'ye mektup göndererek onu İslâm'a davet etti. Müseylime ise yazdığı cevapta mülkün kendisi ile Hz. Peygamber arasında taksim olunmasını isteyerek Hz. Peygamber'e ortaklık teklif etti. Yeryüzünün yarısının kendisine ve yarısının da Kureyş'e ait olduğu iddiasında bulundu. Hz. Peygamber ise ona yazdığı cevapta yeryüzünün Allâh'a ait olduğunu, ona kullarından dilediğini varis kılacağını, hayırlı âkıbetin müttakîlerin olduğunu bildirdi.⁸⁰⁹ Bu gelişmeler sırasında Hz. Peygamber vefat etti.⁸¹⁰

Müseylime zinayı ve şarabı helal kılıyor, böylelikle kendisine taraftar topluyordu. Bu esnada Secah adında bir kadın da Peygamberlik iddiasında bulunmuş, Müseylime onunla tanışıp evlenmiş, yüzgörümlüğü olarak da onun sabah ve yatsı namazlarını başışlamıştır. Böylelikle Secah denilen sahte peygamberin ve taraftarlarının da kendisine katılmasıyla güçlenen Müseylimetü'l-Kezzab ve ordusu, Hz. Ebûbekir zamanında Hz. Hâlid komutasındaki İslâm ordusu tarafından Yemâmede tarumar

⁸⁰⁸ Berki-Keskioğlu, *a.g.e.*, s.425.

⁸⁰⁹ İbn Hişâm, II, 600-601; Taberî, III, 146-147; Berki, *a.g.e.*, s.426.

⁸¹⁰ Sarıçam, *a.g.e.*, s.394.

edilerek, binlerce kişiyle birlikte Müseylime de öldürülmüştür.⁸¹¹

Peygamberlik iddiasında bulunan diğer bir isim de Esvedü'l-Ansî diye anılan Ahbele b. Ka'b idi. Daha önce îmân ettiğini ifade eden bu kişi, Hz. Peygamber Veda Haccı'ndan döndükten sonra Yemen'de mensubu bulunduğu Ans ve Mezhic kabilelerinin desteğini sağlayarak peygamberlik iddiasıyla ortaya atıldı. Kendisine karşı koyan vali Şehr b. Bâzân'ı öldürdü ve hanımı Âzâd'ı zorla nikâhlayarak bölgeye hâkim oldu. Olayı öğrenen Hz. Peygamber, Cerîr b. Abdullah adlı Sahâbi'yi onu İslâm'a davet için gönderdi. Esvedü'l-Ansî buna olumsuz cevap verdi. Sonunda bölge ileri gelenlerinden Kays b. Mekşûh, Fîrûz, Cüşeyş ve Dazeveyh, kendi safında gördükleri Esved'e suikast düzenleyerek, hanımı Âzâd'ın da yardımıyla onu öldürdüler. Esved Hz. Peygamber'in vefatından beş (bazı rivayetlerde bir) gün önce öldürüldü ve resmi bilgi Medîne'ye Hz. Ebûbekir döneminde ulaştı.⁸¹²

Daha önce îmân ettiğini bildirmişken, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in irtihalinden önce nübüvvet iddiasında bulunan Beni Esed Kabilesi Reisi Tuleyha b. Huveylid de kendisine 'Zünnûn' adında bir meleğin vahiy getirdiğini söyleyerek, çevresindeki cahilleri etrafında toplamaya başladı. Hz. Muhammed (s.a.v.) bu olay üzerine bir ordu göndermiş ve Tuleyha mağlûp olmuştu. Ancak Tuleyha Hz. Muhammed (s.a.v.)'in vefatından sonra Hz. Ebûbekir döneminde, Gatafan, Havâzin ve Tay kabilelerinin de kendisine katılmaları sonucunda tekrar ortaya çıktı. Bunun üzerine Hâlid b. Velid komutasındaki İslam ordusu, 632 tarihinde Tuleyha kuvvetlerini bozguna uğratmış, Tuleyha karısını da alarak Şam'a kaçmıştı. Dört beş yıl sonra geri dönüp tevbe etmiş ve Müslüman olmuş, Hz. Ömer devrinde de İran savaşlarına katılarak büyük kahramanlıklar göstermiştir.⁸¹³

Ayrıca Umman'da Mâlik oğlu Lâkid ve Yemen'de Zü'l-Himar Ebhele gibi peygamberlik iddiasında bulunan kişiler, henüz İslâm gönüllerinde yerleşmemiş bedevî Araplar üzerinde etkili olan kişiler de diğer mütenebbîler (peygamberlik iddiasında bulunan yalancılar) gibi sahte iddialarında başarılı olamamışlar, boş vaatlerle etraflarına topladıkları cahillerle birlikte (Hz. Ebûbekir döneminde) ortadan kaldırılarak,⁸¹⁴ tarihe gömülmüşlerdir.

⁸¹¹ Bkz. **Ahmet Cevdet Paşa**, *a.g.e.*, s.282-286; **Hizmetli**, *a.g.e.*, s.324-325; **Berki**, *a.g.e.*, s.426.

⁸¹² Bkz. **Ahmet Cevdet Paşa**, *a.g.e.*, s.221; **Sarıçam**, *a.g.e.*, s.394; **Berki**, *a.g.e.*, s.426; **Hizmetli**, *a.g.e.*, s.325.

⁸¹³ Bkz. **Ahmet Cevdet Paşa**, *a.g.e.*, s.214, 285; **Boyunağa**, *a.g.e.*, s.238; **Hizmetli**, *a.g.e.*, s.324.

⁸¹⁴ Bkz. **Ahmet Cevdet Paşa**, *a.g.e.*, s.290; **Hizmetli**, *a.g.e.*, s.325.

Gör÷lmektedir ki, Barnabas'ta da ifade edildiği üzere; Hz. Muhammed (s.a.v.)'den sonra, Allah tarafından gönderilen gerçek peygamber gelmemiş ama pek çok yalancı peygamber ortaya çıkmış; bütün bunlara rağmen Allah (c.c.), hak din olan İslâm'ı ve son Peygamber olan Hz. Muhammed (s.a.v.)'i vaadettiği gibi korumuş, İslâm'ı ve Hz. Peygamber'i üstün kılmıştır. Bütün bu inceleme ve sonuçlardada göstermektedir ki; Barnabas'ta, İslâm öğretileriyle uyuşan ve onları destekleyen pek çok gerçek bulunmaktadır. Bunun böyle olması da Barnabas'ın en az tahrifata maruz kaldığını ve diğer İncillerin yanında en sağlam İncil olma hüviyetini taşıdığını bariz bir şekilde göstermektedir.

SONUÇ

Yaptığımız araştırmalar neticesinde gördük ki her şeye rağmen günümüze kadar ulaşabilen Barnabas İncili'nde, Hz. Peygamberimiz'le ilgili verilmiş olan haberlerin yüzde doksanı doğru olup bu haberler, Hz. Peygamber'in gelişiyile beraber gerçekleşmiştir. Verilen haberlerden sadece bir kaçını temel İslâm kaynaklarında bulamadık. Yukarıda da izah ettiğimiz gibi bunları bulamamamız normaldi. Çünkü bu İncil'in de nihayetinde tahrif edilmiş bir kitap olduğunu, bu gibi yanlış bilgilerin de bunun kanıtı olduğunu ve zaten bu yanlış bilgilerden dolayı bu kitabın Müslümanlar tarafından uydurulmuş olamayacağını ifade ettik.

Teslîs'i ve enkarnasyonu reddettiği ve Hz. Muhammed'in geleceğini müjdelediği için Müslümanlar tarafından sahih kabul edilen Barnabas İncili, kanonik İnciller ve Hristiyan akîdesiyle çeliştiği gerekçesiyle Hristiyanlar tarafından reddedilmekte, uydurma olduğu, hatta XVI. yüzyılda Müslüman olmuş bir Hristiyan tarafından yazıldığı ileri sürülmektedir. Barnabas İncili'nin bugün mevcut yegâne nüshası olan İtalyanca metnin, gerek kullanılan malzeme gerekse üslûp ve dil yönünden söz konusu dönem İtalya'sının bir ürünü olduğu açıktır. Ancak bu, Barnabas'a nisbet edilen İncil'in o dönemde yazıldığını ve müellifinin söz konusu İncil'i İtalyanca yazıp kutsiyet ve otorite kazandırmak için Barnabas'a nisbet ettiğini göstermez. Kaldı ki Ahd-i Atik'teki birçok kitap, hatta mevcut şekliyle Tevrat, nisbet edildikleri şahıslar tarafından kaleme alınmadığı, çok sonra yazılıp söz konusu yazarlara nisbet edildiği halde bugün kanonik ve kutsal kabul edilmektedir. Bu İncil'in XVI. yüzyıldan çok önce yazıldığına, Barnabas'a ait bir İncil'in mevcudiyetine dair deliller vardır. V. yüzyıla ait ve Papa Gelase tarafından neşredilen genelge, Barnabas İncili'nin apokrif olduğunu belirtmekte ve okunması yasak kitaplar arasında zikretmektedir. VII. yüzyıldan önce kaleme alınan Grekçe Catalogue des soixante livres canoniques adlı belgede apokrif yirmi beş kitap arasında Barnabas İncili de zikredilmektedir. Şu halde V. yüzyılda Barnabas'a nisbet edilen bir İncil mevcuttu. Bu İncil'in bugün elde bulunan İtalyanca nüsha ile ilgisinin olmadığı şeklindeki tenkit ise tamamen indîdir.

V. yüzyıldan XVII. yüzyıla kadar bu İncil'den hiç bahsedilmemesine, dolayısıyla söz konusu İncil'in XVII. yüzyılda ortaya atılmış uydurma bir İncil olduğu iddiasına gelince bunun izahı kolaydır. Tecsîd (tanrının ete kemiğe bürünmesi ve yer yüzünde yaşaması) ve teslîsi (baba, oğul, kutsal ruh) reddeden Mûsevî-Hristiyan gele-

neğinin yazıları nasıl yasaklanmışsa aynı çizgideki Barnabas İncili de kilise tarafından mahkûm edilip yasaklanmış, bu sebeple kilisenin mutlak baskı ve otoritesi sebebiyle ortaya çıkarılamamıştır.

Mevcut şekliyle Barnabas İncili'ni Aziz Barnabas'a nisbet etmek güç olsa da, L. Cirillo'nun da belirttiği gibi, bu İncil'de bir ilk ve asıl kaynağın varlığı kendini göstermektedir. Tecsîd ve teslîse karşı çıkan bu ilk kaynak, ilk dönem Hıristiyanlığından itibaren mevcuttur. Müsevî-Hıristiyan geleneği bunun en belirgin tanığıdır. İlk Hıristiyanlık tarihinde Pavlus'un görüşüne tâbi olan ve günümüz Hıristiyanlığı şeklinde kendini gösteren cereyanın yanında, bir taraftan Yahudilikteki tek tanrı inancına, diğer taraftan İslâm'daki kavramlara uygun bir Hıristiyanlık anlayışı da vardır ve bu anlayış Ya'kûb'un liderliğini yaptığı Musevî-Hıristiyanlarca temsil edilmektedir. Nitekim Pavlus, Galatyalılar'a Mektup'unda iki tür İncil'in vazedildiğini, kendi vazettiği İncil'in gerçek İncil olduğunu belirtmekte ve başka bir İncil'i vazedeni lânetlemektedir. Halbuki Hz. İsâ'nın kardeşi Ya'kûb'un liderliğindeki Müsevî-Hıristiyanlar bu ikinci İncil'i vaz'etmişlerdir. Dolayısıyla gerek teslîsi reddetmesi gerekse Hz. İsâ'nın ulûhiyyetini kabul etmemesi sebebiyle Barnabas İncili'nin İslâm'ın etkisiyle İslâm'ın gelişinden sonra bir Müslüman tarafından kaleme alınmış bir kitap olduğunu iddia etmek tarihî gerçeklerle bağdaşmamaktadır. Zira mevcut Barnabas İncili'ndeki bazı hususlar yukarıda ifade ettiğimiz gibi, İslâmî inançlara uymamaktadır. Ayrıca o, ısrarla "ahid", "sünnet olma" ve "Musa şeriatının ebedîliği" üzerinde durmaktadır. Hâlbuki İslâmî telakkide sünnet ahdin zaruri şartı değildir ve ebedî şariat Hz. Muhammed'in getirdiği şeriattır.

Sonuç olarak, Barnabas İncili'nin ana temasını teşkil eden, Hz. İsâ'nın Tanrı'nın oğlu değil bir peygamber olduğu fikrini benimseyip teslîsi reddeden ve son peygamber Hz. Muhammed'i müjdeleyen inanç, İslâm'dan çok önce ilk Hıristiyanlar arasında Hz. İsâ'nın kardeşi Ya'kûb'un liderliğini yaptığı Müsevî-Hıristiyan cemaatinde mevcuttu. Buna göre Barnabas İncili, Pavlus tarafından sahte diye nitelendirilen, fakat taraftarlarınca tam aksi iddia edilen gerçek İncil'i, Hz. İsâ'nın vaz'ettiği hakîki mesajını ihtiva etmektedir. Şu da bir gerçektir ki Barnabas'a nisbet edilen bugünkü İncil, uzun tarihî seyri içerisinde birtakım ilâve ve müdahalelere mâruz kalmıştır. Ancak bunlar ana temanın orijinallliğini ve eskiliğini ortadan kaldırmaz.

BİBLİYOGRAFYA

- Abdülahad**, Dâvud (Peder Benjamin), “*Muhammed in the Bible*” (Kitâb-ı Mukaddes’te Muhammed), Terc. Nusret Çam, İzmir 1990.
- Aclunî**, Ebu’l-Fidâ İsmâil b. Muhammed b. Abdilhâdî el-Cerrâhî, *Keşfü’l-Hafâ ve Müzîlû’l-İlbâs amme’ştehere mine’l-Ehâdis alâ Elsineti’n-Nâs*, Dâru İhyâi’t-Turâsi’l-Arabî, Beyrut, 1352
- Aız b. Abdillâh**, *Muhammed’ün Sallallâh’ü Aleyh’i ve Selem*, Keenneke Terâhü, Beyrut, 2002.
- Akyüz**, Ali, *Yaşayan Kur’an Hz. Peygamber*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2006.
- Âlûsî**, Es-Seyyid Muhammed el Bağdâdî, *Rûhu’l-Meânî*, Dâru’l-Fıkr, Beyrut, 1997.
- el-Askalânî**, İbn Hacer, Şihâb ed-dîn Ahmed b. Alî, *el-Metâlibu’l-Aliyye bi Zevâidi’l-Mesanidi’s-Semâniyye*, thk. Habibu’r-Rahmân el-A’zam, Kuveyt 1973.
- Ataurrahim**, Muhammed, *Jesus Prophet of İslâm*, England 1977.
- Aydın**, Mehmet, “Faraklit”, *T.D.V. İslam Ans.*, T.D.V. yay. İst., 1991.
- Aygün**, Abdurrahman, *İncil-i Barnabas ve Hz. Peygamber Efendimiz Hakkındaki Tebşirâtı*, İstanbul, 1942 (Basılmamış)
- Badıllı**, Abdülkadir, *Risale-i Nur’un Kudsi Kaynakları*, Envar Neşriyat, İstanbul 1992.
- Bardakoğlu**, Ali, “Kudret”, *T.D.V. İslam Ans.*, T.D.V. yay. İst., 1991.
- Bediüzzaman**, Sâid Nursî, *Barla Lâhikası*, Envar Neşriyat, İstanbul, 1994.
-, *Emirdağ Lâhikası*, Envar Neşriyat, İstanbul, 1993.
-, *Hutbe-i Şamiye*, <http://www.nurlar.de/hutbeisamiye1.htm>. 20.06.2007.
-, *İşârât’ü’l-İ’câz*, Envar Neşriyat, İstanbul, 1994.
-, *Muhâkemât*, Envar Neşriyat, İstanbul, 1994.
-, *Sözler*, Envar Neşriyat, İstanbul, 1994.
- Belâzüri**, Ebu’l-Hasen Ahmet b. Yahya, *Ensâbü’l-Eşraf*, Beyrut, 1996.
- Benson**, R., *İncil-i Barnabas*, İstanbul, 1985.
- Berki**, A. Himmet - Kesioğlu, Osman, *Hâtemü’l-Enbiyâ Hz. Muhammed ve Hayatı*, D.İ.B. Yay., Ankara 1997.
- Beydâvî**, Nasiruddîn Abdullah b. Ömer el-Kadi, *Envâru’t-Tenzîl ve Esrâru’tTe’vîl (Tefsîru’l-Beydâvî)*, Müessesetü’l-Alemiyye, Beyrut, 1990.
- Bodley**, R.V.C., *Tanrı Elçisi Hz. Muhammed*, Terc. Semih Yazıcıoğlu, İstanbul, tsz.

- Boyunağa**, Ahmet Yılmaz, *Tebliğinden Günümüze İslam Tarihi*, Akabe Biat Yayınevi, Samsun, 1993.
- Bucaille**, Maurice, *Müsbet İlim Yönünden Tevrat, İnciller ve Kur'ân*, çev. Doç. Dr. M. Ali Sönmez, D.İ.B. Yayınları, Ankara, 2001.
- el-Buhârî**, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail b. İbrahim, *Sahihu'l-Buhârî*, el-Mektebetü'l-İslamiyye, İst., tsz.
- Buladı**, Kerim, *Peygamber (s.a.v.) Gibi Yaşamak*, Kayıhan Yayınları, İstanbul, 2006.
- Bursalı**, Mustafa Necâti, *Âlemlere Rahmet Hz. Muhammed Aleyhisselâm*, Tetkik: A. Fikri Yavuz, Çile Yayınları, İstanbul, 1978.
- el-Bûtî**, Muhammed Sa'id Ramazan, *Kübra'l-Yakiniyyâtî'l-Kevniyye*, Şam, 1977.
-, *İslam Akâidi*, Terc. Mehmet Yolcu, Hüseyin Altınalan, Madve yay., İstanbul, 1986.
-, *Fıkhu's-Sîre*, Terc. Ali Nar-Orhan Aktepe, Gonca Yay., İst., 1987.
- Canan**, İbrahim, *Kütübi Sitte*, Akçağ Yay., Ankara, 1992.
- Cevdet Paşa**, Ahmet, *Peygamberlerin Kıssaları ve Halifelerin Tarihi*, Arslan Yayınları, İstanbul, 1977.
- Cilacı**, Osman, *Barnabas İncili ve Mahiyeti*, Diyanet (İlmî) Dergisi, Ekim-Kasım-Aralık, 1983.
-, "Barnabas", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, T.D.V. yay. İst., 1991.
- Cirillo**, Luigi, *Evangile de Barnabas*, Paris, 1977.
- el-Cürcânî**, es-Seyyid Şerîf, Ali b. Muhammed, *Şerhu'l-Mevâkıf*, Dâru't-Tibâeti'l-Âmire, İstanbul, 1311.
- Çağrı**, Mustafa, "İtidal", *T.D.V. İslâm Ans.*, T.D.V. yay. İst., 1991.
- Çantay**, Hasan Basri, *Kur'ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm*, Risâle Yay., İst., 1957.
- Çetin**, Abdurrahman, *Peygamberimizin Hayatı*, Ensar Neşriyat, İst., 2007.
- ed-Dârimî**, Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezid, *Sünen*, Çağrı yay., İst., 1981.
- Develioğlu**, Ferit, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara, 1978.
- Diyanet İlmi Dergi*, *Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) Özel Sayısı*, D.İ.B. Yay., Ankara 2003.
- Ebû Dâvûd**, Süleyman b. el-Eş'as es-Sicistânî, *Sünen-ü Ebî Dâvûd*, Müessesetü'l-Kütbi's-Sekafiyye, Beyrut, 1988.

- el-Elbânî**, Muhammed Nasîru'd-Dîn, *Dâifu'l-Câmi'is-Sağîr ve Ziyâdetuh*, el-Mekteb'ul-İslâmî, Beyrut, 1988.
- Elmahlı**, M. Hamdi Yazır, *Hak Dini Kuran Dili*, İstanbul, tsz.
- Encyclopedia Britannica*, U.S.A. 1970
- Eren**, Şadi, *Kur'an Nedir*, Zafer Yay., İstanbul, 1997.
- Fayda**, Mustafa, "Muhammed", *T.D.V. İslâm Ans.*, T.D.V. yay. İst., 1991.
- Gazzâlî**, Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed, *İhyâ-u Ulûmi'd-Dîn*, Terc. Sıdkı Gülle, Huzur Yayınevi, İstanbul, 1998.
- Gülen**, Fethullah, *Sonsuz Nur*, Nil Yayınları, İzmir, 1997.
- Hemmâm**, Abdurrahîm Sa'd, "*Arzu'l Ehâdisi'n-Nebeviyye el-Müteallike bi's-Şûra*" (eş- Şûra fî'l-İslâm içinde), Amman, 1989.
- el-Heysemî**, Nûre'd-Dîn Ali b. Ebîbekr, *Mecmeu'z-Zevâid ve Menbau'l-Fevâid*, Beyrut, 1967
- Hizmetli**, Sabri, *İslam Tarihi*, Yeni Çizgi Yay., Ankara, 1995.
- <http://www.darulkitap.com/akaid/tevhidmucadelesi/015.htm> Erişim Tarihi: 11.12.2006.
- http://www.harunyahya.org/Makaleler/ittihad_i_islam.html Erişim Tarihi: 08.06.2007.
- <http://www.haznevinet/içerikoku.aspx?KID> Erişim Tarihi: 13.06.2007
- <http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum> Erişim Tarihi: 10.03.2007.
- <http://www.saidnursi.de/forum/wiewtopic.php?p> Erişim Tarihi: 22.02.2007.
- <http://www.sorularlailamiyet.com/subpage.php?s> Erişim Tarihi: 10.03.2007.
- <http://www.zehirliok.com/ihya/zikir-ve-dua/Hz.-Omerin-duasi.html> Erişim: 20.05.2007.
- İbn Ebî Şeybe**, Ebubekir Abdullah b. Muhammed, *el-Kitâbu'l-Musannef*, thk. Kemal Yusuf, el-Hut, Beyrut, 1989.
- İbn Hanbel**, Ahmed, *Müsnedü Ahmed b. Hanbel*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
- İbn Hişam**, Ebû Muhammed Abdu'l-Melik, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, thk. Mustafa es Seka, İbrahim el-Ebyârî, Abdulhafız Şelebi, Kahire, 1955.
- İbn İshak**, İbn Yesâr Muhammed, *Sîret-ü İbn İshâk (El-Müsemmat-ü bi Kitâbi'l-Mübtade-i ve'l-Meb'asi ve'l-Meğâzî)*, thk. Muhammed Hamidullah, Hayra Hizmet Vakfı Neşriyat, Konya, 1981.
- İbn Kesir**, Ebu'l-Fidâ, İsmail b. Ömer el-Hafız, *Tefsîru'l- Kur'âni'l-Azîm*, Kahraman Yay., İst., 1985.

- İbn Kesir, Ebu'l-Fida İsmâil, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, thk. Mustafa Abdulvâhid, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut, 1976.
- İbn Mâce**, Ebû Abdillâh, Muhammed b. Yezîd el-Kazvînî, *Sünenü İbni Mâce*, thk., Muhammed Fuat Abdalbâki, el-Mektebetü'l-İslamiyye, İst., tsz.
- İbn Manzûr**, Ebu'l-Fadl Cemaleddin b. Muhammed Mükerrrem, *Lisanü'l-Arab*, Beyrut, 1374/1955.
- İbn Sa'd**, Ebu Abdillâh Muhammed b. Sa'd, *et-Tabakatü'l-Kübrâ*, Beyrut, 1960.
- İbn Seyyidi'n-nâs**, Ebu'l-Feth Muhammed b. Muhammed el-Endülüsi, *Uyûnu'l-Eser fi Fünûni'l-Meğâzi ve's-Siyer*, thk. Muhammed el-İd el-Hatrâvî, Beyrut, 1992.
- İbn Süleyman**, Mukatil, *el-Vücûh ve'n-Nezâir* (nşr. Ali Özek), İstanbul, 1993.
- İbn Teymiyye**, Ebu'l-Abbas Takiyyuddîn Ahmed b. Abdülhalim b. Mecdiddin b. Abdüsselam, *es-Siyâsetü's Şer'iyye* (Mecmû'u Fetâva içinde), Riyad 1381-86.
- İbnü'l-Cevzi**, Ebu'l-Ferec Cemaluddin Abdurrahman b. Ali, *Ashabın Dilinden Peygamberimizin Hayatı*, Terc. Ali Uzun, Uysal Kitabevi, Konya, tsiz.
- İbnü'l-Esîr**, İzzü'd-Dîn Ebu'l-Hasen, *El-Kâmil fi't-Târih*, Beyrut, 1965.
- İlim ve Sanat Dergisi*, Mart-Nisan, 1986.
- İncil (İncilin Çağdaş Türkçe Çevirisi)*, Zirve yay., İstanbul, 2005.
- el-İsbahânî**, Ebî Nuaym, Ahmed b. Abdullah *Delâilu'n-Nübüvve*, thk. Muhammed Ravvâs Kal'acî, Mektebetü't-Turas el-İslâmî, Halep, 1970.
- el-İsfahânî**, Rağîb, *el-Müfredât fi Ğarîbi'l-Kur'ân*, Beyrut, tsz.
- İzmirli**, İsmâil Hakkı, *Anglikan Kilisesine Cevap*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1995.
- Jakob**, Xavier, *İncil Nedir, Tarihi Gerçekler*, Ankara, 1985.
- (Kadı) İyaz** b. Musa Ebu'l-Fazl El Yahsubi es-Sebti el-Maliki, *Şifâ-i's-Şerîf*, Terc. Suat Cebeci, Ankara, 1992
- Kandemir**, M. Yaşar, *Örneklerle İslâm Ahlâkı*, Nesil Yay., İst., 1993.
-, "Muhammed", *T.D.V. İslâm Ans.*, T.D.V. yay. İst., 1991.
- el-Kârî**, Ali b. Muhammed b. Sultan el-Herevî, *el-Esrâru'l-Merfûa Fi'l-Ahbârî'l-Mevdûa*, thk. Muhammed Lütfî es-Sebbağ, Beyrut, 1986.
- Kılıç**, Recep, *Hiz. Peygamber'in Hayatından Davranış Modelleri*, Ankara, 1998.
- Kitabı Mukaddes*, Kitabı Mukaddes şti, İstanbul., 1997.
- Köksal**, M. Asım, *İslâm Târihi*, Köksal Yayıncılık, İstanbul, 1981.

....., *Peygamberler Tarihi*, T.D.V. Yay., Ankara, 2004.

Kur'ân-ı Kerîm Meâli, D.İ.B. Yay., Ankara, 2003.

el-Kurtûbî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed, *Elcâmiu li-Ahkâmi'l-Kur'ân*, Dâru'l-Hadîs, Kahire, 1996.

Kutluer, İlhan, "Hikmet", *T.D.V. İslam Ans.*, T.D.V. yay. İst., 1991.

Kutup, Seyyid, *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, Terc. Bekir Karlığa, M. Emin Saraç, İ. Hakkı Şengüler, Hikmet Yay., İst., 1979.

Kuzgun, Şaban, *Dört İncil Farklılıkları ve Çelişkileri*, Ankara, 1996.

Küçük, Ali, *Besâiru'l-Kur'ân*, <http://www.ikraislam.biz/index.php?ind>. Erişim Tarihi: 06.11.2006.

el-Leknevî, Abdü'l-Hayy Muhammed Abdü'l-Halîm, *el-Âsâru'l-Merfûa*, thk. es-Saîd Besyûnî Zağlûl, Dâru'l-Kutub el-İlmiyye, Beyrut, 1984.

Links, Martin, *Hiz. Muhammed'in Hayatı*, İnsan Yay., İstanbul, 1988

el-Mâtürîdî, Ebû Mansûr, *Kitabu't-Tevhîd*, Terc. Bekir Topaloğlu, İsam Yay., Ankara, 2003

el-Mes'ûdî, Ebi'l-Hasan Ali b. Hüseyin b. Ali, *Murûcu'z-Zeheb ve Meâdinu'l-Cevher fi't-Tarih*, tah. Muhammed M. Abdülhamid, Kahire, 1964.

Mevdûdi, Seyyid Ebu'l-Âlâ, *Tefhîmu'l Kur'ân*, Terc. Kurul, İnsan Yay., İst., 1989.

....., *Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi ve Hiz. Peygamber'in Hayatı*, trc. Ahmed Asrar, İst., 1983.

Ebu Zehre, Muhammed, *Hristiyanlık Üzerine Konferanslar*, Terc. Âkif Nûri, İst., 1978.

Hamidullah, Muhammed, *İslâm'a Giriş*, Terc. Cemal Aydın, T.D.V. Yay., Ankara, 2006.

Müslim, Ebu'l-Hüseyin Müslim b. El-Haccâc el-Kuşeyri, *Sahîhu Müslim*, thk. Muhammed Fuat Abdulbâki, el-Mektebetü'l-İslamiyye, İst., tsz.

en-Nedevî, Ebu'l-Hasan Ali, *Müslümanların Gerilemesiyle Dünya Neler Kaybetti*, trc. İbrahim Düzen-Mustafa Topuz, İstanbul, 1966.

en-Nesâî, Ebû Abdîrrahman Ahmed b. Ali b. Şuayb, *es-Sünen*, İstanbul, 1981.

en-Nesefî, Ebu'l-Berekât Abdullah b. Ahmed b. Mahmûd, *Tefsîru'n-Nesefî*, Dâru İbni Kesîr, Beyrut, 1999.

- en-Neseffî**, Ebi'l-Muîn, Meymûn b. Muhammed, *Tebssiratü'l-Edille Fî Usûli'd-Dîn*, D.İ.B. Yay., Ankara, 2004
- en-Nevevî**, Muhyeddin Ebu Zekeriyya Yahya b. Şerif, *Riyâzu's-Sâlihîn*, Terc. M. Yaşar Kandemir, İ.Lütfî Çakan, Raşit Küçük, Erkem Yay., İst., 2004.
- en-Neysâbü'rî**, Ebu Abdillâh Muhammed b. Abdillâh el-Hâkim, *El-Müstedrek Ale's-Sahîheyn*, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 1990.
- Özler**, Mevlüt, *İslâm Düşüncesinde Tevhid*, Nûn Yay., İstanbul, 1995.
- Pazarlı**, Osman, *İslam Ahlakı*, İstanbul, 1972.
- el-Pezdevî**, İmam Ebu'l-Yusr Muhammed b. Muhammed, *Ehl-i Sünnet Akaidi*, Terc. Şerafettin Gölcük, Kayıhan Yayınları, İst., 1994.
- Rabbânî**, İmam Ahmed b. Abdülâhad el-Farukî, *Mektûbât*, I, 156, Terc. Abdülkadir Akçiçek, Merve Yay., İst., tsiz.
- er-Râzi**, Fahrüddin Muhammed b. Ömer, *Tefsir-i Kebir Mefâtihi'l-Ğayb*, XX, 589-590, Terc. Suat Yıldırım, Lütfullah Cebeci, Sadık Kılıç, C. Sadık Doğru, Akçağ Yayınları, Ankara, 1995.
- es-Sabuni**, Ebu Muhammed Ahmed b. Mahmud, Nurettin, *Matirudiye Akaidi*, Terc. Bekir Topaloğlu, D.İ.B. Yay., Ankara, 2000.
- es-Sabûnî**, Muhammed Ali, *Safvetü't-Tefâsir*, Dâru'l-Kalem, Beyrut, 1986.
- Safve**, Ahmed Zeki, *Cemheretu Hutebi'l-Arab*, Mısır 1962.
- Sarıçam**, İbrahim, *Hiz. Muhammed ve Evrensel Mesajı*, D.İ.B. Yay., Ankara, 2004
- St. Barnabas**, *The Gospel of Barnabas*, Karachi, byy., tsz.
- Sofuoğlu**, Cemal, *Kur'ân-ı Kerim'e ve Hadislere Göre Hz. İsa ve Hristiyanlık*, D.İ.B. Yayınları, Ankara, 2000.
- es-Suyûtî**, Celaleddin Abdurrahman Ebûbekir; el-Mahallî, Celaleddin Muhammed b. Ahmed b. Muhammed, *Tefsîru'l-Celâleyn*, Daru'l-Kesîr, Beyrut, 1994.
-, *Peygamberimizin Mucizeleri ve Büyük Özellikleri*, Uysal Kitabevi, Şâmil İslâm Ansiklopedisi, Şamil Yay., İstanbul, 1994.
- eş-Şehristânî**, Ebu'l-Feth Muhammed b. Abdülkerim b. Ebubekr Ahmed, *el-Milel ve'n-Nihal*, Beyrut, 1975.
- Şelebî**, Mütevalî Yusuf, *Edva' ale'l-Mesihîyye*, Kuveyt, 1968.
- Şemseddin Sâmi**, *Kâmusu'l-Â'lâm*, İstanbul, 1306.
-, *Kâmûs-u Türkî*, İstanbul, 1317.

- Şentürk**, Lütfi-Yazıcı, Seyfeddin, *Diyanet İslam İlmihali*, D.İ.B. Yay., Ankara 2004.
- eş-Şevkânî**, Muhammed b. Ali b. Muhammed, *el-Fevâidu'l-Mecmûa Fi'l-Ehâdisi'l-Mevdûa*, thk. Abdurrahman b. Yahya el-Muallimî el-Yemânî, Matbaatü's-Sünne el-Muhammediyye, Kâhire, 1960.
- et-Taberî**, Ebu Ca'fer Muhammed b. Cerîr, *Câmiu'l-Beyân an Te'vîli Âyi'l-Kur'ân*, Terc. Hasan Karakaya, Kerim Aytekin, Hisar Yayınevi, İst., 1996.
-, *Tarihu'r-Rusûl ve'l-Mulûk*, Can Kitabevi, Konya, 1973.
- et-Taftâzânî**, Mes'ûd b. Ömer b. Abdullah, Sa'duddîn, *Şerhu'l-Makâsîd*, Âlemu'l-Kütüb, Beyrut, 1989.
-, *Şerhu'l-Akâid*, İstanbul, 1304.
- Tercuman**, Abdullah, (Anselmo Turmeda), *Hristiyanlığa Reddiye*, (*Tuhfetu'l-Erîb fi'r-Reddi alâ Ehli's-Salib*), Terc. Hacı Mehmed Zihni Efendi, Bedir Yayınevi, İstanbul, 1990.
- et-Tirmizi**, Ebu İsa Muhammed b. İsa b. Sevre, *Sünenü't-Tirmizi*, Daru'l-Fikr, Beyrut, 2001.
- Topaloğlu**, Bekir, "Muhammed", *T.D.V. İslâm Ans.*, T.D.V. yay. İst., 1991.
-, "Kudret", *T.D.V. İslâm Ans.*, T.D.V. yay. İst., 1991.
- Tümer**, Günay-Küçük, Abdurrahman, *Dinler Tarihi*, Ocak Yayınları, Ankara, 1997.
- Türk Ansiklopedisi*, İstanbul 1967.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, T.D.V. yay. İstanbul, 1991.
- ez-Zebîdî**, Ebu'l-Feyz Muhammed b. Muhammed b. Murtaza, *Tecrîdi Sarih*, Terc. Kamil Miras, Ankara, 1985.
- Ünal**, Ali, *Barnabas İncili* (Önsöz Yerine), çev. Mehmet Yıldız, Kültür Basın Yayın Birliği, İstanbul, tsz.
- Yahya**, Harun, *Hiz. Muhammed (s.a.v.)*, Araştırma Yay., İst., 2005.
-, *Hiz. İsâ Gelecek*, <http://www.harunyahya.org/imani/hzisagelecek.html>. Erişim Tarihi: 08.06.2007.
- Yıldız**, Mehmet, *Barnabas İncil'i*, (Çeviri), Kültür Basın Yayın Birliği, İstanbul, tsz.
- Yiğit**, İsmail- **Küçük**, Raşit, *Hiz. Muhammed (s.a.v.)*, Kayıhan Yay., İstanbul, 2007.
- ez-Zehebî**, Muhammed b. Ahmed b. Osman, *Tarihu'l-İslâm*, Kâhire, 1367.
- Zemahşerî**, Mahmud b. Ömer, *el-Keşşaf an Hakâiki Ğavâmidi't-Tenzîl ve Uyuni'l-Ekavîl fi Vucûhi't-Te'vîl*, Beyrut, 1995.
- ez-Zerkânî**, Muhammed Abdulazîm, *Mevâhib-i Ledüniye Şerhi*, Beyrut 1393.
- ez-Zühayli**, Vehbe, *et-Tefsirü'l-Münir*, Terc. Hamdi Arslan, Ahmet Efe, Beşir Eryarsoy, H. İbrahim Kutlay, Nurettin Yıldız, Bilimevi Basım Yay., İst., 2005.

ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Erzurum'un Çayırtepe Köyü'nde doğdu. İlkokulu Çayırtepe Köyü İlkokulu'nda, ortaokul ve liseyi Erzurum İmam Hatip Lisesi'nde okudu. 1998 yılında İnönü Üniversitesi Darende İlahiyat Fakültesi'ni kazandı. Aynı yılın ikinci döneminde Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne yatay geçiş yaptı. 2001 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı'nda İmam Hatip olarak göreve başladı. 2002 yılında lisans eğitimini tamamlayıp, aynı yıl Erzurum Mehmet Nuri Yılmaz Diyanet Eğitim Merkezi'nde İhtisas kursuna başladı. İhtisasını 2005 yılında tamamlayarak vaizlik görevine atandı ve halen bu göreve devam etmektedir. Aynı zamanda 2003 yılında Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Bölümü Kelam Anabilim Dalı'nda başladığı Yüksek Lisans eğitimini 2007 yılında tamamladı. Evli ve bir çocuk babasıdır.